

การพัฒนาแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โดย

นางสาววันวิสาห์ ปัญญาจิรุฒิ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณ์คุณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โดย

นางสาววันวิสาห์

ปัญญาจิรวุฒิ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE DEVELOPMENT OF LISTENING DISCRETION DRILL EXERCISES FOR
MATTHAYOMSUKSA 1 STUDENTS**

By

Wanwisa Panyajirawut

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Curriculum and Instruction

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2008

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1” เสนอโดย นางสาววันวิสาห์ ปัญญาจิรุฒิ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. อาจารย์ อธิกมาส มากจู้ย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มณฑนา วัฒนถนอม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์สมพร ร่วมสุข)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ สิริมา เจริญศรี)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ อธิกมาส มากจู้ย)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มณฑนา วัฒนถนอม)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

...../...../.....

47255203 : สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

คำสำคัญ : คำสำคัญ : แบบฝึก / การฟังอย่างมีวิจารณญาณ

วันวิสาห์ ปัญญาจรูดี : การพัฒนาแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อ.อริกมาส มากจ้อย , ผศ.มณฑนา วัฒนถนอม
และ ผศ.ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม. 310หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลัง
เรียนด้วยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1
โรงเรียนบางเลนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา
2551 จำนวน 35 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ระยะเวลาในการทดลอง 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 คาบ
คาบละ 50 นาที รวมทั้งหมด 8 คาบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณจำนวน
5 ชุด 2) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณและ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การ
ฟังอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 40 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(S.D.) ทดสอบค่า t - test แบบdependent

ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มี
ประสิทธิภาพ 76.96/83.86
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 ด้วยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.01 โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน   บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร   ปีการศึกษา 2551

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. .... 2. .... 3. ....

47255203 : TEACHING THAI LANGUAGE

KEY WORD : DRILL EXERCISE/ LISTENING DISCRETION

WANWISA PANYAJIRAWUT: THE DEVELOPMENT OF LISTENING DISCRETION DRILL EXERCISES FOR MATTHAYOMSUKSA 1 STUDENTS. THESIS ADVISORS : ATIKAMAS MAKJUI, ASST.PROF.MONTANA WATTANATANOM, AND ASST.PROF. CHAIYOS PAIWITHAYASIRITHAM,Ed.D. 310 pp.

The purposes of this research were to: 1) develop the listening discretion drill exercises for Matthayomsuksa 1 students to meet its efficient criteria of 75/75 percent, 2) compare the Matthayomsuksa 1 students's achievement score gained before and after a period of engaging in listening discretion drill exercise. The sample of this simple random sampling consisted of 35 Matthayomsuksa 1 students of class 1/1 studying in the second semester during the academic year 2008 in Bang Lane School under the jurisdiction of the Office of Education Service Area 2, Nakorn Pathom province. The research experiment was conducted in a period of 50 minutes within 5 periods per week and demonstrated totally within the duration of 8 periods in 2 weeks.

The instruments employed to collect data were: 1) 5 sets of listening discretion drill exercises, 2) a lesson plan organized along with the idea of listening discretion drill exercises, and 3) a test of 40 items testing the students' achievement of listening discretion. The collected data were analyzed by the statistical means of mean, standard deviation and t-test dependent.

The findings were as follows:

1) The efficiency of the listening discretion drill exercises for Matthayomsuksa 1 students in Bang Lane School was found higher at the percentage of 76.96/83.86.

2) The achievement scores of the Matthayomsuksa 1 students were found significantly different at the level of 0.01 whereas the scores gained after were found higher than the scores gained before the period of engaging in the listening discretion drill exercises.

Department of Curriculum and Instruction Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2008

Student's signature .....

Thesis Advisors' signature 1. .... 2. .... 3. ....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วย ความกรุณาและความอนุเคราะห์จากอาจารย์ อธิกมาส มากจ้อย ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณฑนา วัฒนถนอม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริ ธรรม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ตลอดจนตรวจแก้ไขงานวิจัยฉบับนี้ นอกจากนี้ยังกรุณาให้ความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน อาจารย์ศิริมา เจริญศรี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำอันเป็น ประโยชน์ต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย รองศาสตราจารย์สมพร ร่วมสุข ที่ให้ความกรุณาในการเป็นประธาน กรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ นางกุลธิดา ปัญญาจิรวุฒิ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดนครปฐม เขต 2 นางสุรีย์มาศ บุญฤทธิรุ่งโรจน์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพระ ปฐมวิทยาลัย และนางสาวกุสวดี สนธิสุวรรณ ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดหนองแวม (สหราษฎร์ บูรณะ) ที่กรุณาตรวจและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหาร โรงเรียนบางเลนวิทยา จังหวัดนครปฐม ที่ให้ความ อนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยในการใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมข้อมูลและทดลองเครื่องมือวิจัย นางสาว ณัฏฐากร ไทยโพธิ์ศรี ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นาง อาศยา สุริยะฉาย ครูชำนาญการพิเศษ และนายวิรัชชัย สุริยะฉาย ครูชำนาญการ ที่กรุณาให้ คำแนะนำเรื่องต่างๆและช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาการทดลองเครื่องมือวิจัย ที่ โรงเรียนบางเลนวิทยา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ขอขอบคุณนักเรียน โรงเรียนบางเลนวิทยาที่ให้ความร่วมมือและความตั้งใจในวิจัยครั้งนี้

ขอบคุณพี่และน้อง ๆ สาขาการสอนภาษาไทยที่คอยให้กำลังใจและคำแนะนำแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณบิดานายสมโภชน์ ปัญญาจิรวุฒิและมารดานางโศรญาปัญญาจิรวุฒิ ผู้ที่อบรมสั่งสอน ชี้แนะแนวทางและให้โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษาในสาขาวิชาที่สนใจ ให้การสนับสนุน ความช่วยเหลือ คำแนะนำและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด รวมทั้งขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ และ ญาติที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าหรือคุณประโยชน์ที่เกิดจากงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยขอถวายเป็นพุทธบูชาและขอ มอบแด่บุพการีผู้ให้ชีวิตและครู อาจารย์ทุกท่านผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานในการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	11
พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544.....	11
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น.....	11
คุณภาพของผู้เรียน.....	12
ผังมโนทัศน์สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	15
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย.....	16
รูปแบบของการจัดกระบวนการเรียนรู้.....	16
หลักจิตวิทยาบางประการที่ควรนำมาใช้ในการสอนภาษาไทย.....	17
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟัง.....	19
ความหมายของการฟัง.....	19
ความสำคัญของการฟัง.....	20
ประโยชน์ของการฟัง.....	21
ลักษณะการฟังกับการได้ยิน.....	23

บทที่	หน้า
การฟังสารประเภทต่างๆ	25
หลักการฟัง	28
วิธีฝึกการฟัง.....	30
หลักการสอนฟังและกิจกรรมเสนอแนะในการสอนฟัง	34
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟังอย่างมีวิจารณญาณ	54
ความหมายของการฟังอย่างมีวิจารณญาณ	54
หลักการฟังอย่างมีวิจารณญาณ	55
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก	57
ความหมายของแบบฝึก	57
ลักษณะของแบบฝึกที่ดี	58
ประโยชน์ของแบบฝึก	59
ขั้นตอนของการสร้างแบบฝึก	60
หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสอน โดยใช้แบบฝึก	62
แบบฝึกทักษะการฟัง	63
การหาประสิทธิภาพของแบบฝึก.....	66
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	68
งานวิจัยภายในประเทศ.....	68
งานวิจัยต่างประเทศ.....	74
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	77
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	77
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	77
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	78
ขั้นตอนการวิจัย	78
ขั้นเตรียมการ	78
ขั้นสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ.....	79
ขั้นทดลอง.....	87
ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล	87

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	89
ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ	89
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ	90
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	92
สรุปผลการวิจัย.....	92
การอภิปรายผล	93
ข้อเสนอแนะ.....	95
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	95
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป	95
 บรรณานุกรม.....	 96
 ภาคผนวก	 103
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	104
ภาคผนวก ข การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	289
ภาคผนวก ค การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ.....	299
ภาคผนวก ง รายนามผู้เชี่ยวชาญ	308
 ประวัติผู้วิจัย	 310

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณแบบรายบุคคล	81
2	แสดงผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณแบบกลุ่มเล็ก .	82
3	แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ	83
4	ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ.....	90
5	ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ	90
6	แบบประเมินความสอดคล้องของคุณลักษณะ ของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณกับวัตถุประสงค์ของแบบฝึก	291
7	แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะ ของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้.....	292
8	แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์และข้อคำถาม ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการฟังอย่างมีวิจารณญาณ 100 ข้อ	296
9	ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฟังอย่างมีวิจารณญาณ	301
10	ตารางคะแนนแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่ม 3 คน	303
11	ตารางคะแนนแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่ม 9 คน	303
12	ตารางคะแนนแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง	304

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร เพื่อทำความเข้าใจและสื่อความต้องการต่อกัน รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต ภาษาเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรม อารยธรรม ความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติและมีคุณค่าสำหรับคนในชาติ สำหรับชาติไทยภาษาไทยมีความสำคัญเพราะเป็นภาษาประจำชาติ ทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและใช้ติดต่อสื่อสารกัน ดังที่สุจริต เพ็ชรชอบ (2531: 1) กล่าวว่า

ภาษาไทยมีความสำคัญมากเพราะเป็นภาษาประจำชาติ เป็นสิ่งที่แสดงความเป็นไทยซึ่งมีประวัติความเป็นมายาวนานนับตั้งแต่คนไทยรวมตัวกันเป็นชาติไทยมีความเป็นปึกแผ่นมั่นคงก็ได้ใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนไทยทั้งชาติตลอดมา ทำให้เกิดความสะดวกมีความเข้าใจตรงกัน การมีภาษาใช้ร่วมกันในระหว่างคนหมู่มากทำให้เกิดพลัง เกิดความรู้สึกความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ภาษาไทยเป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นชาติไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ นอกจากนั้นภาษาไทยยังเป็นวัฒนธรรมประจำชาติอย่างหนึ่งที่นำภาคภูมิใจควรแก่การธำรงรักษัจึงควรที่คนไทยจะได้มีความภาคภูมิใจในภาษาของเราเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นคนไทยจึงควรพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

การติดต่อสื่อสารกันนั้นเราต้องใช้ทักษะทางภาษาทั้ง 4 ทักษะคือการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งสามารถแยกได้เป็น 2 ประเภท คือทักษะการรับสารและทักษะการส่งสาร ทักษะการรับสารได้แก่ การฟังและการอ่าน ส่วนทักษะการส่งสารได้แก่ การพูดและการเขียน ทักษะการฟังเป็นทักษะการรับสารที่สำคัญ ซึ่งต้องใช้ในชีวิตประจำวันมากกว่าทักษะอื่น นอกจากนี้การฟังยังเป็นทักษะแรกที่มีมนุษย์จะต้องเรียนรู้ก่อนทักษะอื่นๆ จึงนับว่าการฟังเป็นพื้นฐานของทักษะการพูด อ่าน และเขียน ดังที่ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2528: 95) กล่าวไว้ว่า “สัดส่วนในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันเราฟังมากกว่าพูด พูดมากกว่าอ่าน อ่านมากกว่าเขียน” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแรนกิน (Rankin 1982 : 628 – 630, อ้างถึงในกองทัพ เคลือบพนิชกุล 2542 : 22) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ทักษะทางภาษาในชีวิตประจำวันของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนชั้นประถมศึกษา สรุปได้ว่า นักเรียนใช้ทักษะการฟังถึงร้อยละ 45 การพูดร้อยละ 30 การอ่านร้อยละ 16

และการเขียนร้อยละ 9 สุปราณี พุทธิการณ (2533: 5) กล่าวว่านักเรียนใช้ทักษะฟังมากกว่าทักษะอื่นถึงร้อยละ 46

นอกจากนี้มีการสำรวจการเรียนภาษาของนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ปรากฏว่านักเรียนใช้เวลาในการฟังร้อยละ 48 การพูดร้อยละ 23 การอ่านร้อยละ 16 การเขียนร้อยละ 13 จะเห็นได้ว่า ทักษะการฟังเป็นทักษะที่ใช้มากกว่าทักษะอื่นๆเฉลี่ยแล้วไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของเวลาทั้งหมดที่ใช้เพื่อการสื่อสาร (ไพบุลย์ ดวงจันทร์ 2542: 70) ในแต่ละวันเราใช้เวลาที่ลืมตาตื่นอยู่นี้ไปกับการสื่อสารถึง 80% ซึ่งในบรรดาทักษะการสื่อสารทั้ง 4 อย่าง คือ การฟัง การอ่าน การพูดและการเขียนนั้น เราใช้การฟังมากที่สุด อาจถึง 50% ของเวลาที่ใช้ในการสื่อสาร แต่คนส่วนใหญ่มักจะมองข้ามความสำคัญการฟังไป และให้ความสนใจกับการอ่าน การเขียน การพูดมากกว่า (ยุดา รักไทย 2542: 7-8) แม้ว่าทักษะการฟังจะใช้มากที่สุดแต่กลับมีผู้วิจัยพบว่าความล้มเหลวของการใช้ภาษาในการสื่อสารเกิดจากการฟังมากที่สุด ถึงร้อยละ 42 ซึ่งมากกว่าทักษะการใช้ภาษาด้านอื่นๆ (ฟ็อน เปรมพันธุ์ 2542: 45)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าทักษะการฟังเป็นทักษะที่ใช้มากที่สุด โดยเฉพาะในชีวิตประจำวัน ด้วยเหตุที่การฟังเป็นทักษะในการรับสาร มนุษย์ใช้การฟังเป็นเครื่องมือสำหรับรับข้อมูลข่าวสารและการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน การฟังจึงเป็นหัวใจสำคัญประการแรกในการศึกษาหาความรู้ การฟังเป็นทักษะที่จำเป็นต้องฝึกฝนเพราะหากนักเรียนขาดทักษะการฟังที่ดีแล้วก็จะไม่สามารถจับใจความได้ถูกต้องครบถ้วน อาจทำให้เกิดปัญหาขึ้นได้ เช่น การสื่อความหมายผิดไม่เข้าใจในเรื่องที่ฟังและไม่สามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าผู้รับสารขาดการไตร่ตรอง ไม่ใช่เหตุผลในการตัดสินใจเรื่องราวที่ได้ฟังก็อาจทำให้มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน อันจะทำให้เกิดโทษขึ้นทั้ง ผู้รับและผู้ส่งสารซึ่ง เปลื้อง ณ นคร (2527: 277, อ้างถึงใน กุสาวดี สนิทสุวรรณ 2546: 2) ได้กล่าวไว้ว่า “ถ้าภาษาที่ส่งระหว่างกันแล้วไม่เข้าใจกันหรือเข้าใจกันคนละเรื่องต่างคนต่างเข้าใจ การสื่อสารหรือส่งภาษาก็ไม่เกิดผล ไม่มีประโยชน์ อาจเป็นโทษเกิดความสับสนขึ้นในสังคม” ตรงกันข้ามหากบุคคลใดมีความสามารถหรือมีทักษะการฟังที่ดีแล้วก็จะสามารถรับรู้และเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนต้องฟังความรู้จากครูอาจารย์ ฟังวิทยากรบรรยายให้ความรู้ต่างๆ กล่าวคือ นักเรียนจะต้องสามารถนำทักษะการฟังไปใช้ในการเพิ่มพูนความรู้ความคิดและประสบการณ์ เพราะการฟังที่จะก่อให้เกิดประโยชน์นั้น ผู้ฟังจะต้องใช้สติปัญญาในการไตร่ตรองเพื่อหาเหตุผลว่า สิ่งที่ได้ฟังนั้นมีความถูกต้องเหมาะสมควรแก่การเชื่อถือหรือไม่ ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการฝึกทักษะการฟังให้กับนักเรียน โดยเฉพาะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

การใช้วิจารณญาณในการฟังมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกฝนให้แก่ นักเรียน เพราะผู้ที่มีวิจารณญาณในการฟังย่อมได้ประโยชน์มากกว่าผู้ที่ไม่มีการฝึกฝนในการฟัง

หรือมีวิจารณ์ญาณในการฟังน้อย ดังที่พระอภิปโยชกฤษณะ (2521: 174) ได้กล่าวไว้ว่า การฟังเป็นสิ่งที่ต้องฝึกเช่นเดียวกับการอ่าน การเขียนและการพูด บางคนเข้าใจว่าการฟังนั้นเป็นสิ่งที่ยาก แต่ความจริงการฟังจะเป็นสิ่งที่มีประโยชน์อย่างยิ่งก็ต่อเมื่อผู้ฟังรู้จักฟัง ถ้าผู้ฟังไม่รู้จักฟังก็ไร้ประโยชน์ อาจจะทำให้โทษหรือความเสียหายอันยิ่งใหญ่มาสู่ผู้ฟังหรือส่วนรวมได้ ฉัตรานุกุลและคณะ (2529: 45) ได้กล่าวถึงเรื่องการฝึกฝนการฟัง สรุปได้ว่าการฟังที่ดีจะต้องมีการฝึกฝนฟังและตัดสินใจด้วยว่าสิ่งที่ได้ฟังมานั้นถูกหรือผิด ถ้าผู้ฟังรู้จักฟัง การฟังก็จะมีประโยชน์ แต่ถ้าไม่รู้จักฟัง ผู้ฟังก็จะไม่ได้รับผลอะไรเลยและอาจมีโทษร้ายแรงเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้บุพผา สงศิริ (2525: 149) ได้กล่าวถึง การฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ สรุปได้ว่าเป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังแก่ประชาชน เพราะจะทำให้รู้จักฟังแล้วคิดอย่างมีเหตุผล แยกข้อดีข้อเสียได้ ทำให้ตัดสินใจอย่างมีเหตุผลซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ สวานิตยมาภย์ (2527: 107) ที่กล่าวว่า การฟังนั้นจะต้องมีการตอบสนองโดยใช้วิจารณ์ญาณในการฟัง ประเมินสิ่งที่ฟัง ไตร่ตรองตัดสินใจอย่างมีหลักเกณฑ์ว่าสิ่งนั้นควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อทั้งนี้สอดคล้องกับ จูไรรัตน์ ลักษณะศิริและ บำพูน อัมสำราญ (2548: 84) ที่กล่าวถึงการใช้วิจารณ์ญาณในการฟังว่า นอกจากผู้ฟังที่ดีจะต้องจับใจความของเรื่องที่ฟังได้แล้วยังจะต้องใช้วิจารณ์ญาณในการฟังอีกด้วย การฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ คือ การที่ผู้ฟังพยายามวิเคราะห์ว่าผู้พูดมีจุดมุ่งหมายและกลวิธีการพูดอย่างไร พร้อมกับแยกแยะว่าข้อความส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง ส่วนใดเป็นความคิดเห็น เพื่อประเมินความน่าเชื่อถือด้วยเกณฑ์ที่ต่างกันต่อไป หากข้อความตอนใดมีความหมายแฝงผู้ฟังก็ต้องตีความให้ถูกต้อง นอกจากนั้นยังต้องประเมินค่า เรื่องที่ได้ฟังว่า “ดี” “ไม่ดี” และสมเหตุผลหรือไม่อย่างไร ก่อนที่จะเลือกสรรเฉพาะสิ่งที่ดีซึ่งได้รับจากการฟัง ไม่ว่าจะเป็นกลวิธีการพูดที่ดี ถ้อยคำสำนวนที่น่าประทับใจ ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ข้อคิดที่สร้างสรรค์หรือความคิดเห็นที่เที่ยงธรรม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมต่อไป

สนิท ตั้งทวี (2531: 5) กล่าวถึงการเรียนการสอนทักษะการฟังในระดับชั้นมัธยมศึกษาว่า ในโลกยุคปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างมากจึงมีนวัตกรรมการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ด้านการสื่อสารมวลชนตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เยาวชนที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนต้องใช้ทักษะด้านการฟังมากยิ่งขึ้น การสอนฟังในชั้นมัธยมศึกษา มีลักษณะคล้ายคลึงกับการสอนอ่านเพราะต่างก็เป็นเรื่องของ การรับสารด้วยกัน การฟังเป็นกิจกรรมทางความคิด การฟังอย่างใช้ความคิดหรือฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ ซึ่งบางท่านก็เรียกว่า ฟังอย่างสร้างสรรค์ (Creative Listening) นั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ครูควรปลูกฝังให้เกิดมีขึ้นในตัวผู้เรียน คนที่ฟังเป็นหรือรู้จัก ฟังนั้นจะสามารถคิดและเข้าใจได้ตรงประเด็น โดยอาศัยเหตุผล สามารถแยกแยะคัดเลือกข้อดีและข้อเสียออกจากกันได้ จึงเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกหรือกระทำการใดๆ ได้อย่างมีเหตุผล และมีหลักการ สิ่งเหล่านี้นับว่าเป็นหัวใจของระบอบประชาธิปไตยที่ควรจะให้มิในตัวผู้เรียน โดยเฉพาะการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณดังที่กล่าวมา หลักสูตรวิชาภาษาไทยทุกระดับจึงกำหนดทักษะ

การฟังไว้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงอุดมศึกษา สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้กำหนดเรื่องการฟังไว้เป็นสาระที่ 3 และกำหนดมาตรฐาน ท3.1 ไว้ว่า สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณและพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกใน โอกาสต่างๆอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์(กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545: 12) และ ในช่วงชั้นที่ 3 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ไว้ดังนี้ 1. สามารถสรุปความ จับประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ วินิจฉัย ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและจุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังและดู สังเกตการใช้น้ำเสียง กิริยาท่าทางการใช้ถ้อยคำของผู้พูดและสามารถแสดงทรรศนะจากการฟังและดูสื่อรูปแบบต่างๆอย่าง มีวิจารณญาณ 2. สามารถพูดนำเสนอความรู้ ความคิด การวิเคราะห์และการประเมินเรื่องราวต่างๆ พูด เชิญชวน อวยพรและพูดใน โอกาสต่างๆได้อย่างเหมาะสม มีเหตุผล ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจนน่าฟัง ตาม หลักการพูด มีมารยาทการฟัง การดูและการพูด (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545: 13-14)

ถึงแม้ว่าหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาจะได้กำหนดให้มีการสอนทักษะการฟังในทุก ระดับชั้น แต่ก็ยังพบว่าผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับทักษะการฟังมักจะเน้นด้านทักษะ การอ่านและการเขียนค่อนข้างมากทั้งที่ทักษะฟังเป็นทักษะสำคัญประการแรกที่จะเชื่อมโยงไปสู่การ เรียนรู้อื่นๆ ดังที่ ยูดา รักไทย (2542: คำนำ) ได้กล่าวไว้ว่า

การฟังเป็นประตูสำคัญที่เปิดไปสู่การเรียนรู้ การเรียนรู้ก่อให้เกิดพัฒนาการ ดังนั้นจึง อาจกล่าวได้ว่า การที่เราเป็นอย่างทุกวันนี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการฟังไม่ว่าจะเป็นการฟังใน ครอบครัวย ในโรงเรียน สถานศึกษา สถานที่ทำงาน ในการประชุม การปรึกษาหารือ การพูดคุย ฯลฯ แต่พวกเรา ก็ยังไม่ค่อยสนใจที่จะพัฒนาการฟัง ทั้งๆที่มันเป็นทักษะในการสื่อสารที่สำคัญขนาดนี้ มี ใครเคยถามตัวเองบ้างไหมว่า เราฟังได้ดีแค่ไหน

หลายๆคนอาจคิดว่าการฟังเป็นเรื่องง่าย แค่ว่าเขาพูดอะไรกันบ้างก็ถือว่าเป็นการฟัง แล้ว ซึ่งเป็นการเข้าใจผิดอย่างยิ่ง เพราะการฟังที่แท้จริงหมายถึงการให้ความสนใจคำพูดอย่างเต็มที่ จนเกิดความเข้าใจความหมายทุกนัยของคำพูดเหล่านั้น

จากการศึกษาเอกสารต่างๆพบว่าปัญหาการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับทักษะการฟังคือ นักเรียนไม่สามารถสังเกตและจับประเด็นสำคัญและวิเคราะห์เรื่องที่ฟังได้ดีเท่าที่ควร ตลอดจนขาด ความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล อีกทั้งขาดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อย่างสมเหตุสมผล (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2529: 13-14) เช่นเดียวกับ จูดีร์ตัน ลดาวัลย์ (2538: 11) ที่ได้กล่าวถึงปัญหาในเรื่องการฟัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจับใจความ สำคัญและการสรุปความคิดรวบยอดไม่ได้ว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมากเพราะการฝึกฝนในด้านนี้มีน้อย การเรียนการสอนเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ การฝึกทักษะการฟังมักจะถูกละเลยครูส่วนใหญ่มักให้ ความสนใจเกี่ยวกับทักษะการอ่านและการเขียน ทำให้ขาดการฝึกฝนทักษะด้านการฟัง ซึ่งสอดคล้อง

กับ สมพร จารุณัฐ (2538: 13) ที่กล่าวถึงปัญหาการใช้ภาษาไทยในเรื่องของการฟังว่า นักเรียนโดยทั่วไปจะฟังไม่เป็น ไม่สามารถทำความเข้าใจเรื่องที่ฟังได้ ไม่มีความอดทนในการฟัง ขาดมารยาทในการฟัง และขาดวิจารณญาณในการฟัง

นอกจากนี้เอกฉัตร จารุเมธีชน (2539: 22-23) ได้สำรวจปัญหาการใช้ภาษาในการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะการฟังที่พบในโรงเรียนและวงการศึกษาพบว่า นักเรียนฟังไม่รู้เรื่องเพราะมีศัพท์ยาก สำนวนยาก ฟังแล้วจับใจความสำคัญไม่ได้หรือได้เป็นเพียงบางส่วน ฟังแล้วไม่เข้าใจความประสงค์ของผู้พูด ฟังแล้วแปลเจตนาของผู้พูดผิดไป จึงเกิดความไม่พอใจ ฟังแล้วปฏิบัติตามไม่ถูก เพราะไม่เข้าใจคำสั่งหรือคำแนะนำ ฟังแล้วแยกไม่ได้ว่าอะไรเป็นข้อเท็จจริง อะไรเป็นข้อคิดเห็น ฟังแล้วตัดสินใจไม่ได้ว่าสิ่งใดควรเชื่อ สิ่งใดไม่ควรเชื่อ ส่วนพวงเล็ก อุตรระ (2539: 207-208) ได้กล่าวถึงข้อบกพร่องด้านทักษะการฟังของนักเรียนว่า ฟังแล้วจับใจความสำคัญไม่ได้ ฟังแล้วแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นไม่ได้ ฟังแล้วไม่ทราบจุดมุ่งหมายของผู้พูด วิเคราะห์สิ่งที่ฟังไม่ได้ ไม่เข้าใจความหมายสิ่งที่ฟัง ไม่สามารถนำความรู้จากสิ่งที่ฟังไปใช้ประโยชน์ได้ ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ฟังได้ ฟังแล้วตีความไม่ได้

จากการที่ผู้วิจัยเคยมีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาและระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนวัดลาดหญ้าไทรและโรงเรียนวัดเกาะวังไทร พบว่านักเรียนมีปัญหาในเรื่องทักษะการฟังไม่สามารถจับใจความหรือวิเคราะห์เรื่องที่ฟังได้ ซึ่งปัญหาที่ผู้วิจัยพบนั้นสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนวัดเกาะวังไทร อ. เมือง จ. นครปฐม สรุปได้ว่า สาเหตุที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยในด้านทักษะการฟังอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำนั้นมี 3 ประเด็น คือ สาเหตุจากนักเรียนครูผู้สอนและสื่อการเรียนรู้ สาเหตุจากนักเรียนคือ นักเรียนขาดสมาธิ ไม่ตั้งใจฟัง ทำให้จับใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้ ไม่คิด ไม่วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ส่วนสาเหตุจากครูผู้สอน คือ น้ำเสียงที่ใช้เป็นสื่อไม่ดี ไม่น่าสนใจ ไม่ชัดเจน ใช้วิธีสอนแบบเดิมๆ ไม่สนใจในการเรียน ทำให้ไม่น่าสนใจและยังไม่เน้นเรื่องการฟังส่วนสาเหตุจากสื่อการเรียนรู้ คือ สื่อไม่ทันสมัย ไม่น่าสนใจ เสียงไม่ดังเท่าที่ควร เนื้อหาไม่น่าสนใจ รวมทั้งไม่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน (กันยา สามเพชรเจริญ 2549) จากปัญหาที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยในด้านทักษะการฟังค่อนข้างต่ำที่กล่าวมานี้จะเห็นว่าสาเหตุสำคัญมาจากตัวครูผู้สอนและวิธีการสอนของครูที่ทำให้นักเรียนไม่ได้รับการฝึกฝนด้านการฟังอย่างจริงจัง เพราะคิดว่าการฟังไม่สำคัญจึงไม่ใส่ใจและยังขาดเทคนิคและวิธีการสอนใหม่ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 มุ่งเน้นการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ว่า ผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การ

จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การสอนด้วยแผนภาพโครงเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดโดยใช้หมวกความคิดหกใบ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT และการจัดการเรียนรู้แบบ Story line เป็นต้น นอกจากนี้วิธีสอนที่หลากหลายและเทคนิคที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเหล่านี้แล้ว การเรียนการสอนภาษาไทยจะประสบความสำเร็จได้นั้นครูผู้สอนจะต้องใช้สื่อการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการฝึกทักษะต่างๆ เพราะวิชาภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องหมั่นฝึกฝนหรือฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความชำนาญ คล่องแคล่วในการใช้ทักษะทางภาษา การพัฒนาทักษะในการสื่อสารโดยการนำแบบฝึกมาใส่จะช่วยสร้างความน่าสนใจ ดึงดูดความสนใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นนอกจากบทเรียนในหนังสือ

แบบฝึกเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีการนำมาใช้เพื่อช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนแบบฝึกจัดว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่งที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีคุณค่าต่อการสอนอย่างยิ่ง สำหรับให้ผู้เรียนใช้ฝึกปฏิบัติ ฝึกฝน ทบทวนเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับทักษะการฟัง พบว่ามีผู้ที่สนใจและตระหนักถึงความสำคัญของทักษะการฟัง โดยนำแบบฝึกทักษะการฟังมาพัฒนาผู้เรียนเช่น ศิริกุล ปิยานุกูล (2535) วิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีการพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่ากลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีการพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปิยานุช สอาดสุด (2540) ศึกษาการออกแบบแบบฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพศิรินทร์ฯ ปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ผลปรากฏว่าหลังจากนักเรียนได้รับการฝึกทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณแล้ว นักเรียนมีทักษะการฟังเพิ่มขึ้น คือ ทักษะการฟังของนักเรียนหลังใช้แบบฝึกสูงกว่าก่อนใช้แบบฝึก วิสรุต สุวรรณวิเวก (2544) วิจัยเรื่องการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หลังการสอนทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณตามแผนการสอนและการทำแบบฝึกการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณกลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนการสอนและการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและไม่มีความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยสะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้งไม่มีความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยวิชาภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่า แบบฝึกสามารถพัฒนาทักษะการฟังอย่างมี วิจารณ์ญาณได้ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาแบบฝึกการฟัง อย่างมีวิจารณ์ญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เหตุผลที่เลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เนื่องจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นระดับชั้นแรกในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น มีนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากหลายโรงเรียนเข้า มาเรียนรวมกัน ซึ่งมีระดับความสามารถที่แตกต่างกันไป มีทั้งระดับเก่ง ปานกลางและอ่อน หากมีการ ปูพื้นฐานความรู้ของนักเรียนในระดับชั้นนี้ นักเรียนก็จะสามารถใช้ความรู้เหล่านี้เพื่อเป็นพื้นฐานใน การเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่สูงขึ้นต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาไทย ด้านทักษะการฟังสูงขึ้นและบรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้ กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนด้านการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ

สมมติฐานในการวิจัย

1. แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน บางเลนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 6 ห้องเรียน รวมทั้งหมด 193 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนบางเลนวิทยา ตั้งกักสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 35 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียน โดยใช้แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. เนื้อหา

เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยยึดสาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 สื่อที่ใช้ในการฝึกการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ คือ ข่าว นิทานและเพลง

4. ระยะเวลา

ระยะเวลาในการทดลอง คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ระยะเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 คาบ คาบละ 50 นาที รวมทั้งหมด 8 คาบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีดังต่อไปนี้

1. การฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ หมายถึง การฟังอย่างไตร่ตรอง รอบคอบ มีเหตุผล สามารถจับใจความสำคัญของเรื่อง แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ตีความตลอดจนประเมินค่าของเรื่องที่ฟังได้

2. แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่เป็นแผ่นซีดีรอมและเอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อฝึกทักษะในการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ ซึ่งประกอบด้วยแบบฝึกการฟังทั้งหมดจำนวน 5 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ ชุดที่ 2 การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ชุดที่ 3 การฟังเพื่อตีความ ชุดที่ 4 การฟังเพื่อประเมินค่า และชุดที่ 5 การฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้ทดสอบความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ ก่อนและหลังเรียน

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการฟังอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบวิชาภาษาไทย ด้านความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

5. แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง เอกสารที่ใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

6. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางเลนวิทยา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
  - 1.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
  - 1.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น
  - 1.3 คุณภาพของผู้เรียน
  - 1.4 ผังมโนทัศน์สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย
  - 2.1 รูปแบบของการจัดกระบวนการเรียนรู้
  - 2.2 หลักจิตวิทยาบางประการที่ควรนำมาใช้ในการสอนภาษาไทย
3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟัง
  - 3.1 ความหมายของการฟัง
  - 3.2 ความสำคัญของการฟัง
  - 3.3 ประโยชน์ของการฟัง
  - 3.4 ลักษณะการฟังกับการได้ยิน
  - 3.5 การฟังสารประเภทต่างๆ
  - 3.6 หลักการฟังและลักษณะการฟังที่ดี
  - 3.7 วิธีฝึกการฟัง
  - 3.8 หลักการสอนฟังและกิจกรรมเสนอแนะในการสอนฟัง
4. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
  - 4.1 ความหมายของการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
  - 4.2 หลักการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
5. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก
  - 5.1 ความหมายของแบบฝึก

- 5.2 ลักษณะของแบบฝึกที่ดี
- 5.3 ประโยชน์ของแบบฝึก
- 5.4 ขั้นตอนของการสร้างแบบฝึก
- 5.5 หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้แบบฝึก
- 5.6 แบบฝึกทักษะการฟัง
- 5.7 การหาประสิทธิภาพของแบบฝึก
- 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยภายในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร โดยแบ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ออกเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ

1.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นสาระการเรียนรู้กลุ่มแรกที่เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยประกอบด้วย

- สาระที่ 1 : การอ่าน
- สาระที่ 2 : การเขียน
- สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด
- สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษาไทย
- สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดูและการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของหลักภาษาและภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่าและนำมาใช้ในชีวิตจริง

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3

โดยที่ผู้วิจัยกำหนดระดับช่วงชั้นของนักเรียนคือ ช่วงชั้นที่ 3 จึงขอกล่าวเฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) ดังนี้

1. สามารถสรุปความ จับประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ วินิจฉัย ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และจุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังและดู สังเกตการณ์ใช้น้ำเสียงกิริยาท่าทาง การใช้ถ้อยคำของผู้พูดและสามารถแสดงทรรศนะจากการฟัง และดู สื่อรูปแบบต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณ

2. สามารถพูดนำเสนอความรู้ ความคิด การวิเคราะห์ และการประเมินเรื่องราวต่างๆ พูดเชิญชวน อวยพร และพูดในโอกาสต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม มีเหตุผล ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน นำฟังตามหลักการพูดและมีมารยาท การฟัง การดู และการพูด (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 : 13 - 14)

1.3 คุณภาพของผู้เรียน

เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมดังนี้

1. สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดี
2. สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลและคิดเป็นระบบ

4. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการพัฒนาตนและสร้างสรรค์งานอาชีพ
5. ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย
6. สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคล
7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย
8. มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง

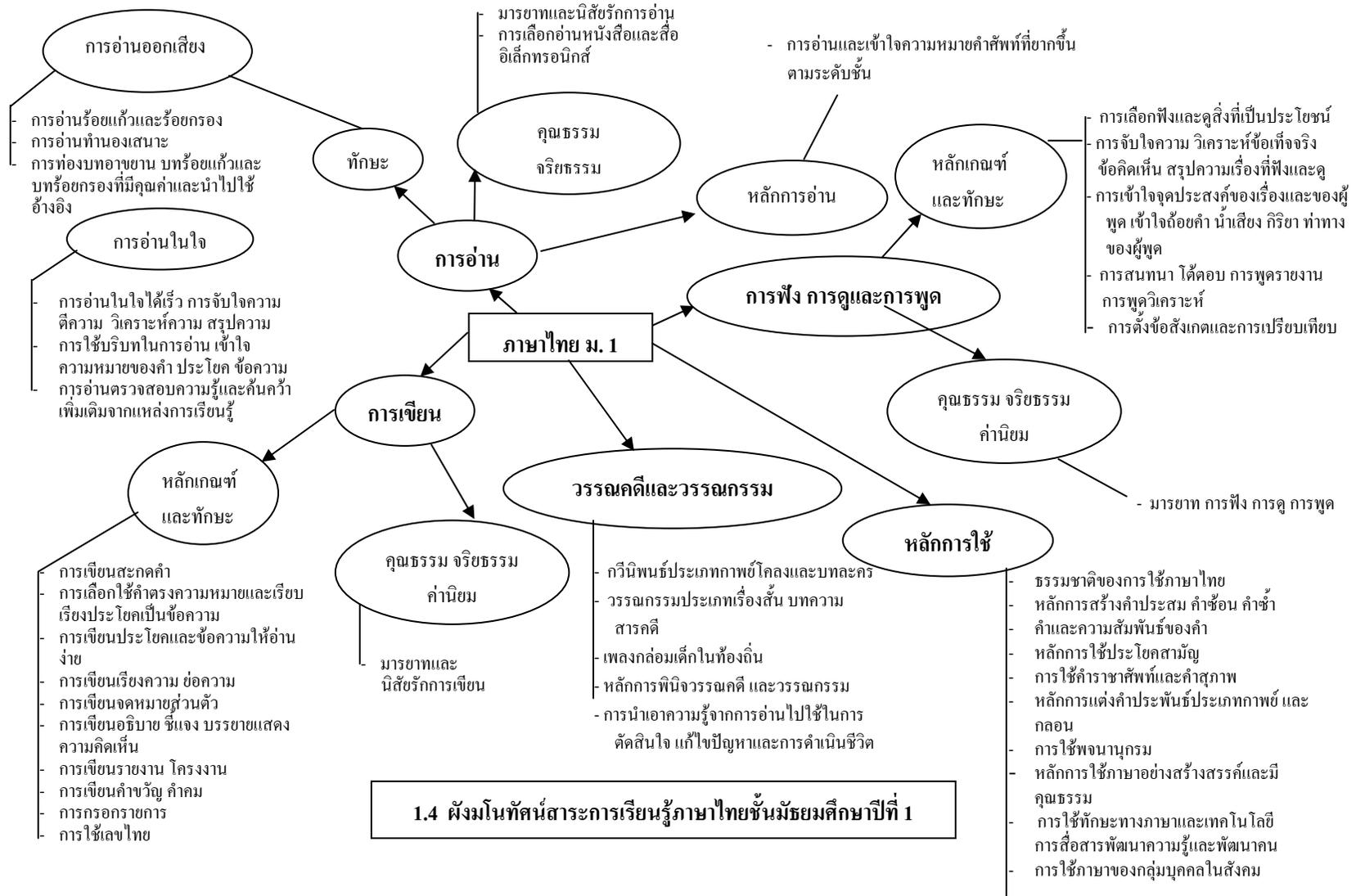
คุณภาพของผู้เรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3

1. อ่านอย่างมีสมรรถภาพและอ่านได้เร็วยิ่งขึ้น
2. เข้าใจวงคำศัพท์ที่กว้างขวางขึ้น สำนวนและโวหารที่ลึกซึ้ง แสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ ประเมินค่าเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล
3. เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้ได้กว้างขวางตามจุดประสงค์
4. เขียนเรียงความย่อความ และจดหมาย เขียนอธิบาย ชี้แจง รายงาน เขียนแสดงความคิดเห็น แสดงการโต้แย้ง และเขียนเชิงสร้างสรรค์
5. สรุปความ จับประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ วิจัยข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และจุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังและดู
6. รู้จักเลือกใช้ภาษาเรียบเรียงข้อความได้อย่างประณีต จัดลำดับความคิด ขั้นตอนในการนำเสนอตามรูปแบบของงานเขียนประเภทต่างๆ
7. พุดนำเสนอความรู้ ความคิด การวิเคราะห์ และการประเมินเรื่องราวต่างๆ พุดเชิญชวน อวยพร และพุดในโอกาสต่างๆ อย่างเหมาะสม
8. เข้าใจธรรมชาติของภาษาและการนำภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย
9. ใช้ภาษาแสดงความคิดเห็น สร้างความเข้าใจ โน้มน้าวใจ ปฏิเสธเจรจาต่อรองด้วยภาษาและกิริยาท่าทางที่สุภาพ
10. ใช้ทักษะทางภาษาในการแสวงหาความรู้ การทำงาน และใช้อย่างสร้างสรรค์เป็นประโยชน์
11. ใช้หลักการพิจารณาคุณค่าและวรรณกรรม พิจารณาคุณค่าและวรรณกรรมให้เห็นคุณค่าและนำไปประโยชน์ไปใช้ในชีวิต
12. แต่งกาพย์ กลอน และโคลง
13. ท่องจำบทหรือกรองที่ไพเราะ มีคุณค่าทางความคิดและนำไปใช้กล่าวอ้างในการพุดและการเขียน

14. ร้องเล่นหรือถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านและบทกล่อมเด็กในท้องถิ่น
15. มีมารยาทการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด
16. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน

หมายเหตุ คุณภาพของผู้เรียนที่กำหนดในแต่ละช่วงชั้นนั้น เป็นคุณภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน แต่ทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอน ครู ผู้สอนจะต้องฝึกทักษะต่างๆ ตามที่กล่าวไว้ในช่วงชั้นต้นๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะทางภาษาอย่างต่อเนื่อง

1.4 ผังมโนทัศน์ สาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, ฝั่งมโนทัศน์สาระการเรียนรู้ภาษาไทย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546), 30.

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย

2.1 รูปแบบของการจัดกระบวนการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถเลือกนำมาใช้หรือปรับใช้ โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 : 22 - 24) ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการจัดประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ เหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง ให้รู้วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ รู้จักวิธีการวางแผน คิดวิเคราะห์ ประเมินผลการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง และฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามลักษณะของ โครงการเป็นเรื่องของการศึกษา ค้นคว้าทดลอง ตรวจสอบ สมมติฐาน โดยอาศัยการศึกษา วิเคราะห์ ใช้ทักษะกระบวนการ

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการหรือการพัฒนา พฤติกรรมที่จะช่วยให้ดำเนินงานเป็นกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือได้ผลงาน ความรู้สึก และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ลักษณะของการสอนแบบนี้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนค้นหาคำตอบได้ด้วยตัวเองจนสามารถนำความรู้ความเข้าใจจากการปฏิบัติงาน ไปใช้ในชีวิตประจำวันและอยู่ในสังคมได้อย่างมีสันติสุข

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิด มีวิธีการหลากหลาย วิธีการหนึ่ง คือ การใช้คำถาม การตั้งคำถามโดยใช้หมวดความคิด 6 ใบ เป็นการใช้คำถามอย่างสร้างสรรค์

กิจกรรมที่พัฒนาทักษะความคิดในการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องใช้คำพูด และวิธีการต่างๆ กระตุ้นให้นักเรียนคิด ลงมือปฏิบัติ ประเมิน ปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานของตนมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เช่น กิจกรรมการอภิปราย การวิเคราะห์ การวิจารณ์ การค้นคว้า การทำ โครงงาน ฯลฯ นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องสอดแทรกคุณธรรมในกระบวนการคิดควบคู่ไปด้วย เช่น ความรับผิดชอบ ความอดทน ความเพียรพยายาม นอกจากนี้ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้ความคิดอย่าง มีวิจารณญาณในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวางแผนดำเนินชีวิตในอนาคต เพื่อให้อยู่ในสังคมที่ เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทย เพื่อการ สื่อสาร โดยการจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพในการใช้ภาษา ทั้งการฟัง การพูด การ อ่าน และการเขียน ด้วยการจัดกิจกรรมในห้องเรียน ในโรงเรียน และในชุมชน เช่น การเล่าเรื่อง การ อภิปราย การวิจารณ์ การโต้เถียง การคัดลายมือ การเขียนเรียงความ การทำโครงงาน การประกวดการ อ่าน การศึกษาค้นคว้า การแข่งขันตอบคำถาม การอ่านทำนองเสนาะ

5. การพัฒนาการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา จะทำให้ผู้เรียน เข้าใจธรรมชาติของภาษา และวัฒนธรรมการใช้ภาษาไทย เกิดความตระหนักว่าภาษามีความสำคัญและมีพลังกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้หลักการทางภาษา จำเป็นต้องจัดควบคู่และสัมพันธ์กับกิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทุกกิจกรรม

6. การพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม เป็นการเรียนรู้เรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงชีวิตของคนไทยในยุคสมัยต่างๆ และเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพของภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน การจัดกิจกรรมจึงควรเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อการเรียนรู้เนื้อหาสาระด้วยการอ่าน พิจารณา วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ประเมินค่าวรรณคดีและวรรณกรรมอย่างมีเหตุผล มีการนำเสนอความเข้าใจ ความซาบซึ้งข้อคิดและประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ เช่น การรายงาน การจัดแสดงการสร้างสรรค์ วรรณกรรมทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง ทั้งนี้จะเกิดผลทำให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นแนวทางในการผลิตผลงานเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

7. การพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิถีชีวิตและศิลปะการใช้ภาษาของคนในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมจำเป็นต้องให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อการเรียนรู้ เช่น การสัมภาษณ์ การรายงาน การทำโครงการ การจัดการแสดง เป็นต้น โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมกันจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาทางภาษา

วิธีการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้สอนสามารถนำมาใช้ได้อย่างกว้างขวาง โดยใช้เทคนิควิธีการอย่างหลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเรียนอย่างมีความสุข ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของผู้เรียนและธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ที่เรียนเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

2.2 หลักจิตวิทยาบางประการที่ควรนำมาใช้ในการสอนภาษาไทย

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรษ์ (2531: 155-157) ได้กล่าวถึง หลักจิตวิทยาบางประการที่ครูภาษาไทยควรจะต้องเรียนรู้ รับทราบและนำไปใช้เพื่อสร้างบรรยากาศและสภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual differences)

ครูภาษาไทยจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่า นักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถและความสนใจทางภาษาแตกต่างกัน เด็กต่างเพศกันก็มีความถนัดทางภาษาต่างกัน ครูภาษาไทยจึงควรคำนึงถึงความแตกต่างกันเหล่านี้ ก่อนสอนควรที่จะได้มีการทดสอบความสามารถทางภาษาของเด็กเสียก่อน เด็กคนใดมีความสามารถก็สนับสนุนให้ได้มีทักษะยิ่งขึ้นไปอีก เด็กคนใดมีทักษะต่ำพยายามสอนซ่อมเสริมให้เป็นพิเศษ และไม่ควรรอคาดหวังที่จะให้เด็กทุกคนทำได้เหมือนกันหมด แต่ก็พยายามจัดระบบการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ เกิดความเจริญ

งอกงามให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และสร้างสถานการณ์ให้เด็กทุกคนมีความรู้สึกว่าคุณครูประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาไทย

2. ความพร้อม (Readiness)

ความพร้อมเป็นเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งซึ่งครูควรคำนึง โดยปกติแล้วเด็กที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนมัธยมจะมีความพร้อมพอสมควร แต่ก็ยังมีความแตกต่างกันในด้านนี้

3. กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process)

การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการมีประสบการณ์ตรง การฝึกปฏิบัติและการที่ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้จะเป็นไปในทำนองที่ผู้เรียนเกิดความงอกงามขึ้น และเมื่อผู้เรียนรู้แล้วจะคงทนถาวรไม่มีการลืม และในบางกรณีก็สามารถถ่ายเทความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นได้ ครูภาษาไทยจึงควรจัดสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง ความรู้จะได้คงทนถาวรทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้วก็จะไม่ลืมสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว

4. การเรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมาย (Purposeful Learning)

นักเรียนจะสนใจและตั้งใจเรียนมากขึ้น เมื่อทราบจุดมุ่งหมายและประโยชน์ที่จะได้รับยิ่งไปกว่านั้นถ้านักเรียนได้มีส่วนร่วมในการตั้งจุดมุ่งหมายของบทเรียนและวางแผนการเรียนร่วมกับครูแล้วก็จะทำให้ผลการเรียนดียิ่งขึ้นไปอีก เพราะเป็นความต้องการและเป็นแรงขับของนักเรียนเอง

5. การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing)

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ นักเรียนจะมีความแคล่วคล่องชำนาญในทักษะภาษาก็เพราะได้มีประสบการณ์ตรงได้ลงมือกระทำเอง

6. การเรียนรู้โดยการฝึกฝน (Law of Exercise)

นอกจากกฎของความพร้อมดังที่ได้กล่าวมาแล้ว กฎของการเรียนรู้โดยการฝึกฝนก็เป็นกฎของการเรียนรู้อีกข้อหนึ่ง ซึ่งนักจิตวิทยาชื่อ ธอร์นไดค์ (Thorndike) ได้กล่าวไว้ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีต่อเมื่อมีการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำๆ ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ โดยลักษณะวิชาแล้ว ผู้เรียนจะมีทักษะทางภาษาดี มีความรู้ความเข้าใจและเกิดทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทย ก็ต่อเมื่อได้ฝึกฝนและกระทำซ้ำ ถ้าผู้เรียนได้ฝึกฝน ได้ทำแบบฝึกหัด ได้ใช้ทักษะภาษามากเท่าใดก็จะช่วยให้มีทักษะดีมากขึ้นเท่านั้น

7. กฎแห่งผล (Law of Effect)

เมื่อนักเรียนได้เรียนภาษาไทยแล้วไม่ว่าจะเป็นทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน หลักภาษาหรือวรรณคดี นักเรียนย่อมต้องการทราบผลการเรียนของตน ครูควรรีบตรวจและส่งคืนนักเรียน

ทำได้ดีเสียก่อนแล้วจึงดี การดีก็ควรเป็นการดีเพื่อก่อนมีการเสนอแนะลงไปด้วย การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการติชมหรือการประเมินผลการทำงานของพวกเขาในชั้นเดียวกันก็เป็นสิ่งที่พึงกระทำ

8. กฎของการใช้และไม่ได้ใช้ (Law of Use and Disuse)

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ ต้องมีการใช้และฝึกฝนอยู่เสมอจึงจะมีความแคล่วคล่องชำนาญชำนาญในการใช้ภาษาไทย หากเรียนไปแล้วไม่ได้ใช้หรือนานๆ ใช้สักครั้งหนึ่งก็จะลืมไปหมดหรือมีทักษะไม่ดีเท่าที่ควร

9. แรงจูงใจ (Motivation)

แรงจูงใจเป็นสิ่งที่สำคัญมาก โดยเฉพาะในด้านการสอนภาษาไทย เพราะโดยทั่วไปแล้วมักจะไม่มีใครมีผู้ให้ความสนใจกับภาษาไทยมากนักไม่ว่าจะเป็นตัวนักเรียนหรือผู้ปกครอง ทั้งนี้เพราะภาษาไทยเป็นภาษาของเราเองเกิดมาก็สามารถพูดจาติดต่อสื่อสารได้รู้เรื่อง ส่วนจะดีมากขึ้นแค่ไหนไม่มีใครจะสนใจกัน ครูภาษาไทยจึงควรพยายามสร้างสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นสิ่งเร้าเพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้นักเรียนสนใจเรียน ตั้งใจฝึกฝนทักษะและมีทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทย แรงจูงใจมี 2 ประเภท คือ แรงจูงใจภายนอก คือ แรงจูงใจที่เกิดจากสิ่งเร้าภายนอกที่ครูจัดขึ้น เช่น การสร้างบรรยากาศ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่างๆ ที่น่าสนใจสนุกสนานเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน แรงจูงใจภายใน คือแรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายในตัวของนักเรียนเอง แรงจูงใจภายในเป็นความกระตือรือร้น ความใคร่รู้ใคร่เรียน ความรู้สึกอยากร่วมทำกิจกรรม อยากเสาะแสวงหาความรู้ซึ่งเกิดขึ้นเอง ส่วนใหญ่มักจะเกิดขึ้นเนื่องจากผลของแรงจูงใจภายนอก คือ หลังจากที่เรียนรู้ฝึกฝนสนุกสนานในการเรียนภาษาไทยแล้ว ก็ใคร่ที่จะทำกิจกรรมเอง อยากศึกษาหาความรู้เอง

10. การเสริมกำลังใจ (Reinforcement)

ในการเรียนการสอนภาษาไทยนั้น การเสริมกำลังใจจึงเป็นสิ่งสำคัญ ครูควรเสริมกำลังใจเด็กเป็นระยะๆ นักจิตวิทยาเสนอแนะว่าการเสริมกำลังใจในทางบวกจะเป็นสื่อช่วยให้นักเรียนทราบว่าสิ่งที่ตนแสดงออกไปนั้นถูกต้อง ก็จะเกิดความภาคภูมิใจ และพยายามกระทำกิจกรรมต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้นในกรณีที่เกิดทำผิดพลาด ครูไม่ควรแสดงกิริยาอาการหรือใช้คำพูดที่กระทบกระเทือนใจ

หลักจิตวิทยาดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการออกแบบจัดทำแผนการเรียน รู้ จัดกระบวนการเรียนรู้ รวมถึงการวัดและประเมินผล ในวิชาภาษาไทยซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟัง

3.1 ความหมายของการฟัง

การฟังเป็นทักษะสำคัญของการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเราสามารถรับรู้ได้จากการฟัง ซึ่งจะได้ทั้งความรู้และความบันเทิง ผู้ที่มีความสามารถในการฟังมากจะช่วยพัฒนาสติปัญญาและความคิด ตลอดจนสามารถใช้ประโยชน์จากการฟังได้เป็นอย่างดี

วรรณ โสมประยูร (2537 : 83) กล่าวว่า การฟัง หมายถึง การแปลความหมายของเสียงที่ได้ยินโดยใช้สมาธิหรือความตั้งใจอย่างจริงจังจนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ได้ยินนั้น เพราะการฟังเป็นทักษะการรับเข้าตามหลักของภาษาศาสตร์

ทิพวรรณ หอมพุด (2538 : 53) ให้ความหมายของการฟังว่า การฟัง หมายถึง การรับรู้ความหมายจากเสียงพูดที่ได้ยิน อาทิ การฟังการสนทนา การประชุมอภิปราย การพูดในที่ประชุมชน และการฟังจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

วาสนา บุญสม (2541 : 11) กล่าวว่า การฟัง หมายถึง พฤติกรรมการรับสารที่ผู้รับสารต้องแปลความหมายของเสียงที่ได้ยิน เพื่อการรับรู้ เข้าใจ และตีความสารเหล่านั้นตามประสบการณ์ความรู้ที่นึกคิด รวมทั้งการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองสารนั้น

กองทัพ เคลือบพนิชกุล (2542 : 20) ให้ความหมายของการฟังไว้ว่า การฟังเป็นการแปลสัญลักษณ์ คือ เสียงที่ได้ยินออกเป็นความหมาย อันประกอบด้วย การติดตามเรื่องราวของสิ่งที่ได้ยินจนสามารถเกิดความเข้าใจสิ่งนั้น

กุสาวดี สนธิสุวรรณ (2546 : 32) การฟัง หมายถึง การได้ยินเสียง และเข้าใจความหมายของเสียงที่ได้ยิน สามารถแยกแยะ และประเมินสารที่ได้ฟังได้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 811) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ฟัง” ไว้ว่า ตั้งใจ สดับ คอยรับเสียงด้วยหู ได้ยิน เชื่อ ทำตามถ้อยคำ

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การฟัง หมายถึง การรับรู้จากสิ่งที่ได้ยิน และเข้าใจความหมาย โดยมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งที่ได้ยิน

3.2 ความสำคัญของการฟัง

การฟังเป็นทักษะของการรับเข้าของภาษาที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และช่วยให้บุคคลเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ตนได้ฟัง ดังนั้นการฟังที่ดีจึงทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ฟังมากมาย ประการ เช่น ช่วยให้เกิดปัญญา ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ความเพลิดเพลิน และอื่นๆ การฟังยังเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การใช้ภาษาได้ผลสมบูรณ์ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ถ้าฟังผิดอาจเป็นผลทำให้พูดผิด เขียนผิด และอ่านผิดได้ การฟังนอกจากจะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญดังกล่าวแล้ว การฟังยังเป็นทักษะทางภาษาที่ใช้มากที่สุด ดังรายงานการสำรวจเรื่องการเรียนภาษาของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนแห่งหนึ่ง พบว่านักเรียนใช้เวลาเกี่ยวกับทักษะทางภาษาไทยเรียงลำดับเป็นร้อยละดังนี้ การฟังร้อยละ 48 การพูดร้อยละ 23 การอ่านร้อยละ 16 การเขียนร้อยละ 13 (ฐะปะนีย์ นาครทรรพและประภาศรี สีอำไพ : 2520, อ้างถึงใน วรรณ โสมประยูร 2544: 88)

นอกจากนี้ ศศิธร รัชฎ์ถษณานันท์ (2542: 153 - 154) กล่าวถึงความสำคัญของการฟังดังนี้

1. การฟังทำให้เป็นผู้มีความรู้ เช่น การฟังบรรยายของนักวิชาการ ฟังการพูดของผู้ทรงคุณวุฒิ การฟังเรื่องต่างๆ จากสื่อต่างๆ
2. การฟังทำให้เกิดความบันเทิง เช่น ฟังเพลง ฟังบทละคร ฟังบทร้อยกรอง การเล่านิทาน นิยายเรื่องสั้น เป็นต้น
3. ช่วยให้เกิดความคิดที่ดีไม่ว่าจะเป็นการฟังจากแหล่งใดก็ตามนอกจากจะช่วยให้เกิดสติปัญญาที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสามารถนำความคิดใหม่ๆ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

สนิท สัตโยภาส (2545 : 45) กล่าวว่า การฟังมีความสำคัญต่อมนุษยชาติมาก เพราะการฟังเป็นรากฐานของการเรียนรู้และเข้าใจภาษาอันส่งผลให้การติดต่อสื่อสารกับบุคคลแวดล้อมมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล เพื่อให้มองเห็นความสำคัญของการฟังที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ขอนำเสนอความสำคัญของการฟังเป็นข้อๆ ดังนี้

1. การฟังทำให้เป็นพหูสูต คือ ได้เรียนมาก ได้ฟังมากย่อมยังผลให้เป็นคนฉลาดรอบรู้เท่าทันโลก เป็นคนมีปัญญา
2. การฟังทำให้ได้ความรู้ ได้แนวคิด มีความเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ซึ่งเป็นแนวทางนำไปสู่การเป็นคนมีความคิดดีเมื่อถึงเวลาที่ต้องแสดงออกในรูปของการพูด การเขียน หรือการกระทำ
3. การฟังยังความสุข ความเพลิดเพลิน อันเป็นอาหารหูกอาหารใจเมื่อเราได้ฟังเรื่องราวที่มีสาระ หรือเรื่องราวบันเทิงเรีงรมย์ต่างๆ

สมพร แพ่งพิพัฒน์ (2547 : 101) กล่าวว่า การฟังเป็นทักษะที่มีความสำคัญหลายประการดังนี้

1. การฟัง เป็นทักษะที่ใช้มากกว่าทักษะอื่นๆ
2. การฟัง ทำให้เกิดความรู้ ความคิดและความคิดสร้างสรรค์
3. การฟัง ทำให้เกิดความรู้รื่นรมย์ใจ
4. การฟัง เป็นส่วนสำคัญของการพูด
5. การฟัง สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังสามารถสร้างมิตรสัมพันธ์ได้จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปความสำคัญของการฟัง ได้ว่าการฟังเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่สำคัญและใช้มากกว่าทักษะอื่นๆ เพราะทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้ ความคิดและความบันเทิงรวมทั้งเกิดความเข้าใจอันดีระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง

3.3 ประโยชน์ของการฟัง

การฟังเป็นทักษะที่สำคัญในการสื่อสารของมนุษย์ เพราะทำให้เราเป็นคนฉลาด รอบรู้ได้รับความเพลิดเพลิน และเป็นเครื่องมือในการเข้าสังคม เพราะฉะนั้นการฟังจึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก

ธิดา โมสิกรัตน์ (2526: 320 - 321) กล่าวถึงประโยชน์ของการฟังสรุปได้ดังนี้
การฟังเป็นพฤติกรรมการรับสารที่มีประโยชน์ต่อตนเอง และต่อสังคม

1. ต่อตนเอง

การฟังที่ดีทำให้ตัวผู้ฟังได้รับประโยชน์ต่างๆ คือ

1. การฟังที่ดีเป็นพฤติกรรมของผู้มีมารยาทในการเข้าสมาคม ในวงสนทนา หรือการพูดในสถานที่ และ โอกาสต่างๆ ผู้ฟังที่ดีย่อมได้รับความนิยมนิยมชมชอบจากคู่สนทนา การฟังจึงเป็นพฤติกรรมที่ช่วยสร้างบรรยากาศของความเป็นมิตร ทำให้เกิดความเข้าใจ การยอมรับและความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน

2. การฟังที่ดีทำให้เรารู้เรื่องราวที่ฟังได้โดยตลอด สามารถเข้าใจใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังและจุดมุ่งหมายของผู้พูด ผู้ฟังจะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองคู่สนทนาได้สอดคล้องและตรงประเด็นของหัวข้อสนทนา

3. การฟังที่ดีช่วยพัฒนาสมรรถภาพของการใช้ทักษะภาษาด้านอื่นๆ กล่าวคือ การฟังช่วยให้ผู้ฟังเรียนรู้กระบวนการการพูดที่ดีของผู้อื่น นอกจากนี้การฟังทำให้ผู้ฟังมีความรู้กว้างขวาง มีความมั่นใจในตนเอง กล้าพูด และกล้าแสดงออกมากขึ้น ผู้ฟังจะนำไปพัฒนาสมรรถภาพ การอ่าน และการเขียนของตนเองได้อีกด้วย

4. การฟังที่ดีเป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดสมรรถภาพทางความคิด ผู้ฟังได้พัฒนาพื้นฐานความรู้ และสติปัญญาจากการรวบรวมข้อมูลและข้อคิดต่างๆ จากการฟังแต่ละครั้ง การฟังช่วยให้เราเรียนรู้ จดจำและเข้าใจสิ่งต่างๆ เช่น ถ้อยคำภาษา วิชาความรู้ในแขนงต่างๆ แนวคิดใหม่ๆ เป็นต้น

5. การฟังที่ดีทำให้เราได้เพิ่มศัพท์และเพิ่มพูนความสามารถในการใช้ถ้อยคำ ภาษาได้อย่างเหมาะสมและรัดกุม ผู้ฟังจะสังเกตการณ์ใช้ศัพท์และถ้อยคำภาษาของผู้พูด ศึกษาวิธีการใช้ถ้อยคำ หรือสำนวนโวหารจากผู้พูดแล้วจดจำไปเป็นแบบอย่าง ในการพูดและการเขียน

2. ต่อสังคม

การฟังที่ดีเป็นกระบวนการสื่อสารที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติในแง่ที่ผู้ฟังนำความรู้ แง่คิดต่างๆ ไปใช้ โดยตัวผู้ฟังเองได้รับผลดีจากการปฏิบัติ และสังคมได้ประโยชน์ทางอ้อม

รังสรรค์ จันต๊ะ (2541 : 2 - 3) ได้เสนอประโยชน์ของการฟังไว้ดังนี้

1. ทำให้ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิทยาการต่างๆ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านความคิด สติปัญญาของตนเองต่อไป

2. ทำให้สามารถส่งสารต่อไปยังผู้อื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะฟังมาดี ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ผ่านการวิเคราะห์ประเมินค่ามาแล้ว

3. ทำให้เลือกปฏิบัติตนเป็นผู้บริโภคในสังคมที่ฉลาด เลือกบริโภคแต่สิ่งที่มีคุณค่ามีประโยชน์ต่อตัวเองและสังคม
4. ทำให้สามารถตัดสินใจที่จะเข้าร่วมกระบวนการเคลื่อนไหวในสังคมได้อย่างถูกต้องไม่เพื่องงพลั่ว หรือตกเป็นเครื่องมือของใครได้
5. ทำให้เกิดการถ่ายทอดสิ่งที่ได้รับรู้มาสู่ผู้อื่น เพื่อสร้างความเข้าใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่ดีงามของคนในสังคม

ส่วน กองเทพ เคลือบพณิชกุล (2542 : 25 - 27) กล่าวถึงประโยชน์ของการฟังไว้ว่า

1. ให้ประโยชน์แก่สังคมมนุษย์ในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน
2. ทำให้ผู้ฟังได้รับทราบความรู้สึกรักใคร่หรือความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้เป็นผู้มีจิตใจกว้างขวาง และเปิดใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
3. ทำให้ผู้ฟังรู้จักคิดใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ เป็นคนมีเหตุผล ไม่หลงเชื่อผู้พูดโดยง่าย
4. การฟังดนตรี ฟังเพลง ฟังบทร้อยกรองที่มีความไพเราะ ทำให้ผู้ฟังได้รับความเพลิดเพลินและสร้างจินตนาการให้เกิดขึ้น
5. การฟังในบางครั้งผู้ฟังก็จะเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ซึ่งเป็นความคิดที่แปลกใหม่และมีประโยชน์ต่อสังคม
6. การฟังทำให้ผู้ฟังได้รับทราบความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัว เป็นการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์
7. ผู้ที่มีความสามารถในการรับฟังย่อมจะช่วยส่งเสริมความคิด การพูดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การฟังนั้นมีประโยชน์อย่างมาก ทำให้ได้รับความรู้ ความคิดที่ทันต่อเหตุการณ์ ได้ใช้ความคิดในการพิจารณาสิ่งต่างๆ ส่งผลให้เป็นคนมีเหตุผล นอกจากนี้ ความรู้ต่างๆ เหล่านี้สามารถนำมาใช้ในการเข้าสังคม และช่วยในการพัฒนาในเรื่องของการพูดได้เป็นอย่างดี

3.4 ลักษณะการฟังกับการได้ยิน

การฟังมีความหมายต่างกับการได้ยิน เพราะการได้ยินเป็นเพียงเสียงที่มากระทบหูของคนแต่การฟังนั้นต้องใช้สมาธิ เมื่อได้ยินเสียงแล้วต้องนำมาแปลความหมาย จึงเกิดเป็นการรับรู้และเข้าใจเสียงที่ได้ยินว่ามีความหมายว่าอย่างไร ดังที่ วรรณิ โสมประยูร (2537 : 83) กล่าวว่า การได้ยินเกิดขึ้นเนื่องจากมีเสียงมากระทบหูคน ด้วยเหตุนี้หลายคนจึงได้ยินโดยมิได้ตั้งใจฟัง การได้ยินจึงเป็นเพียงความสามารถในการรับเข้าของโสตประสาท ส่วนการฟังเกิดขึ้นจากการใช้สมาธิและความตั้งใจที่จะจับประเด็นของสิ่งที่ได้ยิน การฟังจึงต้องมีการรู้จักเสียงที่ตนได้ยิน รู้ความหมาย

เกิดความเข้าใจ แล้วนำมาผสมกลมกลืนกับความรู้สึกและประสบการณ์เดิม รวมทั้งมีการค้นหาความหมายอันแท้จริงจากผู้พูด หรือต้นกำเนิดเสียงนั้นอีกด้วย

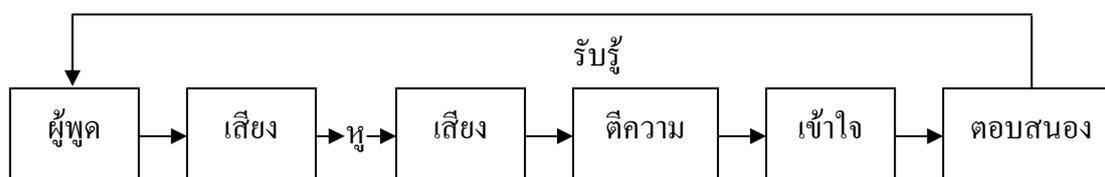
นอกจากนี้ ไพบูลย์ ดวงจันทร์ (2542 : 69) ได้ให้ความหมายของการฟัง สรุปได้ว่าการฟังมีความหมายต่างกับการได้ยิน “การได้ยิน” หมายถึง การรับรู้เสียงด้วยหูว่ามีเสียงมากระทบเป็นเสียงดัง เสียงค่อย เสียงต่ำ เสียงสูง เป็นต้น แต่อาจไม่รับรู้เนื้อหาของสารจากเสียงที่ได้ยินนั้น เพราะการได้ยินไม่ได้ใช้สมรรถภาพทางสมองเพื่อจับประเด็น วิเคราะห์ ตีความ ประเมินค่าของเสียงที่ได้ยินแต่อย่างใด และอาจไม่มีปฏิกิริยาตอบสนองเสียงที่ได้ยิน

ส่วน กองเทพ เคลือบพณิชกุล (2542 : 21) กล่าวว่า การได้ยินเป็นเพียงองค์ประกอบส่วนหนึ่งของการฟัง คือ เป็นเพียงกระบวนการทางกายซึ่งขึ้นอยู่กับประสาทหู ส่วนการฟังนั้นเป็นกระบวนการทางกาย ผนวกกับกระบวนการทางสมอง

กุสาวดี สนธิสุวรรณ (2546 : 33) กล่าวว่า การฟังต่างกับการได้ยิน เพราะการได้ยินนั้น หมายถึง เสียงที่มากระทบหู แต่ไม่สามารถรับรู้หรือเข้าใจความหมายของเสียงนั้นได้ แต่การฟังนั้นเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องมาจากการได้ยิน เมื่อมีเสียงมากระทบหูก็จะทำให้ผู้ฟังได้ยินเสียงจากนั้นสมองจะทำการวิเคราะห์เสียงที่ได้ยิน ผู้ฟังก็จะเกิดความเข้าใจความหมายของเสียงนั้น รวมทั้งสามารถแยกแยะ และประเมินสารที่ได้ฟังได้ ซึ่งสอดคล้องกับธิดา โมสิกรัตน์ (2538 : 167) และศศิธร รัชฎ์ถษณานันท์ (2542 : 148) ที่กล่าวถึงการฟังและการได้ยินสรุปได้ว่าการได้ยินและการฟังในแง่ของกระบวนการรับสารแตกต่างกัน กล่าวคือ การได้ยินเป็นการรับรู้เสียงซึ่งเป็นกลไกอัตโนมัติของมนุษย์ที่มีประสาทรับเสียงสมบูรณ์เป็นกระบวนการฟังขั้นต้นซึ่งเสียงที่ได้ยินเหล่านั้นไม่มีผลทำให้ผู้ได้ยินเกิดปฏิกิริยาตอบสนองหรือผู้ได้ยินอาจจะไม่สนใจเสียงนั้นๆ ก็ได้ สำหรับการฟังเป็นการรับรู้เสียงซึ่งต้องตั้งใจและสนใจฟังเสียงนั้นๆ ผู้ฟังจะใช้สมองแปลความหมายของเสียงและแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อเสียงหรือสาร การฟังจึงเป็นกระบวนการรับสารที่ใช้ทั้งสมรรถภาพทางกาย (หู) สมอง และจิตใจ นอกจากนี้ศศิธร รัชฎ์ถษณานันท์ (2542 : 152) ได้กล่าวว่าเมื่อผู้ฟังเกิดการรับรู้ความหมายของเสียงที่ได้ยิน จากนั้นนำความหมายที่ได้รับรู้นั้นไปพิจารณาทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของผู้พูด เข้าใจความหมายถูกต้องครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายของผู้พูด ประเมินค่าสารที่ได้ฟังและสามารถนำสิ่งที่สังเคราะห์ได้จากการฟังไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตตนได้

เสนีย์ วิลาวรรณ (2546: 70 - 71) กล่าวว่า คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าการได้ยินกับการฟังเป็นสิ่งเดียวกันซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องนัก เพราะการได้ยินคือ การรับรู้เสียงทางหูตามปกติ เป็นพฤติกรรมทางกายโดยตรง และเป็นจุดเริ่มต้นของการฟัง ส่วนการฟังเป็นระบบการทำงานของสมองต่อเนื่องจากการได้ยิน โดยนำเสียงที่ได้ยินแล้วมาตีความทำความเข้าใจและจดจำไว้ การฟังจึงเป็นกระบวนการรับรู้ใจความหรือความหมายของเสียงที่ได้ยิน ถึงแม้เราจะได้ยินเสียงต่างๆ มากมาย

แต่ถ้าเราไม่สามารถจับใจความและเข้าใจความหมายของเสียงนั้นๆ ได้ก็ไม่จัดเป็นการฟัง การฟังมีลำดับขั้นดังแผนภูมिนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงลำดับขั้นการฟัง

จากความหมายที่มีผู้อธิบายไว้ข้างต้น จึงสรุปได้ว่าการฟังต่างกับการได้ยิน เพราะการได้ยินเป็นการรับรู้เสียงของมนุษย์ อาจจะไม่มผลทำให้ผู้ฟังตอบสนองแต่ถ้าหากว่าผู้ฟังตั้งใจฟังก็จะเกิดการตอบสนอง และปฏิบัติตาม

3.5 การฟังสารประเภทต่างๆ

ในปัจจุบันมีสื่อต่างๆ มากมายที่ทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสาร ซึ่งสารดังกล่าวก็มีทั้งสารที่ดีและไม่ดี ดังนั้นผู้เรียนควรรู้จักเลือกฟังสารดังกล่าวให้เหมาะสมและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเอง

ดังที่ธิดา โมสิกรัตน์ (2526 : 329 - 330) กล่าวถึงสารประเภทต่างๆ ดังนี้

1. การฟังสารประเภทความรู้

สารที่ให้ความรู้ ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับวิชาการ ข่าวสารซึ่งเป็นทั้งสารที่ไม่ซับซ้อนและสลับซับซ้อน การฟังสารประเภทความรู้จึงมีพฤติกรรมในการฟังดังนี้

1. ฟังอย่างเข้าใจ และจับสาระสำคัญได้
2. ฟังอย่างพินิจพิจารณาว่าข้อความที่ได้จากการฟัง สิ่งใดเป็นประโยชน์

เพียงใด

การฟังสารประเภทความรู้มีหลักควรปฏิบัติในการฟัง ได้แก่

1. กำหนดสารที่ฟังว่า เรื่องใดควรมีพฤติกรรมฟังในระดับใด คือควรฟังแค่เพื่อความเข้าใจและจับสาระสำคัญได้หรือควรฟังโดยใช้วิจารณญาณ

2. ฟังสารประเภทความรู้แล้วควรบันทึกสาระสำคัญไว้เตือนความจำหรือนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปในภายหน้า

3. ฟังด้วยความตั้งใจ และคิดตามข้อความที่ฟังอย่างระมัดระวัง เพื่อจับประเด็นสำคัญและตีความสารของผู้พูดได้อย่างถูกต้อง

4. ฟังอย่างวิเคราะห์ โดยแยกประเด็นที่ฟังว่า อะไรเป็นข้อเท็จจริง อะไรเป็นความคิดเห็นของผู้พูด ผู้พูดมีทัศนคติต่อเรื่องที่พูดอย่างไร และควรพิจารณาไตร่ตรองด้วยว่าสารที่ฟังนั้นควรเชื่อถือได้หรือไม่ มากหรือน้อยเพียงใด

5. ฟังอย่างพิจารณาว่าผู้พูดมีกลวิธีการพูดที่น่าสนใจ ชวนให้ติดตามอย่างไร และผู้พูดใช้ถ้อยคำ สำนวนโวหารคมคาย กระชับความ และถูกต้องเหมาะสมกับระดับการสื่อสารหรือไม่อย่างไร

วิธีการฟังสารประเภทความรู้นี้ ครูควรนำไปฝึกฝนตนเองอย่างสม่ำเสมอจนเกิดเป็นกิจนิสัย เพื่อครูจะได้มีความรอบรู้ และสามารถเพิ่มพูนสติปัญญาของตนเองได้ตลอดเวลา ตลอดทั้งนำไปฝึกฝนนักเรียนในโอกาสต่อไป

2. การฟังสารประเภทโน้มน้าวใจ

ในการฟังสารประเภทโน้มน้าวใจ ครูควรแนะนำให้นักเรียนฟังแล้วพยายามแยกแยะสารให้ได้ว่า ผู้พูดมีจุดมุ่งหมายอย่างไร และจุดมุ่งหมายนั้นเป็นสิ่งดีหรือไม่ดี วิธีการฟังสารประเภทโน้มน้าวใจ มีดังนี้

1. ฟังแล้วพิจารณาว่าผู้พูดมีวิธีการชักจูงใจที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง หรือผู้พูดใช้วิธีการพูดที่เสริมสร้างความน่าเชื่อถือของผู้พูดมากน้อยเพียงใด

2. ฟังแล้ววิเคราะห์สิ่งต่อไปนี้

ก. ผู้พูดมีจุดมุ่งหมายในการโน้มน้าวใจเพื่อให้กระทำ ให้เลิกกระทำ หรือให้กระทำต่อไป

ข. สารที่ผู้พูดเสนอมานั้นสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของผู้ฟังหรือไม่ อย่างไร และแนวทางที่ผู้พูดเสนอมานั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ฟังอย่างไรบ้าง เมื่อผู้ฟังเชื่อถือและปฏิบัติตามสารของผู้พูด

ค. ผู้พูดใช้ภาษาที่มีลักษณะเร้าอารมณ์หรือกระตุ้นความรู้สึกของผู้ฟังอย่างไร

การฟังสารประเภทโน้มน้าวใจมีความสำคัญต่อนักเรียนเป็นอย่างมาก นักเรียนต้องฟังอย่างรอบคอบเพื่อจะได้ไม่หลงเชื่อในสิ่งที่ผิดๆ หรือตกเป็นเหยื่อของการโฆษณาชวนเชื่อ

3. การฟังสารประเภทจรรโลงใจ

การฟังสารประเภทจรรโลงใจทำให้ผู้ฟังเกิดสติปัญญา ความสุขุมรอบคอบ มีจินตนาการและความซาบซึ้ง หรือสุขใจจากการฟัง บางครั้งผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกเพลิดเพลินใจ และได้ผ่อนคลายความรู้สึกตึงเครียด การฟังสารประเภทจรรโลงใจเป็นสิ่งที่สามารถยกระดับจิตใจของผู้ฟังให้สูงขึ้น และทำให้ผู้ฟังได้ขบคิด คติต่างๆ ซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนเอง

วิธีการฟังสารประเภทจรใจ มีดังนี้

1. ฟังด้วยความตั้งใจและด้วยจิตใจที่สบาย ไม่ต้องเครียด เอาจริงเอาจัง (ซึ่งต่างจากการฟังสารประเภทความรู้และโน้มน้าวใจ)
2. ฟังแล้วพิจารณาว่า สารนั้นให้ความจรใจในแง่ใด อย่างไร และเพียงใด
3. ถ้าสารประเภทจรใจมีการใช้เหตุผลประกอบ เช่น โอวาท พระธรรมเทศนา เป็นต้น ผู้ฟังสารพิจารณาว่าเหตุผลนั้นเหมาะสมและสมเหตุสมผลกับสารนั้นหรือไม่เพียงใด
4. ฟังอย่างเข้าใจและจับสาระสำคัญได้
5. ฟังแล้วสร้างจินตนาการให้ตรงตามลักษณะของสาร เช่น บทเพลง บทประพันธ์ บทละคร เป็นต้น
6. พิจารณาว่าภาษาที่ใช้เหมาะสมกับรูปแบบเหมาะสมกับเนื้อหาและผู้รับหรือไม่เพียงใด

ในสภาพการฟังแต่ละวัน นักเรียนจะได้ฟังสารประเภทต่างๆ มากมาย สิ่งสำคัญคือนักเรียนควรแยกแยะให้ได้ว่า สารที่ฟังเป็นสารประเภทใด เพื่อใช้วิธีการฟังให้เหมาะสมกับประเภทของสารนั้น ถ้านักเรียนไม่ทราบประเภทของสารที่ฟัง ก็อาจฟังผิดวิธีและการฟังย่อมไม่บังเกิดประสิทธิผล เช่น ฟังบทกวีนิพนธ์โดยใช้วิธีฟังสารประเภทความรู้ นักเรียนย่อมจะไม่ได้รับสารไพเราะของบทกวีนิพนธ์หรือไม่ได้ใช้จินตนาการและไม่เกิดภาพพจน์ตามที่ผู้แต่งถ่ายทอดไว้ในถ้อยคำภาษา แต่นักเรียนจะรับสารได้เพียงแต่ใจความของบทกวีนิพนธ์เท่านั้น ดังนั้นการฟังในวิธีหนึ่งๆ จึงเหมาะสมกับการฟังสารเฉพาะประเภทครูจึงควรฝึกฝนนักเรียนให้รู้จักการฟังแต่ละวิธีจนเกิดความชำนาญและนำไปใช้ได้อย่างอัตโนมัติ

จูไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2543: 80) แบ่งประเภทของสารที่ฟังเป็น 3 ประเภท คือ สารที่ให้ความรู้ สารโน้มน้าวใจและสารจรใจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การฟังสารประเภทความรู้ สารที่ให้ความรู้ ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับวิชาการ ข่าวสารต่างๆ ในการฟังสารประเภทนี้ควรฟังอย่างตั้งใจเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาของสาร และสามารถจับประเด็นสำคัญของเรื่องได้ ที่สำคัญคือต้องใช้ในการวินิจฉัยสารในการฟัง ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อความ การจับใจความและการตีความ ซึ่งอาจใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือทั้ง 2 - 3 วิธีก็ได้ แล้วแต่ลักษณะของข้อความ เมื่อฟังแล้วต้องบันทึกประเด็นสำคัญ รวมทั้งบันทึกคำถามและประเด็นที่ควรอภิปรายไว้ด้วย เพื่อเตือนความทรงจำหรือนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

2. การฟังสารประเภทโน้มน้าวใจ ในชีวิตประจำวัน เราจะได้ฟังสารโน้มน้าวใจในลักษณะของการโฆษณา เช่น โฆษณาสินค้า โฆษณาหาเสียง นอกจากนี้ยังมีการโต้แย้งแบบต่างๆ เช่น การโต้เถียง การวิจารณ์ รวมทั้งการโน้มน้าวใจด้วยการพูดขอร้องวิงวอน การโน้มน้าวใจ ดังกล่าวล้วนแต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สารโน้มน้าวใจนั้นมีอิทธิพลต่อความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้ฟังจนผู้ฟัง

มีพฤติกรรมตามที่คุณต้องการ ดังนั้น ในการฟังสารประเภทโน้มน้าวใจ ก่อนอื่นผู้ฟังจะต้องแยกแยะสารให้ได้ว่าคุณมีจุดมุ่งหมายที่จะโน้มน้าวใจไปในทางดีหรือไม่ดี แล้วใช้วิจารณญาณในการฟัง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและตัดสินใจได้ว่าควรเชื่อถือเรื่องที่ฟังหรือไม่

3. การฟังสารประเภทจรรโลงใจ สารประเภทจรรโลงใจ คือ สารประเภทคลายทุกข์ เพิ่มสุขและให้คติข้อคิดแก่ผู้ฟัง ก่อให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย เกิดสติปัญญาที่จะต่อสู้อุปสรรคหรือแก้ไขปัญหามากมาย ให้ลุล่วงไป บางครั้งผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกเพลิดเพลินใจ ได้รับความสุขใจเกิดจินตนาการและความซาบซึ้ง การฟังสารประเภทจรรโลงใจเป็นสิ่งที่สามารถยกระดับจิตใจของผู้ฟังให้สูงขึ้น เกิดความรู้สึกที่ดีงาม มีอุดมคติและมองเห็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ในการฟังสารประเภทจรรโลงใจ ควรทำให้สบายไม่เคร่งเครียดเอาจริงจัง ฟังอย่างเข้าใจและจับสาระสำคัญได้ สร้างจินตนาการให้ตรงตามลักษณะสาร เช่น การฟังกวีนิพนธ์ ต้องฟังให้ได้รับรสไพเราะ ใช้จินตนาการในการสร้างภาพตามที่ผู้แต่งถ่ายทอดไว้ในถ้อยคำ

จากการฟังสารประเภทต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาครูผู้สอนควรจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้มีโอกาสฟังสารทุกประเภท เพื่อพัฒนาทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณให้แก่ผู้เรียนได้อย่างครบถ้วน ได้แก่ สารประเภทที่ให้ความรู้ โน้มน้าวใจ จรรโลงใจและความบันเทิงใจ เป็นต้น เพื่อสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.6 หลักการฟัง

ผู้ฟังควรทราบถึงการฟังเพื่อให้การฟังแต่ละครั้งประสบความสำเร็จในการฟัง และสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องก่อนฟังเรื่องต่างๆ

อัญชลี แจ่มเจริญ (2526 : 71) กล่าวถึงหลักการฟังที่ดี มีดังต่อไปนี้

1. รู้จักเลือกเรื่องที่ฟัง ครูสอนให้นักเรียนทราบว่า ผู้ที่ฟังเป็นต้องรู้จักเลือกเรื่องที่จะฟังทั้งในและนอกห้องเรียน เรื่องที่ควรฟังก็คือเรื่องที่ฟังแล้วก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองในด้านความเจริญทางสติปัญญา
2. ฟังอย่างมีมารยาท ครูจะต้องเน้นเป็นพิเศษ โดยให้นักเรียนทราบว่า ผู้ฟังที่ดีต้องมีมารยาทในการฟัง รู้จักแสดงคารวะต่อผู้พูด ไม่พูดคุย ไม่วิพากษ์วิจารณ์ผู้พูดทันที มีความสำรวม
3. ฟังอย่างตั้งใจ ผู้ฟังที่ดีต้องตั้งใจฟัง ฝึกใจให้สงบ ฝึกตนให้เป็นคนมีสมาธิ มีจิตใจเข้มแข็ง
4. ฟังด้วยความอยากรู้อยากเห็น ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการฟัง เป็นผู้พร้อมจะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
5. ฟังอย่างมีวิจารณญาณ คือ ฟังด้วยความใคร่ครวญไตร่ตรอง รู้จักวิจารณ์ในเรื่องที่ฟังว่าดีหรือไม่ดี ทั้งนี้รวมถึงเสียงที่พูดและเนื้อเรื่องด้วยกัน ควรเชื่อหรือไม่เชื่ออย่างไร

6. ฝึกให้มีทักษะในการฟัง การฝึกทักษะการฟังจะต้องฝึกควบคู่ไปกับทักษะ การพูด การอ่าน และการเขียน โดยให้รู้จักจับใจความสำคัญจากสิ่งที่ได้ฟัง

7. เมื่อฟังแล้วควรบันทึกไว้ เฉพาะใจความสำคัญที่ฟัง

โดยทั่วไปหลักการพูด หลักการอ่านและหลักการเขียน มักจะมีปรากฏอยู่ในตำรา ภาษาศิลป์หรือศิลปะทางภาษา แต่สำหรับหลักการฟังนั้นมักจะไม่ค่อยมีในตำรา การที่หลักการฟังไม่ค่อยเป็นที่สนใจกันเท่าที่ควร อาจเนื่องจากคนส่วนใหญ่มองเห็นว่า การฟังเป็นเรื่องธรรมดา การฟังเป็นของง่ายใครๆ ก็ฟังได้ เพราะก็รู้จักฟังกันตั้งแต่สมัยเป็นทารกเรื่อยมา ครั้นพอเติบโตเข้าสู่วัยเรียน ครูก็มักจะเข้าใจว่าเด็กๆ รู้จักการฟังเป็นอย่างดีมาจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองแล้ว โรงเรียนจึงไม่ค่อยเน้นเรื่องการฟังหรือละเลยไม่สนใจฟังให้แก่เด็กด้วย เหตุนี้เองในสังคมทั่วไปเราจึงมักพบแต่คนที่ชอบพูดหรือพูดเป็นมากกว่าคนที่ชอบฟังหรือฟังเป็นและคนที่พูดเป็นนั้นบางคนก็ฟังไม่เป็นเสียอีกด้วย ทั้งๆ ที่ในชีวิตของคนเรานั้น เราจะต้องฟังมากกว่าพูดถึงหนึ่งเท่า สำหรับหลักการฟังนี้อาจกล่าวโดยสรุปได้ดังต่อไปนี้ (วรรณิ โสมประยูร 2544 : 91 - 92)

1. ต้องฟังให้เข้าใจ จากความหมายของการฟังดังได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น จะเห็นได้ว่าการฟังนั้นจะต้องเข้าใจความหมายในสิ่งที่ได้ยิน มิฉะนั้นจะเป็นเพียงการได้ยิน ด้วยเหตุนี้หน้าที่ของผู้ฟังก็คือ จะต้องพยายามตั้งใจฟังให้เข้าใจให้ได้ เมื่อเกิดความเข้าใจแล้วก็จะทำให้ผู้ฟังสามารถเรียนรู้และนำประสบการณ์ที่ได้รับไปดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป

2. ฟังในสิ่งที่ควรฟัง ในวันหนึ่งๆ มีสิ่งต่างๆ ให้ฟังมากมาย ทั้งจากบุคคล สื่อมวลชน และอื่นๆ เราจึงควรเลือกสิ่งที่จะฟังว่ามีค่าควรแก่การฟังมากน้อยเพียงใด เพราะการฟังบางอย่างก็ไร้คุณค่าและขาดคุณธรรม เช่น ฟังการนินทา เป็นต้น ฟังระลึกไว้ว่า “การฟังที่ดีจะทำให้เกิดปัญญา แต่การฟังที่ไม่ดีอาจทำให้เกิดปัญหาและนำโทษหรือความเสียหายมาสู่ผู้ฟังได้”

3. ฟังด้วยใจที่เป็นกลาง ผู้ฟังพึงรับฟังความคิดเห็นของผู้พูดด้วยใจเป็นธรรม กล่าวคือ จะต้องฟังด้วยอารมณ์ที่ปกติ ถึงแม้เรื่องที่ฟังจะขัดแย้งกับความคิดของตนก็ตาม เพราะการตกเป็นทาสของอารมณ์ทำให้บุคคลไร้เหตุผล นอกจากนี้ไม่ควรจะนำเอาความชอบหรือไม่ชอบซึ่งเป็นเรื่องส่วนตัวเข้ามาพัวพันหรือเป็นหลักในการตัดสินใจที่จะเชื่อหรือไม่เชื่อ แต่ควรจะต้องคิดว่าเรื่องที่ฟังนั้นมีประโยชน์และสมเหตุสมผลหรือไม่

4. ฟังอย่างมีวิจารณญาณ การฟังต้องฟังให้ชัดเจนแจ่มแจ้ง หากไม่เข้าใจต้องไต่ถาม เมื่อเข้าใจและจับใจความได้แล้วจึงนำข้อมูลมาแยกแยะออกเป็นประเด็นต่างๆ เพื่อใช้สติปัญญาวิเคราะห์หาเหตุผลและความเป็นไปได้แล้วจึงประเมินผลและสรุปสำหรับนำไปประยุกต์ใช้หรือสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ต่อไป การฟังอย่างมีวิจารณญาณด้วยการคิดวิเคราะห์และหาเหตุผลเช่นนี้นับได้ว่าเป็นหัวใจของการฝึกทักษะที่ดีในการฟัง

5. ควรมีบันทึกการฟัง มีการฟังหลายประเภทที่จำเป็นต้องมีการบันทึกเรื่องราวเอาไว้ เช่น การฟังคำบรรยาย การฟังการอภิปรายทางวิชาการ การฟังการสัมภาษณ์ การฟังบทความที่สำคัญ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยจำ เพราะการฟังประเภทดังกล่าวมักมีถ้อยคำที่ยาวเกินกว่าที่สมองเราจะจดจำได้หมด อย่างไรก็ตามก็มีการบันทึกการฟังอาจกระทำได้สะดวกมากในปัจจุบัน เช่น นอกจากจะใช้การเขียนสรุปเป็นโน้ตย่อแล้ว ยังอาจใช้เครื่องบันทึกเสียงหรือเทปโทรทัศน์ได้อีกด้วยจากการบันทึกนี้เองก็จะช่วยให้การฟังเกิดประโยชน์ได้อย่างสมบูรณ์

สรุปหลักการฟังได้ว่า การที่เราทราบหลักการฟัง และหลักการฟังที่ดีจะช่วยให้เราฝึกฝนทักษะการฟัง รวมทั้งสามารถพัฒนาทักษะการฟังของตนเองได้ มีมารยาทในการฟัง รู้จักเลือกรื่องที่ฟัง กระตือรือร้นในการฟัง คิดใคร่ครวญไตร่ตรองเรื่องที่ฟังอย่างมีเหตุผล รู้จักจดบันทึกเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้สำหรับการฟังสารทุกประเภท

3.7 วิธีฝึกการฟัง

สำหรับผู้ฟังที่ต้องการพัฒนาสมรรถภาพการฟังไม่จำเป็นว่าจะต้องฝึกฟังเรื่องยากๆ ชับซ้อนผู้ฟังสามารถฝึกฟังอย่างง่ายๆ ตั้งแต่ฝึกฟังเสียงจนถึงฝึกฝนตนเองให้มีความคิดและจิตใจเป็นนักประชาธิปไตย วิธีฝึกการฟังมีระดับการฝึกง่าย – ยาก (ธิดา โมสิกรัตน์และศรีสุดา จริยากุล 2526: 333 - 334) ดังนี้

1. ฝึกความสามารถในการได้ยิน โดยฝึกประสาทหูให้สามารถจับเสียงได้รวดเร็วและถูกต้อง
2. ฝึกจิตใจให้มั่นคง มีสมาธิ ไม่วอกแวกและใจลอย ทำจิตใจให้มีความอดทนต่อสิ่งรบกวนภายนอก วิธีฝึกสมาธิในการฟังมีวิธีการดังนี้
  1. ขณะฟัง ควรนึกวิเคราะห์ว่าผู้พูดมีกลวิธีในการเรียบเรียงเนื้อหาอย่างไร
  2. เมื่อจับใจความที่ฟังได้แล้ว ให้นึกเดาว่าผู้พูดจะพูดใจความโดยเชื่อมโยงต่อไป
  3. ควรทบทวนใจความสำคัญที่ผู้พูดพูดไปแล้ว
  4. พิจารณาข้อสนับสนุนที่ผู้พูดกล่าวถึงว่าเป็นข้อสนับสนุนแบบใดและผู้พูดมีจุดมุ่งหมายอย่างไร เมื่อยกข้อสนับสนุนมาอ้าง
  5. ตีความหมายที่แท้จริงของถ้อยคำ คำคม คำพังเพย ฯลฯ ที่ผู้พูดกล่าวไว้ฟังด้วยความตั้งใจ จิตใจจดจ่อที่จะฟัง พฤติกรรมการฟังเช่นนี้มีผลดีต่อผู้ฟัง คือ
    1. ทำให้เข้าใจเรื่องที่ฟังว่าเป็นเรื่องอะไร ผู้พูดมีจุดมุ่งหมายในการพูดอย่างไร ประเด็นเรื่องที่สำคัญคืออะไร ผู้พูดมีวิธีการพูดอย่างไรในสถานการณ์ขณะนั้น กระบวนการสื่อสารมีอุปสรรคอย่างไร การใช้ถ้อยคำภาษาสอดคล้องกับเรื่องและเหมาะสมกับผู้ฟังเพียงใด เป็นต้น

2. เป็นสิ่งผลักดันให้ผู้ฟังเลือกหาที่นั่งฟังที่ดี นั่งอยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นผู้พูด
ได้นัดชัดเจน ฟังได้ชัดเจน และอยู่ในสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยการฟังได้ดี

3. ทำให้จิตใจและความคิดของผู้ฟังมุ่งตรงไปที่คำพูดของผู้พูดจนไม่พะวงกับ
สิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นอุปสรรคในการฟัง หรือผู้ฟังสามารถตัดความรู้สึกลำเอียง ความกังวลใจต่างๆ ได้

4. มีความพร้อมที่จะจดบันทึกสาระสำคัญได้ในทันทีและถูกต้องด้วย
สามารถ สกิด์เจริญ และคณะ (2536 : 75) กล่าวถึงการฝึกทักษะการฟังว่า ควร
ปฏิบัติดังนี้

1. พยายามฟังอย่างสงบตั้งแต่เริ่มต้น พร้อมทั้งใช้ประสาทตา หู และสมองให้
เป็นประโยชน์มากที่สุด ฟังข้อความทุกตอนอย่าให้ตกหล่น เมื่อฟังจบความแล้วจึงสรุปความเข้าใจ
ไม่ใช่ฟังแต่ “สุราก็ดี นารีก็ดี พาชีก็ดี กิพาบตรก็ดี...” แล้วด่วนสรุปว่า สุรานารี พาชีและกิพาบตร
ล้วนดีทั้งนั้นทั้งๆ ที่ยังไม่ทันฟังให้จบเสียก่อนว่า “ล้วนเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความเสื่อมทั้งสิ้น”

2. พยายามจับใจความที่เป็นแก่นสารของเรื่องให้ได้ว่าใจความใดที่เป็น
ข้อเท็จจริงเป็นหลักการ เป็นความคิดเห็น เป็นตัวอย่างหลักฐานหรือข้อโต้แย้ง ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจที่
ถูกต้องในการฟังสาร

3. พยายามให้ความสนใจเหนือหามากกว่าส่วนประกอบที่สร้างการพูดให้
น่าสนใจเป็นต้นว่าการใช้สายตาและท่าทาง การใช้ถ้อยคำภาษา การใช้น้ำเสียง การใช้อารมณ์ขัน และ
การใช้ตัวอย่างสถิติหรือข้อมูลต่างๆ เพราะถ้ามีแต่เอาใจใส่ส่วนประกอบเหล่านั้นอาจจะทำให้ฟัง
เนื้อหาไม่รู้เรื่อง ในทางตรงกันข้ามควรคิดว่า ผู้พูดได้ให้ข้อคิดหรือคุณค่าของเรื่องเพียงใด จึงจะทำให้
ฟังได้สาระสำคัญของเนื้อเรื่องมากขึ้น

4. พยายามไม่มองนาฬิกาบ่อยครั้งขณะฟัง เพราะถ้าผู้พูดสังเกตเห็นอาจจะเลิก
พูดและถ้าผู้ฟังมัวแต่มองเวลาที่ผ่านไปแต่ละนาทีก็จะทำให้เบื่อไม่อยากฟังอีกต่อไป

5. พยายามมองผู้พูด ยิ่งถ้าผู้พูดออกท่าทางและใช้น้ำเสียงประกอบการพูดด้วย
แล้วจะทำให้การฟังมีรสชาติและเพลิดเพลินมากยิ่งขึ้น

6. พยายามคิดใคร่ครวญเหตุผลตามไปด้วยขณะฟัง ถ้ามีข้อสงสัยหรือ
ไม่เห็นด้วยควรถามหรือโต้แย้งทันทีที่มีโอกาส ถ้าไม่มีโอกาสถาม ควรจดข้อความไว้เพื่อหาความ
กระจ่างทีหลัง ถ้าจะให้ดียิ่งขึ้นควรมีการจดบันทึกถ้อยคำที่ถูกต้องใจเอาไว้ด้วยหรือเขียนสรุปสาระสำคัญของ
เรื่องและใส่ข้อคิดเห็นของตนไว้กั้นส้อม แล้วนำข้อความเหล่านั้นมาถกต่อกับผู้พูดหรือเพื่อนที่ร่วม
ฟังอยู่ด้วย

การปฏิบัติตามวิธีการดังกล่าว ต้องอาศัยความอดทน และหมั่นฝึกฝนอยู่เป็น
ประจำถึงจะได้ผลตอนแรกอาจต้องบังคับตนเองและพยายามควบคุมจิตใจให้สงบ จากนั้นถ้าฝึกฝน

ต่อไปโดยไม่ทอดย ความเคยชินก็จะช่วยให้การฟังเป็นไปโดยไม่ต้องฝืนใจและฟังได้เรื่องมากขึ้นกว่าเดิมทุกทีจนในที่สุดจะกลายเป็นนักฟังที่มีประสิทธิภาพหรือมีทักษะการฟังนั่นเอง

การฟังที่ดีเกิดจากการฝึก เรามักพูดกันว่าฟังต้องมีสมาธิ สมาธิในการฟังเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความพยายามบังคับจิตใจให้จดจ่ออยู่กับเรื่องที่ฟัง การฝึกในคราวแรกๆ จะยาก แต่ถ้าฝึกบ่อยๆ จะฟังได้นานขึ้นๆ วิธีฝึกการฟังมีดังนี้

1. ฝึกความสามารถในการได้ยิน โดยฝึกประสาทหูให้สามารถจับเสียงได้รวดเร็วและถูกต้อง

2. ฝึกจิตใจให้มั่นคง มีสมาธิ ไม่วอกแวก ทำจิตใจให้มีความอดทนต่อสิ่งรบกวนภายนอก

3. ฝึกเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ฟัง โดยศึกษาล่วงหน้าก่อนที่จะฟังเรื่องนั้น

4. ฝึกตนเองให้เป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นและเรื่องราวต่างๆ ได้โดยไม่จำกัดประเภท รู้จักมอบคนในแง่ดีและมีเจตคติที่ดีต่อผู้พูด

5. ขณะฟังควรฝึกการฟังตามขั้นตอนต่อไปนี้

5.1 ฝึกการฟังเพื่อให้เข้าใจเรื่องราวของสารนั้น การฟังสิ่งใดก็ตามตามความเข้าใจเรื่องราวของสารที่ผู้พูดส่งมาเป็นสิ่งสำคัญและเป็นทักษะที่จะต้องฝึกฝน ผู้สอนอาจจะกำหนดข้อความให้ฟังแล้วตั้งคำถามเพื่อให้ได้คำตอบที่ละเอียดๆ ไป เช่น ข้อความที่ได้ฟังเป็นข้อความใด ทำนองใด หมายความว่าอย่างไร เสนอความคิดใดแก่ผู้ฟัง มีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นบ้าง และผลเป็นอย่างไร เป็นต้น

5.2 ฝึกจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟัง ใจความสำคัญของข้อความ มาจากความหมายหลักของแต่ละประโยค มาประกอบกันเข้าเป็นความหมายรวม การที่เราจะสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่ได้ฟังทั้งหมด เราก็จะต้องรวบรวมความหมายของแต่ละประโยคในเรื่องมาประกอบกัน ตัดข้อความที่ไม่จำเป็นหรือไม่เกี่ยวข้องออก แล้วสรุปเป็นคำพูดของตนเอง

5.3 ฝึกวิเคราะห์จุดมุ่งหมายหรือเจตนาของผู้พูด การพูดทุกครั้งผู้พูดย่อมมีจุดมุ่งหมายหรือเจตนาจะให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ บางครั้งผู้พูดจะบอกจุดมุ่งหมายหรือเจตนาโดยตรง แต่บางครั้งก็บอกไม่ได้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้ฟังจะต้องวิเคราะห์จุดมุ่งหมายหรือเจตนาของผู้พูดนั้นว่าผู้พูดคิดหรือมีความรู้สึกอย่างไรต่อเรื่องที่พูดและต้องการที่จะบอกอะไรให้แก่ผู้ฟัง

5.4 ฝึกวินิจฉัยสาร การวินิจฉัยสาร คือ การตีความหมายของสารที่ผู้พูดส่งมา เพื่อจะได้แยกว่าสารใดเป็นข้อเท็จจริง สารใดเป็นข้อคิดเห็น หรือสารใดเป็นข้อเสนอแนะ ฯลฯ สารที่ผู้พูดเสนอแนะหรือกล่าวโดยอ้อม ไม่กล่าวออกมาตรงตามคำพูดหรือตามตัวอักษรมักมีความหมายโดยนัย

ทำให้ผู้ฟังต้องตีความเอาเอง โดยอาศัยบริบทในการตีความคำพูดซึ่งบางครั้งผู้ฟังต้องสรุปความเอาเอง ดังนั้นการฟังเพื่อวินิจฉัย ผู้ฟังต้องพินิจสำนวนภาษาและถ้อยคำของผู้พูดตลอดจนวิธีการพูดด้วย

5.5 ฝึกประเมินค่าของสาร ในการฟังนั้น เราต้องตัดสินประเมินค่าของสารที่ได้รับฟังนั้นว่ามีคุณค่ามากน้อยเพียงใด มีจุดดีจุดเด่นอย่างไร มีข้อบกพร่องมากน้อยเพียงใด สิ่งที่กำลังกล่าวถึงนั้นก่อให้เกิดผลดี ผลเสียอย่างไร แก่ใคร หรือมีคุณค่าในด้านใด

ตามธรรมชาติของการฟัง เมื่อเราฟังสิ่งใด เราจะต้องเข้าใจเรื่องราวของสาร จับใจความสำคัญของข้อความให้ดี วิเคราะห์เจตนาของผู้พูด ตีความหมายของสารและประเมินค่าของสารนั้นได้พร้อมๆ กันไป ดังนั้นในขณะที่ฝึกการฟังควรฝึกทักษะหลายๆ ด้านไปพร้อมกัน (จูไรต์นั ลักขณะศิริ 2543 : 80 - 82) โดยผู้ฟังต้องใช้วิธีฝึกจากง่าย-ยาก ฝึกการได้ยินเสียง มีสมาธิในการฟัง สนใจเรื่องที่ฟัง จับใจความสำคัญของเรื่อง ใคร่ครวญหาเหตุผล คิดตามไปหากมีข้อสงสัยจึงซักถาม รวมทั้งสามารถประเมินค่าของสารที่ฟังได้ว่ามีคุณค่ามากน้อยเพียงใด หากปฏิบัติเช่นนี้ได้ จะช่วยทำให้เราฝึกฝนการฟังของตนให้มีทักษะการฟังมากขึ้น

ลักษณะการฟังที่ดี

ในการฟังแต่ละครั้งผู้ฟังจะต้องคำนึงถึงลักษณะการฟังที่ดี เพื่อให้การฟังในครั้งนั้นๆ ประสบความสำเร็จในการฟัง จูไรต์นั ลักขณะศิริ (2543 : 80 - 81) ได้กล่าวถึงการฟังที่ดีดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการฟัง การฟังที่ดีนั้น ผู้ฟังจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ว่าจะฟังเพื่ออะไร การฟังที่ไม่มีจุดมุ่งหมายจะทำให้เสียเวลาและไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร
2. มีสมาธิในการฟัง การมีสมาธิเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับการฟัง ผู้ฟังควรพยายามสนใจเรื่องที่ตนกำลังฟัง ไม่ปล่อยให้ความคิดเรื่องอื่นเข้ามาปะปน สมาธิในการฟังเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความพยายามบังคับใจให้จดจ่ออยู่กับเรื่องที่กำลังฟัง
3. วางใจเป็นกลาง ผู้ฟังต้องสามารถรับฟังความคิดของผู้พูดได้ แม้จะขัดแย้งกับความเชื่อหรือความเห็นของตน ควรมีเจตนาที่ดีต่อผู้พูด เพราะจะนำไปสู่เจตคติที่ดีต่อเรื่องที่พูดด้วยโดยปริยาย การฟังนั้นก็จะได้ราบรื่น และเข้าใจได้
4. มีคุณธรรมและจรรยาบรรณ คุณธรรมและจรรยาบรรณของการฟัง ทำให้การสื่อสารบรรลุผลและมีบรรยากาศที่ดี ผู้ฟังสามารถแสดงออกได้ด้วยการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยท่าทาง กิริยาอาการที่แสดงความสนใจ ไม่จับผิดผู้พูด ไม่แสดงอาการหงุดหงิด เบื่อหน่าย หรือปฏิเสธไม่ยอมรับสารจากผู้พูด อันจะทำให้กระบวนการสื่อสารล้มเหลวได้
5. ฟังอย่างเข้าใจ การฟังที่ดีนั้น ผู้ฟังต้องสนใจเรื่องที่ฟัง มีความพยายามและอดทนที่จะฟังอย่างตั้งใจตลอดเวลา และควรฟังตั้งแต่ต้นจนจบเพื่อให้เข้าใจเรื่องได้โดยตลอดอย่างถูกต้อง ถ้าผู้ฟังเผลอหรือไม่ตั้งใจฟังตอนใดตอนหนึ่งแล้ว ความคิดความเข้าใจจะขาดเป็นห่วงๆ ประติดปะต่อ

เป็นเรื่องราวได้ยาก การฟังอย่างครึ่งๆ กลางๆ หรือฟังเพียงเป็นบางตอนเฉพาะสิ่งที่ตนสนใจ ผู้ฟังจะไม่สามารถเข้าใจเรื่องที่ฟังได้ทั้งหมด หรือจับสารได้ไม่ครบถ้วน

6. จับใจความสำคัญของเรื่องได้ การฟังที่ดีผู้ฟังจะต้องสามารถจับประเด็นความคิดที่เป็นสาระสำคัญของเรื่อง และสามารถสรุปความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้

7. การฟังอย่างมีวิจารณญาณ ผู้ฟังจะต้องใช้วิจารณญาณในการฟัง เพื่อให้การฟังครั้งนั้นๆ มีประสิทธิผลมากที่สุด โดยต้องพยายามวิเคราะห์ว่าผู้พูดมีจุดมุ่งหมายอย่างไร ข้อความที่ได้ฟังตอนใดเป็นข้อเท็จจริง ตอนใดเป็นข้อคิดเห็นของผู้พูดนอกจากนี้ต้องพิจารณาตีความให้ได้ว่าผู้พูดแฝงสารใดไว้หรือไม่ รวมทั้งประเมินค่าเรื่องที่ฟังได้ว่าดีหรือไม่ดี สมเหตุสมผลหรือไม่ เพื่อนำสิ่งที่ดีจากการฟังไปใช้ประโยชน์ต่อไป

8. จดบันทึกสิ่งที่ได้ฟังให้ถูกวิธี การจดบันทึกไม่จำเป็นต้องจดทุกคำพูด อาจใช้เครื่องหมายและอักษรย่อแทนการเขียนเต็ม ควรจับความหมายที่แท้จริงของเรื่องที่ฟังก่อนจะจดบันทึก และควรทบทวนบันทึกย่อนี้หลังจากที่ฟังมาแล้วให้เร็วที่สุด โดยเรียบเรียงให้สมบูรณ์ถูกต้องเพื่อช่วยให้เข้าใจและจดจำเรื่องได้แม่นยำขึ้น

จากลักษณะการฟังที่ดีดังกล่าว เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนควรคำนึงถึงอย่างยิ่งเพื่อให้สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องในการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพโดยผู้เรียนสามารถกำหนดจุดมุ่งหมายในการฟัง มีสมาธิในการฟัง มีใจเป็นกลาง ไม่อคติต่อผู้พูด เป็นผู้ฟังที่มีมารยาท สนใจเรื่องที่ฟัง จับใจความสำคัญ รู้จักฟังอย่างมีวิจารณญาณ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งรู้วิธีการจดบันทึกจากการฟัง

3.8 หลักการสอนฟังและกิจกรรมเสนอแนะในการสอนฟัง

ในการสอนฟัง ผู้สอนควรสอนให้ผู้เรียนทราบความหมายของการฟัง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการฟัง และสิ่งที่ควรให้ผู้เรียนตระหนักคือความสำคัญของการฟัง รวมทั้งจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการฟังของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความชำนาญในการฟังมากยิ่งขึ้น

พยุง ญาณ โภมุต (2518 : 32 - 35) กล่าวถึงการสอนฟังว่า

ความมุ่งหมายในการสอน ในการที่ต้องสอนการฟังนั้นมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อให้ฟังการออกเสียงได้ชัด สำหรับเด็กจะได้พูดได้ชัดเจน ออกเสียงได้ถูกต้องตามแบบ

2. เพื่อให้ฟังแล้วรู้เรื่อง คือ สามารถลำดับเรื่อง ลำดับความคิด จับความสำคัญของผู้พูดได้

3. เพื่อให้เข้าใจเรื่องราวที่ตนได้ฟัง การฟังนั้นต่างจากการได้ยิน เพราะการฟังผู้ฟังจะต้องรู้เรื่อง เข้าใจความคิด และเจตนาของผู้พูด การที่จะรู้ว่าผู้ฟังเข้าใจเรื่องราวหรือไม่ จะดูที่การกระทำ ถ้าปฏิบัติตามได้ก็แสดงว่าฟังเข้าใจไม่ใช่เพียงได้ยิน

4. เพื่อให้รู้จักฟังอย่างมีสมาธิ
  5. เพื่อให้ฟังอย่างมีวิจารณญาณ คือต้องคิดไตร่ตรองตามไปด้วย
  6. เพื่อฝึกมารยาทในการฟัง
  7. เพื่อฝึกการฟังในแบบต่างๆ ให้รู้ว่าการฟังแบบหนึ่งๆ นั้นฟังอย่างไร
- แนวการสอน

1. สอนสอดแทรกในทุกๆ วิชา ซึ่งตามปกติเด็กก็ต้องฟังครูอธิบายชี้แจงข้อความต่างๆ อยู่เป็นปกติแล้ว แต่ในที่นี่ใครให้เป็นการฟังจริงๆ คือต้องให้เด็กสามารถสรุปเรื่องได้ด้วยตนเอง สามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง และสามารถปฏิบัติตามได้ไม่ใช่ให้นั่งฟังเฉยๆ ดังนั้นครูจึงต้องซักถามและวางแนวกิจกรรมให้ปฏิบัติ ทั้งต้องฝึกมารยาทในการฟัง เช่น การนั่ง การตอบคำถาม เป็นต้น

2. ให้มีเวลาฝึกการฟังโดยเฉพาะบ้าง เพราะต้องมีการให้ฟังแบบต่างๆ เช่น ฟังเทศน์ ฟังดนตรี ฟังปาฐกถา ฟังการอ่านทำนองเสนาะ ฟังการอภิปราย ฟังการโต้เถียง ฯลฯ แต่การฝึกการฟังโดยเฉพาะนี้ไม่ควรกำหนดไว้ในตารางสอน ทั้งไม่ฟังควรฝึกบ่อยครั้งนั้น จะทำให้เด็กเบื่อหน่าย และอาจจะหลบหนีไม่เข้าฟังก็ได้

ในการฝึกฟังแบบต่างๆ นี้ควรดำเนินการดังนี้

ครูกับนักเรียนร่วมกันตั้งจุดมุ่งหมายเสียก่อนว่าจะฟังเรื่องอะไร, ฟังทำไม, จะฟังอย่างไรทำไม เช่น ฟังเทศน์ ก็เพื่อทำความเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธองค์ ฟังดนตรีก็เพื่อจับความไพเราะของท่วงทำนองเพื่อรู้ความหมายของเนื้อร้องรู้ลีลาของเพลง หรือฟังอภิปราย ก็เพื่อจับความคิดเห็นของผู้พูด แล้วนำมาไตร่ตรองว่าควรเชื่อได้หรือไม่เพียงใดดังนี้ เป็นต้น

ตั้งปัญหาไว้ล่วงหน้า ซึ่งทำได้เป็น 2 แนว แนวที่หนึ่ง ครูเป็นผู้ตั้งคำถาม (ถ้าครูได้เคยฟังเคยรู้เรื่องอยู่แล้ว) ยิ่งตั้งคำถามไว้มากเท่าใดเด็กก็จะเพิ่มความสนใจเวลาฟังมากขึ้นเท่านั้น อีกแนวหนึ่ง ครูและเด็กช่วยกันตั้ง โดยถือเอาจากความอยากรู้ของเด็กว่าประสงค์จะรู้อะไรบ้าง

แนะนำซักซ้อมในเรื่องมารยาทการฟังให้เหมาะแก่เรื่องที่จะไปฟัง เช่น

ฟังเทศน์ ควรมิดอกไม้รูปเทียนไปด้วย การอาราธนาศีล อาราธนาธรรม การนั่ง การประนมมือ การรับศีล การสงบจิตใจ ฯลฯ

ฟังเพลง นั่งอย่างสบาย แต่ไม่ใช่ทอดตัวพิงพนักเก้าอี้จนดูเหมือนนอน การปรบมือให้เกียรติ การปรบมือเมื่อพอใจ ไม่ส่งเสียงเอะอะ ไม่เป่าปาก กระที่บเท้า ฯลฯ

ฟังปาฐกถา นั่งตามสบาย ไม่ทอดตัว สายตาจับใบหน้าผู้พูด ไม่ฟังอย่างออกกิริยา คือ ไม่ปล่อยใจล่องลอยไปที่อื่น ปรบมือให้เกียรติและเมื่อพอใจไม่ใช่เสีงฮา ต้องซักถามเมื่อเปิดโอกาสให้ถาม ควรมีสมุดบันทึกคิดไปไว้เพื่อบันทึกในสิ่งที่ต้องการ

ตลอดเวลาที่พาเด็กไปฟัง ครูจะต้องควบคุมอยู่ด้วย ในขณะที่ควบคุมควรเลือกที่นั่งให้เหมาะสมที่จะมองเห็นได้ทั่ว เพื่อจะได้ใช้สายตาปรามเด็กผู้ไม่สนใจหรือเสียมรรยาท

ภายหลังการฟังแล้วจะต้องให้ตอบคำถาม โดยผู้ฟังอาจจะตอบปากเปล่าหรือเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ หรืออาจจะให้กล่าวสรุปก็ได้ ซึ่งจะต้องให้มีกิจกรรมภายหลังการฟังทุกครั้งจะละเว้นมิได้ ถ้าในการฟังเรื่องใดผู้ฟังจะต้องปฏิบัติ เช่น ฟังโอวาทครูใหญ่ในวันสิ้นสัปดาห์และครูใหญ่สั่งหรือแนะให้ประพฤติอย่างไรจะต้องช่วยคิดตามผล คือคอยดูแลให้เด็กปฏิบัติตามจริงๆ อย่างสม่ำเสมออย่าดูแลเพียงต้นๆ มือเท่านั้น การฟังเทศน์หรือฟังโอวาทนั้นภายหลังที่ฟังแล้วนานๆ เช่น ประมาณสักเดือนหนึ่ง อาจจะจัดให้เด็กได้อภิปรายกันว่า หลักธรรมนั้นๆ ได้เอาไปปฏิบัติแล้วได้ผลอย่างไรหรือไม่ หรือปฏิบัติไม่ได้เพราะเหตุใด

ฟังสอนให้สัมพันธ์กับทักษะอื่นๆ ด้วยเสมอ เช่น ให้สัมพันธ์กับทักษะการพูด เป็นต้น

ในการฝึกการฟังแต่ละแบบโดยเฉพาะนั้น ไม่ควรใช้เวลาครั้งหนึ่งๆ นานเกินสมควร และควรสร้างบรรยากาศในสถานที่ฟังนั้นให้เหมาะสมด้วย สำหรับช่วงกำหนดเวลาควรเป็นดังนี้

15 - 30 นาที สำหรับชั้นประถมศึกษา

30 - 45 นาที สำหรับชั้นมัธยมศึกษา

ฝึกให้ฟังสิ่งอื่นๆ ที่จะช่วยส่งเสริมการฟังให้ดีขึ้นบ้าง เช่น ฝึกการฟังเสียงต่างๆ เสียงพลุ เสียงปืน เสียงจานหล่นแตก เสียงเคาะกะลา ฯลฯ หรือให้ฟังข้อความที่มีเสียงคล้ายกันแล้วให้ตีความหมาย ซึ่งผู้ฟังจะต้องตีความหมายจาก “บริบท” คือส่วนประกอบรอบๆ คำนั้น เช่น “เขากำลังเผาภูษาที่วัด” “เขาขออนุญาตไปเผาป่าที่วัด” เป็นต้น

ควรจัดให้ผลัดเปลี่ยนกันฟังข่าว แล้วนำมาเขียน หรือพูดให้เพื่อนฟังในวันหนึ่ง อาจแบ่งหมู่กันฟังหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันไป ดังนี้

หมู่ที่ 1 ฟังพยากรณ์อากาศ

หมู่ที่ 2 ฟังข่าวสารการเมือง

หมู่ที่ 3 ฟังข่าวสด (ข่าวชาวบ้าน) ฟังแล้วขณะนำมาแล้วนั้นให้วิจารณ์การกระทำหรือพฤติกรรมนั้นๆ ด้วย

หมู่ที่ 4 ฟังดนตรี แล้วนำมาเล่าพร้อมกับวิจารณ์ด้วย

หมู่ที่ 5 ฟังนิทานสำหรับเด็กหรือฟังนิทานแล้วให้วิจารณ์ขณะนำมาเล่า

ควรฝึกให้ฟังเรื่องง่ายๆ ไปหายาก เช่น ฟังนิทาน ฟังชีวประวัติ ฟังคำสอน ฟังปาฐกถา ฟังเทศน์ ฯลฯ ฟังแล้วให้วิจารณ์ได้

ธิดา โมสิกรัตน์ และศรีสุดา จริยกุล (2526 : 363 - 368) เสนอวิธีสอนทักษะการฟัง และกิจกรรมการฝึกทักษะการฟังไว้ดังนี้

วิธีสอนทักษะการฟัง

การสอนทักษะการฟัง คือ การจัดสถานการณ์เพื่อฝึกการฟังที่ตรงกับวัตถุประสงค์ การศึกษาให้กับเด็ก ฝึกให้เด็กรู้จักฟังอย่างมีจุดหมาย มีทักษะการฟังที่ดีและรู้จักฟังเพื่อก่อให้เกิด มนุษยสัมพันธ์และเพิ่มพูนความรู้

ตามปกติเด็กๆ จะเรียนเรื่องการฟัง จากสิ่งรอบตัวอยู่แล้ว ธรรมชาติจะสอนให้รู้จัก เลือกฟังในสิ่งที่พอใจแต่จะไม่สนใจฟังสิ่งที่น่าเบื่อ ดังนั้นบทบาทที่สำคัญของโรงเรียนก็คือ ช่วย พัฒนาความสามารถในการฟังที่เด็กๆ มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นกับทั้งสอนให้เด็กรู้จักเลือกฟังสิ่งที่คุณค่าต่อ ตน

ถ้าจะปลูกฝังการฟังในระดับใดก็ตาม (ยกเว้นระดับเด็กเล็ก) ควรสอนเป็นเชิง บูรณาการกับวิชาอื่นๆ เช่น วรรณคดี วิชาการพูด การเขียน ฯลฯ ซึ่งวิชาเหล่านี้การฟังมีบทบาทที่สำคัญ ยิ่ง

การสอนทักษะการฟังมีอยู่ 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมสอน เริ่มตั้งแต่การตั้ง วัตถุประสงค์การฟัง ความคาดหวังที่จะได้รับการสอนฟัง ขั้นสอน คือสอนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้ง ไว้ ส่วนขั้นสุดท้าย เป็นขั้นติดตามผล คือ ประเมินผลแล้วหาสาเหตุแห่งความไม่สำเร็จนั้น

ถ้าเราตั้งวัตถุประสงค์การฟังไว้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

1. ฟังเพื่อเข้าใจเรื่องราวและจับใจความสำคัญได้
2. ฟังเพื่อตอบคำถามและข่าวสารได้
3. ฟังเพื่อติดต่อสื่อสารได้

2. ขั้นสอน

1. การฟังเพื่อเข้าใจเรื่องราวและจับใจความสำคัญ ครูให้นักเรียนฟังเรื่องราว หรือคำอธิบาย พยายามจดจำรายละเอียดของเรื่องทำความเข้าใจกับรายละเอียดของเรื่องอย่าง ถ่องแท้ จดใจความสำคัญของรายละเอียดนั้นไว้ ให้ตั้งคำถามตรงจุดที่ยังคลุมเครือหรือไม่เข้าใจ ทบทวนเรื่องราวหรือคำอธิบายนั้น พิจารณาใจความสำคัญที่เก็บจากรายละเอียดอีกครั้ง

2. การฟังเพื่อตอบคำถามและข่าวสาร ครูควรให้เด็กเตรียมกระดาษไว้จดบันทึก เลือกใช้คำวลี หรือข้อความที่จะช่วยให้จำข้อความสำคัญๆ ได้ ให้สนใจต่อข้อความที่ผู้พูดย้ำหรือเน้น เป็นพิเศษ ให้จับประเด็นที่จะนำไปสู่จุดที่ต้องติดตามกับฝึกการจดบันทึกให้เร็วขึ้น

3. การฟังเพื่อการติดต่อสื่อสาร ครูควรฝึกให้นักเรียนพยายามหาจุดสนใจของ บุคคลที่จะต้องติดต่อด้วยเพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์จากการฟังและมีปฏิกิริยาตอบสนองการฟัง

ที่เหมาะสมให้พยายามทำความเข้าใจความหมายของถ้อยคำที่ใช้ติดต่อกัน กับให้คอยสังเกตความรู้สึกรู้สึกของอีกฝ่ายหนึ่งจากคำพูดของเขา

3. ขั้นติดตามผล

ครูคอยสังเกตว่านักเรียนเกิดทักษะตามที่ได้ตั้งจุดประสงค์ไว้หรือไม่

กิจกรรมการฝึกทักษะการฟัง

การฝึกทักษะการฟังเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญสำหรับนักเรียนเพราะทำให้นักเรียนมีความสามารถในการฟัง ไม่ฟังข่าวสารผิดๆ ช่วยปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ดีต่อสังคมให้แก่นักเรียน ดังนั้น ครูที่ได้ฝึกนักเรียนให้รู้จักฟังเป็นนักรับฟังที่แท้จริงได้ช่วยตัวนักเรียนกับช่วยสังคมไปพร้อมๆ กัน ทักษะการฟังที่ควรฝึกมีดังนี้

1. การฝึกฟังเพื่อจำเรื่องราว มีวิธีการดังนี้

1. ในช่วงแรก ถ้านักเรียนยังจำชื่อกันไม่ได้ ครูควรให้นักเรียนแนะนำตนเองก่อน ด้วยการครุหาอาสาสมัคร 2 - 3 คน มาเอ่ยชื่อนักเรียนในกลุ่มพร้อมกับรายละเอียดเท่าที่จะจำได้ ในวันต่อมาก็หาอาสาสมัครมาให้รายละเอียดเพิ่มเติมให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้จนทุกคนจำเรื่องของตัวเองและกัน ได้มากแล้วจึงใช้กิจกรรมอื่นเพื่อฝึกต่อไป

2. การเลือกข้อความที่ควรจำจากการสนทนาหรือการอภิปราย การรายงานทุกครั้งครูให้นักเรียนออกมาอภิปรายหรือมารายงานหน้าชั้นครูควรให้ผู้ทำรายงานเตรียมคำถามมาทดสอบการฟังของเพื่อนๆ ในชั้นเรียนด้วย ส่วนครูก็ควรประเมินคำถามที่นักเรียนใช้ว่าคำถามนั้นถามรายละเอียดมากเกินไปหรือไม่ เลือกจุดที่จะมาถามได้ดีหรือไม่ ถ้านักเรียนที่ฟังรายงานตอบคำถามไม่ได้ ครูก็ควรหาเหตุผลว่าข้อบกพร่องเกิดจากผู้รายงาน ผู้ฟัง หรือคำถามที่ใช้ถาม

3. การฟังสารในห้องเรียน คือ การฟังคำบรรยายจะช่วยฝึกทักษะการฟังได้วิธีหนึ่ง การฟังคำบรรยายให้เข้าใจได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ นักเรียนควรรู้จักจดบันทึกคำบรรยายเพื่อให้จดจำเรื่องราวที่ฟังได้ และนำไปใช้ประโยชน์จากการสอนได้ดี

2. การฝึกฟังเพื่อติดตามลำดับความคิด

มีวิธีการดังนี้

1. ครูควรให้นักเรียน 1 คน ออกมาอ่านข้อความ 1 ย่อหน้าใดๆ แล้วนำข้อความที่นักเรียนได้อ่านไปอภิปรายกันว่า ข้อความนั้นมีลำดับความคิดอย่างไร ครูควรฝึกให้นักเรียนหัดถามคำถามที่จะโยงไปถึงใจความสำคัญอันเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นลำดับความคิดนั้นได้

2. เพื่อช่วยให้นักเรียนจดจำอย่างต่อเนื่องถึงข้อความที่ได้ฟังไปแล้ว ถ้าจะใช้วิธีถามคำถาม ให้ครูแบ่งกลุ่มแล้วหาอาสาสมัครกลุ่มละคน อาสาสมัครแต่ละคนจะเตรียมข้อความเพื่อนำมาเล่าให้เพื่อนในกลุ่มฟัง ขณะที่อาสาสมัครเล่า เพื่อนในกลุ่มก็จะจดบันทึกข้อความสำคัญไว้สั้นๆ

ซึ่งอาจเป็นข้อความที่ช่วยเชื่อมโยงลำดับความคิด เมื่อนักเรียนเล่าเรื่องจบลงครูก็ให้เพื่อนนักเรียนที่ฟังอยู่ต่องเล่าเรื่องที่ได้อ่านไปแล้ว ถ้าข้อความไม่ครบก็หาอาสาสมัครคนอื่นมาช่วยพูดเพิ่มเติมให้

3. การฝึกฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

ครูเลือกข่าวสั้นๆ มา 1 เรื่อง แล้วครูอ่านให้นักเรียนฟัง นักเรียนเขียนหัวข้อสำคัญไว้เลือกข่าวที่ยากกว่าข่าวเรื่องแรกนำมาอ่านให้นักเรียนฟังอีก ให้นักเรียนจดบันทึกย่อขณะที่ฟังข่าวลงในสมุด ครูควรเตรียมเรื่องเป็นชุดๆ ไว้เพื่อฝึกการฟัง อาจจะให้ฟังเพื่อจับรายละเอียดสำคัญฟังเพื่อเก็บตัวอย่างจากเรื่อง ฟังเพื่อเปรียบเทียบหรือหาความแตกต่าง ฯลฯ ครูอาจจะแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย แล้วมอบงานให้นักเรียนช่วยกันหาข่าวที่เหมาะสมมาเพื่อใช้ฝึกการฟังประเภทนี้ก็ได้

4. การฝึกฟังเพื่อหาความหมายจากบริบท

เมื่อได้ฟังข้อความใดก็ตาม ความแฉะล้อมในประโยคหรือบริบทจะช่วยบอกความหมายวิธีฝึกการฟังลักษณะนี้ก็คือ

1. ครูเตรียมข้อความสั้นๆ แต่ให้ละคำศัพท์บางคำไว้ ข้อความที่นำมาประมาณ 2 นาที มาอ่านให้นักเรียนฟังทุกวัน ควรเป็นข้อความที่ง่ายๆ จะต้องอ่านให้นักเรียนฟังเพียงครั้งเดียว การเข้าใจความหมายจะเกิดขึ้นเองขณะที่นักเรียนฟังเพราะข้อความแฉะล้อมเป็นเครื่องบ่งชี้

2. ฝึกให้นักเรียนฟังเพื่อแยกหมวดหมู่ ครูหาคำศัพท์ซึ่งอยู่ในหมวดหมู่เดียวกันมาสัก 2 - 3 หมวดหมู่ เช่น คำศัพท์ในหมวดคน หมวดดอกไม้ หมวดเครื่องใช้ ฯลฯ มาอ่านให้นักเรียนฟังแล้วจดบันทึกแยกเป็นหมวดหมู่ไว้ แล้วค่อยเพิ่มข้อความให้ยากมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อเห็นว่านักเรียนคล่องดีแล้วก็ให้ฝึกในขั้นต่อไป

3. ฝึกให้นักเรียนฟังประโยคย่อย ครื่อนำประโยคย่อยมาอ่านให้นักเรียนฟังแต่ให้ละค่านามบางคำไว้ ให้นักเรียนหาค่านามนั้นมาเติมในประโยค

4. ฝึกให้นักเรียนฟังเพื่อให้หาใจความสำคัญจากประโยคแต่ละย่อหน้าครื่อนำข้อความมาอ่านให้นักเรียนฟัง ให้นักเรียนบันทึกว่าประโยค หรือย่อหน้านั้นมีใจความสำคัญว่าอย่างไร

5. การฝึกฟังเพื่อแยกใจความสำคัญจากพลความ มีขั้นตอนดังนี้

1. ก่อนที่จะอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง ครูควรบอกเพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนทราบว่าเรื่องนี้มีใจความสำคัญที่ใจความ นักเรียนจะต้องฟังเพื่อจับใจความให้ได้ว่า ใจความสำคัญแต่ละใจความอยู่ตรงส่วนใดของเรื่อง เมื่อนักเรียนเข้าใจดีแล้ว ครูจึงอ่านให้ฟัง การอ่าน อ่าน 2 ครั้ง ครั้งแรกอ่านให้นักเรียนฟังเพื่อหาใจความสำคัญ ครั้งที่ 2 อ่านเพื่อให้นักเรียนหาพลความที่มาสสนับสนุนใจความสำคัญนั้น หลังจากที่ได้ฝึกวิธีนี้หลายๆ ครั้ง นักเรียนก็จะรู้จักแยกใจความสำคัญจากพลความตัวเอง ครูก็ให้นักเรียนฝึกทักษะขั้นต่อไป

2. ครูเตรียมข้อความที่เรียงลำดับใจความสับสนมา 1 เรื่อง อ่านให้นักเรียนฟัง 2 ครั้ง ให้นักเรียนจดบันทึกแยกใจความสำคัญจากพลความ แล้วเรียงลำดับใจความสำคัญนั้นให้ตรงหัวเรื่องและให้เป็นใจความที่ดี วิธีฝึกแบบนี้จะใช้ได้หลายครั้งและควรรหาข้อความที่ยากขึ้นอีกเรื่อยๆ

6. การฝึกฟังเพื่อพัฒนาคำศัพท์ มีวิธีการดังนี้

1. ก่อนที่ครูจะให้นักเรียนฟังเทปที่บันทึกเรื่องที่เลือกมา ให้ครูเขียนคำศัพท์ยากที่คิดว่านักเรียนยังไม่รู้จักลงบนกระดานดำ ให้นักเรียนช่วยกันหาคำศัพท์นั้นจากพจนานุกรมหรือ

2. ขณะที่นักเรียนฟังเรื่องอยู่ ก็ให้นักเรียนจดบันทึกคำศัพท์ยากที่นักเรียนไม่เข้าใจไปพร้อมๆ กันด้วย เมื่อฟังจบแล้วให้ถาม ครูหาอาสาสมัครให้ช่วยกันหาคำศัพท์จากพจนานุกรม ครูอาจจะอ่านเรื่องให้ฟังอีกครั้งเพื่อเด็กจะได้ให้ความหมายของคำศัพท์นั้นได้ถูกต้อง

3. ให้ครูจัดลำดับการแต่งประโยคขึ้นในชั้นเรียน ครูเป็นผู้ริเริ่มตั้งกระทู้ให้เป็นประโยคแรก ซึ่งในประโยคนั้นจะใช้คำศัพท์ที่จะกำหนดความหมายเฉพาะลงไปได้ ก็ต่อเมื่ออยู่ในความแวดล้อม เช่น นายแดงถูกรถคันหนึ่งเฉี่ยวเมื่อวานนี้ เขาเริ่มรู้สึกคันแผลขณะที่เดินมาตามคันนา จากตัวอย่างประโยคเช่นนี้ ครูก็ให้นักเรียนหาคำศัพท์มาแต่งประโยคลักษณะดังกล่าวประกวอดกันในห้อง

7. การฝึกฟังข้อความจากการเขียนแบบต่างๆ และฟังเพื่อเดาความที่จะสรุป มีวิธีดังนี้

1. ครูหาตัวอย่างข้อเขียนสั้นๆ แบบต่างๆ เช่น ข้อเขียนที่เขียนเรียงลำดับตามเวลาข้อเขียนที่สรุปข้อวิเคราะห์ ฯลฯ มาอ่านให้ฟัง แล้วครูให้นักเรียนพิจารณารูปแบบจากข้อความที่ได้ฟังนั้น แล้วครูช่วยอธิบายรูปแบบต่างๆ เพิ่มเติม เมื่อนักเรียนรู้จักรูปแบบต่างๆ การเข้าใจข้อความก็ง่ายขึ้น

2. ครูหาอาสาสมัคร 1 คน มาเล่าเรื่อง พอนักเรียนจะต้องพูดสรุปเรื่องในตอนท้ายครูให้นักเรียนที่ออกมาพูดหยุดเพื่อให้ผู้ฟังทายข้อความที่ผู้พูดจะพูดสรุป (เพื่อทดสอบการฟังของนักเรียน) แล้ววิเคราะห์หาเหตุผลว่า เพราะเหตุใด นักเรียนคนนั้นจึงเดาความได้ถูกคนนั้นจึงเดาผิด

8. การฝึกฟังเพื่อประเมินค่าของสาร

ข่าวสารส่วนใหญ่ที่เราได้ฟัง บางครั้งมักจะแทรกข้อคิดเห็นไว้ด้วย ผู้ฟังบางครั้งก็อาจจะไม่ได้ฟังในจุดที่เป็นแก่นของเรื่องอย่างแท้จริง จึงทำให้ตัดสินใจการกระทำของผู้อื่นจากความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากที่ได้ฟัง ได้ยินมา เพราะฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะช่วยให้นักเรียนเป็นผู้ฉลาดที่จะรู้จักฟังเพื่อประเมินค่าของสาร การประเมินค่าของสาร เราอาจกระทำได้ดังนี้

1. ใช้ประโยคต่างๆ มาอ่านให้นักเรียนฟัง ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย + ถ้าประโยคนั้นมีใจความดีและให้ 0 คะแนน ถ้าประโยคนั้นใจความไม่ชัดเจน ใช้คำผิด ฯลฯ กิจกรรมเช่นนี้จะช่วยฝึกทักษะการฟังพร้อมๆ กับการตีความและการวิเคราะห์ประโยคไปด้วย

2. ใช้ข้อความสั้นๆ 1 ย่อหน้า ครูเลือกข้อความที่เป็นข้อเขียนดีๆ มา 1 ย่อหน้าที่มีประโยคใจความสำคัญชัดเจน แล้วครูเติมประโยคเพิ่มไปอีก 1 ประโยคให้มีหัวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับย่อหน้านั้น แต่มีความที่ควรจะไปอยู่อีกย่อหน้าหนึ่ง ครูอ่านให้นักเรียนฟัง 2 ครั้ง เพื่อให้นักเรียนหาว่าประโยคใดมีใจความสำคัญไม่ตรงจุดบ้าง

3. ใช้โครงร่างข้อเขียน ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่าจะอ่านโครงร่างที่เตรียมไว้สำหรับพูดให้ฟังประโยคแรกจะเป็นประโยคใจความสำคัญ ประโยคต่อๆ มาจะเป็นประโยคขยายความของใจความสำคัญนั้น ให้นักเรียนฟังแต่ละประโยคขณะที่ครูอ่านให้ฟัง เมื่อฟังแล้ว ถ้านักเรียนเห็นว่าทั้งประโยคใจความสำคัญและประโยคขยายนั้น มีใจความครอบคลุมพอที่จะเป็น 1 ย่อหน้า ให้นักเรียนให้คะแนน ถ้ายังเป็นไปไม่ได้ให้คะแนน 0 คะแนน ครูจะต้องอ่านประโยคชนิดขยายประโยคใจความสำคัญซ้ำๆ เว้นระยะ 2 - 3 วินาที ที่นักเรียนจะตามได้ทัน

โครงร่างข้อเขียนเพียง 1 โครงร่างก็พอสำหรับให้ฝึก 1 ครั้ง และครูควรใช้โครงร่างที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ให้นักเรียนได้วินิจฉัยว่าประโยคขยายมีความสัมพันธ์กับประโยคใจความสำคัญที่เป็นโครงร่างข้อเขียนหรือไม่

4. ใช้สูตรเพื่อประเมินค่าของสารที่ฟัง มีรายละเอียดดังนี้

ก. แยกข้อความที่จำเป็นออกมา ได้แก่

หาใจความสำคัญ

ทิ้งประเด็นที่ไม่ตรงจุดออกไป

พิจารณาว่าข้อความนั้นมีจุดประสงค์เพื่อบอกเล่าหรือชักชวน

พิจารณาว่าข้อความใดเป็นความจริงและข้อความใดเป็นข้อความที่แทรกความคิดเห็น

ถึงแม้วิธีนี้ ยังไม่อาจจะรับรองได้ว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุด แต่ก็อาจจะช่วยให้ฟังข้อความได้เร็วขึ้นในขณะนั้น

ข. ใช้สูตรในข้อ 1 นั้น ประเมินการพูดของนักเรียนในกลุ่ม หน้าชั้นเรียน หรือประเมินจากการฟังรายการวิทยุและรายการโทรทัศน์

ค. ประเมินการสื่อสารระหว่างบุคคล ให้เวลานักเรียน 1 สัปดาห์เพื่อใช้สูตรในข้อ 1 ประเมินการสนทนา เมื่อครบกำหนดเวลาให้กลับมาเข้ากลุ่ม เพื่ออภิปรายถึงข้อดี - ข้อเสียของสูตรตามข้อ 1 ที่ได้นำไปใช้แล้วสรุปเป็นข้อคิดเห็นของชั้นเรียน

วรรณ โสมประยูร (2544: 95) กล่าวถึงหลักการสอนฟังไว้ดังนี้

1. ควรสอนให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการของการฟังแต่ละประเภท พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ
2. ควรให้นักเรียนฝึกทักษะการฟังแต่ละประเภทให้ครบ เพื่อนักเรียนจะได้นำไปใช้ในโอกาสที่แตกต่างกัน
3. ครูควรพูดให้ชัดเจน ชัดถ้อยชัดคำ และอย่าพูดเร็วเกินไปจนนักเรียนฟังไม่ทัน รวมทั้งครูควรจะเป็นตัวอย่างของผู้ฟังที่ดีด้วย
4. ควรจัดบรรยากาศในการฟังให้เหมาะสม เช่น ไม่นั่งเบียดกันเกินไป ไม่มีเสียงรบกวน อากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ
5. กิจกรรมที่ใช้สอนต้องเร้าความสนใจให้นักเรียนอยากฟัง และควรให้กำลังใจในการฟังของนักเรียนด้วยการกล่าวชม
6. กิจกรรมการสอน ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิดจากเรื่องที่ฟังด้วย ให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม โดยมีการอภิปรายซักถามได้บ้าง
7. การเลือกเรื่องที่ใช้สอนฟังควรเป็นเรื่องที่ไม่ไกลตัว และเกี่ยวข้องกับนักเรียน หรือเป็นเรื่องที่มีความหมายต่อนักเรียน

นอกจากนี้ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2547 : 63 - 66) กล่าวถึงแนวการสอนเกี่ยวกับการฟังไว้ว่าการฝึกทักษะฟังนี้ อาจฝึกได้ทั้งในวิชาภาษาไทยและวิชาอื่นๆ และนอกโรงเรียน ข้อสำคัญควรชี้แจงให้นักเรียนได้เห็นความสำคัญของการฟัง ว่าเป็นทางที่จะส่งเสริมความรู้ของนักเรียนให้เพิ่มพูนได้ไม่มีที่สิ้นสุด ถ้านักเรียนเต็มใจฝึกฝนตนเองและฝึกด้วยวิธีที่ถูกต้อง

สำหรับเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการฝึกนั้น ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับระดับชั้น โดยคัดเลือกสิ่งที่อยู่ในวงความสนใจหรือเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน ซึ่งจะเป็นการช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา อารมณ์ และจิตใจของนักเรียนไปด้วย ถ้าครูสามารถสอนโดยดึงวิชาอื่นเข้ามาสัมพันธ์ด้วยได้ก็ยิ่งเป็นการดี

การทดสอบเพื่อให้ทราบว่านักเรียนมีทักษะเพิ่มขึ้นมากน้อยแค่ไหนนั้น เป็นสิ่งควรทำอยู่เสมอๆ เพื่อจะได้แก้ไขข้อบกพร่องและส่งเสริมให้เป็นผู้มีประสิทธิภาพในการฟัง

ตัวอย่างแนวการสอนเกี่ยวกับการฟังมาเสนอเพื่อพิจารณาประกอบแนวการสอน ครูที่สอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3) อาจนำไปดัดแปลงสอนได้ตามความเหมาะสม

1. การฝึกมารยาทในการฟัง

1. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับมารยาทต่างๆ ไปของการฟัง เช่น มารยาทในห้องประชุมในโรงแรมหรู ในที่สาธารณะอื่นๆ ตลอดจนการเปิดวิทยุส่วนตัวฟังมิให้เป็นการรบกวนผู้อื่น

2. ส่งเสริมในด้านการปฏิบัติโดยจัดให้มีประสบการณ์ต่างๆ เช่น
  - ฟังครูและเพื่อนพูดในชั้นเรียน
  - เชิญวิทยากรมาพูดให้ฟังในห้องประชุม
  - ให้ฟังโอวาทของครูใหญ่หรือผู้มาเยี่ยมโรงเรียน
  - พาไปฟังการอภิปราย ปาฐกถา ใ้ว่าที่ ภายนอกโรงเรียนตามโอกาสที่

เหมาะสม

พาไปวัดให้ได้ฟังพระธรรมเทศนาและฟังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์
พาไปฟังดนตรี ชมละคร หรือภาพยนตร์

2. การเก็บใจความสำคัญ

1. สอนให้รู้จักวิธีเก็บใจความสำคัญ โดยตั้งคำถามช่วยความจำด้วยหัวข้อสั้นๆ ว่าใคร อะไร เมื่อไร ที่ไหน อย่างไร หรือหัวข้ออื่นๆ ที่ช่วยให้ทราบสาระสำคัญของสิ่งที่ฟัง

2. ฝึกการเก็บใจความสำคัญโดยให้ฟังสิ่งต่อไปนี้

จดหมายธุรกิจหรือส่วนตัว

ข่าวที่น่าสนใจเกี่ยวกับเหตุการณ์และบุคคล

บทความจากหนังสือพิมพ์

เรียงความที่เขียนได้ดีของเพื่อนในชั้น

นิทานหรือเรื่องสั้น

คำปราศรัยของบุคคลสำคัญทางวิทยุหรือโทรทัศน์ (ครูอาจนัดหมายให้

นักเรียนฟังที่บ้าน)

ประสบการณ์ที่ครูหรือเพื่อนในชั้นเล่า

ชีวประวัติบางตอนของบุคคลสำคัญ

เรื่องในหนังสือแบบเรียนบางตอน หรือหนังสืออื่นๆ

3. การสอนให้มีวิจารณญาณในการฟัง

1. สอนให้รู้จักพิจารณาว่าสิ่งที่ฟังนั้นมีลักษณะอย่างไร เป็นคำบอกเล่า เป็นข้อเท็จจริง หรือเป็นความเห็นของผู้พูด ถ้าเป็นความเห็นก็ให้รู้จักพิจารณาว่าเป็นความเห็นที่ชอบด้วยเหตุผลหรือไม่ เป็นที่เชื่อถือได้หรือไม่ และมีเจตนาอย่างไร

2. ส่งเสริมการใช้วิจารณญาณ โดยจัดให้ฟังสิ่งต่อไปนี้และหัดวิจารณ์

ข้อความที่เป็นการโฆษณาจากหนังสือพิมพ์

ข้อความที่แนะนำหรือเชิญชวนให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

บทความที่วิจารณ์เหตุการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ

คำบรรยายของวิทยากรเกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจ

เรียงความหรือรายงานของเพื่อนในชั้น
 การวิจารณ์หรือวิเคราะห์ข่าวทางวิทยุและโทรทัศน์
 การอภิปราย ปาฐกถา หรือโต้วาทีต่างๆ
 เรื่องจริงหรือเรื่องสมมติที่เพื่อนในชั้นเล่า

4. การฟังเพื่อให้ได้ความรู้อันเป็นทางส่งเสริมสติปัญญา

1. สอนวิธีจดหัวข้อความรู้ที่ได้จากการฟัง ซึ่งให้เห็นประโยชน์ของการจดหัวข้อ
 เพื่อประหยัดเวลาและช่วยความจำ

2. ส่งเสริมการฟังเพื่อให้ได้ความรู้ โดยจัดให้ฟังสิ่งต่อไปนี้

ความรู้ที่ครูอธิบายในวิชาภาษาไทยและวิชาอื่น

ความรู้รอบตัวที่เพื่อนนำมาเล่าให้ฟัง

บทความส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการประหยัด การประกันชีวิต การใช้เวลา

ว่างให้เป็นประโยชน์

นิทานที่มีแนวส่งเสริมจริยศึกษา

ประวัติหรือที่มาของประเพณีไทยในท้องถิ่นต่างๆ

ชีวประวัติบุคคลสำคัญ

เรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย

ข้อคิดของนักเรียน นักประพันธ์ที่มีชื่อเสียง

เรื่องจากหนังสือสารคดีประเภทท่องเที่ยว

บทละครหรือนวนิยายที่ให้ความรู้ ฯลฯ

5. การสอนให้รู้คุณค่าของสิ่งที่ได้ฟัง

1. สอนให้รู้จักสังเกตว่าสิ่งที่ได้ฟัง ไม่ว่าจะเป็นประเภทร้อยกรองหรือร้อยแก้ว
 มีคุณค่าที่ตรงไหน เช่น คุณค่าในด้านความเพลิดเพลิน คุณค่าในด้านส่งเสริมศีลธรรม และวัฒนธรรม
 คุณค่าในด้านความไพเราะงดงาม คุณค่าในด้านแง่คิดที่มีประโยชน์ ฯลฯ

2. ส่งเสริมความสนใจและความรู้คุณค่าโดยจัดให้ฟังสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

บทร้อยกรองที่ไพเราะจากวรรณคดี

สำนวนความเรียงที่เรียบร้อยสละสลวย เช่น จากพระราชนิพนธ์เรื่องไกล

บ้าน

บทเพลงที่เกี่ยวกับวรรณคดี

นวนิยายบางเรื่องที่แฝงคติธรรม

คำประพันธ์ที่ชนะการประกวด

พระธรรมเทศนา ที่เหมาะกับสติปัญญาของนักเรียน

คติพจน์ทั้งของไทยและของต่างประเทศ

การอ่านทำนองเสนาะต่างๆ

สำนวนพรรณนาความงามของธรรมชาติ

6. การส่งเสริมให้มีความเจริญทางจินตนาการ มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์

1. สอนให้รู้จักใช้ความคิดคำนึงเมื่อได้ยินเสียงเพลง เสียงการอ่าน ทำนองเสนาะ หรือเสียงอ่านเรื่องราวต่างๆ ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง และให้สามารถแสดงออกได้เป็นความรู้สึกชื่นชมด้วยวาจา ด้วยลายลักษณ์อักษรหรือด้วยการสร้างสรรค์งานศิลปะอย่างใดอย่างหนึ่ง

2. ส่งเสริมความเจริญทางจินตนาการ โดยจัดให้ฟังสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้

การบรรยายของผู้ที่ได้เคยท่องเที่ยวไปในที่ต่างๆ

การอ่านบทกวีนิพนธ์ที่มีภาพพจน์งดงาม

ดนตรีไทย หรือบทขับร้องเกี่ยวกับวรรณคดี

ดนตรีที่ไม่มีเนื้อร้อง แต่มีลีลาต่างๆ ที่อาจจะทำให้เกิดจินตนาการได้

บทละครพูดบางเรื่อง ให้มีผู้อ่านทำเสียงให้สมบทบาท

3. ส่งเสริมความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ โดยจัดให้มีประสบการณ์ต่อไปนี้

ให้วาดภาพในระหว่างที่ฟังการอ่านทำนองเสนาะหรือฟังบทเพลงจากวรรณคดี

ให้แปลงบทร้อยกรองจากวรรณคดีบางตอนเป็นบทเจรจาทำนองละครพูด

ให้แต่งบทร้อยกรองเกี่ยวกับตัวละครในวรรณคดี ฯลฯ

ทั้งนี้ พึงพิจารณาส่งเสริมตามความถนัดของนักเรียนแต่ละคน

การพัฒนาทักษะการฟัง

ทักษะการฟังมีความสำคัญมากดังที่กล่าวมา ด้วยเหตุที่โลกเรามีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น จึงทำให้บุคคลในสังคมทุกระดับต้องใช้ทักษะการฟังอยู่ตลอดเวลา ถ้าเราฝึกฝนทักษะการฟังมาอย่างถูกต้อง เหมาะสมและถูกวิธี เราย่อมมีความสามารถในการรับฟังสารต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับประโยชน์จากการฟังเรื่องต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นต่อไปนี้ขอเสนอกระบวนการพัฒนาทักษะการฟังเพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ประสงค์จะฝึกฝนดังนี้ (สนิท สัตโยภาส 2545 : 47 - 63)

ท่านจะฟังอะไร หรือเรื่องอะไรก็ตาม ควรได้ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ขั้นก่อนฟัง

ขั้นก่อนฟัง เป็นขั้นที่ผู้ฟังเตรียมพร้อมที่จะฟังควรทำกิจกรรมที่แสดงการเตรียมตัวและเตรียมใจที่จะฟังดังตัวอย่าง เช่น

1.1 ตั้งจุดประสงค์ไว้ด้วยการเขียน หรือการกำหนดไว้ในใจว่าจะฟังเรื่องอะไร ฟังเพื่อประโยชน์อะไร จะเก็บสาระสำคัญ จะค้นหาคำตอบอะไร จะเก็บความคิดเห็น จะจับสำนวนพูดที่ดีไว้ใช้ จะหาแนวคิดและข้อคิด จะลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ หรือจะฟังเพื่อหาข้อประเด็นมาได้แย้ง (ในกรณีที่ฟังในฐานะเป็นผู้ได้วาที) เป็นต้น

1.2 เขียนไว้ก่อนว่าเรื่องที่กำลังจะฟังนี้เรารู้หรือเข้าใจอะไรอยู่บ้างแล้ว เพื่อเวลาฟังจบเราจะได้อะไรจากการฟังของเราได้อะไรเพิ่มจากการฟังบ้าง หรือฟังในสิ่งที่รู้แล้วทั้งสิ้น

1.3 เขียนไว้ก่อนว่าเราอยากรู้อะไรบ้างที่เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังจะฟัง เมื่อฟังจบเราจะได้อะไรด้วยตนเอง ได้ว่าการฟังครั้งนี้เราได้คำตอบในเรื่องที่อยากรู้ หรือสงสัยหรือไม่

1.4 ถ้าเราจะฟังเรื่องที่เราไม่มีประสบการณ์มาเลย ผู้ฟังที่ดีควรถามไถ่ หรือหาหนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องที่เราอ่านไว้ก่อนเพื่อเวลาฟังจะได้เข้าใจ หรือจับประเด็นได้เร็วขึ้น

2. ชั้นขณะฟัง

ขณะฟังเป็นขั้นที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นขั้นที่ผู้ฟังจะได้สาระ ความรู้ ประสบการณ์จะได้ความคิดเห็น และจะได้ภูมิปัญญาเพิ่มเติมจากเดิม ขั้นนี้ผู้ฟังจะต้องปฏิบัติตาม “ลักษณะของการฟังที่ดี” ทั้ง 7 ประการ คือ ตั้งใจฟัง มีสมาธิในการฟัง พยายามทำความเข้าใจสาระที่ฟัง พยายามเก็บสาระความรู้ ความคิดให้ได้ จากนั้นจึงใคร่ครวญไตร่ตรองด้วยเหตุผลว่าอะไรเป็นความรู้ใหม่อะไรเป็นความคิดเห็นที่แปลกใหม่ อะไรน่าเชื่อถือ อะไรมีคุณค่า อะไรนำมาทดลองปฏิบัติ และเมื่อจับประเด็น จับสาระหรือคุณค่าได้แล้วก็ควรบันทึกไว้เมื่อต้องการใช้จะได้นำออกมาใช้ได้ โดยไม่ผิดหรือนำมาใช้ได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยเพราะเราได้บันทึกไว้ ไม่หลงลืมสาระตอนใด

3. ชั้นหลังฟัง

ชั้นหลังฟัง เป็นขั้นที่ทำให้มองเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการฟังได้ชัดเจน เปรียบเทียบได้กับการประเมินผลการฟังนั่นเอง กิจกรรมที่นิยมทำหลังฟังมีหลายอย่าง เช่น

3.1 ทำตามที่ได้ตั้งจุดประสงค์ไว้ในขั้นก่อนฟัง เช่น

จุดประสงค์ที่ตั้งไว้	กิจกรรมที่ควรทำ
จับสาระสำคัญได้	เขียนสรุปสาระ หรือเรื่องย่อไว้ พูดเล่าเรื่องย่อให้ผู้อื่นฟัง บันทึกลงสมุด “สะสมความรู้”
จับสำนวนการพูดดีๆ ไว้ใช้	บันทึกลงสมุด “เก็บได้จากการฟัง” สมุด “สำนวนพูดเก๋”
จับแนวคิด หรือข้อคิดได้	เขียนสรุปแนวคิด ข้อคิดที่ได้

ฯลฯ

3.2 นำความรู้เดิมของเรื่องที่ฟังมาพิจารณาว่ามีอะไรบ้างที่รู้เพิ่มขึ้นจากเดิม พร้อมกับประเมินผลการฟังของตนเองว่า การฟังครั้งนี้ได้ประโยชน์แค่ไหน

3.3 นำสิ่งที่อยากรู้ที่เขียนไว้ก่อนที่จะฟังมาประเมินและหาคำตอบดูว่าเราสามารถนำสิ่งที่ฟังมาตอบคำถามได้ครบทุกประเด็นไหม ถ้าการฟังครั้งนี้สามารถให้คำตอบในข้อที่สงสัยได้หรือทั้งหมดก็นับว่าในการฟังให้คุณประโยชน์แล้ว

3.4 การฟังจะอำนวยประโยชน์แก่ผู้ฟังได้อย่างเต็มที่ถ้าผู้ฟังใส่ใจที่จะสะสมประสบการณ์จากการฟังไว้มากๆ โดยเฉพาะเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข การทำงานอย่างเจริญก้าวหน้า การครองชีวิตร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น เมื่อเก็บเรื่องดังกล่าวไว้มากพอแล้วควรได้นำองค์ความรู้มาหลอมรวมแล้วนำไปวางแผนการดำเนินชีวิต การทำงาน หรือการครองชีวิตอย่างมีความสุขจนประสบความสำเร็จ ถ้าทำได้ก็นับว่าได้ประโยชน์จากการฟังได้อย่างเต็มที่ทีเดียว และรับรองว่าทำได้จริงๆ

นอกจากนี้ สนิท สัตโยภาส (2545 : 49 - 63) ยังกล่าวถึง แนวทางการแบ่งประเภทของการฟังไว้ 2 แนวทาง คือ

แนวทางแรก แบ่งตามลักษณะรูปแบบของงานเขียน โดยแบ่งเป็น การฟังนิทาน ฟังโฆษณา ฟังเพลง ฟังบทละคร ฟังคำอธิบาย ฟังปาฐกถา ฟังสุนทรพจน์ ฟังการอภิปราย ฟังการโต้เถียง ฟังการสนทนา ฟังการสัมภาษณ์ ฟังข่าว ฟังคำสั่ง เป็นต้น

แนวทางที่สอง แบ่งตามจุดมุ่งหมายของการฟัง โดยแบ่งเป็น 5 ประเภท คือ

1. การฟังเพื่อจับประเด็น
2. การฟังเพื่อความเข้าใจ
3. การฟังเพื่อตีความ
4. การฟังเพื่อวิเคราะห์
5. การฟังเพื่อประเมินค่า

ในที่นี้ผู้เขียนจะนำเสนอประเภทของการฟังตามแนวที่สอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การฟังเพื่อจับประเด็น

การฟังเพื่อจับประเด็น เป็นจุดมุ่งหมายเบื้องต้นของการฟังในทุกระดับชั้น การฟังประเภทนี้จะฝึกให้ผู้ฟังตั้งใจและสนใจฟังเรื่องราวที่ฟังจนสามารถจับหัวข้อหรือสาระสำคัญของเรื่องได้ นับเป็นทักษะพื้นฐานที่เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ในสรรพวิทยาต่างๆ ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข หลักการฟังเพื่อจับประเด็น มีดังนี้

1.1 ตั้งใจฟัง มีสมาธิ ใจจดจ่ออยู่กับเรื่องที่กำลังฟังเท่านั้น

1.2 ถ้าเรื่องเป็น “สารคดี ปาฐกถา สุนทรพจน์ บทความเชิงวิชาการ หรือคำบรรยาย” ซึ่งเป็นเรื่องราวที่มุ่งให้ความรู้ ให้ข้อคิดเป็นสำคัญ เมื่อฟังเรื่องประเภทนี้จะต้องพยายามจับประเด็นให้ได้ว่า สาระสำคัญมีกี่ประเด็น อะไรบ้าง และจดบันทึกไว้กันลืม

1.3 ถ้าเรื่องที่ฟังเป็น “บทความแสดงความคิดเห็นหรือการอภิปราย” ซึ่งเรื่องประเภทนี้จะประกอบด้วยเรื่องราวที่เป็นข้อเท็จจริง กับข้อความที่พูดแสดงความคิดเห็นที่มีต่อข้อเท็จจริงนั้น ถ้าฟังเรื่องประเภทนี้จะต้องจับประเด็นให้ได้ว่า ข้อเท็จจริงของเรื่องนี้คืออะไรและอะไรเป็นความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้พูดเอง เมื่อจับข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นได้แล้ว ผู้ฟังก็ต้องใคร่ครวญต่ออีกว่าตนเองมีความคิดเห็นต่อเรื่องที่ฟังอย่างไร

1.4 ถ้าฟัง “ข่าว” ขอเสนอให้ใช้วิธีจับประเด็นง่ายๆ โดยตั้งคำถามในใจก่อนฟังว่า “ใคร ทำอะไร ที่ไหน และผลเป็นอย่างไร” ขณะฟังก็พยายามหาคำตอบให้ครบตามที่ตั้งคำถามไว้ก็จะได้สาระสำคัญของข่าวอย่างสมบูรณ์

1.5 ถ้าฟัง “นิทาน นิยาย หรือละคร” เรามักนิยมใช้วิธีจับประเด็นหรือจับสาระสำคัญของเรื่องอยู่ 2 แบบ คือ

1.5.1 ขณะฟังให้หาคำตอบไปด้วยว่า “ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร เพราะเหตุใด ผลเป็นอย่างไร และแนวคิดของเรื่อง คืออะไร”

1.5.2 ขณะฟังให้จับสาระด้วยการทำ “แผนภาพ โครงเรื่อง”

1.6 เมื่อจับสาระสำคัญของเรื่องที่ฟังได้แล้ว ผู้ฟังก็สามารถนำไปแสดงออกด้วยการพูดเล่า การเขียนสรุป หรือตอบคำถามที่กำหนดไว้ก่อนฟังได้

2. การฟังเพื่อความเข้าใจ

การฟังเพื่อความเข้าใจ เป็นการฟังที่ผู้ฟังพยายามทำความเข้าใจถึงสาระสำคัญของเรื่องที่ฟังในแง่มุมต่างๆ โดยผู้ฟังจะต้องทำความเข้าใจและปฏิบัติเกี่ยวกับองค์ประกอบข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายๆ ข้อของเรื่องที่ฟังเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้ คือ

- 2.1 จับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังได้
- 2.2 บอกรายละเอียดที่เด่นๆ ของเรื่องที่ฟังได้
- 2.3 ลำดับเรื่องราว หรือเหตุการณ์ของเรื่องที่ฟังได้
- 2.4 บอกความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ หรือตัวละครในเรื่องที่ฟังได้
- 2.5 เปรียบเทียบเหตุการณ์ ตัวละคร ของเรื่องที่ฟังได้
- 2.6 หาเหตุผลให้เหตุการณ์ หรือพฤติกรรมของบุคคลในเรื่องที่ฟังได้
- 2.7 แยกแยะเรื่องราว หรือเหตุการณ์ตลอดจนตัวละครในเรื่องที่ฟังได้
- 2.8 คาดคะเนผล หรือเหตุการณ์ของเรื่องที่ฟังได้
- 2.9 บอกความตั้งใจของผู้พูดได้
- 2.10 ตั้งชื่อให้เรื่องราวที่ฟังได้

การฟังเพื่อความเข้าใจจะเหมาะกับการฟังเรื่องราวเกือบทุกประเภท โดยเฉพาะฟังคำอธิบายหรือคำบรรยายเชิงวิชาการ ฟังบทความ ฟังสารคดี ฟังนิทานหรือเรื่องเล่า ฟังละคร ฟังนวนิยาย หรือฟังบทร้อยกรองต่างๆ เป็นต้น

3. การฟังเพื่อวินิจฉัยหรือตีความ

ฟังแล้วตีความเป็นทักษะที่มีความจำเป็นมากควรฝึกฝนไว้ทุกคนเพราะในชีวิตประจำวันเราจะได้ยินได้ฟังเรื่องราวหรือข้อความที่มีความหมายไม่ตรงกับข้อความที่สุด ด้วยเหตุที่ผู้พูดใช้คำหรือสำนวนโวหารที่มีความหมายโดยนัย ผู้ฟังจะต้องใคร่ครวญและทำความเข้าใจว่าผู้พูดแฝงสารใดไว้ ความหมายที่ผู้พูดต้องการจะสื่อสารคืออะไร ฟังแล้วคิดก่อนวินิจฉัยก่อนจึงตีความออกมาว่าสารที่ฟังนั้นความหมายจริงๆ คืออะไร

ถ้าท่านได้ฟังความตอนหนึ่งว่า “ไม่มีใครหรอกที่ไม่เคยทำอะไรพลาดเลย แต่เมื่อทำผิดไปแล้วก็ขอให้ยึดศุภามิตพระร่วงที่ว่า อภัยลเยียงด้วยเตกมิตติค จงลเยียงสัมฤทธิ์เตกมิเสย ก็แล้วกัน แล้วท่านจะได้ชื่อว่าเกิดมาแล้วมิเสยชาติเกิด” ก่อนที่จะตีความเจตนาที่แท้จริงของผู้พูดว่าต้องการบอกเราว่าทำอะไรนั้นผู้ฟังจะต้องใคร่ครวญธรรมชาติของวัตถุ 2 ชนิดนี้ก่อนว่า “ถั่ว” หรือขามที่ทำด้วยกระเบื้อง ถ้าแตกหรือบิ่นลงจะนำเอามาปั้นใหม่ไม่ได้ต้องทิ้งไปเลย แต่ถ้าเป็น “สัมฤทธิ์” อันได้แก่ แร่ธาตุที่เป็นเงิน ทอง นาค หรืออาทิเมื่อแตกหักหรือบอบสลายลงช่างซ่อมนำไปหล่อหลอมเพื่อทำเป็นรูปทรงออกมาใหม่ได้ จากนั้นผู้ฟังจึงจะตีความออกมาได้ว่า “คนที่ทำชั่ว” หรือทำอะไรผิดพลาดไปแล้วก็ขอให้กลับใจกลับตัวใหม่ กลับมาทำดีทำชอบโลกก็ยังสรรเสริญว่าเป็นคนดีอยู่”

ถ้าผู้พูดมีเจตนาอย่างหนึ่งแต่ผู้ฟังแปลเจตนาไปอีกอย่างหนึ่งการสื่อสารย่อมไร้ผล ทั้งนี้อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดกันได้ ดังนั้นเราควรต้องฟังดีๆ ฟังแล้วคิดก่อนโดยเริ่มการแปลความหมายของคำศัพท์หรือข้อความบางตอนที่แทรกในเรื่องราวที่ฟังก่อน แล้วจึงแปลความคำพูดทั้งหมด เมื่อใคร่ครวญจนดีแล้ว ก็ตีความออกมาว่าเจตนาที่แท้จริงของผู้พูดคืออะไร

4. การฟังเพื่อวิเคราะห์

“วิเคราะห์” แปลว่า แยกออกเป็นส่วนๆ ดังนั้นการฟังเพื่อวิเคราะห์จึงหมายถึงการฟังที่ผู้พูดต้องการใคร่ครวญในสารที่ฟังเกี่ยวกับแง่มุมต่างๆ เช่น ประเภทของสาร อารมณ์หรือความรู้สึกของผู้พูด สาระสำคัญหรือพลความ เหตุและผล ข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น น่าเชื่อถือหรือไม่น่าเชื่อถือ ตรงไหนถูกตรงไหนผิดหรือแม้แต่การใช้ภาษาตอนใดมีความไพเราะน่าฟัง ก็ต้องวิเคราะห์ด้วย เป็นต้น

ด้วยเหตุที่สารที่ฟังซึ่งผ่านเข้ามาในชีวิตประจำวันทั้งที่บ้านและที่ทำงาน ล้วนมีเรื่องราวข่าวสารมากมายทั้งที่เป็นเรื่องเล่า ข่าว บทความ การอภิปราย การโต้เถียง การแถลงการณ์ บทร้อยกรอง เพลงบทละคร บทสัมภาษณ์และที่สำคัญก็คือ บทโฆษณาต่างๆ สารที่กล่าวมาข้างต้นล้วนต้องผ่านการวิเคราะห์แยกแยะไตร่ตรองเกี่ยวกับเจตนา สาระ เหตุผล ความจริงความเท็จ ความคิดเห็น

ความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือเสียก่อนแล้วจึงตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลของผู้ฟังเอง อย่างนี้เรียกว่า “ฟังอย่างมีวิจารณญาณ” ซึ่งทักษะการฟังแบบนี้ทุกคนควรได้ฝึกฝนไว้เพราะจะทำให้เราเป็นคนไม่หุเบา ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ หรือตัดสินใจทำอะไรผิดๆ แต่เราจะเป็นคนหนักแน่นมีเหตุผลและเป็นคนมีวิจารณญาณ คุณลักษณะเช่นที่ว่านี้แหละที่ประเทศชาติต้องการให้มีในทรัพยากรบุคคลของชาติ

5. การฟังเพื่อประเมินค่า

การฟังที่ดีอีกอย่างหนึ่ง คือ เมื่อฟังแล้วผู้ฟังต้องรู้จักนำความรู้ ความคิดที่ดีมีประโยชน์ จากเรื่องที่ฟังไปใช้ แต่ก่อนที่จะนำสิ่งดังกล่าวไปใช้นั้นผู้ฟังจะต้องประเมินค่าเสียก่อนว่าเรื่องที่ฟังมีคุณมายน้อยเพียงใด ให้ประโยชน์ในแง่ไหน อะไรเป็นข้อคิดหรือแนวคิดที่ควรนำไปปฏิบัติตาม หรือเรื่องที่ฟังนี้น่าเชื่อถือหรือไม่ เป็นต้น เมื่อวิเคราะห์วิจารณ์ด้วยเหตุผลแล้วจึงตัดสินใจว่า เรื่องที่ฟังมีคุณค่าหรือไม่ น่าเชื่อถือหรือไม่สมควรนำไปปฏิบัติตามหรือไม่ การฟังโดยรู้จักประเมินค่าดังกล่าวนี้จะช่วยให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์จากการฟังอย่างเต็มที่ และยังช่วยเสริมให้ผู้ฟังเป็นคนมีวิจารณญาณมากขึ้นอีกด้วย

วิธีฟังเพื่อประเมินค่าควรดำเนินขั้นตอน ดังนี้

- 5.1 ฟังแล้วจับสาระสำคัญของเรื่องที่ฟังทั้งหมดก่อน
- 5.2 คิดใคร่ครวญ แยกแยะเรื่องที่ฟังเกี่ยวกับแง่มุมต่างๆ เช่น เหตุคืออะไร ผลคืออะไร ตรงไหนเป็นความคิดที่ดี ตรงไหนน่าเชื่อ ตรงไหนไม่น่าเชื่อ เป็นต้น
- 5.3 สรุปหรือตัดสินใจว่าเรื่องที่ฟังนั้นดีหรือไม่ดี น่าเชื่อถือหรือไม่น่าเชื่อ มีคุณค่าหรือไม่ โดยแสดงเหตุผลประกอบ
- 5.4 จากนั้นจึงนำไปแสดงออกด้วยการพูดหรือการเขียนสุดแต่จุดมุ่งหมายของการฟังที่ตั้งไว้

จะเห็นได้ว่าการฟังเพื่อประเมินค่าเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการฟังเพื่อวิเคราะห์ อันนำไปสู่ “การฟังอย่างมีวิจารณญาณ” นั่นเอง

กิจกรรมเสนอแนะในการสอนฟัง

ในการสอนฟังผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมให้ผู้เรียนเพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจและอยากมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้น เช่น เล่นเกม ฟังนิทาน และฟังเพลง เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกสนุก เพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่ายกับการเรียน

อัญชลี แจ่มเจริญ (2526 : 67 - 68) กล่าวถึงการสอนทักษะการฟังว่า การฟัง หมายถึง ความสามารถในการติดตามเรื่องราวที่ได้ยินด้วยความเข้าใจ จับประเด็นสำคัญได้ รู้จักวิเคราะห์วิจารณ์แล้วนำสิ่งที่ฟังมาประเมินผล

ความมุ่งหมายของการสอนทักษะการฟัง

1. ให้นักเรียนมีมารยาทในการฟัง มีความตั้งใจในการฟัง
2. ให้เข้าใจความหมายตามความประสงค์ของผู้พูด
3. สามารถจับใจความสำคัญได้รวดเร็วและถูกต้อง
4. รู้จักคิดหาเหตุผลจากเรื่องที่ได้ฟังมา
5. ให้เกิดจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
6. ให้สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาและสามารถตอบปัญหาต่างๆ จาก

การฟัง

กิจกรรมการสอนฟัง (ให้เปลี่ยนแปลงเนื้อหาได้ตามระดับชั้น)

1. เกมตามผู้นำ ให้นักเรียนฟังและปฏิบัติตามครูสั่ง ถ้านักเรียนเข้าใจคำสั่ง ฟังรู้เรื่อง ก็ปฏิบัติตามได้ เริ่มเกมด้วยคำสั่งง่ายๆ ก่อน เช่น ยืนขึ้น นั่งลง หัวเราะ ยกมือซ้าย ชูนิ้วชี้ ฯลฯ แล้วค่อยยากขึ้น เช่น จับหู จับมือ จับผม ฯลฯ
2. เกมปรบมือ ครูชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจว่า ถ้าครูออกเสียง ก. ให้นักเรียนปรบมือ 2 ครั้ง ถ้าออกเสียง ข. ให้นักเรียนปรบมือครั้งเดียว (จะเปลี่ยนจาก ก. ข. เป็นอื่นก็ได้ เช่น ชื่อนักเรียน ชื่อผลไม้ ฯลฯ) แล้วครูออกเสียงให้สลับกันจากซ้ำแล้วเร็วขึ้น
3. ทายเสียงสัตว์ต่างๆ ครูทำเสียงสัตว์ต่างๆ ให้นักเรียนทาย แล้วให้นักเรียนทำและทายเพื่อนนักเรียนด้วยกัน
4. ทายเสียงเพื่อน จัดกิจกรรมนี้เมื่อนักเรียนคุ้นกันแล้ว โดยให้นักเรียนทุกคนก้มหน้าลงกับโต๊ะ
5. เกมกระซิบบ ครูเรียกนักเรียนคนหน้าหรือคนสุดท้ายของแต่ละแถวมาหน้าชั้นแล้วกระซิบบข้อความตอนหนึ่ง จะสั้นหรือยาวก็สุดแท้แต่ครูจะเห็นเหมาะสม แล้วให้นักเรียนคนนั้นกระซิบบคนที่นั่งถัดไปในแถวของตน (ไม่ให้นักเรียนในแถวอื่นได้ยิน) แล้วให้นักเรียนคนที่ได้ฟังกระซิบบคนต่อไป จนถึงคนสุดท้ายแล้วให้บอกครูว่าได้ฟังกระซิบบอย่างไร ครูจะเห็นนักเรียนแต่ละแถวมีความสามารถในการฟังและจำแตกต่างกัน
6. ร้องเพลงง่ายๆ และทำท่าประกอบตามเนื้อเพลง เช่น “จับมือกันเป็นวงกลม (ซ้ำ) ยืนให้ตรง แล้วก็โค้ง ทักทายสวัสดี ก้าวเดินหน้าอย่าได้รือเรียกมือชูทันที แล้วถอยมาท่าเดิม” ฝึกให้นักเรียนร้องและทำท่าทาง
7. เกมตาขาย ครูเรียกนักเรียนมา 2 คน สมมติให้เป็นตาและเป็นยาย แล้วใช้ผ้าปิดตาทั้งสองคน ให้คนที่เป็ตาเรียก “ยายจ้า” คนที่เป็นยายขานรับโดยวิธีพูด “จ้า” หรือปรบมือหรือทำให้มีเสียงวิธีต่างๆ ขานแล้วเดินหนีจากจุดเดิม ให้คนที่เป็ตาตามหาให้พบเป็นการฝึกฟังตำแหน่งของเสียง
8. ฟังนิทาน หรือข่าว แล้วครูซักถาม ถ้าฟังเข้าใจก็ตอบได้

9. เล่าเรื่อง หรือนิทานให้ฟังครั้งหนึ่ง แล้วให้นักเรียนทายเรื่องจนจบ
10. หาคำที่มีเสียงต่างๆ แข่งขันกัน เช่น คำออกเสียงสระอิ ตัว น. สระกด เช่น กิน บิน หิน ดิน ฯลฯ
11. ต่อคำคล้องจองกันที่มีความหมาย เช่น หมาเห่า เราวิ่ง หิ่งห้อย หอยโข่ง ฯลฯ
12. เกมข่าวลือ ครูเรียกนักเรียนออกมานอกห้อง 6 คน ครูให้คนที่ 1 เข้ามาอ่านข้อความที่ครูกำหนด ให้เพื่อนทั้งชั้นฟัง เมื่ออ่านจบแล้วครูเรียกคนที่ 2 เข้ามาฟังคนที่ 1 เล่าเรื่องที่อ่าน แล้วคนที่ 2 เล่าเรื่องที่ฟังให้คนที่ 3 ฟัง คนที่ 3 เล่าให้คนที่ 4 ฟัง คนที่ 4 เล่าให้คนที่ 5 ฟัง คนที่ 5 เล่าให้คนที่ 6 ฟังจนครบ แล้วช่วยกันสรุปผลจากกิจกรรม

วรรณิ โสมประยูร (2544 : 95 - 97) กล่าวถึงกิจกรรมเสนอแนะในการสอนฟังไว้ดังนี้

1. ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง ดังนี้
  - 1.1 นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งของครู โดยครูแสดงท่าทางประกอบ
  - 1.2 นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งของครู โดยครูแสดงท่าทางตรงกันข้ามกับคำสั่งให้นักเรียนดู
  - 1.3 เล่าเก้าอี้ดนตรี
  - 1.4 เล่นทายเสียงเพื่อน
  - 1.5 เล่นปริศนาคำทาย
  - 1.6 ให้นักเรียนแสดงบทบาทตามเรื่องที่เล่าให้ฟัง
2. ฝึกมารยาทการฟัง ดังนี้
  - 2.1 สร้างสถานการณ์ให้นักเรียนฝึกมารยาทในห้องเรียนหรือในห้องประชุม
  - 2.2 ให้นักเรียนเขียนข้อควรปฏิบัติของผู้ฟังที่ดี
  - 2.3 ประกวดผู้มีมารยาทการฟังที่ดีในห้องเรียน
3. ฝึกจับใจความสำคัญ ดังนี้
  - 3.1 บอกใจความสำคัญจากคำอธิบายของครู
  - 3.2 เล่าใจความจากเรื่องที่ครูหรือเพื่อนอ่านให้ฟัง
  - 3.3 เล่าลำดับเรื่องราวจากการฟังบทละครวิทยุ
  - 3.4 จับใจความจากเรื่องที่ครูหรือเพื่อนเล่าให้ฟัง
  - 3.5 บรรยายเรื่องราวจากเรื่องที่ดูในโทรทัศน์หรือภาพยนตร์
  - 3.6 บอกใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังจากเทปที่ครูเปิดให้ฟัง
  - 3.7 บรรยายความหมายของเพลงที่ครูกำหนดให้
  - 3.8 อธิบายคำสั่งของครูให้เพื่อนฟัง
  - 3.9 แบ่งกลุ่มผลัดกันเล่าแล้วถาม - ตอบ

- 3.10 ฟังเรื่องต่างๆ แล้วฝึกตั้งชื่อเรื่อง
- 3.11 ฟังพระเทศน์แล้วให้บอกข้อคิดที่ได้จากการฟัง
- 3.12 เล่นเกมเล่าต่อๆ กัน
- 3.13 เก็บใจความสำคัญของการฟังข่าว
- 3.14 ฟังวิทยากรแล้วสรุปเป็นรายงาน
- 3.15 ฟังการโฆษณาหรือการหาเสียง แล้วสรุปเป็นรายงาน
- 3.16 ฟังการเล่าประสบการณ์ หรือเหตุการณ์จากเพื่อนๆ
- 3.17 ฟังเรื่องแล้วแสดงบทบาทสมมติ
4. ฝึกให้มีวิจรรณญาณในการฟัง ดังนี้
  - 4.1 นำบทความจากหนังสือพิมพ์มาอ่านให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนช่วยกันแยกข้อเท็จจริงและความคิดเห็นออกจากกัน
  - 4.2 นำคำแถลงการณ์หรือประกาศของรัฐบาลจากวิทยุ โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์มาเปรียบเทียบข้อแตกต่าง
  - 4.3 ฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ของนักเรียนแต่ละคน แล้วเปรียบเทียบหาข้อแตกต่าง
  - 4.4 นำข้อความจากหนังสือพิมพ์หลายๆ ฉบับมาเปรียบเทียบหาข้อเท็จจริงในหัวข้อข่าวเดียวกัน
  - 4.5 อ่านเรื่องยาว เรื่องสั้น นวนิยายหรือวรรณคดี ครั้งละหนึ่งเรื่องให้นักเรียนฟัง แล้วให้วิจารณ์ลักษณะของเรื่อง ชื่อเรื่อง ลักษณะนิสัยของตัวละคร ข้อคิดที่ได้จากการฟัง และอื่นๆ
  - 4.6 พานักเรียนไปฟังการตัดสินใจที่ศาล แล้วนำมาวิเคราะห์และวิจารณ์
  - 4.7 ฟังการโฆษณาจากสื่อมวลชน แล้วนำมาวิพากษ์วิจารณ์หาข้อเท็จจริง
5. ฝึกให้มีความคิดสร้างสรรค์และนำไปใช้ประโยชน์
  - 5.1 ฟังเทศน์ แล้วให้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เช่น เรื่องความซื่อสัตย์
  - 5.2 ฟังข้อควรปฏิบัติจากวิทยุ โทรทัศน์ แล้วนำมาเขียนรายงาน เช่น พระบรมราชาวาท
  - 5.3 ฟังคติพจน์ที่ครูนำมาอ่านให้ฟัง แล้วเขียนคติพจน์สำหรับตนเอง
  - 5.4 ฟังเหตุการณ์บางเรื่อง เช่น การระบาดของโรคภัยร้ายแรง
  - 5.5 ฟังบทเรียนจากวิทยุและโทรทัศน์ที่น่ารู้และน่าสนใจ
  - 5.6 ฟังการอ่านวรรณคดีหรือเพลง แล้ววาดภาพตามเนื้อเรื่องนั้นๆ
  - 5.7 ให้เขียนประโยชน์ที่ได้จากการฟังเรื่องราวต่างๆ

จากหลักการสอนทักษะการฟังและกิจกรรมเสนอแนะในการสอนฟัง ครูผู้สอนควรทราบถึงความมุ่งหมายของการสอนทักษะการฟัง ใช้กิจกรรมการสอนฟังที่หลากหลายซึ่งปรับเนื้อหา

ให้เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน โดยนำเกม เพลง และนิทานมาให้ให้นักเรียนเล่น และฟังเพื่อพัฒนาทักษะการฟังให้ผู้เรียนมีความสามารถในการฟังมากขึ้น มีสมาธิ มีวิจารณญาณ และมีมารยาทในการฟังมากขึ้นด้วยเช่นกัน

4. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

4.1 ความหมายของการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

ความหมายของ “วิจารณญาณ” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (2546 : 1073) ได้ให้ความหมาย คำว่า “วิจารณญาณ” ว่า น. ปัญญาที่สามารถรู้หรือให้เหตุผลที่ถูกต้องได้

สนิท ตั้งทวี (2531 : 98) ได้อธิบายความหมายของการฟังอย่างมีวิจารณญาณไว้ว่า การฟังอย่างมีวิจารณญาณเป็นการฟังอย่างไตร่ตรอง ไคร่ครวญ พิจารณาเหตุผลแล้วตีความหมายของสารที่ผู้พูดส่งมา โดยแยกให้ได้ว่า ส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง ส่วนใดเป็นข้อคิดเห็นหรือส่วนใดเป็นเพียงความรู้สึกของผู้พูด การฟังอย่างมีวิจารณญาณต้องพิจารณาจากสำนวนภาษา ถ้อยคำของผู้พูดตลอดจนน้ำเสียงของผู้พูด

สมร เจนจ๊ะ (2535 : 97, อ้างถึงในกุสาวดี สนธิสุวรรณ 2546 : 39) ให้ความหมายของการฟังอย่างมีวิจารณญาณไว้ว่า เป็นการใช้ความคิดไคร่ครวญอย่างมีเหตุผลในเรื่องที่ได้ฟัง หรือการตั้งใจฟัง ข้อสังเกตก็คือ การฟังที่จะนับว่าเป็นขั้นใช้วิจารณญาณนั้นต่อเมื่อได้ใช้ความคิดวิเคราะห์ ไคร่ครวญและตัดสินใจแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น ยิ่งวินิจฉัยและประเมินค่าได้ก็นับว่าเป็นการใช้วิจารณญาณขั้นสูง

วรรณิ โสมประยูร (2537 : 87) กล่าวว่า การฟังอย่างมีวิจารณญาณ เป็นลักษณะการฟังที่ผู้ฟังเข้าใจ และสามารถแยกแยะสิ่งที่ได้ฟังว่าอะไรเป็นความคิดเห็นของผู้พูด อะไรเป็นข้อเท็จจริงหรือพิจารณาได้ว่าอะไรคือสิ่งที่ถูก และอะไรน่าเชื่อถือ เช่น ฟังการโฆษณา ฟังการหาเสียงต่างๆ

นอกจากนี้ ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2543 : 81) ได้กล่าวถึง การฟังอย่างมีวิจารณญาณว่า ผู้ฟังจะต้องใช้วิจารณญาณในการฟัง เพื่อให้การฟังครั้งนั้นๆ มีประสิทธิผลมากที่สุด โดยต้องพยายามวิเคราะห์ว่าผู้พูดมีจุดมุ่งหมายอย่างไร ข้อความที่ได้ฟังตอนใดเป็นข้อเท็จจริง ตอนใดเป็นข้อคิดเห็นของผู้พูด นอกจากนี้ต้องพิจารณาตีความให้ได้ว่าผู้พูดแฝงสารใดไว้หรือไม่ รวมทั้งประเมินค่าเรื่องที่ฟังได้ว่าดีหรือไม่ดี สมเหตุสมผลหรือไม่ เพื่อนำสิ่งที่ได้รับจากการฟังไปใช้ประโยชน์ต่อไป

กุสาวดี สนธิสุวรรณ (2546 : 39 - 40) กล่าวว่า การฟังอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การฟังอย่างไตร่ตรอง รอบคอบ สามารถจับใจความสำคัญของเรื่อง แยกแยะข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็น ตลอดจนการประเมินคุณค่าของเรื่องที่ฟังอย่างมีเหตุผล

สรุปได้ว่า การฟังอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การฟังอย่างตั้งใจสามารถจับใจความของเรื่องได้และต้องพิจารณาตีความ วิเคราะห์และประเมินค่าของเรื่องที่ฟังได้อย่างมีเหตุผล

4.2 หลักการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

การฟังอย่างมีวิจารณญาณเป็นสิ่งสำคัญที่ควรปลูกฝังให้กับผู้เรียน เพราะนอกจากผู้เรียนจะต้องใช้วิจารณญาณในการฟังสิ่งที่ครูสอนในชั้นเรียนแล้ว ยังมีสารที่จะได้ฟังจากการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น สารจากสื่อมวลชน สารจากบุคคลอื่นๆ เป็นต้น ทั้งนี้ผู้ฟังจะต้องพิจารณาให้ได้ว่าสารที่ได้รับนั้นมีลักษณะอย่างไร ให้คุณหรือโทษ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ดังนั้นจึงควรมีความรู้ถึงหลักการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งมีผู้เสนอแนะแนวทางไว้ดังนี้

สนิท ตั้งทวี (2531 : 6 – 7) ได้ให้ข้อเสนอแนะถึงหลักการฟังอย่างมีวิจารณญาณไว้ว่า

1. ฟังแล้วบอกได้ว่า การให้เหตุผลของผู้พูดมีความสมเหตุสมผลหรือไม่
2. ฟังแล้วสามารถประเมินผล และตัดสินใจเลือกได้

ส่วนกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 59) ได้กล่าวถึงหลักการใช้วิจารณญาณในการฟังว่า

1. พิจารณาว่าผู้พูดมีความมุ่งหมายในการพูดครั้งนั้นๆ อย่างไรบ้าง
2. บอกได้ว่า เรื่องที่ได้ฟังมีสารประโยชน์ให้แก่งคิด ก่อให้เกิดความเจริญงอกงาม และความคิดสร้างสรรค์อย่างไรบ้าง
3. เรื่องที่ได้ฟังมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด
4. บอกได้ว่าเรื่องที่ได้ฟังน่าเชื่อถือหรือไม่เพียงใด

แอนน์ รัตนกร (2532 : 36) ได้เสนอทักษะการใช้การฟังอย่างมีวิจารณญาณว่าควรดำเนินตามขั้นตอน ดังนี้

1. เลือกฟังเหตุการณ์หรือเรื่องสั้นๆ ง่ายๆ ตรงกับความสนใจ หรือประสบการณ์ที่เรามีอยู่แล้วพิจารณาเนื้อความนั้นด้วยแง่มุมต่างๆ โดยเริ่มจากการพิจารณาร่วมกันเป็นกลุ่มจนกระทั่งสามารถทำได้ด้วยตนเอง

2. เพิ่มการฟังที่มีเนื้อหามากขึ้นประเภทการอภิปราย การแสดงปาฐกถา การโฆษณาหาเสียง การส่งสารทางเครื่องอิเล็กทรอนิกส์

3. จดจำปัญหาที่ได้จากการใช้วิจารณญาณแต่ละครั้ง และพยายามศึกษาหาความรู้จากแหล่งอื่นเพื่อเสริมความรู้ให้มากขึ้น

ม.ล.อัจจิมา เกิดผล และอรทัย วิมลโนช (2533 : 26 – 27, อ้างถึงใน โชษิตา หนู ผาสุข 2547 : 45) และสมพร แพ่งพิพัฒน์ (2547 : 105 - 107) มีความเห็นสอดคล้องกันว่าการใช้วิจารณญาณในการฟังมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. พิจารณาเรื่องที่ฟัง เพื่อเข้าใจความหมายของคำหรือข้อความ ซึ่งเป็นความหมายที่แท้จริงของคำหรือข้อความนั้นๆ หากเป็นข้อความก็ควรพิจารณาว่ามีความหมายครอบคลุมไปถึงสิ่งใดบ้าง โดยอาศัยบริบทในประโยคเป็นส่วนประกอบในการพิจารณา

2. พิจารณาเรื่องที่ฟังเพื่อแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็นและเจตนาของผู้พูดจากการฟังสารต่างๆ อาจมีทั้งความรู้ ข้อเท็จจริงและความคิดเห็น ผู้ฟังจะต้องพิจารณาว่า ส่วนใดคือข้อเท็จจริง ส่วนใดเป็นข้อคิดเห็นและเจตนาของผู้พูดเป็นอย่างไร

3. พิจารณาเหตุผลหรือหลักฐานอ้างอิง เพื่อหาความเป็นไปได้ของเรื่องที่ฟังว่าเหมาะสมน่าเชื่อถือ มีคุณค่าและสร้างสรรค์เพียงใด การฟังลักษณะนี้ต้องอาศัยการวิเคราะห์และวิจารณ์เพื่อตัดสินใจ

สนิท นิยมเล็ก (2540 : 126, อ้างถึงใน โชษิตา หนูผาสุข 2547 : 45) กล่าวถึง หลักการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

1. ฟังเรื่องให้เข้าใจแจ่มแจ้ง จับประเด็นของเรื่องให้ได้ครบถ้วน
2. ฟังแล้ว พินิจพิเคราะห์เรื่องราว ติดตามเรื่องไปด้วย เพื่อหาความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้อง พิจารณาหาเหตุผล หลักฐานต่างๆ ก่อนจะเชื่อถือ

3. ฟังแล้วจดจำเรื่องราวให้ได้เพื่อนำไปถ่ายทอดอย่างถูกต้องไม่บิดเบือนข้อมูล
4. ฟังแล้ววิเคราะห์ให้รอบคอบด้วยปัญญาแยกสาระสำคัญมาพิจารณาให้ถ้วนถี่อาจตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ ด้วยเพราะจะได้ไม่ผิดพลาด เช่น ข่าวหนังสือพิมพ์ตรวจสอบจากหนังสือพิมพ์หลายๆ ฉบับ หนังสือพิมพ์นั้นบางทีผิดพลาดง่ายเพราะรีบร้อน

5. ฟังแล้วจับประเด็นว่าอะไรเป็นข้อมูลอะไรเป็นความเห็นของคนเขียน เหตุผลชัดเจน ไม่คลุมเครือ มีหลักฐานน่าเชื่อถือหรือไม่

6. ฟังให้เข้าใจว่ามุ่งหมายผู้พูดมีอย่างไร ชัดเจนหรือไม่ แน่นนอนอย่างไร

7. ผู้ให้ข่าวสารนั้นอยู่ในฐานะอะไร แหล่งข่าวหรือข้อมูลที่ฟังนั้นน่าเชื่อถือได้มากน้อยแค่ไหน อย่างไร เช่น ข่าวจากหนังสือพิมพ์ย่อมผิดพลาดคลาดเคลื่อนได้ง่าย เพราะเร่งรีบให้ทันเวลาในการเสนอข่าว ส่วนวิทยุนั้นหากเป็นของกรมประชาสัมพันธ์ก็มีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

นอกจากนี้ ประพนธ์ เรืองณรงค์ และคณะ (2545 : 247) กล่าวว่า ผู้ที่สามารถฟังได้อย่างมีวิจารณญาณ ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะ ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ทักษะในการวิเคราะห์ คือ ความสามารถในการแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น รู้ว่าอะไรเป็นเหตุและเป็นผล รู้ที่มาที่ไปของเรื่อง

2. การตีความ ทักษะในการตีความ ก็คือ จะต้องสามารถรู้ความหมายที่แฝงไว้ในเรื่องนั้นๆ ซึ่งบางครั้งไม่ได้บอกตรงๆ ในถ้อยคำ แต่ผู้ฟังจะต้องตีความหมายให้ถูกต้อง

3. การประเมินค่า ทักษะในการประเมินค่าจะเป็นทักษะต่อเนื่องมาจากทักษะของการวิเคราะห์และการตีความอันเป็นพื้นฐานให้สามารถประเมินค่าได้ว่าอะไรดีหรือไม่ดีมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด และมีคุณค่าทางด้านใดบ้างเพราะอะไรซึ่งการที่จะประเมินค่าเรื่องใดๆ จะต้องพิจารณาให้รอบด้าน เช่น พิจารณาจุดประสงค์ของสาร รูปแบบของสาร ประเภทของสาร เป็นต้น

4. การตัดสินใจ ทักษะของการตัดสินใจก็คือทักษะของการวินิจฉัยเพื่อประเมินค่าอันนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้องว่า สิ่งที่ได้ยินได้ฟังมานั้นสิ่งใดควรจะได้รับเอามาหรือไม่รับ สิ่งใดควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อซึ่งการตัดสินใจที่ถูกต้องเป็นเรื่องสำคัญมากทั้งในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ

5. การนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน ทักษะนี้ไม่เท่ากันในแต่ละคน บางคนได้ฟังอะไรเพียงนิดเดียวก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้หรือพลิกแพลงเอาไปทำประโยชน์ได้มากมาย ซึ่งทักษะบางครั้งอาจจะต้องใช้ศิลปะและประสบการณ์ของแต่ละคนมาช่วยด้วย ดังนั้นการฟังมากก็จะพื้นฐานข้อมูลให้ตัดสินใจได้ไม่ผิดพลาด

สรุปได้ว่า หลักการฟังอย่างมีวิจารณญาณเป็นสิ่งสำคัญที่ควรปลูกฝังให้กับผู้เรียน เพราะนอกจากในชั้นเรียนแล้ว ยังใช้ฟังสารต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ผู้เรียนจึงควรรู้หลักการฟังอย่างมีวิจารณญาณ โดยผู้ฟังควรทราบจุดมุ่งหมายของผู้พูด จับประเด็นสำคัญของเรื่อง วิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ตีความสารที่ฟังโดยสามารถเข้าใจคำหรือข้อความของผู้พูด หลังจากนั้นตัดสินใจ ประเมินสิ่งที่ฟังว่าสมเหตุสมผล เป็นไปได้หรือน่าเชื่อถือหรือไม่ ให้ประโยชน์อย่างไร และผู้ฟังนำไปประยุกต์ใช้ฟังสารต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งการใช้ทักษะการฟังควรมีการดำเนินตามขั้นตอนคือ การเลือกฟังเรื่องหรือเหตุการณ์สั้นๆ ที่ตรงกับความสนใจ หลังจากนั้นเพิ่มการฟังที่มีเนื้อหามากขึ้น จดจำปัญหาที่ได้จากการฟังอย่างมีวิจารณญาณและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเสริมให้มีความรู้มากขึ้น

5. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก

5.1 ความหมายของแบบฝึก

แบบฝึกเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีการนำมาใช้เพื่อช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยในตำราหรือหนังสือแต่ละเล่มก็มีการใช้คำที่แตกต่างกันไป เช่น แบบฝึก แบบฝึกเสริมทักษะ เป็นต้น

แบบฝึกจัดว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่งที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีคุณค่าต่อการสอนอย่างยิ่ง สำหรับให้ผู้เรียนใช้ฝึกปฏิบัติ ฝึกฝน ทบทวน เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (2546 : 641) ให้ความหมาย คำว่า “แบบฝึกหัด” ว่า น. แบบตัวอย่างปัญหาหรือคำสั่งที่ตั้งขึ้นเพื่อให้นักเรียนฝึกตอบ เป็นต้น

กัณฑ์ชัย วรจิตติพล (2542 : 34) ได้สรุปว่า แบบฝึกคือเครื่องมือทางการเรียนอย่างหนึ่งของนักเรียนที่มุ่งให้นักเรียนฝึกทำด้วยตนเอง เพื่อจะได้ทักษะหรือความชำนาญเพิ่มขึ้นหลังจากที่ได้เรียนรู้ในภาคทฤษฎีหรือด้านเนื้อหาแล้วและในแบบฝึกควรประกอบด้วยคำแนะนำในการทำข้อคำถามหรือกิจกรรมและช่องว่างให้นักเรียนตอบคำถาม

พรณี ชื่นอุไทย (2546 : 42) ให้ความหมายแบบฝึกว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างทักษะต่างๆ ให้แก่ผู้เรียนมีประสบการณ์สามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างถูกต้อง และผู้เรียนเรียนรู้จากการกระทำจริง จึงทำให้จดจำสิ่งที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น

อรอุมา ตั้งพัฒนาสมบุญ (2546 : 35) แบบฝึกเสริมทักษะ หมายถึง เครื่องมือหรือสื่อการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่สร้างขึ้น เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ จากการปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อฝึกทักษะเพิ่มเติมหลังจากที่ได้เรียนเนื้อหาจากแบบเรียนไปแล้ว โดยมีลักษณะเป็นแบบฝึกที่มีกิจกรรมให้นักเรียนกระทำเพื่อให้สามารถนำประสบการณ์จากแบบฝึกไปใช้ได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว

เบญญา คงสบาย (2547 : 24) ให้ความหมายแบบฝึกว่า หมายถึง สิ่งที่สร้างขึ้นด้วยลักษณะหรือรูปแบบที่หลากหลายโดยที่วัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเสริมทักษะต่างๆ ให้เกิดแก่ผู้เรียน ให้มีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น

สรุปได้ว่า แบบฝึก หมายถึง สื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่งที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง โดยจะทำกิจกรรมตามคำแนะนำหรือคำสั่งในแบบฝึก ซึ่งครูอาจจะให้ทำหลังจากจบบทเรียนในแต่ละบทหรือใช้ทบทวนหลังจากจบบทเรียนเพื่อมุ่งเสริมทักษะต่างๆ ของนักเรียนให้เกิดความชำนาญในการใช้ทักษะดังกล่าวได้ดีขึ้น

5.2 ลักษณะของแบบฝึกที่ดี

แบบฝึกมีความจำเป็นสำหรับการเตรียมความพร้อมด้านภาษา เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการฝึกทักษะ การฝึกฝนช่วยให้เกิดความชำนาญ ในการสร้างแบบฝึกให้มีประสิทธิภาพต้องศึกษาองค์ประกอบและเลือกตามความเหมาะสมกับระดับความสามารถแบบฝึกที่ดีจึงมีลักษณะดังนี้

ริเวอร์ (River.1968 : 97 – 105, อ้างถึงในศศิธร รัชญลักษณ์นันท์ 2542 : 375-376) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีดังนี้

1. ต้องการฝึกนักเรียนมากพอควรในเรื่องหนึ่งๆ ก่อนที่จะมีการฝึกเรื่องอื่นๆ ต่อไป แบบฝึกนี้ทำขึ้นเพื่อการสอนมิใช่การสอบ
2. แต่ละบทควรฝึกโดยใช้แบบประโยคเพียงหนึ่งแบบเท่านั้น
3. ฝึกโครงสร้างใหม่และสิ่งที่เรียนรู้แล้ว
4. ประโยคที่ฝึกควรเป็นประโยคสั้น

5. ประโยคคำศัพท์ที่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวันที่นักเรียนรู้จักดีแล้ว
6. เป็นแบบฝึกที่นักเรียนใช้ความคิดด้วย
7. แบบฝึกควรมีหลายๆ แบบ เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย
8. ควรฝึกให้นักเรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนแล้วไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
9. ฝึกให้นักเรียนสามารถใช้สิ่งที่เรียนแล้วติดต่อกับผู้อื่นได้

ศศิธร สุทธิแพทย์ (2528 : 72, อ้างถึงในอรอุมา พัฒนาสมบุญ 2546 : 45) ได้เสนอแนะว่าลักษณะแบบฝึกที่ดีที่นักเรียนสนใจ กระตือรือร้นที่จะทำมีลักษณะดังนี้

1. ใช้หลักจิตวิทยา
2. ใช้สำนวนง่าย
3. ให้ความหมายต่อชีวิต
4. ฝึกคิดได้เร็วและสนุก
5. ปลุกความสนใจ
6. เหมาะสมกับวัยและความสามารถ
7. อาจศึกษาได้ด้วยตัวเอง

สรุปได้ว่าแบบฝึกที่ดี คือ แบบฝึกที่สามารถพัฒนาทักษะของนักเรียนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ซึ่งอาจใช้บททวนบทเรียนเดิมหรือเกิดการเรียนรู้ใหม่ที่แตกต่างไปจากบทเรียน มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบทเรียนที่ฝึก รูปแบบน่าสนใจ เหมาะกับวัยของนักเรียน เนื้อหาในแบบฝึกต้องเป็นเรื่องที่น่าสนใจและใกล้ตัวของนักเรียน ขั้นตอนในการฝึกยกง่ายเป็นไปตามลำดับ และภาษาที่ต้องกระชับและเข้าใจง่าย

5.3 ประโยชน์ของแบบฝึก

แบบฝึกมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาทักษะมาก เพ็ตตี (Petty 1963 : 469 – 472, อ้างถึงใน ศศิธร รัชฎ์ลักษณะนันทน์ 2542 : 378) กล่าวไว้ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก เพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ
2. ช่วยเสริมทักษะทางการใช้ภาษา แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กฝึกทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้น แต่จะต้องอาศัยการส่งเสริมและความเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน การให้เด็กทำแบบฝึกที่เหมาะสมกับความสามารถของเขาจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในด้านจิตใจมากขึ้น

4. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน โดยกระทำดังนี้
  - 4.1 ฝึกทันทีหลังจากเด็กได้เรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ
  - 4.2 ฝึกซ้ำหลายๆ ครั้ง
  - 4.3 เน้นเฉพาะเรื่องที่ต้องการฝึก
5. แบบฝึกที่จะใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากจบบทเรียนในแต่ละครั้ง
6. แบบฝึกที่จัดทำขึ้นเป็นรูปเล่ม เด็กสามารถรักษาไว้ใช้เป็นแนวทางเพื่อทบทวนด้วยตนเองได้ต่อไป
7. การให้เด็กทำแบบฝึกช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่น หรือปัญหาต่างๆ ของเด็กได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้ทันทันที
8. แบบฝึกที่จัดขึ้นนอกเหนือจากที่มีอยู่ในหนังสือแบบเรียน จะช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนอย่างเต็มที่
9. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยจะช่วยให้ครูประหยัดทั้งแรงงานและเวลาในการที่จะต้องเตรียมสร้างแบบฝึกอยู่เสมอ ในด้านผู้เรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาลอกแบบฝึกจากตำราเรียน ทำให้มีโอกาสได้ฝึกฝนทักษะต่างๆ มากขึ้น
10. แบบฝึกช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะการจัดพิมพ์ขึ้นเป็นรูปเล่มที่แน่นอนย่อมลงทุนต่ำกว่าที่จะพิมพ์ลงในกระดาษไขทุกครั้ง และผู้เรียนสามารถบันทึกและมองเห็นความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างมีระบบและเป็นระเบียบ

จากประโยชน์ของแบบฝึกที่กล่าวมา จะเห็นว่าแบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยแก้ปัญหาทางการเรียน มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ซึ่งแบบฝึกเป็นทั้งเครื่องมือวัดผลทางการเรียนและเครื่องมือช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียนด้วยเช่นกัน

5.4 ขั้นตอนของการสร้างแบบฝึก

รัชณี ศรีไพรวรรณ (2517 : 412 – 413) ได้กล่าวถึงหลักในการจัดทำแบบฝึกไว้ว่า

1. ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็กและลำดับขั้นการเรียนเด็กแรกเรียนประสบการณ์น้อย แบบฝึกทักษะจำเป็นต้องอาศัยรูปแบบ สีสวย สีสันใจเด็กและเป็นไปตามลำดับความยากง่าย เพื่อให้เด็กมีกำลังใจทำ
2. ให้มีจุดมุ่งหมายว่าจะมุ่งฝึกด้านใด แล้วจัดเนื้อหาให้ตรงกับความมุ่งหมายที่วางไว้ครูจะต้องจัดทำล่วงหน้าเสมอ
3. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก ถ้าสามารถแยกความสามารถและจัดทำแบบฝึกหัดเพื่อส่งเสริมเด็กแต่ละกลุ่มได้ยิ่งดี
4. ในแบบฝึกต้องมีคำชี้แจงง่ายๆ สั้นๆ เพื่อให้เด็กสามารถทำตามคำสั่งได้
5. แบบฝึกหัดต้องมีความถูกต้อง ครูต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วน

6. การให้เด็กทำแบบฝึกหัดแต่ละครั้ง ต้องให้เหมาะสมกับเวลา ความสนใจของเด็ก
เล็กๆ ย่อมสนใจอยู่นาน
  7. ควรทำแบบฝึกหัดหลายๆ แบบ เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ได้กว้างขวางและส่งเสริม
ให้เกิดความคิด
  8. กระดาษที่ให้เด็กทำแบบฝึกหัดต้องเหนียวและทนทานพอสมควร
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 145 – 146, อ้างถึงในอรอุมา ตั้ง
พัฒนาสมบุญ 2546: 44) กล่าวถึงการสร้างแบบฝึกไว้ดังนี้คือ
    1. ศึกษาปัญหาและความต้องการโดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้และ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากเป็นไปได้ควรศึกษาความต่อเนื่องของปัญหาในทุกๆ ระดับชั้น
    2. วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหา ออกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อยๆ เพื่อใช้
ในการสร้างแบบทดสอบและแบบฝึกหัด
    3. พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบ และขั้นตอนการใช้แบบฝึก เช่น จะนำแบบฝึกไป
ใช้อย่างไร ในแต่ละชุดจะประกอบด้วยอะไรบ้าง
    4. สร้างแบบทดสอบ ซึ่งอาจมีแบบทดสอบเชิงสำรวจ แบบทดสอบเพื่อวินิจฉัย
ข้อบกพร่อง แบบทดสอบความก้าวหน้าเฉพาะเรื่อง เฉพาะตอน แบบทดสอบที่สร้างจะต้องสอดคล้อง
กับเนื้อหาหรือทักษะที่วิเคราะห์ไว้ในตอนที่ 2
    5. สร้างบัตรฝึกหัด เพื่อใช้พัฒนาทักษะย่อยแต่ละทักษะ ในแต่ละบัตรจะมีคำถามให้
นักเรียนตอบ การกำหนดรูปแบบขนาดของบัตร พิจารณาตามความเหมาะสม
    6. สร้างบัตรอ้างอิง เพื่อใช้อธิบายคำตอบหรือแนวทางในการตอบแต่ละเรื่อง การ
สร้างบัตรอ้างอิงนี้อาจทำเพิ่มเติมเมื่อได้นำบัตรฝึกหัดไปทดลองใช้แล้ว
    7. สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้า เพื่อใช้บันทึกผลการทดสอบหรือผลการเรียน
โดยจัดทำเป็นตอน เป็นเรื่อง เพื่อให้เห็นความก้าวหน้าเป็นระยะๆ สอดคล้องกับแบบทดสอบ
ความก้าวหน้า
    8. นำแบบฝึกไปทดลองใช้ เพื่อหาข้อบกพร่อง คุณภาพของแบบฝึกและคุณภาพของ
แบบทดสอบ
    9. ปรับปรุงแก้ไข
    10. รวบรวมเป็นชุดจัดทำคำชี้แจง คู่มือการใช้สารบัญเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป
- สรุปขั้นตอนของการสร้างแบบฝึกคือ การที่ผู้จัดทำศึกษาปัญหาและความต้องการให้
สอดคล้องกับจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็ก ในการใช้แบบฝึกโดยวิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็น
ปัญหา พิจารณาวัตถุประสงค์ และรูปแบบขั้นตอนการใช้ว่าจะนำไปใช้อย่างไร มีรูปแบบและสีสรรที่
สวยงาม จูงใจเด็ก เรียงลำดับจากง่ายไปยาก สร้างแบบทดสอบเชิงสำรวจหรือวินิจฉัยข้อบกพร่อง

หลังจากนั้นสร้างแบบฝึกโดยอาจทำเป็นบัตรฝึกที่เป็นคำถาม บัตรอ้างอิงซึ่งมีคำตอบและคำอธิบายเพิ่มเติม แบบบันทึกความก้าวหน้าในการใช้แบบฝึก แล้วจึงนำแบบฝึกไปใช้ โดยปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ จากนั้นจึงรวบรวมเป็นชุด มีคำชี้แจง และคู่มือการใช้แบบฝึก นอกจากนี้ควรคำนึงถึงความเหมาะสมของเวลา และให้นักเรียนได้ฝึกหลายๆแบบและหลายๆครั้งเพื่อพัฒนาทักษะการฟังให้ดีขึ้น

5.5 หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้แบบฝึก

พรณี ชูทัย (2522 : 192 - 195) กล่าวถึงการสอนทักษะว่า การที่บุคคลสามารถที่จะเรียนในการทำสิ่งต่างๆ นอกจากจะต้องอาศัยแรงจูงใจ ความคิดรวบยอด การแก้ปัญหา ความคิดวิพากษ์วิจารณ์ ความคิดสร้างสรรค์และทัศนคติแล้ว ยังต้องอาศัยทักษะในการทำงาน ทักษะเป็นเรื่องที่สำคัญที่ช่วยให้การทำงานคล่องแคล่วมีประสิทธิภาพ

การเรียนทักษะมีลักษณะเป็นการลองผิดลองถูก (trial and error) เช่น การที่เด็กหัดเดินผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำเอง

วิธีช่วยให้เกิดทักษะในการเรียน

1. การสาธิตและการอธิบายแนะนำ

1.1 เริ่มบอกให้เด็กทราบว่าทำอะไร ชี้แจงให้เห็นความสำคัญเพื่อเร้าให้เด็กเกิดความสนใจและกระตุ้นให้เห็นว่าสิ่งนั้นมีความจำเป็นสำหรับตนอย่างไรต่อจากนั้นจึงสาธิตให้ดู ตั้งแต่ต้นจนจบและอธิบายให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ เน้นจุดที่สำคัญหรือที่ด้อยสังเกต โดยเขียนบนกระดานดำ

1.2 ให้เด็กได้มีโอกาสฝึกหัดทันทีหลังจากการสาธิต สิ่งที่ต้องคำนึงคือการทำซ้ำและการเสริมแรง ถ้าเครื่องใช้มีไม่พอ ให้สาธิตกับเด็กเป็นกลุ่มเล็กๆ เพื่อให้เด็กทุกคนมีโอกาสฝึกหัดและครูจะได้เสริมแรงอย่างทั่วถึง การฝึกทักษะจะเสียเวลาเปล่าถ้าเด็กไม่มีโอกาสได้ฝึกและจะได้ผลดีถ้าเด็กกระตือรือร้นและครูต้องเสริมแรงกระตุ้นทุกครั้ง

1.3 ในขณะที่ฝึกหัดให้คำแนะนำเพื่อช่วยให้เด็กทำทักษะนั้นๆ ได้ด้วยตนเอง

1.4 ให้คำแนะนำในลักษณะที่อยู่ในบรรยากาศที่สบายๆ ไม่วิจารณ์ เด็กใดๆ บางคนมักจะกลัวผิด กลัวทำไม่ได้ จึงมักจะทำผิดพลาด ครูต้องใจเย็นไม่ดุ บรรยากาศที่ไม่ดียิ่งจะยั่วให้เด็กเกิดความพยายามที่จะลอง

1.5 ในการฝึกหัด การเน้นสิ่งที่ถูกเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ แต่บางครั้งการทำสิ่งที่ผิดพลาดจนเกินกว่าเหตุก็จะช่วยแก้ไขข้อผิดพลาดให้ถูกได้

2. สิ่งที่ต้องควรระวังในการเรียนทักษะ คือ generalization (การสรุปรวบยอดความหมายกว้างๆของสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่แต่ละบุคคลมี) และ interference (ทักษะเก่ามารบกวนการเรียนทักษะใหม่) ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนพบปัญหายุ่งยากในการเรียนทักษะใหม่ ถ้านำเอกสารสิ่งที่เรียนมา generalize กับสิ่งที่เรียนใหม่ โดยที่คิดว่าคล้ายคลึงกันหรือเหมือนกัน ซึ่งทำให้เกิด interference

(หมายถึง ทักษะเก่ามารบกวนการเรียนรู้ทักษะใหม่) ผลที่ตามมาคือ negative transfer (การถ่ายโยงเชิงลบหรือการขัดขวางไม่ให้เกิดการเรียนรู้) เช่น คนที่เคยขับรถเกียร์อัตโนมัติ แล้วมาขับรถเปลี่ยนเกียร์หรือคนที่เคยขับรถซิคขวาแล้วมาขับรถซิคซ้าย

การแก้ generalization (การสรุปรวบยอดความหมายกว้างๆของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่แต่ละบุคคลมี) อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่าทักษะใหม่ที่ฝึกนั้นจะมีวิธีการของตนเอง ซึ่งแตกต่างจากวิธีการของทักษะเก่า

การแก้ interference (ทักษะเก่ามารบกวนการเรียนรู้ทักษะใหม่) กระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจว่าเขากำลังเรียนทักษะซึ่งมีทักษะเก่าเข้ามารบกวน เช่น การขับรถของชาวสวีเดนเปลี่ยนจากซ้ายมาเป็นขวา ต้องมีการอบรมผู้ขับรถ โดยชี้แจงให้เข้าใจถึง negative transfer (การถ่ายโยงเชิงลบหรือการขัดขวางไม่ให้เกิดการเรียนรู้) และให้ผู้ขับรถพยายามคิดว่า ขณะนี้ “กำลังขับทางขวา” เตือนตัวเองอยู่ตลอดเวลา โดยวิธีการนี้เมื่อประเทศสวีเดนเปลี่ยนจากซ้ายมาเป็นขวา มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นน้อยที่สุดในบรรดาประเทศในยุโรปทั้งหลายที่เปลี่ยนจากขับทางซ้ายมาเป็นทางขวา

สรุปหลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสอน โดยใช้แบบฝึก ในการเรียนทักษะผู้เรียนต้องมีทักษะ ความคิดและอาศัยแรงจูงใจซึ่งจะช่วยให้การเรียนหรือการทำงานมีประสิทธิภาพ วิธีที่ช่วยให้เกิดทักษะในการเรียนคือการสาธิตและการอธิบาย แนะนำเพื่อให้เด็กเห็นความสำคัญเกิดความสนใจ เข้าใจ โดยฝึกหัดในบรรยากาศที่สบายๆและสิ่งที่จะต้องระวังในการเรียนทักษะคือต้องอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่าทักษะใหม่ที่ฝึกแตกต่างจากวิธีการของทักษะเก่าต้องพยายามไม่ให้มารบกวนทักษะใหม่

5.6 แบบฝึกทักษะการฟัง

ธิดา โมสิกรัตน์ และศรีสุดา จรียากุล (2526 : 370 - 372) กล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้ฝึกทักษะการฟังด้วยวิธีการใช้แบบฝึกทักษะการฟังดังนี้

แบบฝึกทักษะการฟัง

ทักษะการฟังจะเกิดขึ้นได้ย่อมอาศัยการฝึกฝน ดังนั้นครูจึงควรมีบทบาทในการฝึกฝนให้นักเรียนมีสมรรถภาพในการฟัง ตลอดจนได้พัฒนาความสามารถในการฟังให้มากยิ่งขึ้น วิธีฝึกฝนที่ครูอาจจะนำมาใช้ได้โดยตรงคือ การใช้แบบฝึกทักษะการฟัง

ลักษณะแบบฝึกทักษะการฟัง

เขาวนั เกิดเพทางค์ (2524 : 23-24 ,อ้างถึงใน ธิดา โมสิกรัตน์ และศรีสุดา จรียากุล (2526 : 370) ได้ให้ลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ว่า ลักษณะของแบบฝึกที่ดีควรมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน เพื่อใช้วัดผลการฝึกได้ ควรมีข้อแนะนำการใช้สั้นๆ ให้เข้าใจวิธีฝึก ควรให้มีตัวเลือกทั้งแบบตอบที่มีตัวเลือกตอบเพียงข้อเดียว และแบบตอบเสรี คำสั่งหรือตัวอย่างที่ยกมาเป็นข้อความหรือเป็นแบบฝึกไม่ควรยาวเกินไป หรือเข้าใจยาก ถ้าต้องการให้ศึกษาด้วยตนเองแบบฝึกนั้นควรมี

หลายรูปแบบและมีจุดมุ่งหมายการฝึก เนื้อหาสาระที่นำมาใช้เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่เรียนมาแล้ว ต้องให้เหมาะสมกับระดับวัยและความสามารถของผู้ฟัง เวลาที่ฝึกควรเหมาะสมคือไม่ใช้เวลานานหรือเร็วเกินไป แบบฝึกควรน่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถต้องมีการเสริมกำลังใจคือให้นักศึกษาได้รู้คำตอบทันทีเมื่อทำแบบฝึก

การสร้างแบบฝึกที่น่าสนใจเพื่อนักเรียนจะได้กระตือรือร้นที่จะทำ ควรมีลักษณะดังนี้

1. เหมาะสมกับวัยและความสามารถ
2. อาจศึกษาด้วยตนเองได้
3. ให้ความหมายต่อชีวา
4. สำนวนภาษาง่าย
5. คิดได้ไวและสนุก
6. ปลุกความสนใจ
7. ใช้หลักจิตวิทยา

หลักจิตวิทยาที่จะนำมาใช้สร้างแบบฝึกทักษะการฟัง คือ ทฤษฎีการเรียนรู้ ที่อาศัยหลักดังต่อไปนี้ คือ

1. การให้สิ่งเร้าและการตอบสนองอย่างต่อเนื่อง การใช้สิ่งเร้าและการตอบสนองที่เกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกันจะสร้างความพอใจให้แก่ผู้เรียน ผู้สร้างแบบฝึกจึงได้เฉลยคำตอบไว้ให้หลังจากที่นักศึกษาได้ทำแบบฝึกปฏิบัติแล้ว

2. การฝึกหัด คือ การให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมซ้ำๆ เพื่อสร้างทักษะ ซึ่งมีลำดับขั้นตามความเหมาะสม

3. กฎแห่งผล นักศึกษาจะได้ทราบผลการทำแบบฝึกปฏิบัติจากที่นักศึกษาได้ตรวจจากคำตอบที่เฉลยไว้แล้ว ทำให้นักเรียนทราบผลการทำงานว่าอยู่ในระดับที่น่าพอใจหรือไม่

4. การจูงใจ ได้แก่ การเรียงแบบฝึกจากง่ายและสั้นไปสู่แบบฝึกที่ยาก และยาวขึ้น ทั้งนี้เนื้อเรื่องที่นำมาสร้างแบบฝึกควรมีหลากหลายและหลายรูปแบบ ตลอดจนมีภาพประกอบเรื่องเพื่อเร้าความสนใจของผู้เรียนมากขึ้น

ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะการฟัง

1. ช่วยพัฒนาทักษะการฟังในด้านต่างๆ เช่น การฟังเชิงวิเคราะห์ การฟังเชิงสังเคราะห์ และการฟังเพื่อการประเมินค่า

2. ถ้าเป็นแบบฝึกเฉพาะทักษะจะทำให้นักศึกษามีทักษะในด้านนั้นชำนาญยิ่งขึ้น

การสร้างแบบฝึกทักษะการฟัง

1. การวางแผนสร้างแบบฝึกทักษะการฟัง มีขั้นตอนดังนี้
    1. ศึกษาปัญหาในการเรียนการสอนทักษะการฟัง
    2. ศึกษาจิตวิทยาวัยรุ่นและจิตวิทยาการเรียนการสอน ได้แก่ หลักความพร้อมในการเรียนรู้ หลักการทำแบบฝึกหัด หลักการจูงใจ หลักความต้องการของเด็ก วัยรุ่น
    3. ศึกษาเนื้อหาวิชา
    4. ศึกษาลักษณะของแบบฝึกหัด
    5. วางโครงเรื่องและกำหนดรูปแบบของแบบฝึกให้สัมพันธ์กับ โครงเรื่องการสร้างแบบฝึกทักษะการฟัง มีขั้นตอนดังนี้
      1. ตั้งวัตถุประสงค์ที่จะฝึกทักษะการฟังว่า ในแบบฝึกแต่ละบทจะให้ฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความ เพื่อวิเคราะห์ ฯลฯ การตั้งวัตถุประสงค์ ควรเป็นวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
      2. เลือกเนื้อหาที่จะฝึกฟังให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่จะฝึกทักษะการฟัง
      3. วิเคราะห์งานการเรียนการสอนทักษะการฟัง สิ่งที่จะต้องวิเคราะห์มีดังนี้
        - ก. วิเคราะห์พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับทักษะการฟังว่านักเรียนรู้หลักพื้นฐานเกี่ยวกับการฟังหรือไม่
        - ข. วิเคราะห์แนวคิดและทัศนคติของนักเรียนเกี่ยวกับทักษะการฟัง
        - ค. วิเคราะห์ทักษะการฟังว่านักเรียนมีทักษะการฟังประเภทใดบ้าง มีสิ่งใดที่จะต้องฝึกซ่อมเสริม
      4. ศึกษาลักษณะแบบฝึกทักษะการฟังและกำหนดรูปแบบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา
      5. เลือกเนื้อหาต่างๆ ที่เหมาะสมมาบรรจุในแบบฝึกให้ครบตามที่กำหนด
      6. สร้างแบบฝึกทักษะการฟัง
      7. ทดสอบประสิทธิภาพของแบบฝึก
- ส่วนประกอบต่างๆ ของแบบฝึกทักษะการฟัง
1. ข้อทดสอบก่อนการเรียนและหลังการเรียน มีวิธีสร้างดังนี้
    1. นำข้อมูลที่ศึกษารวบรวมได้มาสร้างแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน
    2. สร้างข้อทดสอบแบบปรนัย 60 - 100 ข้อ
    3. นำแบบสอบที่สร้างแล้วไปให้นักวัดผลการศึกษาดู
    4. นำแบบสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบนักเรียนเป็นครั้งที่ 1
    5. วิเคราะห์แบบสอบเป็นรายชื่อ โดยใช้เทคนิค 50% แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ได้กลุ่มละ 42 คน แล้วหาระดับความยาก (p) และอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ

แล้วเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าระดับความยาก (p) ตั้งแต่ 20 - 80% และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ส่วนข้อที่เหลือบางข้อตัดทิ้ง บางข้อนำมาปรับปรุงใหม่

6. นำแบบทดสอบที่แก้ไขแล้วไปทดสอบครั้งที่ 2 แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อโดยใช้เทคนิค 1 ใน 3 หาระดับความยาก (p) และอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบ

7. จัดเรียงข้อทดสอบแต่ละตอนใหม่ตามลำดับความยากง่ายโดยให้ข้อที่ค่า p มากขึ้นก่อน ก็จะได้ข้อทดสอบก่อนและหลังการทำแบบฝึก

2. แบบฝึกทักษะการฟัง

แบบฝึกทักษะการฟังในที่นี้ขอเสนอตัวอย่าง 2 ประเภท คือ แบบฝึกทักษะการฟังซึ่งใช้ครูเป็นผู้ออกเสียง และแบบฝึกทักษะการฟังที่ใช้แถบบันทึกเสียง หรือโปรแกรมเทป

สรุปได้ว่าแบบฝึกทักษะการฟังเป็นเครื่องมือที่ใช้ฝึกทักษะการฟังที่ผู้สอนสามารถนำมาใช้ได้โดยตรงกับผู้เรียน ทั้งนี้ผู้สอนต้องวิเคราะห์ความรู้พื้นฐาน ความสามารถในการฟังหรือข้อบกพร่องในการฟังของผู้เรียนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึก โดยการจัดทำแบบฝึกทักษะการฟังจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนในการฝึก มีรูปแบบที่เหมาะสมพร้อมทั้งนำหลักจิตวิทยามาใช้ในการสร้างแบบฝึกที่เหมาะสมกับผู้เรียน นอกจากนี้ควรมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการในการฟังของผู้เรียนและทราบถึงประสิทธิภาพของแบบฝึกซึ่งผู้สอนอาจใช้วิธีการอ่านออกเสียงให้ผู้เรียนฟังหรือให้ผู้เรียนฟังจากเครื่องบันทึกเสียงได้ตามความเหมาะสม

5.7 การหาประสิทธิภาพของแบบฝึก

การหาประสิทธิภาพของแบบฝึก หมายถึง การนำแบบฝึกไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อปรับปรุงแล้วก็นำไปทดลองสอนจริง (Trial run) นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข เสร็จแล้วจึงผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก และวิธีการกำหนดเกณฑ์ ประสิทธิภาพ ทำได้โดยการประเมินผลของผู้เรียน 2 ประเภทคือ พฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และพฤติกรรมสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น $E1$ (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) $E2$ (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์) การกำหนดเกณฑ์ $E1/ E2$ ให้มีค่าเท่าใดนั้นให้ผู้สอนเป็นผู้พิจารณาตามความพอใจ โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำมักจะตั้งไว้ 80/80 หรือ 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะหรือเจตนาอาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้เช่น 75/75

การทดสอบหาประสิทธิภาพดำเนินตามขั้นตอน ดังนี้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ 2521 : 135 - 138)

1. แบบเดี่ยว (Individual Testing) (1 : 1) นำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณไปใช้กับผู้เรียนซึ่งมีระดับความรู้แตกต่างกัน คือ เก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 1 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 3 คน แล้วนำมาคำนวณหาประสิทธิภาพเพื่อปรับปรุงแก้ไข

2. แบบกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) (1: 10) นำแบบฝึกการฟังอย่างมี วิจารณ์ญาณที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีระดับความรู้แตกต่างกัน คือ เก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 3 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 คนเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3. แบบภาคสนาม (Field Try Out) นำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณที่ปรับปรุง แล้วไปทดลองใช้จริงกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 35 คน

โดยมีการคำนวณค่าสถิติการหาประสิทธิภาพดังต่อไปนี้

75 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอนจากแบบฝึกการฟัง อย่างมีวิจารณ์ญาณ คิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน

75 ตัวหลัง หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง ในตัวนักเรียนคิด เป็นร้อยละเฉลี่ยที่นักเรียนได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

การคำนวณหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณโดยใช้สูตรดังกล่าวหาได้จากการนำคะแนนแบบฝึกหรือผลงานในขณะประกอบกิจกรรมการเรียนในแต่ละหน่วย และคะแนนสอบหลังเรียน คำนวณด้วยการหาค่า E_1/E_2 เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 75/75 แล้วนำผลที่ได้จากการหาค่าประสิทธิภาพมาปรับปรุงแก้ไข

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบฝึก 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย ข้อมูล พื้นฐานของหลักสูตร ปัญหาการสอนการฟังของผู้สอน วิธีสร้างและเนื้อหาแบบฝึก 2) สร้างและพัฒนาแบบฝึกอย่างมีวิจารณ์ญาณ นำเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบแก้ไข เสนอ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขและประเมิน นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข ทดลองกับนักเรียนแบบ รายบุคคล จำนวน 3 คน (Individual Testing) นำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงทดลองกับ นักเรียนแบบกลุ่มย่อย จำนวน 9 คน (Small Group Testing) 3) ทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง (Field Try Out) เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณตามเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ 4) ประเมิน และปรับปรุงแก้ไขแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ ได้แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณที่สมบูรณ์ โดยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกการฟังอย่างมี วิจารณ์ญาณ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยภายในประเทศ

กาญจนาภรณ์ มุขคارا (2530: 61 - 64) วิจัยเรื่อง การใช้นิทานพื้นเมืองภาคเหนือของประเทศไทย พัฒนาทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อปรับนิทานพื้นเมืองภาคเหนือให้มีระดับความยากง่ายตรงกับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ศึกษาความก้าวหน้าในการฟังอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มทดลองโดยการเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสัมฤทธิ์ผลในการฟังอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มทดลองระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด 8 ครั้งของกลุ่มทดลอง เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด 8 ครั้งของกลุ่มทดลองที่เป็นนักเรียนชาย และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด 8 ครั้งของกลุ่มทดลองที่เป็นนักเรียนหญิง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารภีพิทยาคม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 60 คน ชาย 30 คน หญิง 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบฝึกนิทานภาคเหนือพัฒนาทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ แบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลในการฟังอย่างมีวิจารณญาณ แถบบันทึกนิทานและแผนการสอน ผลการวิจัยนิทานพื้นเมืองภาคเหนือพัฒนาทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณทั้งแบบฝึกหัดและแบบทดสอบมีระดับความยากง่ายของเนื้อเรื่องที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ความก้าวหน้าในการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มทดลองมีความก้าวหน้าในการฟังสูงขึ้น คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คะแนนสัมฤทธิ์ผลในการฟังระหว่างนักเรียนชายและหญิง ผลสัมฤทธิ์ใกล้เคียงกัน นักเรียนชายและหญิงมีพัฒนาในด้าน การฟังอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น

สุภาวดี ฉิมคนิสรณ์ (2533: 40 - 42) วิจัยเรื่องการศึกษาผลของการฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่พระฟาติมา วัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาผลของการฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่พระ ฟาติมา หลังการฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มทดลองมีความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สูงกว่ากลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่พระ ฟาติมา จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบฝึกการฟัง ทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ และแบบทดสอบความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ แต่หลังการฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มทดลองมีความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่า

กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 หลังการฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มทดลองมีความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนการฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลมัยพรรณ เกษมราษฎร์ (2534: 63 - 68) วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่พูดภาษาถิ่นเหนือกับนักเรียนที่พูดภาษากลางในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วัตถุประสงค์เพื่อหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกจำนวน 8 ชุดของนักเรียนที่พูดภาษาถิ่นเหนือกับนักเรียนที่พูดภาษากลางเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลในการฟังอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนระหว่างของนักเรียนที่พูดภาษาถิ่นเหนือกับนักเรียนที่พูดภาษากลาง เปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลในการฟังอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่พูดภาษาถิ่นเหนือและเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลในการฟังอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่พูดภาษากลาง โดยกลุ่มตัวอย่างประชากรมีจำนวนกลุ่มละ 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการฟังอย่างมีวิจารณญาณ แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณและแผนการสอน ผู้วิจัยทำการทดลองสอนทั้งสองกลุ่ม โดยใช้แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผลการวิจัยปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์การฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่พูดภาษาถิ่นเหนือกับนักเรียนที่พูดภาษากลางไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมพงษ์ จุณณทัศน์ (2534 : 49 - 53) วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การใช้แถบบันทึกเสียงพัฒนาทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ในห้องปฏิบัติการทางภาษากับในห้องเรียนธรรมดาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์เพื่อสร้างแถบบันทึกเสียงเพื่อใช้พัฒนาทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลในการใช้แถบบันทึกเสียงพัฒนาทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณในห้องปฏิบัติการทางภาษากับในห้องเรียนธรรมดาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนจำนวน 100 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 50 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยการฟังที่ใช้แบบฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณในห้องปฏิบัติการทางภาษา และสอนกลุ่มควบคุมโดยการฟังที่ใช้แบบฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณในห้องเรียนธรรมดา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การฟังของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนห้องปฏิบัติการทางภาษากับกลุ่มควบคุมที่เรียนในห้องเรียนธรรมดา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศิริกุล ปิยานุกูล (2535 : 50 - 53) วิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียน โรงเรียนนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 80 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 40 คน กลุ่มควบคุม 40 คน เครื่องมือที่ใช้

ได้แก่ แบบทดสอบการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ แบบฝึกทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมี
 วิจารณญาณและแผนการสอน ทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบทดสอบก่อนการทดลอง แล้วจึงดำเนินการทดลอง
 โดยให้กลุ่มทดลองใช้แบบฝึกทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ใช้แบบ
 ฝึกทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่ากลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองมีการพัฒนาทักษะ
 การฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
 ระดับ .05

ปิยานุช สอาดสุด (2540: 81) วิจัยการออกแบบแบบฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพศิรินทร์ฯ ปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี วัดดูประสงค์
 เพื่อออกแบบแบบฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยหา
 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณที่ออกแบบขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70
 และผลสัมฤทธิ์ทางการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการฝึกโดยใช้แบบฝึก
 ทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
 โรงเรียนเทพศิรินทร์ฯ ปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2539 จำนวน 52 คน
 เครื่องมือที่ใช้คือแบบฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ
 แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังอย่างมีวิจารณญาณผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของแบบฝึก
 มีค่า 73.46/74.49 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และผลสัมฤทธิ์ทางการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน
 ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่าการฝึกทักษะการฟังโดยใช้
 แบบฝึกทำให้ทักษะการฟังของนักเรียนสูงขึ้น

วิสรุต สุวรรณวิเวก (2544: 111) วิจัยเรื่องการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาการสอนทักษะการ
 ฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3
 วัดดูประสงค์เพื่อสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาการสอนทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณให้แก่
 นักศึกษาในด้านการหาเหตุผล การตีความ การจับใจความสำคัญ การแยกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็น
 การวิเคราะห์ และการประเมินค่า ประชากรและตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษระดับ
 ปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 จำนวน 60 คน และสุ่มเลือกมา 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบ
 การฟังทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ แผนการสอนทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมี
 วิจารณญาณและแบบฝึกทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าหลังการสอน
 ทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ ตามแผนการสอนและการทำแบบฝึกการฟังภาษาไทยอย่าง
 มีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่าง มีการพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนการ
 สอนและการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของ
 นักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและไม่มีความสัมพันธ์กับ

เกรดเฉลี่ยสะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้งไม่มีความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยวิชาภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศิริรักษ์ ทัพพะกุลธร (2544 : 89 - 90) วิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อเสริมทักษะการฟังด้วยตนเองเกี่ยวกับเรื่องในท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคงทองวิทยา จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษฟัง - พูด ใน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ สื่อเสริมทักษะการฟังด้วยตนเองเกี่ยวกับเรื่องในท้องถิ่นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบทดสอบความสามารถในการฟังก่อนและหลังการทดลอง และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อสื่อเสริมทักษะการฟังด้วยตนเองเกี่ยวกับเรื่องในท้องถิ่นของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสื่อเสริมทักษะการฟังเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับเรื่องในท้องถิ่นมีค่าเท่ากับ 78.89/84.80 ถือว่ามีประสิทธิภาพดี ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการใช้สื่อเสริมทักษะการฟังสูงกว่าก่อนการใช้สื่อเสริมทักษะการฟังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อสื่อเสริมทักษะการฟังที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอยู่ในระดับสูงทุกบทเรียน

สุริย์มาศ บุญฤทธิรุ่งโรจน์ (2544 : 104 - 107) วิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เพื่อทดลองใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ เพื่อประเมินและปรับปรุงแก้ไขแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึก และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกการอ่านจับใจความ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 จำนวน 53 คน ของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ วิชาภาษาไทย ท 306 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แผนการสอน ใบความรู้ แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาครูผู้สอนภาษาไทย รายวิชาอื่น และผู้สอนรายวิชา ท 305, ท 306 ทุกฝ่ายต้องการให้พัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และแบบฝึกมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.17/85.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ หลังการใช้แบบฝึกนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถทางการอ่านจับใจความสูงขึ้นจากเดิม และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญสูงกว่าก่อนเรียน

กุสาวดี สนธิสุวรรณ (2546: 68) วิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์การฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 76 คน โรงเรียนวัดหนองแขม (สหราษฎร์บูรณะ) กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือครู เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฟังอย่างมีวิจารณญาณ แบบวัดเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนเรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์การฟังอย่างมีวิจารณญาณหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยกลุ่มที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT และกลุ่มที่เรียนโดยกิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือครู สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์การฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยกลุ่มที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT สูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยกิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ในระดับมากที่สุด

พรรณี ชื่นอุไทย (2546 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะในการเขียนร้อยแก้วสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ เขตภาษีเจริญ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน จัดเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ 1) แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยแก้ว จำนวน 9 ชุด 2) แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 9 แผน 3) แบบทดสอบการเขียนความเรียงให้คะแนนตามเกณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยแก้วมีค่าเท่ากับ 82.04/80.03 ซึ่งถือว่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยแก้วและความสามารถในการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความสามารถในการเขียนต่างระดับกันที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะในกลุ่มอ่อนมีพัฒนาการสูงกว่านักเรียนในกลุ่มปานกลางและกลุ่มเก่งตามลำดับ รูปแบบ ผลปฏิสัมพันธ์ของพัฒนาการความสามารถในด้านการเขียนร้อยแก้วและความสามารถในการคิดของนักเรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยวิธีที่ต่างกันมีรูปแบบเหมือนกันทุกระดับความสามารถพื้นฐาน

โชษิตา หนูผาสุข (2547: 146) วิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดกาญจนบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนบ้านเก่าวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ และแบบสอบถามความคิดเห็นต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 84.44/85.41 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างมาก

นวรรตน์ สุทธิพันธุ์ (2547: 77 - 78) วิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการใช้ถ้อยคำในงานเขียนร้อยแก้วสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วัดดูประสงค์เพื่อพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะศึกษาและเปรียบเทียบพัฒนาการความสามารถด้านการใช้ถ้อยคำในงานเขียนร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ และไม่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะ และเพื่อศึกษารูปแบบ ผลปฏิบัติสัมพันธการการใช้ถ้อยคำในงานเขียนร้อยแก้ว ที่เกิดจากกระบวนการฝึกเสริมทักษะต่างชนิดกันกับระดับความสามารถพื้นฐานที่ต่างกันของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอ่างทองปัทมโรจน์วิทยาคม ปีการศึกษา 2546 จำนวน 96 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แบบฝึกเสริมทักษะการใช้ถ้อยคำในงานเขียนร้อยแก้วแผนการสอนการใช้ถ้อยคำในงานเขียนร้อยแก้ว ส่วนเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบการใช้ถ้อยคำในงานเขียนร้อยแก้ว ผลการวิจัยพบว่าแบบฝึกเสริมทักษะการใช้ถ้อยคำในงานเขียนร้อยแก้วมีประสิทธิภาพ 84.67/84.81 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พัฒนาการความสามารถด้านการใช้ถ้อยคำในงานเขียนร้อยแก้ว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะสูงกว่าที่เรียนโดยไม่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่มีพื้นฐานความสามารถในกลุ่มอ่อนที่เรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะมีพัฒนาการสูงกว่านักเรียนที่มีพื้นฐานความสามารถในกลุ่มอ่อนที่เรียนรู้โดยไม่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะรวมทั้งสูงกว่านักเรียนที่มีพื้นฐานความสามารถในกลุ่มอ่อนที่ไม่จัดสอนวิชาภาษาไทย

อรุณวรรณ รัตนเดชกำจาย (2547 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศรัทธาสมุทร อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม จำนวน 30 คนซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ประเด็นสนทนากลุ่ม แบบฝึกการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ แผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ และแบบสอบถามความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนและครูต้องการให้มีการพัฒนาแบบฝึกการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยที่มีรูปภาพประกอบ มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสิ่งที่นักเรียนสนใจเกี่ยวกับข่าว ดารา นักร้อง สัตว์เลี้ยง การ์ตูนและสถานที่ต่างๆ

ในท้องถิ่น แบบฝึกทักษะการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.00/80.20 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีความตั้งใจและสนใจทำกิจกรรมอย่างสนุกสนาน และมีผลสัมฤทธิ์การเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังใช้แบบฝึกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่าหลังเรียนนักเรียนมีผลการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เจอีส์, เมเยอร์ Geiss, Mayer (1998 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการฟัง รายงานเนื้ออธิบายโปรแกรมสำหรับพัฒนาทักษะ การฟัง ซึ่งถ้าขาดไปจะทำให้การเรียนรู้ภาษาที่สอง ยากขึ้น กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาภาษาสเปน ปีที่หนึ่งและปีที่สองในโรงเรียนมัธยมต้นและมัธยม ปลาย การแทรกแซงช่วง 15 สัปดาห์ประกอบด้วยการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน (การจัด โต๊ะ แสงดีขึ้น การสร้างสิ่งแวดล้อมด้านการมองเห็นและพื้นที่นำไปสู่กฎเกณฑ์การฟังที่มี ประสิทธิภาพสำหรับการจัดการในห้องเรียน อุปกรณ์สำหรับกิจกรรมความเข้าใจการฟัง ซึ่ง ประกอบด้วยยุทธวิธีของอาจารย์) (การฟังจำลองอย่างมีประสิทธิภาพ การให้อาจารย์พูดน้อยสุด การ เปลี่ยนผู้พูด การใช้กลุ่มที่ทำงานร่วมกัน การให้คำสั่งที่ชัดเจน การใช้การจับเวลาเพื่อพัฒนาการฟัง การอภิปรายออกดี/การลำเอียงในการฟัง การใช้ช่วงเวลาก่อนฟังสั้น ๆ ตลอดการเรียน) และยุทธวิธีการ เรียนรู้ของนักเรียน (การอภิปรายทัศนคติเกี่ยวกับการฟัง การทำงานในกลุ่มที่ทำงานร่วมกัน การตัด สิ่งรบกวนภายนอก การถามคำถามเพื่อให้เข้าใจดีขึ้นและการพูดซ้ำ การคิดและการใช้เทคนิคการมี วินัยในตัวเองก่อนตอบ) ผลลัพธ์คือทักษะการฟังของนักศึกษาที่พัฒนาขึ้นและการเข้าใจเนื้อหา (ประกอบด้วยหนังสืออ้างอิง 21 ฉบับ)

เบอร์โรว, กัทซรี่, ปีเตอร์สัน, ราโคว – ลาตัน Burrow, Guthrie, Peterson, Rakow-Larson (1999 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการฟังในเด็ก การรายงานเนื้ออธิบายยุทธวิธีที่ใช้ ในการพัฒนาทักษะการฟัง กลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นประถมปีที่หนึ่ง สอง และสามในรัฐตะวันตก ตอนกลางของรัฐ ที่การบันทึกทักษะ การฟังจากการสำรวจพ่อแม่และนักเรียน การสังเกตของครู และรายการการสังเกต การทบทวนงานวิจัยแสดงว่าไม่มีการสอนเรื่องการฟัง ผลจากโทรทัศน์ นิสัย การฟังไม่ดี และการรบกวนจากภายนอกทำให้นักเรียนมีทักษะการฟังไม่ดี ยุทธวิธีทางแก้ตามที่มีการ ทบทวนในงานวิจัยมีผลการแทรกแซงแบ่งเป็นสามแบบ คือ การสอนโดยตรงในด้านการฟังโดยครู การทำเป็นแบบ คำแนะนำการฝึกฝนและการนำกลับไปทำที่บ้าน ข้อมูลการแทรกแซงภายหลังแสดง การพัฒนาการใช้ยุทธวิธีการฟัง เมื่อยุทธวิธีการฟังพัฒนาความเข้าใจหัวข้อก็ดีขึ้น (ประกอบด้วย หนังสืออ้างอิง 15 ฉบับ การจดโน้ต 7ฉบับ ตารางข้อมูล 1 ตาราง ตัวเลขข้อมูล 2 ตัวเลข ภาคผนวกซึ่ง ประกอบด้วยอุปกรณ์การสำรวจ รายการตรวจเช็ค เครื่องออกแบบด้านกราฟิก การฟังพฤติกรรม และ แนวทางสำหรับเกมการฟัง

คลาร์ค,สครักส์,ซีโลสกีClark, Scruggs, Szydlowski, (1999 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการ พัฒนาทักษะการฟังในห้องเรียน รายงานนี้เน้นการพัฒนายุทธวิธีพัฒนาทักษะการฟังนักเรียนกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นที่อยู่ในชานเมืองของเมืองใหญ่ตะวันตกตอนกลาง มีการบันทึกการขาดความสามารถในการฟังของนักเรียน โดยใช้วารสาร แบบสำรวจ การตรวจรายการ และการบันทึกเล็กน้อย การวิเคราะห์ข้อมูลค้นเหตุเผยว่านักเรียนขาดทักษะที่เกี่ยวข้องกับการฟัง บททบทวนเนื้อหาแบบเรียนและยุทธวิธีการสอนแสดงว่าไม่มีการสอนทักษะการฟังและทำให้คูในห้องเรียน การทบทวนยุทธวิธีทางออกที่เสนอแนะ โดยผู้เชี่ยวชาญในสาขาการฟังและการวิเคราะห์สภาพปัญหาีผลต่อการเลือกทักษะรองสามทักษะ คือ จินตนาการ เคา และการพูดซ้ำ มีการใช้การทำให้คูของครูและการให้เป้าหมายสำหรับการฟังแก่นักเรียน ข้อมูลการแทรกแซงภายหลังแสดงว่านักเรียนมีทักษะการฟังดีขึ้นเมื่อมีกิจกรรมด้านการวิจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง บันทึกสั้นๆของผู้วิจัยครูไม่ได้แสดงว่าผู้เรียนไม่ได้นำทักษะที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ประจำวัน ภาคผนวกประกอบด้วยคำถามการสัมภาษณ์ อุปกรณ์การสำรวจ รายการตรวจ และข้อควรประพฤติ (ประกอบด้วยหนังสืออ้างอิง 34 ฉบับ ตัวเลข 17 ตัวเลข การจดโน้ต 7 ฉบับ)

โอวคา, พาวแลค, โพรโนบิส, Owca, Pawlak, Pronobis, (2003 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียนโดยการสนับสนุนทักษะการฟัง โครงการการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาและประเมินโปรแกรมสำหรับพัฒนาทักษะการฟังเพื่อพัฒนาการเรียนกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในชุมชนมีฐานะและชนชั้นกลาง 3 ชุมชนที่อยู่ใกล้เมืองตะวันออกตอนกลาง มีการสังเกตเห็นปัญหาทักษะการฟังเมื่อนักเรียนไม่ทำตามคำสั่งทั้งการเขียนและการพูดโดยเฉพาะการส่งการบ้าน การวิเคราะห์ต้นเหตุปัญหาแสดงว่าเมื่อนักเรียนควรฟัง เขาคิดถึงเรื่องอื่น ไม่มีความอดทนกับผู้สอน แกล้งทำเป็นฟัง และไม่เปิดใจกับเรื่องที่ฟัง สถานการณ์เหล่านี้ทำให้ฟังไม่ประสบผลดี การทบทวนยุทธวิธีทางแก้มีผลต่อการเลือกการแทรกแซงที่ประกอบด้วยการสอนทักษะการฟังโดยตรงที่ทำก่อนให้แนวทางการสอนเช่น การรอให้เงียบ การไม่กระสับกระส่าย และจับจ้องด้วยสายตา หลัง 10 สัปดาห์ผลโปรแกรมถูกประเมินโดยการสำรวจทักษะการฟังนักเรียนและการเก็บข้อมูลของครูสำหรับเวลาที่ครูต้องทวนคำสั่งการเรียน ผลสำรวจการฟังไม่แสดงว่าการรับรู้ของนักเรียนช่วยพัฒนาทักษะการฟัง อย่างไรก็ตามการเก็บข้อมูลของครูไม่แสดงการลดจำนวนการพูดคำสั่งซ้ำ ในขณะที่นักเรียนไม่เห็นการพัฒนาในตัวเอง ข้อมูลแสดงสิ่งอื่น ผลแสดงว่านักเรียนเงียบ ไม่กระสับกระส่าย และตั้งใจ พวกเขาได้คำสั่งดีทำให้ไม่ต้องทวนคำสั่งบ่อย (มีรายงานการเก็บข้อมูลและการสำรวจทักษะการฟังแนบมาด้วย ประกอบด้วยหนังสืออ้างอิง 45 ฉบับ)

สมิธ Smith (2003 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องทักษะที่นักเรียนพูดและฟัง บรรณานุกรม และคำวิจารณ์ อิริค โทปีคอล นักเรียนพัฒนาทักษะการฟังจากการเรียนรู้การฟังและจากการมีใครบางคนฟังเขา ผู้สอนส่วนใหญ่สมมติว่าการฟังเป็นเรื่องการเลือกไม่ใช่ความสามารถ การฟังเป็นสิ่งที่นักเรียนต้องเรียนรู้ บรรณานุกรมและคำวิจารณ์นี้สรุปการศึกษาวิจัยหลายงานที่ทำให้เกิดความเข้าใจทักษะที่นักเรียนใช้เมื่อพูดและฟัง นอกจากนี้ยังสำรวจความสำคัญของทักษะการสอน การพูด และการฟัง และเสริมทักษะการพูดและการฟังไปในแบบการสอนดั้งเดิม มีการสรุปว่าทักษะพูดและฟังสำคัญ และนักเรียนเรียนรู้ทักษะอื่นด้วยเมื่อเขามีทักษะพูดและฟังที่ดี และเมื่อเขาโตขึ้นเขาจะมีระดับการคิดและการฟังสูงขึ้นด้วยการสังเกตด้วยการวิจัยส่วนใหญ่พบว่ามีการสอนไม่ทักษะการฟังก็การพูดในห้องเรียน มีที่มาทางอินเทอร์เน็ต 6 แห่ง และหนังสืออ้างอิง 11 ฉบับ)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แบบฝึกพบว่าการนำแบบฝึกไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพทางการเรียนสูงขึ้น

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งมีแบบแผนการทดลองดังนี้

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีแบบแผนการวิจัย คือ แบบ One Group Pretest - Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 60 - 61)

T1	X	T2
----	---	----

T1 หมายถึง การสอบก่อนเรียน (Pretest)

X หมายถึง การทดลองเรียนด้วยแบบฝึก การฟังอย่างมีวิจารณญาณ

T2 หมายถึง การสอบหลังเรียน (Posttest)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางเลนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 6 ห้องเรียน รวมทั้งหมด 193 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนบางเลนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 35 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนโดยใช้แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 5 ชุด ซึ่งประกอบด้วย
  - 1.1 การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ
  - 1.2 การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
  - 1.3 การฟังเพื่อตีความ
  - 1.4 การฟังเพื่อประเมินค่า
  - 1.5 การฟังอย่างมีวิจารณญาณ
2. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 6 แผน
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิด 4

ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

ขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ
  - 1.1 ศึกษาค้นคว้าหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก
2. ขั้นสร้างและหาประสิทธิภาพเครื่องมือ
  - 2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
  - 2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นทดลอง
4. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ
  - 1.1 ศึกษาค้นคว้าหนังสือ เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกตามลำดับ

ดังนี้

1.1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.1.2 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

1.1.3 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับแบบฝึก แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณเพื่อให้ทราบแนวทางการสร้างแบบฝึก

1.1.4 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

2. ขั้นการสร้างและหาประสิทธิภาพเครื่องมือ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

2.1.1 แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

2.1.2 แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการฟังอย่างมีวิจารณญาณ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยสร้างโดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่

1.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึก

1.1.2 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 3

1.1.3 วิเคราะห์เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการฟังเพื่อนำมาสร้างแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

1.2 พัฒนาแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย

1.2.1 คำนนำ วัตถุประสงค์ ข้อเสนอแนะในการใช้แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

1.2.2 สร้างแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 5 แบบฝึก โดยจัดลำดับเริ่มจากการฝึกเรื่องที้ง่าย ไปหาเรื่องที่ยากขึ้นดังนี้

แบบฝึกชุดที่ 1 การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

แบบฝึกชุดที่ 2 การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

แบบฝึกชุดที่ 3 การฟังเพื่อตีความ

แบบฝึกชุดที่ 4 การฟังเพื่อประเมินค่า

แบบฝึกชุดที่ 5 การฟังอย่างมีวิจารณญาณ

1.3 นำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วไป
ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง
คุณลักษณะ (ข้อคำถาม) ของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณกับวัตถุประสงค์ของแบบฝึกการฟัง
อย่างมีวิจารณญาณ IOC (Index of Item Objective Congruence)

โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาและให้คะแนนดังนี้

+1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าคุณลักษณะของแบบฝึกการฟังอย่างมี
วิจารณญาณสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าคุณลักษณะของแบบฝึกการฟังอย่างมี
วิจารณญาณสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่

-1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าคุณลักษณะของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

จากนั้นนำคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาคำนวณค่า

IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะของแบบฝึกกับ
วัตถุประสงค์ของแบบฝึก

$\sum R$ คือ ผลรวมของผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ทั้งนี้ค่าความสอดคล้องที่ได้ต้องมีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไป

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะของแบบฝึกกับวัตถุประสงค์ของ
แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.86

1.5 นำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปหา
ประสิทธิภาพ E_1/ E_2 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางเลนวิทยา อำเภอบางเลน จังหวัด
นครปฐม ซึ่งมีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 ขั้นการหาประสิทธิภาพแบบรายบุคคล (Individual Testing) ทดสอบกับนักเรียนจำนวน 3 คน โดยเป็นนักเรียนที่ยังไม่เคยเรียนเรื่องนี้มาก่อน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายด้วยวิธีจับฉลากจากนักเรียนที่มีผลการเรียน ระดับ 4 หรือ 3 จำนวน 1 คน ผลการเรียนระดับ 2 จำนวน 1 คนและผลการเรียนระดับ 1 จำนวน 1 คน โดยให้เรียนจากแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สัปดาห์ละ 4 คาบ คาบละ 50 นาที เป็นเวลา 8 คาบ โดยปฏิบัติดังนี้ คือ เรียนจากแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณจนจบบทเรียน แล้วนำผลที่ได้รับมาพิจารณาปรับปรุงส่วนที่บกพร่องในแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณและนำไปทดสอบครั้งต่อไปโดยใช้เกณฑ์ 65/65

ผลการหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 แบบรายบุคคล (Individual Testing) ได้ 74.86/76.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 65/65 ที่กำหนดไว้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณแบบรายบุคคล

กลุ่มทดลอง	ประสิทธิภาพของ แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ		เกณฑ์การประเมิน
	ประสิทธิภาพของ กระบวนการ (E_1)	ประสิทธิภาพของ ผลลัพธ์ (E_2)	
แบบทดสอบระหว่างเรียน	74.89		65
แบบทดสอบหลังเรียน		76.67	65

ในการทดลองครั้งนี้มีข้อเสนอแนะคือ ครูควรเตรียมและตรวจสอบความพร้อมของเครื่องบันทึกเสียงให้เรียบร้อยพร้อมใช้งาน เพื่อมิให้เสียเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ในกรณีที่เครื่องบันทึกเสียงเกิดขัดข้องก่อนการใช้งาน

ขั้นที่ 2 ขั้นการหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) โดยทดสอบกับนักเรียนจำนวน 9 คน ที่ยังไม่เคยเรียนบทเรียนดังกล่าวมาก่อนและไม่ใช้กลุ่มเดิม โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่ายด้วยวิธีจับฉลาก จากนักเรียนที่มีผลการเรียนระดับ 4 หรือ 3 จำนวน 3 คน ผลการเรียนระดับ 2 จำนวน 3 คน ผลการเรียนระดับ 1 จำนวน 3 คน โดยดำเนินการเช่นเดียวกันกับขั้นที่ 1 ทุกประการหลังจากนั้นจึงดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในแต่ละแบบฝึกและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกโดยใช้เกณฑ์ 75/75 ผลการทดลองได้ค่าประสิทธิภาพ 81.33/85.28 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณแบบกลุ่มเล็ก

กลุ่มทดลอง	ประสิทธิภาพของ แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ		เกณฑ์การประเมิน
	ประสิทธิภาพของ กระบวนการ (E ₁)	ประสิทธิภาพของ ผลลัพธ์ (E ₂)	
แบบทดสอบระหว่างเรียน	81.33		75
แบบทดสอบหลังเรียน		85.28	75

ในการทดลองครั้งนี้มีข้อเสนอแนะที่ต้องปรับปรุงคือ ในช่วงการทดลองนักเรียนบางคนเข้าห้องเรียนช้า จึงทำให้การปฏิบัติกิจกรรมในบางคาบเรียนไม่ทันตามเวลาที่กำหนด จึงมีการจัดกิจกรรมที่ต้องกำหนดเวลาให้สั้นลงและกระชับมากขึ้น เพื่อให้ปฏิบัติได้ครบทุกกิจกรรม

การดำเนินการทดลองโดยการหาประสิทธิภาพแบบภาคสนาม (Field Try Out) โดยนำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้จริงกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 35 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. แผนการจัดการเรียนรู้ การฟังอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยสร้างโดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ช่วงชั้นที่ 3) จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

2.2 ศึกษาหลักการสอน วิธีสอนแบบต่างๆ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อคัดเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2.3 วิเคราะห์เนื้อหาและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีจากสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเขียนผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.4 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เวลาสอน 8 คาบ คาบละ 50 นาที ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ 6 แผน แผนที่ 1, 2, 4 และ 5 แผนละ 1 คาบ และแผนที่ 3 และ 6 แผนละ 2 คาบ มีส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดเรื่อง จำนวน คาบการสอน เนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กิจกรรมการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

แผนการจัดการเรียนรู้	เนื้อหา	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องการฟัง (1 คาบ)	1. ความหมายของการฟัง 2. ความสำคัญและประโยชน์ของการฟัง 3. หลักการฟังและลักษณะการฟังที่ดี 4. มารยาทในการฟัง	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ของการฟัง หลักการฟัง ลักษณะการฟังที่ดีและมีมารยาทในการฟัง	1. ครูคิดแถบสำนวน “ฟังไม่ได้ศัพท์จับไปกระเดียด” บนกระดานดำให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย 2. ครูซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการฟัง โดยนักเรียนตอบคำถามเป็นรายบุคคล 3. นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องการฟังที่ครูแจกให้ กำหนดเวลา 10 นาที 4. นักเรียนออกมานำเสนอความรู้เรื่องการฟังหน้าชั้นเรียน 5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่องการฟัง	วิธีวัดและประเมินผล 1. สังเกตพฤติกรรม ความสนใจและตั้งใจเรียน 2. จากการสังเกตการอภิปราย แสดงความคิดเห็น 3. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม เครื่องมือวัดและประเมินผล 1. แบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม 2. แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ (1 คาบ)	1. ความหมายของการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ 2. องค์ประกอบของเรื่องที่ฟัง 3. วิธีการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังได้	1. ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับความหมายการจับใจความสำคัญ 2. ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องการจับใจความสำคัญ และตอบคำถาม 3. นักเรียนฟังข่าว นิทาน เพลงจากเครื่องบันทึกเสียงเพื่อฝึกการจับใจความสำคัญจากการฟัง หลังศึกษาใบความรู้ 4. นักเรียนทำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ชุดที่ 1 เรื่องการฟังเพื่อจับใจความสำคัญเป็นรายบุคคล 5. ครูเฉลยและอธิบาย	วิธีวัดและประเมินผล 1. สังเกตพฤติกรรม ความสนใจและตั้งใจเรียน 2. สังเกตการแสดงความคิดเห็น 3. จากการตรวจแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ชุดที่ 1 การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ เครื่องมือวัดและประเมินผล 1. แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ชุดที่ 1 เรื่องการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ 2. แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล

ตารางที่ 3 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	เนื้อหา	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการฟังเพื่อแยกแยะ ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น (2 คาบ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความหมายของข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น 2. ลักษณะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น 3. ตัวอย่างข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น 4. ข่าว นิทานและเพลงที่กำหนดให้ 	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังได้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูคิดแถบประโยค 5 ประโยคบนกระดานดำให้นักเรียนอ่านและสังเกตว่าแตกต่างกันอย่างไรสนทนาโยงเข้าสู่เรื่องข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นตัวแทนออกมาแยกคิดบนกระดานดำ 2. นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 5 คน ครูแจกใบความรู้เรื่องการฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นให้นักเรียนศึกษา 10 นาทีและร่วมกันสรุป 3. นักเรียนแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นหัวข้อที่ได้รับลงในใบงานที่ครูแจกให้ 4. ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยใบงาน 5. นักเรียนทำแบบฝึกการฟังชุดที่ 2 เรื่องการฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นเป็นรายบุคคล 6. ครูเฉลยและอธิบาย 	<p>วิธีวัดและประเมินผล</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สังเกตพฤติกรรมความสนใจและตั้งใจเรียน 2. สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น 3. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม 4. จากการตรวจใบงานการแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น 5. จากการตรวจแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 2 การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น <p>เครื่องมือวัดและประเมินผล</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม 2. ใบงานเรื่องการแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น 3. แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล 4. ใบงานกลุ่ม 5. แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 2 การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องการฟังเพื่อตีความ (1 คาบ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความหมายของการตีความ 2. หลักการฟังเพื่อตีความ 3. ข่าว นิทาน และเพลงที่กำหนดให้ 	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและตีความจากเรื่องที่ฟังได้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียนฟังนิทานข่าวจากตัวแทนนักเรียนและฟังเพลงจากเครื่องบันทึกเสียง 2. ครูซักถามเกี่ยวกับนิทานข่าวและเพลง ที่ฟังว่ากล่าวถึงอะไร สื่อความอะไรถึงผู้อ่านแล้วสนทนาสู่เรื่องการตีความ 3. ครูแจกใบความรู้เรื่องการฟังเพื่อตีความให้นักเรียนศึกษาและสรุป 4. นักเรียนทำแบบฝึกการฟังชุดที่ 3 เรื่องการฟังเพื่อตีความเป็นรายบุคคล 5. ครูเฉลยและอธิบาย 	<p>วิธีวัดและประเมินผล</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สังเกตพฤติกรรมความสนใจและตั้งใจเรียน 2. สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น 3. ตรวจแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 3 การฟังเพื่อตีความ <p>เครื่องมือวัดและประเมินผล</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ใบความรู้เรื่องการฟังเพื่อตีความ 2. แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 3 การฟังเพื่อตีความ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	เนื้อหา	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องการฟังเพื่อประเมินค่า (1 คาบ)	1. ความหมายของการประเมินค่า 2. ขั้นตอนการฟังเพื่อประเมินค่า 3. ข่าว นิทาน และเพลงที่กำหนดให้	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและประเมินค่าจากเรื่องที่ฟังได้	1. ครูซักถามถึงการดูละครหลังข่าวและซักถามว่าชอบหรือไม่ ดีและมีคุณค่าอย่างไร และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น 2. ครูซักถามเกี่ยวกับความหมายของการประเมินค่าและให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น 3. นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องการฟังเพื่อประเมินค่าร่วมกันสรุป 4. นักเรียนฟังข่าว นิทาน และเพลงจากครูแล้วร่วมกันวิเคราะห์ และประเมินค่าเรื่องที่ฟัง โดยครูอธิบายเพิ่มเติม 5. นักเรียนทำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ชุดที่ 4 การฟังเพื่อประเมินค่าเป็นรายบุคคล 6. ครูเฉลยและอธิบาย	วิธีวัดและประเมินผล 1. สังเกตพฤติกรรมการสนใจและตั้งใจเรียน 2. สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น 3. ตรวจสอบแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ชุดที่ 4 การฟังเพื่อประเมินค่า เครื่องมือวัดและประเมินผล 1. แบบสังเกตพฤติกรรมการของนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ชุดที่ 4 การฟังเพื่อประเมินค่า
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องการฟังอย่างมี วิจารณญาณ (2 คาบ)	1. ความรู้เกี่ยวกับการฟัง 2. การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ 3. การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น 4. การฟังเพื่อตีความ 5. การฟังเพื่อประเมินค่า 6. การฟังอย่างมีวิจารณญาณ	นักเรียนมีความรู้และเข้าใจเรื่องการฟังอย่างมี วิจารณญาณ	1. ทบทวนบทเรียนเรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ 2. ครูแจกใบความรู้เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณให้นักเรียนศึกษา 10 นาที 3. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยไม่ให้ซ้ำกลุ่มเดิม 4. ครูให้ทุกกลุ่มทำแผนที่ความคิดสรุปบทเรียนที่เรียนมาทั้งหมด โดยตัวแทนกลุ่มจับสลากเลือกหัวข้อ 5. นักเรียนปฏิบัติงานกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย 6. นักเรียนนำเสนอผลงานของกลุ่ม ครูติชมและอธิบายเพิ่มเติม 7. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญของเรื่องที่เรียนทั้งหมด 8. นักเรียนทำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ชุดที่ 5 การฟังอย่างมีวิจารณญาณเป็นรายบุคคล 9. ครูเฉลยและอธิบาย	วิธีวัดและประเมินผล 1. สังเกตพฤติกรรมการสนใจและตั้งใจเรียน 2. สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น 3. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม 4. ตรวจสอบที่ความคิดเรื่องการฟังอย่างมี วิจารณญาณ 5. ตรวจสอบแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ชุดที่ 5 การฟังอย่างมีวิจารณญาณ เครื่องมือวัดและประเมินผล 1. แบบสังเกตพฤติกรรมการของนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. แบบสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม 3. แผนที่ความคิดเรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ 4. แบบฝึก การฟังอย่างมี วิจารณญาณ ชุดที่ 5 เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง สอดคล้องและความเหมาะสมของเนื้อหา วัตถุประสงค์ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อและการประเมินผล

2.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย และด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาตรวจสอบความตรง ความถูกต้อง สอดคล้องและความเหมาะสมของเนื้อหา วัตถุประสงค์ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อและการประเมินผล จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ IOC (Index of Item Objective Congruence) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่

3.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการฟังอย่างมีวิจารณญาณ เป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

3.1.2 ศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีการสร้างเครื่องมือวัดผลการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์ในคำอธิบายของหลักสูตร

3.1.3 สร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบและสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการฟังอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบบเลือกตอบจำนวน 100 ข้อ

3.1.4 เสนอแบบทดสอบให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของภาษาและ เนื้อหา

3.1.5 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 1 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความสอดคล้องของข้อสอบกับวัตถุประสงค์แล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แล้วเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนี ความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งผลการตรวจสอบได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.94

3.1.6 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 32 คน ห้อง ม.1/2 ซึ่งเคยมีพื้นฐานความรู้เรื่องการฟังมาแล้ว ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนบางเลนวิทยา อำเภอ บางเลน จังหวัดนครปฐมที่มีลักษณะเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่าง

3.1.7 นำผลการทดลองมาใช้วิเคราะห์รายข้อ หาค่าความยากง่ายและหาค่าอำนาจจำแนก คัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้น ไป จำนวน 40 ข้อ พบว่ามีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.28-0.78ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20- 0.80

3.1.8 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามสูตร KR 20 ของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) ผลปรากฏว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการฟังอย่างมีวิจารณญาณมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

3. ขั้นตอนทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลอง ดังนี้

3.1 ก่อนการทดลองสอน ผู้วิจัยได้ทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการฟังอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียน เป็นข้อสอบแบบปรนัยจำนวน 40 ข้อ และตรวจให้คะแนน

3.2 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้สอนด้วยตัวเอง โดยใช้แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณควบคู่กับแผนการจัดการเรียนรู้ เริ่มทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 สัปดาห์ละ 4 คาบ คาบละ 50 นาที เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 8 คาบ

3.3 หลังทดลองผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการฟังอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน เป็นข้อสอบแบบปรนัยจำนวน 40 ข้อ ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกับก่อนเรียนแต่สลับข้อคำถามและตัวเลือกแล้วตรวจให้คะแนน

3.4 นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบ ก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบความแตกต่าง

4. ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามหลักการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานและสรุปผลการทดลอง ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยใช้สถิติแบบบรรยายในการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของข้อมูล โดยสูตรการคำนวณหาค่าประสิทธิภาพ E_1 , E_2 มีรายละเอียด ดังนี้

$$\text{สูตรที่ 1 } E_1 = \frac{\sum X}{N} \times 100$$

E_1 หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการที่ได้จัดไว้ในแบบฝึก
 $\sum X$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
 A หมายถึง คะแนนเต็มของแบบฝึกทุกแบบฝึกรวมกัน
 N หมายถึง จำนวนผู้เรียน

สูตรที่ 2

75 ตัวหลัง หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของพฤติกรรม ที่เปลี่ยนแปลงในตัวนักเรียนคิดเป็นร้อยละ เฉลี่ยที่นักเรียนได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

$$E_2 = \frac{\sum F}{N} \times 100$$

E_2 หมายถึง ประสิทธิภาพของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน
 $\sum F$ หมายถึง คะแนนรวมของผลลัพธ์หลังเรียน
 B หมายถึง คะแนนเต็มระดับแบบทดสอบหลังเรียน
 N หมายถึง จำนวนผู้เรียน

การคำนวณหาประสิทธิภาพของแบบฝึก โดยใช้สูตรดังกล่าวหาได้จากการนำคะแนนแบบฝึกที่ได้แต่ละหน่วย และคะแนนทดสอบหลังเรียน มาคำนวณด้วยการหาค่า E_1/E_2 เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

4.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนทดสอบด้วย

t - test dependent

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อพัฒนาแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ทั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง ม.1/1 ของโรงเรียนบางเลนวิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 35 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยการทดสอบก่อนเรียน จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณควบคู่กับแผนการจัดการเรียนรู้แล้วจึงทดสอบหลังเรียนเพื่อเป็นการตรวจสอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานในการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณและตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

ผู้วิจัยนำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางเลนวิทยา จำนวน 35 คน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนแล้วจึงดำเนินการทดลองซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอนด้วยตนเองใช้ควบคู่กับแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเริ่มทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 สัปดาห์ละ 5 คาบ คาบละ 50 นาที เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 8 คาบ เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการแล้วจึงทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกับก่อนเรียนแต่สลับข้อคำถามและตัวเลือก ซึ่งผลจากการทดลองใช้แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ โดยได้ค่าประสิทธิภาพ 76.96/83.86 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

กลุ่มทดลอง	ประสิทธิภาพของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ		เกณฑ์การประเมิน
	ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E ₁)	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E ₂)	
แบบทดสอบก่อนเรียน	76.96		75
แบบทดสอบหลังเรียน		83.86	75

จากตารางที่ 4 พบว่าแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้ผ่านการทดลองหาประสิทธิภาพ พบว่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ทำแบบทดสอบระหว่างเรียนมีค่าเท่ากับ 76.96 และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 83.86 แสดงว่าประสิทธิภาพของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าเท่ากับ 76.96/83.86 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 75/75 ปรากฏว่า แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการสอนได้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D	t	p
การทดสอบก่อนเรียน	35	26.00	4.69	-11.795	0.00
การทดสอบหลังเรียน	35	33.54	4.39		

* $p < 0.01$

จากตารางที่ 5 พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนโดยใช้แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ เท่ากับ 26.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.69 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 33.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.39 จากการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย

ก่อนและหลังเรียนพบว่าได้ค่า t เท่ากับ -11.795 ค่า p เท่ากับ 0.00 แสดงว่าคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนด้วยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อพัฒนาแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้องม.1/1 ของโรงเรียนบางเลนวิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณจำนวน 5 ชุด แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณและ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการฟังอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 40 ข้อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีแบบแผนการวิจัย คือ แบบ One Group Pretest - Posttest Design ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองมีการทดสอบก่อนเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการฟังอย่างมีวิจารณญาณจำนวน 40 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณควบคู่กับแผนการจัดการเรียนรู้สัปดาห์ละ 5 คาบ คาบละ 50 นาที เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 8 คาบ เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการแล้วจึงทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการฟังอย่างมีวิจารณญาณจำนวน 40 ข้อ ฉบับเดียวกันแต่ สลับข้อและ สลับตัวเลือก หลังจากนั้นได้นำผลการทดลองมาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งผู้วิจัยใช้สถิติแบบบรรยายในการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) , ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าแบบ t - test dependent วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกโดยสูตรการคำนวณหาค่าประสิทธิภาพ E_1, E_2

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.96/83.86

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าแบบฝึกที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ $76.96 / 83.86$ สูงกว่าเกณฑ์ $75 / 75$ ที่กำหนดไว้ ถือว่ามีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ นำไปใช้ฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณและใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการพัฒนาแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 3 วิเคราะห์เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการฟังแล้วนำมาสร้างแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ โดยจัดลำดับเนื้อหาเริ่มจากการเรื่องที่ย่อยไปหาเรื่องที่ยากขึ้น ด้านรูปแบบของแบบฝึกมีความหลากหลาย เช่น การเติมคำหรือข้อความลงในช่องว่าง การจับคู่ความสัมพันธ์ของข้อความ ความหมายของคำ หรือคำจำกัดความของคำ การโยงเส้น ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกัน และตอบคำถามแสดงความคิดเห็น ประเมินค่าจากผู้เรียน เป็นต้น ทางด้านเนื้อหาของเรื่องที่ฟังก็มีความหลากหลาย เหมาะสมกับวัย ดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวที่น่าสนใจเช่น เรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ สิ่งแวดล้อม ข่าวและเหตุการณ์ในปัจจุบัน นิทานที่มีคติสอนใจ บทเพลงที่ไพเราะ อยู่ในความนิยม และมีคติสอนใจ ซึ่งสอดคล้องกับ กุลธิดา ปัญญาจิรวุฒิ (2547 : 46-47) ที่กล่าวว่า แบบฝึกเสริมทักษะควรมีรูปแบบกิจกรรมการฝึกที่หลากหลาย น่าสนใจ เนื้อหาและภาษาที่ใช้ ควรเหมาะสมกับวัยนักเรียน มีความยากง่ายพอเหมาะ เป็นไปตามลำดับขั้นของการเรียนรู้จากง่ายไปหายาก มีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีรูปภาพประกอบที่สวยงามดึงดูดความสนใจ มีการ์ตูนประกอบ เป็นเรื่องง่าย ๆ ใกล้ตัวนักเรียน ได้แก่ เรื่องธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สัตว์ พืช ดอกไม้ เรื่องเกี่ยวกับครอบครัว เพื่อน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะ และเรียนรู้อย่างอิสระเป็นรายบุคคล และสอดคล้องกับ สุระปะนิย์ นาครทรรพ(2547: 63) ที่กล่าวว่า สำหรับเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการฝึกนั้น ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับระดับชั้น โดยคัดเลือกสิ่งที่อยู่ในวงความสนใจหรือเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน ซึ่งจะเป็นการช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา อารมณ์และจิตใจของนักเรียนไปด้วย ถ้าครูสามารถสอนโดยดึงวิชาอื่นเข้ามาสัมพันธ์ด้วยได้ก็ยิ่งเป็นการดี นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแบบฝึกให้ถูกต้องตามคำแนะนำของ

ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งด้าน เนื้อหา ภาษา และลักษณะรูปเล่ม ซึ่งแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณได้รับการพัฒนาตามลำดับ มีการประเมินผลการใช้และมีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ถูกต้อง ทุกขั้นตอน เมื่อนำไปใช้กับกลุ่มทดลองจึงเป็นแบบฝึกที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของสุริย์มาศ บุญฤทธิ์รุ่งโรจน์ (2544: 109) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย พบว่าแบบฝึกมีประสิทธิภาพ 82.17 / 85.00 สูงกว่าเกณฑ์ และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรุณวรรณ รัตนเดชกำจาย (2547: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบฝึกการเขียน ร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า แบบฝึกมีประสิทธิภาพ 80.00 / 80.20 สูงกว่าเกณฑ์

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการใช้แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณเป็นเครื่องมือในการสอนฟังสามารถช่วยเสริมความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณให้ดีขึ้น เพราะการเรียนด้วยแบบฝึกการฟังผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนและทำซ้ำหลายครั้งกับแบบฝึกที่มีความน่าสนใจทั้งเนื้อหา และภาพประกอบ รวมทั้งกิจกรรมในแต่ละแบบฝึกที่มีความหลากหลาย เนื้อหาน่าสนใจ ไม่ยากจนเกินไป จึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยานุช สอาดสุด (2540: 81) ศึกษาเรื่องการออกแบบแบบฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพศิรินทร์ฯ ปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แสดงว่าการฝึกทักษะการฟังโดยใช้แบบฝึกทำให้การฟังของนักเรียนสูงขึ้น เช่นเดียวกับผลการวิจัยของวิศรุต สุวรรณวิเวก (2544: 111) วิจัยเรื่องการสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาการสอนทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หลังการสอนทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ ตามแผนการสอนและการทำแบบฝึกการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่าง มีการพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนการสอนและการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและไม่มีความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยสะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้งไม่มีความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยวิชาภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยพบว่า ครูต้องเตรียมความพร้อมเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับบทเรียนก่อน โดยศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ เตรียมใบความรู้ ใบงาน สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง แผ่นซีดีรอมทั้งบทเพลงต่าง ๆ และการจัดโต๊ะเรียนในห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถฟังข้อความจากเครื่องบันทึกเสียงได้อย่างชัดเจนทั่วถึง ซึ่งจะช่วยให้การทำแบบฝึกการฟังได้ผลดียิ่งขึ้น
2. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยพบว่า บางคาบเรียนอาจต้องใช้เวลามากเพราะครูต้องอธิบาย ยกตัวอย่างเพิ่มเติม และเฉลยคำตอบของแบบฝึกในแต่ละชุด ซึ่งครูสามารถยืดหยุ่นและปรับการใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม หรือใช้เวลานอกห้องเรียนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหรือให้คำแนะนำนักเรียนเป็นรายบุคคล
3. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยพบว่า ควรจัดทำแบบฝึกให้มีรูปเล่มน่าสนใจ สีสดใสสวยงาม มีภาพประกอบที่สอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง ภาษาที่ใช้กระชับและเข้าใจง่าย การเลือกเนื้อหาที่นำมาใช้ในแบบฝึกควรเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของนักเรียนเหมาะสมกับวัยของนักเรียน แต่ละเรื่องไม่ควรยากหรือยาวจนเกินไป เพราะอาจทำให้นักเรียนรู้สึกว่าแบบฝึกยากเกินไป เกิดความท้อแท้และเบื่อหน่ายในการทำแบบฝึก

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนเรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ โดยการบูรณาการกับทักษะการอ่านและการดูอย่างมีวิจารณญาณในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณกับวิธีสอนแบบอื่นๆ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

_____ . สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.

_____ . หนังสือเรียนภาษาไทยวรรณคดีวิจารณ์ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

_____ . หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน วิชาภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว, 2548.

_____ . หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.

กองทัพ เคลือบพนิชกุล. การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2542.

กัณฑ์ณัย วรจิตติพล. “การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542.

กาญจนภรณ์ มุขดารา. “การใช้นิทานพื้นเมืองภาคเหนือของประเทศไทย พัฒนาทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530.

กุลธิดา ปัญญาจิรวุฒิ. “การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะ การเขียนร้อยกรอง กาพย์ยานี 11 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

กุสาวดี สนธิสุวรรณ. “การศึกษาผลสัมฤทธิ์การฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 ที่เรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ตามคู่มือครู.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ. ภาษากับการสื่อสาร (ฉบับปรับปรุง)บรรณาธิการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. นครปฐม :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และบาทชน อิมสำราญ. ภาษากับการสื่อสาร. กรุงเทพฯ : บริษัท พี.เพรส
จำกัด, 2548.

ฉัตรนา บุนนาค และคณะ. ศิลปะการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันและทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ :
ประกายพริก, 2529.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. ระบบสื่อการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

ชุดิปัญญา. ก นิทานธรรมะเพิ่มคุณค่าให้ชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไยใหม่, 2551.

_____ . ข นิทานสอนศิลปะการใช้ชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไยใหม่, 2551.

โชษิตา หนูผาสุข. “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การ
ฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดกาญจนบุรี.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการศึกษาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, 2547.

ฐะปะนีย์ นาคทรพร. การสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วน
จำกัด ปกรณ์ศิลป์ พรินติ้ง, 2547.

ฐิติรัตน์ ลดาวัลย์, หม่อมหลวง. การใช้ภาษาไทย 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2538.

ทิพวรรณ หอมพูล. ภาษาไทยการใช้ภาษาไทยเพื่อการอาชีพ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วังอักษร, 2538.

ธิดา โมสิกรัตน์. เอกสารการสอนชุดวิชาการใช้ภาษาไทยหน่วยที่ 1 - 8. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2538.

ธิดา โมสิกรัตน์ และศรีสุดา จริยากุล. เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 1 หน่วยที่ 6 - 11. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526.

นวรรตน์ สุทธิพันธุ์. “การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะ การใช้ถ้อยคำในงานเขียนร้อยแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

เบ็ญจา คงสบาย. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะและเกม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

ประพนธ์ เรืองณรงค์ และคณะ. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 4. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร, 2545.

ปรางอุษา. นิทานเอกของโลก. กรุงเทพฯ : บริษัทไพลิน บุ๊คเน็ท, 2550.

ปิยานุช สอาดสุด. “การออกแบบแบบฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพศิรินทร์ฯ ปทุมธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540.

ผจงวาส พูลแก้ว. แบบฝึกทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน รายวิชา ท 101 ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สุวีริยาสาส์น, 2547.

พยุง ญาณโกมุท. วิธีสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ : ร.พ. แสงสุทธิการพิมพ์, 2518.

พรรณี ชื่นอุไทย. “การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะในการเขียนร้อยแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

พรรณี ชูทัย. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : บริษัทรวุฒิการพิมพ์ จำกัด, 2522.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543.

พวงเล็ก อุดระ. วิธีสอนวิชาภาษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ไพบุลย์ ดวงจันทร์. การใช้ภาษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ ม.ศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.

พ็อน เปรมพันธุ์. ศาสตร์แห่งการใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โครงการตำราวิชาการ ราชภัฏเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ, 2542.

ยุดา รักไทย. คนฉลาดฟัง. กรุงเทพฯ : บริษัทเอ็กซ์เปอร์เน็ท, 2542.

ยุพา ส่งศิริ. ศ. จ. ป. ถ. ภาษาไทย. เอกสารการนิเทศการศึกษาลบปีที่ 223. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2525.

รังสรรค์ จันต๊ะ. เอกสารประกอบการสอนวิชา ศ 130 ภาษาไทย. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2541.

รัชณี ศรีไพรวรรณ. แบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทยสำหรับเด็กแรกเรียน. คู่มือครู-แนวความคิดและ
 วรรณกรรมบางประการเกี่ยวกับกลยุทธ์การสอนเด็กเริ่มเรียนพูดภาษา ปีที่ 2. นครราชสีมา : สำนักศึกษาธิการเขต 11, 2517.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2546.

ลมัยพรรณ เกษมราษฎร์. “การเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่พูด
 ภาษาถิ่นเหนือกับนักเรียนที่พูดภาษากลาง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2534.

เลโอนาร์โด คา วิน ซี นิทานเลโอนาร์โด คา วิน ซี. แปลโดย คารณี เมืองมา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
 สามัคคีสาร (ดอกหญ้า), 2541.

วรรณ โสมประยูร. การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

_____ . การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.

_____ . การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : บริษัทไทย
 วัฒนาพานิชจำกัด, 2544.

วัชรพงศ์ โกมุทธธรรมวิบูลย์และคณะ. ก แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ 1 (ภาคเรียนที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัทธนรัช การพิมพ์ จำกัด, 2546.

_____ . ข แผนการจัดการเรียนรู้ (รายชั่วโมง) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
 (ภาคเรียนที่ 1) กรุงเทพมหานคร: บริษัทธนรัช การพิมพ์ จำกัด, 2546.

_____ . ค แผนการสอนภาษาไทย ท 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ภาคเรียนที่ 1) กรุงเทพมหานคร:
 บริษัทธนรัช การพิมพ์ จำกัด, มปป.

วาสนา บุญสม. การใช้ภาษาไทย 1. กรุงเทพฯ : SR printing, 2541.

วิศรุต สุวรรณวิเวก. “การสร้างเครื่องมือพัฒนาการสอนทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ.”

สุทธิปริทัศน์ 15, 46 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2544), 110 - 112.

ศรีวิไล ดอกจันทร์. ภาษาและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุกัญญา, 2528.

ศศิธร รัชฎลักษณานันท์. ก พฤติกรรมการสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษา. นครราชสีมา : สถาบัน
ราชภัฏนครราชสีมา, 2542.

_____ . ข ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น. กรุงเทพฯ : บริษัท เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น
จำกัด, 2542.

ศิริกุล ปิยานุกูล. “การพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

ศิริรักษ์ ทัพพะกุลธร. “การพัฒนาสื่อเสริมทักษะการฟังด้วยตนเองเกี่ยวกับเรื่องในท้องถิ่นของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคงทองวิทยา จังหวัดนครปฐม.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาการ สอน ภาษา อังกฤษ ใน ฐานะ ภาษา ต่าง ประเทศ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544.

สนิท ตั้งทวี. ก การสอนภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทิพย์อักษร, 2531.

_____ . ข ศิลปะการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,
2531.

สนิท สัตโยภาส. ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท 21
เซนจูรี จำกัด, 2545.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรี สิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ. “การพัฒนานวัตกรรม
เสริมทักษะการเรียนรู้การสอนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.”
วิทยานิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2529.

สมพงษ์ จุลนททัศน. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การใช้แถบบันทึกเสียงพัฒนาทักษะการฟังอย่างมี
วิจารณญาณในห้องปฏิบัติการทางภาษากับในห้องเรียนธรรมดาของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2534.

สมพร แผงพิพัฒน์. ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
โอเดียนสโตร์, 2547.

สวนิต ยมาภัย. การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2527.

สามารถ ศักดิ์เจริญ และคณะ. ภาษาไทย. นครปฐม : โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2536.

สุจริต เพียรชอบ. การพัฒนาการสอนภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

สุปราณี พุดติการณ. ภาษาไทย 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

สุภาภรณ์ สุขประดิษฐ์. หนังสือพิเศษ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดับเบิลเอ, 2546.

สุภาวดี ฉิมคนิสรณ. “ การศึกษาผลของการฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 โรงเรียนแม่พระฟาติมา” ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , 2533.

สุรีย์มาศ บุญฤทธิรุ่งโรจน์. “การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544.

เสนีย์ วิลาวรรณ. หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้ พื้นฐานพัฒนาทักษะภาษาเล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด, 2546.

อรอุมา ตั้งพัฒนาสมบุญ. “การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนสะกดคำ วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

อรุณวรรณ รัตนเดชกำจาย. “การพัฒนาแบบฝึกการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

อัญชลี แจ่มเจริญ. ศึกษา 231 วิธีสอนวิชากลุ่มทักษะ “ภาษาไทย”. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2526.

เอกฉัท จารุเมธีชน. การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2539.

แอนน์ รัตนากร. การใช้วิจารณญาณในการฟังในภาษาไทย 2. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

สัมภาษณ์

กัญญา สามเพชรเจริญ. อาจารย์หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนวัดเกาะวังไทร จังหวัดนครปฐม. สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2549.

ภาษาต่างประเทศ

Burrows, Lisa K; Guthrie, Daphne ; Peterson , Deb ;and Rakow - Larson , Laurie. “Improving Listening Skills in Children.” Master’s Action Research Project, Saint Xavier University and IRI / Skylight, 1999.

Clark, Kimberly A.; Scruggs, Tisha L.; and Szydowski, Sara L. “Improving Listening Skills in The classroom.” Master’s Action Research Project, Saint Xavier University, and IRI / Skylight, 1999.

Geiss, Patricia A.;and Mayer, Rose. “Improving Listening Skills.” Master’s Action Research Project, Saint Xavier University, and IRI / Skylight, 1998.

Owca , Sally; Pawlak , Emmie ;and Pronobis , Melanie . “Improving Student Academic Success through the Promotion of Listening Skills.” Master of Arts Action Research Project, Saint Xavier University and Pearson Skylight Field - Based Master’s Program, 2003.

Smith, Carl B., Ed. “Skills Students Use When Speaking and Listening. ERIC Topical Bibliography and Commentary.” Bloomington, IN.,2003.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1.แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
- 2.แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
- 3.แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฟังอย่างมีวิจารณญาณ

แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ฟังให้ได้ศัพท์แล้วจึงจับไปกระเดียด

ทักษะการฟังนั้นสำคัญยิ่ง

เป็นความจริงที่ควรต้องศึกษา

เรารับฟังข่าวสารนับนานา

ควรรู้ว่าเท็จจริงคือสิ่งใด

ฟังไม่ได้ศัพท์แล้วจับไปกระเดียด

เป็นสำนวนต่อเสียดให้หัวนโหว

เป็นคำสอนเตือนเยาวชนไว้

ฟังอะไรฟังให้ชัดเจนดี

เวลาฟังควรมีมารยาท

ทุกโอกาสบันทึกไว้อย่างเร็วรี

จับใจความสำคัญตามที่มี

ฟังแล้วตีความดูให้รู้จริง

ฟังแล้วคิดวิเคราะห์วิจารณ์เป็น

ฟังโดยเน้นรู้จุดประสงค์ที่ตรงยิ่ง

ฟังแล้วต้องอภิปรายต้องท้วงติง

ฟังทุกสิ่งที่ควรฟังอย่าลืงเล

ฟังให้ได้ศัพท์แล้วจึงจับไปกระเดียด

น่ารังเกียจพวกคุยโวทำโอเอ

รู้ไม่จริงพูดพล่อยพาโลเล

คนจะเสสรวดเยาะให้ได้อาย

ที่มา : หนังสือสอนให้สนุก เป็นสุขกับการเรียน โดย ศ.ดร. สุจริต เพียรชอบ พ.ศ.๒๕๓๕ หน้า ๕๘

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....

คำนำ

การฟังเป็นทักษะที่สำคัญในการสื่อสารของมนุษย์ เป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการเรียนรู้และใช้มากกว่าทักษะอื่น ๆ เพราะเป็นรากฐานสำหรับการเรียนรู้ ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้ ความคิด และความเพลิดเพลิน รวมทั้งเกิดความเข้าใจอันดีระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ทักษะการฟังเป็นทักษะในการรับสาร หากผู้รับสารขาดทักษะในการฟังก็ถือว่ามีความบกพร่องในการใช้ภาษาในการสื่อสารอาจทำให้การสื่อสารไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร สำหรับผู้เรียนควรได้รับการส่งเสริมและฝึกทักษะการฟังอยู่เสมอเพื่อพัฒนาทักษะในการฟังของตนเอง เพราะนอกจากการฟังในชั้นเรียนแล้วในชีวิตประจำวันผู้เรียนยังต้องรับสารจากสื่อมวลชนต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับสาร โดยเฉพาะข่าวและเหตุการณ์สำคัญ เป็นต้น

ผู้จัดทำตระหนักถึงความสำคัญของทักษะการฟัง จึงจัดทำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณขึ้นเพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนเรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณมีทั้งหมด 5 ชุด แต่ละชุดจะมีเนื้อหาข่าว นิทาน และเพลง สำหรับให้ผู้เรียนฟังแล้วทำกิจกรรมจากแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 1, 2, 3 และ 5 เรื่องละ 5 ข้อ ทั้งหมด 6 เรื่อง จำนวน 30 ข้อ ส่วนชุดที่ 4 เรื่องละ 3 ข้อ ทั้งหมด 6 เรื่อง จำนวน 18 ข้อ

แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณมีทั้งหมด 5 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

ชุดที่ 2 การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

ชุดที่ 3 การฟังเพื่อตีความ

ชุดที่ 4 การฟังเพื่อประเมินค่า

ชุดที่ 5 การฟังอย่างมีวิจารณญาณ

เมื่อผู้เรียนฝึกทักษะการฟังด้วยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ทั้ง 5 ชุด แล้วจะช่วยพัฒนาทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณให้ดีขึ้น นำไปประยุกต์ใช้สำหรับการฟังในชีวิตประจำวันของตนเองได้ต่อไป

วันวิสาห์ ปญญาจิรวุฒิ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
3. เพื่อใช้สำหรับฝึกทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณหลังจบบทเรียนเรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

คำแนะนำการใช้แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

1. แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีส่วนประกอบดังนี้

- 1.1 คำนำ
- 1.2 วัตถุประสงค์
- 1.3 คำแนะนำการใช้แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
- 1.4 แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 5 ชุด ได้แก่
  - ชุดที่ 1 การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ
  - ชุดที่ 2 การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
  - ชุดที่ 3 การฟังเพื่อตีความ
  - ชุดที่ 4 การฟังเพื่อประเมินค่า
  - ชุดที่ 5 การฟังอย่างมีวิจารณญาณ

1.5 แต่ละชุดของแบบฝึกที่กำหนดให้นักเรียนฟังซึ่งเป็นข่าว นิทาน และเพลงอย่างละ 2 เรื่อง เมื่อนักเรียนฟังเรื่องละ 2 ครั้งแล้วให้ทำกิจกรรมที่กำหนดให้เรื่องละ 5 ข้อ จากแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 1, 2, 3 และ 5 (ชุดละ 30 คะแนน) ทั้งหมด 6 เรื่อง จำนวน 30 ข้อ ส่วนชุดที่ 4 เรื่องละ 3 ข้อ ทั้งหมด 6 เรื่อง จำนวน 18 ข้อ (30 คะแนน)

2. วิธีใช้แบบฝึก

2.1 ให้นักเรียนทำกิจกรรมในแบบฝึกเรียงลำดับตั้งแต่ชุดที่ 1-ชุดที่ 5 กำหนดเวลาทำกิจกรรม 30 นาที ไม่ควรทำกิจกรรมข้ามแบบฝึกแต่ละชุด

2.2 เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมในแบบฝึกแต่ละชุดเสร็จครูควรเฉลยกิจกรรมในแบบฝึกพร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมเพื่อความเข้าใจของนักเรียน

แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
ชุดที่ 1 การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 1 การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

ตอนที่ 1

กิจกรรมที่ 1.1 การฟังเพื่อจับใจความสำคัญจากข่าว “ไข้เลือดออกนครปฐม อันดับ 6 ของประเทศ”

กิจกรรมที่ 1.2 การฟังเพื่อจับใจความสำคัญจากข่าว “เชิญชวนส่งผลงานประดิษฐ์”

ตอนที่ 2

กิจกรรมที่ 2.1 การฟังเพื่อจับใจความสำคัญจากนิทาน เรื่อง ลูกกวางกับทะเล

กิจกรรมที่ 2.2 การฟังเพื่อจับใจความสำคัญจากนิทาน เรื่อง ใก่ไฟกับสุนัขจิ้งจอกเจ้าเล่ห์

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1 การฟังเพื่อจับใจความสำคัญจากเพลงตาอินกะตানা

กิจกรรมที่ 3.2 การฟังเพื่อจับใจความสำคัญจากเพลงนิทานหิ้งห้อย

ตอนที่ 1

กิจกรรมที่ 1.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังข่าว “ไข้เลือดออกนครปฐม อันดับ 6 ของประเทศ” แล้วเติมคำลงในช่องว่างเกี่ยวกับข่าวต่อไปนี้ (5 คะแนน)

ข่าว “ไข้เลือดออกนครปฐม อันดับ 6 ของประเทศ”

นายชนินทร์ บัวประเสริฐ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม เปิดเผยว่า สถานการณ์ไข้เลือดออกนครปฐมในช่วงระยะเวลา 1 มกราคม – 20 กันยายนที่ผ่านมา มีรายงานผู้ป่วยสะสม 1,802 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 225.78 ต่อประชากรแสนคน ซึ่งติดอันดับที่ 6 ของประเทศ สูงขึ้นจากเดิมอยู่ในลำดับที่ 11 โดยเฉพาะเดือนกันยายนมีผู้ป่วย 455 ราย จำแนกเป็น อ.เมือง 136 คน สามพราน 77 คน บางเลน 72 คน กำแพงแสน 63 คน นครชัยศรี 60 คน พุทธมณฑล 30 คน ดอนตูม 17 คน นั้นหมายถึงมาตรการควบคุมโรคไม่ประสบผลสำเร็จ และยังพบพื้นที่ป่วยต่อเนื่อง 3 เดือนในทุกอำเภอ โดยเฉพาะพื้นที่สิ่งแวดล้อมไม่สะอาดมีกองขยะข้างทาง มียางรถยนต์เก่าวางทิ้งเกลื่อนและที่สำคัญคือ ขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยของทุกคน ขอความร่วมมือทุกหน่วยงานเร่งประชาสัมพันธ์และสร้างกระแสความร่วมมือจากประชาชน เพื่อป้องกันตนเองอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะมาตรการทำความสะอาดบริเวณบ้าน หรือรอบบ้านไม่ให้มีน้ำท่วมขัง รวมถึงการเฝ้าระวังบุตรหลานและคนในครอบครัว หากมีไข้สูงให้รีบไปพบแพทย์ทันที

ที่มา : หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับประจำวันศุกร์ที่ 7 พฤศจิกายน 2551 หน้า 29

ตอนที่ 1

กิจกรรมที่ 1.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังข่าว “ไข้เลือดออกนครปฐม อันดับ 6 ของประเทศ” แล้ว
เติมคำลงในช่องว่างเกี่ยวกับข่าวต่อไปนี้ (5 คะแนน)

ข่าว “ไข้เลือดออกนครปฐม อันดับ 6 ของประเทศ”

นายชินนินทร์ บัวประเสริฐ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม เปิดเผยว่า สถานการณ์
ไข้เลือดออกนครปฐมในช่วงระยะเวลา.....ที่ผ่านมา มี
รายงานผู้ป่วยสะสม 1,802 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 225.78 ต่อประชากรแสนคน ซึ่งติดอันดับที่
.....ของประเทศ สูงขึ้นจากเดิมอยู่ในลำดับที่ 11 โดยเฉพาะเดือนกันยายนมีผู้ป่วย
.....ราย จำแนกเป็น อ.เมือง 136 คน สามพราน 77 คน บางเลน 72 คน
กำแพงแสน 63 คน นครชัยศรี 60 คน พุทธมณฑล 30 คน ดอนตูม 17 คน นั้นหมายถึง
มาตรการควบคุมโรค.....

..... และยังพบพื้นที่ป่วยต่อเนื่อง 3 เดือนในทุกอำเภอ โดยเฉพาะพื้นที่
สิ่งแวดล้อมไม่สะอาดมีกองขยะข้างทาง มียางรถยนต์เก่าวางทิ้งเกลื่อนและที่สำคัญคือ ขาดการมีส่วนร่วม
ร่วมของภาคประชาชน

ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยของทุกคน ขอความร่วมมือทุกหน่วยงานเร่ง
ประชาสัมพันธ์และสร้างกระแสความร่วมมือจาก.....เพื่อป้องกันตนเอง
อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะมาตรการทำความสะอาดบริเวณบ้าน หรือรอบบ้านไม่ให้มีน้ำท่วมขัง
รวมถึงการเฝ้าระวังบุตรหลานและคนในครอบครัว หากมีไข้สูงให้รีบไปพบแพทย์ทันที

ที่มา : หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับประจำวันศุกร์ที่ 7 พฤศจิกายน 2551 หน้า 29

กิจกรรมที่ 1.2 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังข่าว “เชิญชวนส่งผลงานประดิษฐ์” แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

ข่าว “เชิญชวนส่งผลงานประดิษฐ์”

นายวรการ ยกยิ่ง รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี กล่าวถึง สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กำหนดจัดงาน “วันนักประดิษฐ์” และ “วันนักประดิษฐ์นานาชาติ” ครั้งที่ 2 ประจำปี 2552 ระหว่างวันที่ 2-5 กุมภาพันธ์ 2552 ณ ฮอลล์ 9 ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็คเมืองทองธานี อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี จึงขอเชิญชวนส่งผลงานประดิษฐ์คิดค้นที่มีศักยภาพและสามารถพัฒนาไปสู่การผลิตในเชิงพาณิชย์ ภายในวันที่ 15 ตุลาคม 2551 ที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ภารกิจบริหารจัดการผลงานวิจัย ส่วนวิจัยเกียรติคุณ โทรศัพท์หมายเลข 0-2579-2288

ที่มา : หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับประจำวันพุธที่ 15 ตุลาคม 2551 หน้า 26

กิจกรรมที่ 1.2 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังข่าว “เชิญชวนส่งผลงานประดิษฐ์” แล้วตอบคำถามต่อไปนี้
(5 คะแนน)

ข่าว “เชิญชวนส่งผลงานประดิษฐ์”

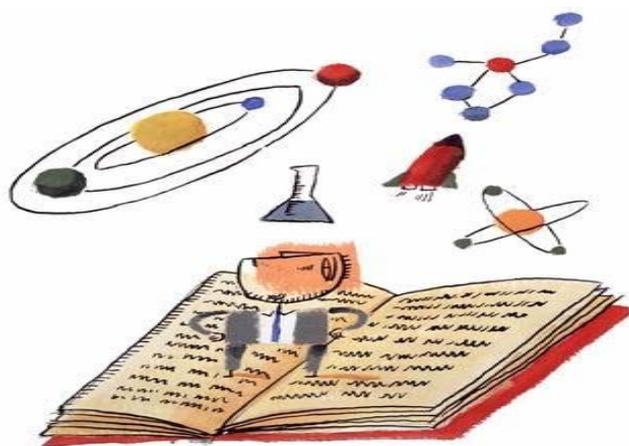
ใคร : _____

ทำอะไร : _____

ที่ไหน : _____

เมื่อไร : _____

อย่างไร : _____

ตอนที่ 2

กิจกรรมที่ 2.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังนิทานเรื่อง ลูกกวางกับทะเล แล้วเติมคำตอบลงในช่องว่าง (5 คะแนน)

นิทานเรื่องลูกกวางกับทะเล

ลูกกวางตัวหนึ่งมีตาข้างเดียว มันรู้ตัวว่าไม่สามารถระวังภัยได้ตลอดเวลา เพราะถ้ามีภัยมาทางด้านตาข้างที่บอด มันก็จะไม่รู้ตัวเพราะมองไม่เห็น

ลูกกวางตาเดียวจึงเดินไปที่ทะเลและหันตาข้างที่บอดไปทางทะเลเพื่อที่ตาข้างที่ดีจะได้หันไปทางชายป่า หากมีภัยมา มันก็จะมองเห็น และหลบหนีได้ทัน ขณะนั้นมีเรือเล็ก ๆ ลำหนึ่งแล่นมาใกล้ชายฝั่ง เมื่อเห็นลูกกวางจึงเอาปืนยิงใส่หลายนัดจนลูกกวางขาดใจตาย

ที่มา : <http://www.fungdham.com/fable/fable048.ktml>

ตอนที่ 2

กิจกรรมที่ 2.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังนิทานเรื่อง ลูกกวางกับทะเล แล้วเติมคำตอบลงในช่องว่าง (5 คะแนน)

1. ลูกกวางตัวหนึ่งมี_____ข้างเดียว
2. ลูกกวางเดินไปที่_____และหันตาข้างที่ดีไปทาง_____
3. ลูกกวางมีวิธีระงับภัยคือ_____
4. มี_____เล่นมาใกล้ชายฝั่ง
5. ลูกกวางตายเพราะ_____

กิจกรรมที่ 2.2 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังนิทานเรื่อง ใ้ไก่ฟ้ากับสุนัขจิ้งจอกเจ้าเล่ห์ แล้วใส่หมายเลข 1-5 หน้าข้อความโดยเรียงลำดับเหตุการณ์ก่อน-หลัง (5 คะแนน)

นิทานเรื่อง ใ้ไก่ฟ้ากับสุนัขจิ้งจอกเจ้าเล่ห์

สุนัขจิ้งจอกเจ้าเล่ห์ตัวหนึ่งเดินผ่านมาเห็นไก่ฟ้าเกาะอยู่บนกิ่งไม้สูงข้างทาง มันอยากจะกินไก่ฟ้าเป็นอย่างยิ่งจึงคิดหาอุบายแล้วเอ่ยขึ้นว่า

“ไก่ฟ้าเอ๋ย ท่านช่างเป็นสัตว์ที่งดงามนัก ปีกของท่านมีสีสันสดใสหลายสี ปากก็งดงามไม่เหมือนใคร อยากรู้จ้กว่าถ้าท่านหลับตาแล้วยังจะงามอยู่หรือไม่”

ไก่ฟ้าได้ฟังคำยกยอก็หลงเคลิบเคลิ้มรีบหลับตาอวดทันที

สุนัขจิ้งจอกก็รีบฉวยโอกาสนั้นกระโดดจับตัวไก่ฟ้าไว้ได้

เมื่อไก่ฟ้าพลาดท่า แต่ก็ยังมีสติ จึงเอ่ยขึ้นว่า

“จิ้งจอกเอ๋ย ก่อนตายข้าอยากฟังเสียงอันไพเราะของท่านอีกครั้งได้ไหม”

สุนัขจิ้งจอกได้ฟังคำป้อยอก็หลงกลรีบอ้าปากเห่าคำราม ไ้ไก่ฟ้าจึงรีบบินหนีจากไป

ทันที

ที่มา : <http://www.fungdham.com/fable/fable048.html>

กิจกรรมที่ 2.2 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังนิทานเรื่องไก่ฟ้ากับสุนัขจิ้งจอกเจ้าเล่ห์ แล้วใส่หมายเลข 1-5 หน้าข้อความโดยเรียงลำดับเหตุการณ์ก่อน-หลัง (5 คะแนน)

_____ 1. สุนัขจิ้งจอกฉวยโอกาสกระโดดจับไก่ฟ้าไว้ได้

_____ 2. สุนัขจิ้งจอกเจ้าเล่ห์ตัวหนึ่งเดินผ่านมาเห็นไก่ฟ้าอยู่บนกิ่งไม้สูงข้างทาง

มันอยากจะกินไก่ฟ้า

_____ 3. ไก่ฟ้ามีสติ ขอฟังเสียงของสุนัขจิ้งจอก พอสุนัขจิ้งจอกอ้าปากไก่ฟ้าก็บินหนี

ทันที

_____ 4. สุนัขจิ้งจอกชมไก่ฟ้าว่าเป็นสัตว์ที่งดงาม ปีกมีสีสันสวยงาม

_____ 5. ไก่ฟ้าเคลิบเคลิ้มกับคำยกยอของสุนัขจิ้งจอกเจ้าเล่ห์

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลงตาอินกะตানাแล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

เพลงตาอินกะตانا

ตาอินกะตانا หาปลาเอามากินกัน
ได้ปลาทุกวัน รักกันก็ปันกันไป
หาปลาตามน่าน หาปลาตามน่าน
จนแม่ใคร ๆ รู้น้ำใจไมตรีปรา
แต่แล้ววันหนึ่ง เคะระห้มาถึงขมึงทิงมา
สองคนถึงครา แย่งหัวปลาหางปลากันเกรียว
ตาอินกะตانا โศกาอาวรณ์จริงเจียว
ตาอยู่มาเด็วเด็ว คว่าพุงเพ็ชว ๆ ไปกิน

ที่มา : <http://www.hawaii.edu/thaisongs/frmtain.htm>

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลงตาอินกะตานาแล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

1. ตาอินกะตานา ประกอบอาชีพอะไร

---

2. คำว่า “บานตะไท” หมายความว่าอย่างไร

---

3. ส่วนใดของปลาที่ตาอินกะตานาแย่งกัน

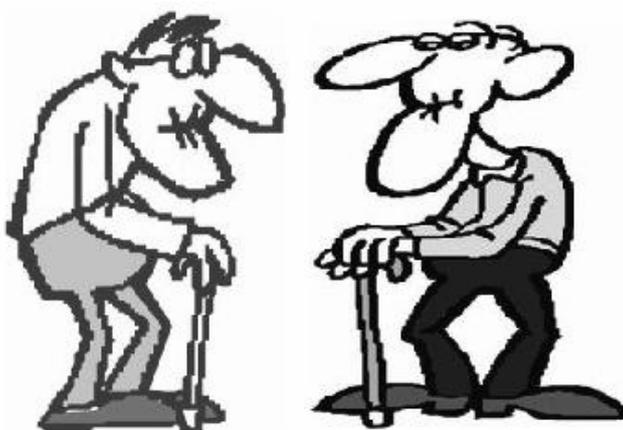
---

4. ใครแย่งพุงปลาของตาอินกะตานา

---

5. เมื่อถูกแย่งพุงปลาตาอินกะตานารู้สึกอย่างไร

กิจกรรมที่ 3.2 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลงนิทานหิ่งห้อยแล้วตอบคำถามข้อ 1-5 โดยวงกลมล้อมรอบตัวอักษร ก., ข., ค. หรือ ง. เพียงคำตอบเดียว (5 คะแนน)

เพลง นิทานหิ่งห้อย

เด็กน้อยได้ยินเรื่องราวกล่าวขานมานาน
 หากใครได้จับหิ่งห้อยมาเก็บเอาไว้ได้หมอน
 นอนคืนนั้นจะฝันดี จะฝันเห็นดวงดาวมากมาย
 ฝันเห็นเจ้าชายเจ้าหญิง ฝันแสนสวยงาม
 เด็กน้อยนั่งตักคุณยายไปตามความจริง
 ยายยิ้มกินหมากหนึ่งคำไม่ตอบอะไรสายหัว
 ใจเด็กน้อยอยากเห็นจริง อยากเห็นดวงดาวมากมาย
 อยากเห็นเจ้าชาย เจ้าหญิง อยากฝันสวยงาม
 หิ่งห้อยนับร้อยนับพันส่องแสงระยิบระยับกัน สว่างไสวไปทั้งดั้นคำพูด
 เด็กน้อยแอบออกมา ไล่คว้าแสงน้อยมาดู
 ใส่ไว้ในกล่องงามหรู ซ่อนไว้ได้หมอนแล้วนอนคอยฝันดี
 ตื่นเช้าพอได้ลืมตา มองเห็นคุณยาย
 มาแกล้งถามว่าเจออะไร สนุกแค่ไหนที่ฝัน
 ใจเด็กน้อยจึงทบทวน ไม่ฝันเห็นอะไรมากมาย
 รีบคืนเร็วไว้ได้หมอนเปิดฝานั้นดู
 หิ่งห้อยในกล่องตอนนี้เหมือนนอนหลับตัวหนึ่ง
 ไม่สวยดังซึ่งตอนอยู่ใต้ดั้นคำพูดส่องแสง
 ยายจึงยิ้มและสอนตาม จะมองเห็นความงามที่จริง
 อย่างังความจริงไม่เห็นอย่างังความงาม
 หิ่งห้อยนับร้อยนับพัน ส่องแสงระยิบระยับกัน สว่างไสวไปทั้งดั้นคำพูด
 เด็กน้อยถือกล่องออกมา เปิดฝาแล้วเง้มองดู
 นอนน้อยในกล่องงามหรู ก็เปล่งแสงสุกใสบินไปรวมกัน
 เด็กน้อยนอนหลับสบาย อมยิ้มละไม ได้หมอนไม่มีกล่องอะไร ไม่มีสิ่งใดใดถูกขัง
 นอนคืนนั้นจึงฝันดี ฝันเห็นดวงดาวมากมาย
 ฝันเห็นเจ้าชายเจ้าหญิง ฝันแสนสวยงาม
 ที่มา : ศิลปิน เฉลียง อัลบั้มเฉลียงเอกเขนก

กิจกรรมที่ 3.2 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลงนิทานหิ่งห้อยแล้วตอบคำถามข้อ 1-5 โดยวงกลมล้อมรอบตัวอักษร ก., ข., ค. หรือ ง. เพียงคำตอบเดียว (5 คะแนน)

1. คุณยายของเด็กน้อยกำลังทำอะไร

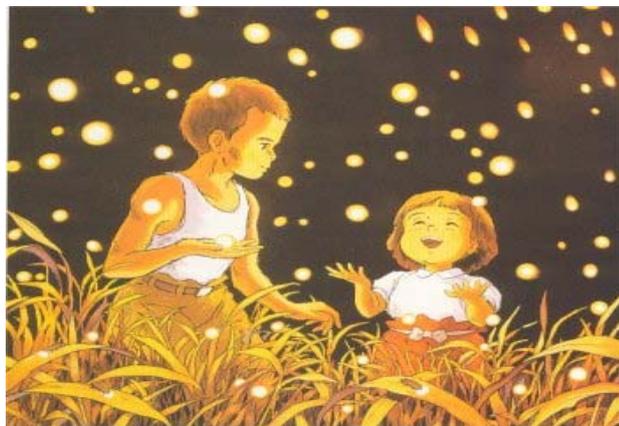
ก. ทำกับข้าว	ข. นั่งกินหมาก
ค. อ่านหนังสือ	ง. ซ่อมแซมเสื้อผ้าของหลาน
2. หิ่งห้อยอาศัยอยู่ที่ดินอะไร

ก. ดินลำพู	ข. ดินจําปี
ค. ดินมะม่วง	ง. ดินมะขาม
3. เพราะเหตุใดเด็กน้อยจึงจับหิ่งห้อยใส่กล่องแล้วนำไปไว้ใต้หมอน

ก. เพราะอยากดูหิ่งห้อยใกล้ ๆ	ข. เพราะชอบแสงของหิ่งห้อย
ค. เพราะคุณยายให้จับหิ่งห้อย	ง. เพราะอยากนอนหลับฝันดี
4. เพราะเหตุใดเมื่อเปิดกล่องออกมาหิ่งห้อยในกล่องใต้หมอนจึงเหมือนหนอนตัวหนึ่ง

ก. เพราะมันไม่ส่งแสงสว่าง	ข. เพราะมันถูกขังไว้ในกล่อง
ค. เพราะมันไม่ชอบที่มีด	ง. เพราะมันตายแล้ว
5. เมื่อเด็กน้อยนำกล่องออกมาแล้วแง้มฝากล่องดูหิ่งห้อยในกล่องเป็นอย่างไร

ก. หิ่งห้อยตายแล้ว	ข. หิ่งห้อยกลายเป็นหนอน
ค. หิ่งห้อยไม่ยอมออกจากกล่อง	ง. หิ่งห้อยเปล่งแสงแล้วบินไปรวมกันที่ต้นลำพู

เคล็ดลับการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ชุดที่ 1 การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

ตอนที่ 1

กิจกรรมที่ 1.1

1. 1 มกราคม – 20 กันยายน
2. อันดับที่ 6
3. 455 ราย
4. ไม่ประสบผลสำเร็จ
5. ประชาชน

กิจกรรมที่ 1.2

- ใคร : นายवरการ ยกยิ่ง รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี, นายवरการ ยกยิ่ง, รองผู้ว่าราชการ จังหวัดราชบุรี
- ทำอะไร : กล่าวถึงสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ กำหนดจัดงาน “วันนักประดิษฐ์” และ “วันนักประดิษฐ์นานาชาติ ครั้งที่ 2 ประจำปี 2552
- ที่ไหน : ณ ฮอลล์ 9 ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็คเมืองทองธานี อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
- เมื่อไร : ระหว่างวันที่ 2-5 กุมภาพันธ์ 2552
- อย่างไร : เชิญชวนส่งผลงานประดิษฐ์คิดค้นที่มีศักยภาพและสามารถพัฒนาสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ ภายในวันที่ 15 ตุลาคม 2551 ที่สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

ตอนที่ 2

กิจกรรมที่ 2.1

1. ตา
2. ทะเล, ชายป่า
3. ยืนหันตาข้างที่บิดไปทางทะเลและหันตาข้างที่ดีไปทางชายป่า
4. เรือเล็ก ๆ ลำหนึ่ง
5. ถูกป็นยิงใส่

กิจกรรมที่ 2.2

- _____ 4 _____ 1. สุนัขจิ้งจอกฉวยโอกาสกระโดดจับไก่ฟ้าไว้ได้
- _____ 1 _____ 2. สุนัขจิ้งจอกเจ้าเล่ห์ตัวหนึ่งเดินผ่านมาเห็นไก่ฟ้าอยู่บนกิ่งไม้สูงข้างทาง มันอยากจะกินไก่ฟ้า
- _____ 5 _____ 3. ไก่ฟ้ามีสติ ขอฟังเสียงของสุนัขจิ้งจอก พอสุนัขจิ้งจอกอ้าปากไก่ฟ้าก็บินหนีทันที
- _____ 2 _____ 4. สุนัขจิ้งจอกชมไก่ฟ้าว่าเป็นสัตว์ที่งดงาม ปีกมีสีสันสวยงาม
- _____ 3 _____ 5. ไก่ฟ้าเคลิบเคลิ้มกับคำยกยอของสุนัขจิ้งจอกเจ้าเล่ห์

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1

1. อาชีพหาปลา
2. มากมาย
3. หัวปลาและหางปลา
4. ตายอยู่
5. โศกเศร้า

กิจกรรมที่ 3.2

1. ข.	4. ก.
2. ก.	5. ง.
3. ง.	

แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
ชุดที่ 2 การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 2 การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

ตอนที่ 1

กิจกรรมที่ 1.1 การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากข่าว “จังหวัดนครปฐมเฝ้าระวัง- ไข้หวัดนก”

กิจกรรมที่ 1.2 การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากข่าว “อบจ. แปดริ้วนำเด็กเข้าค่าย- คุณธรรม”

ตอนที่ 2

กิจกรรมที่ 2.1 การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากนิทานเรื่อง สิงโตกับลูกแกะ

กิจกรรมที่ 2.2 การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากนิทานเรื่อง ลากับน้ำแข็ง

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1 การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเพลง เรียงความเรื่องแม่

กิจกรรมที่ 3.2 การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเพลง พระคุณที่สาม

ตอนที่ 1

กิจกรรมที่ 1.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังข่าว “จังหวัดนครปฐมเฝ้าระวังไข้หวัดนก” แล้วเขียนตัวอักษร ท หน้าข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง เขียนตัวอักษร ค หน้าข้อความที่เป็นข้อคิดเห็น ลงในช่องว่างหน้าข้อ (5 คะแนน)

“จังหวัดนครปฐมเฝ้าระวังไข้หวัดนก”

นายชนินทร์ บัวประเสริฐ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม เปิดเผยว่า ศูนย์ควบคุมโรคไข้หวัดนก (Avian Influenza Control Center) สำนักงานควบคุมป้องกันและบำบัดโรคสัตว์กรมปศุสัตว์ แจ้งสถานการณ์โรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีก ปี 2551 จำนวน 3 จุด ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ พิจิตร และสุโขทัย นอกจากนี้สถานการณ์สัตว์ปีกป่วยตายกะทันหันในพื้นที่ของจังหวัดชัยนาท และสุโขทัย ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบในระบบนิเวศและสภาวะอากาศที่เปลี่ยนแปลง อาจส่งผลต่อการแพร่ระบาดของเชื้อโรคไข้หวัดนกได้ ในส่วนของจังหวัดนครปฐม ยังไม่พบการแพร่ระบาดของเชื้อโรคไข้หวัดนกแต่อย่างใด จึงขอให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ปีกและเกษตรกรผู้เลี้ยง สัตว์ปีกในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยให้ดูแลสัตว์ปีกและเฝ้าระวังการเกิดโรคไข้หวัดนกอย่างใกล้ชิด หากพบสัตว์ปีกป่วยตายให้รีบแจ้งสัตวแพทย์ อาสาปศุสัตว์ อาสาสมัครสาธารณสุข หรือ อสม. หรือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่ทันที เพื่อเป็นการป้องกันการกลับมาแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนก

ที่มา : หนังสือพิมพ์ยอดแหลมนิวส์ ฉบับประจำวันอาทิตย์ที่ 16 พฤศจิกายน – วันอาทิตย์ที่ 30 พฤศจิกายน 2551 หน้า 9

ตอนที่ 1

กิจกรรมที่ 1.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังข่าว “จังหวัดนครปฐมเฝ้าระวังไข้หวัดนก” แล้วเขียนตัวอักษร ท หน้าข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง เขียนตัวอักษร ค หน้าข้อความที่เป็นข้อคิดเห็น ลงในช่องว่างหน้าข้อ (5 คะแนน)

- _____ 1. นายชนินทร์ บัวประเสริฐ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม
- _____ 2. ศูนย์ควบคุมโรคไข้หวัดนก สำนักงานควบคุมป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์ แจ้งสถานการณ์โรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีก ปี 2551 จำนวน 3 จุด ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ พิจิตร และสุโขทัย
- _____ 3. ในส่วนของจังหวัดนครปฐมยังไม่พบการแพร่ระบาดของเชื้อโรคไข้หวัดนกแต่อย่างใด
- _____ 4. ขอให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ปีกและเกษตรกรผู้เลี้ยง สัตว์ปีกในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยให้ดูแลสัตว์ปีกและเฝ้าระวังการเกิดโรคไข้หวัดนกอย่างใกล้ชิด
- _____ 5. หากพบสัตว์ปีกป่วยตายให้รีบแจ้งสัตวแพทย์ อาสาปศุสัตว์ อาสาสมัครสาธารณสุข หรือ อสม. หรือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่ทันที เพื่อเป็นการป้องกันการกลับมาแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนก

กิจกรรมที่ 1.2 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังข่าว “อบจ.แปดริ้วนำเด็กเข้าค่ายคุณธรรม” แล้วเขียนคำว่า ข้อเท็จจริงในวงเล็บหน้าข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงและเขียนคำว่า ข้อคิดเห็น ในวงเล็บหน้าข้อความที่เป็นข้อคิดเห็น ตามข้อความที่กำหนดให้ (5 คะแนน)

ข่าว “อบจ.แปดริ้วนำเด็กเข้าค่ายคุณธรรม”

นายกิตติ เป้าเปี่ยมทรัพย์ นายก อบจ.ฉะเชิงเทรา เปิดเผยว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทราจัดโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ให้กับเด็กนักเรียนโรงเรียนพนมอศุฬวิทยา 2 ชำป่างาม ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัด อบจ.ฉะเชิงเทรา ขึ้น ณ วัดบึงกระจับ อ.พนมสารคาม

สำหรับโครงการดังกล่าวที่ได้จัดขึ้นนั้น โดยนำเด็กนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 จำนวน 186 คน เข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความสามานสามัคคี และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมถึงเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในปีมหามงคล พระชนมพรรษา 81 พรรษา ตลอดจนเพื่อให้นักเรียนฝึกความอดทนอดกลั้นและความเพียรพยายามในการฝึกสติให้มีสมาธิ ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การศึกษาในปัจจุบันนี้ เรื่องของการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งควรทำควบคู่ไปกับกิจกรรมหลักด้านวิชาการ เพื่อเน้นให้เยาวชนมีคุณธรรม จริยธรรม ฝังลึกอยู่ในจิตใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งกับตนเองและสังคมตลอดไป

ที่มา : หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับประจำวันพฤหัสบดีที่ 25 ธันวาคม 2551 หน้า 25

กิจกรรมที่ 1.2 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังข่าว “อบจ.แปดริ้วนำเด็กเข้าค่ายคุณธรรม” แล้วเขียนคำว่า ข้อเท็จจริงในวงเล็บหน้าข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงและเขียนคำว่า ข้อคิดเห็น ในวงเล็บหน้าข้อความที่เป็นข้อคิดเห็น ตามข้อความที่กำหนดให้ (5 คะแนน)

- ( ) 1. นายกิตติ เป้าเปี่ยมทรัพย์ นายก อบจ.ฉะเชิงเทรา
- ( ) 2. โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ให้กับเด็กนักเรียนโรงเรียนพนมอศุล-
วิทยา 2 ชำป่างาม
- ( ) 3. เด็กนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 จำนวน 186 คน
เข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม
- ( ) 4. ตลอดจนเพื่อให้นักเรียนฝึกความอดทนอดกลั้นและความเพียรพยายามใน
การฝึกสติให้มีสมาธิ ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- ( ) 5. การศึกษาในปัจจุบันนี้ เรื่องของการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับ
นักเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งควรทำควบคู่ไปกับกิจกรรมหลักด้าน
วิชาการ

ตอนที่ 2

กิจกรรมที่ 2.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังนิทานเรื่องสิงโตกับลูกแกะแล้วทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่กล่าวถูกต้องและทำเครื่องหมาย X หน้าข้อความที่กล่าวไม่ถูกต้อง (5 คะแนน)

นิทานเรื่อง สิงโตกับลูกแกะ

สิงโตตัวหนึ่งถูกขังอยู่ในกรง คนจึงนำลูกแกะมาให้มันกินเป็นอาหาร สัตว์ใดเล่าจะน่ารักและอ่อนนุ่มล่อมตัวเท่ากับลูกแกะที่ยอมสัตว์ทุกชนิด อย่างไรก็ตาม ลูกแกะของเราตัวนี้ไม่กลัวสิงโต มันไปนอนซุกอกสิงโตราวกับเป็นแม่ของมัน

สิงโตรู้สึกตื่นตันใจกับความบริสุทธิ์ไร้เดียงสาของลูกแกะมาก จึงถอดเขี้ยวเล็บไว้เสีย และยินดีที่จะให้อาหารมากกว่าฆ่าลูกแกะกิน

ที่มา : หนังสือนิทานเลโอนาร์โด ดา วินชี แปลโดย ดารณี เมืองมา. พิมพ์ครั้งที่ 2 โรงพิมพ์สามัคคีสาร (ดอกหญ้า) พ.ศ. 2541 หน้า 55

ตอนที่ 2

กิจกรรมที่ 2.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังนิทานเรื่องสิงโตกับลูกแกะแล้วทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่กล่าวถูกต้องและทำเครื่องหมาย X หน้าข้อความที่กล่าวไม่ถูกต้อง (5 คะแนน)

- _____ 1. “สิงโตตัวหนึ่งถูกขังอยู่ในกรง” เป็นข้อเท็จจริง
- _____ 2. “คนจึงนำลูกแกะมาให้มันกินเป็นอาหาร” เป็นข้อคิดเห็น
- _____ 3. “สัตว์ใดเล่าจะน่ารักและอ่อนนุ่มถ่อมตัวเท่ากับลูกแกะที่ยอมสัตว์ทุกชนิด”
เป็นข้อคิดเห็น
- _____ 4. “ลูกแกะของเราตัวนี้ไม่กลัวสิงโต มันไปนอนซุกอกสิงโตราวกับเป็นแม่ของมัน”
เป็นข้อคิดเห็น
- _____ 5. “สิงโตรู้สึกตื่นตันใจกับความบริสุทธิ์ไร้เดียงสาของลูกแกะมากจึงถอดเขี้ยวเล็บไว้เสีย สิงโตยินดีที่จะอดอาหารมากกว่าฆ่าลูกแกะกิน” เป็นข้อคิดเห็น

กิจกรรมที่ 2.2 คำชี้แจงให้นักเรียนฟังเรื่องลากับน้ำแข็ง แล้วเติมคำว่า ข้อเท็จจริง หรือข้อคิดเห็นลงในช่องว่างหลังข้อความที่กำหนดให้ (5 คะแนน)

นิทานเรื่อง ลากับน้ำแข็ง

ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ล่าจี้เกียดตัวหนึ่งไม่มีแรงแม้แต่จะเดินไปจนถึงคอกของมัน
 อากาศหนาวจัดเพราะเป็นฤดูหนาว หนทางทุกสายเหมือนกันหมด เพราะมีน้ำค้างแข็งปกคลุมอยู่

“เข้าไปไกลกว่านี้แล้วละ” เจ้าลาพูดพร้อมกับล้มตัวลงนอนกับพื้น

นกกระจอกใจดีตัวหนึ่งบินมาจับบนหัวของมัน กระซิบบว่า

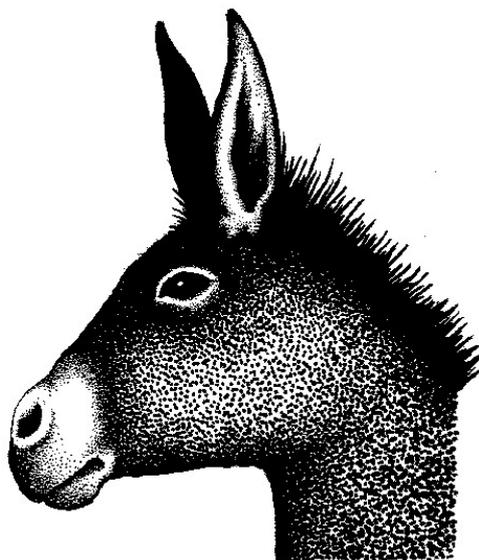
“อย่าทำเป็นลาโง่เลย เจ้าไม่ได้นอนอยู่บนทางที่ดีหรอกนะ แต่อยู่บนทะเลสาบ
 แข็งตัว ระวังให้ตื่นะ มันลึกลับมาก”

เจ้าลาต้องง่วงนอนแล้ว มันพอใจที่จะหนาวและนอนหลับมากกว่า ที่นี้ความร้อนจาก
 ตัวมันก็ค่อย ๆ ทำให้น้ำแข็งละลายจนที่นอนของมันแตกแยกออกจากกัน เมื่อมันตกลงไปในน้ำแล้ว
 นั้นแหละมันถึงได้รู้สึกตัวตื่นขึ้น แต่ก็สายเกินไป เพราะมันจมน้ำตายเสียก่อน ผลของความขี้เกียจ
 นั้นมหันต์นัก

ที่มา : หนังสือนิทานเลโอนาร์โด ดา วินชี แปลโดย คารณี เมืองมา. พิมพ์ครั้งที่ 2
 โรงพิมพ์สามัคคีสาร (ดอกหญ้า) พ.ศ. 2541 หน้า 15

กิจกรรมที่ 2.2 คำชี้แจงให้นักเรียนฟังเรื่องลาภกับน้ำแข็ง แล้วเติมคำว่า ข้อเท็จจริง หรือข้อคิดเห็นลงในช่องว่างหลังข้อความที่กำหนดให้ (5 คะแนน)

- ( ) 1. ลาภี่เกียดตัวหนึ่งไม่มีแรงแม้แต่จะเดินไปจนถึงคอกของมัน
- ( ) 2. อากาศหนาวจัดเพราะเป็นฤดูหนาว
- ( ) 3. “อย่าทำเป็นลาโง่เลย เจ้าไม่ได้นอนอยู่บนทางที่ดีหรอกนะ”
- ( ) 4. ความร้อนจากตัวมันก็ค่อย ๆ ทำให้น้ำแข็งละลายจนที่นอนของมันแตกแยกออกจากกัน
- ( ) 5. ผลของความขี้เกียจนั้นมหันต์นัก

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1 คำชี้แจงให้นักเรียนฟังเพลง เรียงความเรื่องแม่ แล้วโยงเส้นจับคู่ข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อความที่เป็นข้อคิดเห็นทางด้านขวามือที่มีความสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนดให้ทางด้านซ้ายมือ (5 คะแนน)

เพลง เรียงความเรื่องแม่

ศิลปิน นื่อง ๆ จากบ้านราชวิถี บ้านมหาเมฆ

นา นา นา...น้ำ น้ำ...นา นา...น้ำ นา
 คุณครูสั่งให้เขียน เรียงความเรื่องแม่ฉัน
 บอกให้ส่งให้ทันวันพรุ่งนี้ มั่นยากจึงทำไมไหว
 หนูแม่ไม่มี แล้วจะเขียนให้ได้อย่างไร
 เป็นห่วงก็ไม่รู้ คุณเลิกไม่คุ้น กอดแม่อุ่นจริง ๆ มั่นจริงไหม
 พร้อมหน้ากันทานอาหาร เคยมีแคฝอยไป
 ไม่มีเพลงกล่อมใดไม่มี
 ห่มผ้าไม่เคยอุ่นเลย กอดหอมอนไม่เคยอุ่นใจ
 นอนหลับไปอย่างเดียวดายทุกที
 ไม่มีอะไรจะเขียนให้ครูได้อ่านพรุ่งนี้
 บนหน้ากระดาษก็เลอะน้ำตา
 ถ้าแม่ฟังอยู่ ไม่ว่าแม่อยู่ไหน
 ไม่ว่าแม่เป็นใคร ช่วยส่งรักกลับมา
 ถ้าแม่ฟังอยู่ คิดถึงหนูหน่อยหนา หนูขอสัญญาว่า หนูจะเป็นเด็กดี
 เป็นห่วงก็ไม่รู้ คุณเลิกไม่คุ้นกอดแม่อุ่นจริง ๆ มั่นจริงไหม
 พร้อมหน้ากันทานอาหาร เคยมีแคฝอยไป
 ไม่มีเพลงกล่อมใดไม่มี

ที่มา : <http://music.thaicool.com/musicget.asp?id=2102>

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1 คำชี้แจงให้นักเรียนฟังเพลง เรียงความเรื่องแม่ แล้วโยงเส้นจับคู่ข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อความที่เป็นข้อคิดเห็นทางด้านขวามือที่มีความสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนดให้ทางด้านซ้ายมือ (5 คะแนน)

ข้อเท็จจริง

ข้อคิดเห็น

1. คุณครูสั่งให้เขียน เรียงความเรื่องแม่ฉัน บอกให้ส่งให้ทันวันพรุ่งนี้
2. มันยากจะทำไม่ไหว หนูแม่ไม่มี แล้วจะเขียนให้ได้อย่างไร
3. เป็นห่วงก็ 모르 ดูแลก็ไม่คุ้น กอดแม่อุ่นจริงๆ มันจริงไหม
4. พร้อมหน้ากันทานอาหาร เคยมีแค้นไป
5. ไม่มีเพลงกล่อมใดไม่มี
6. ห่มผ้าไม่เคยอุ่นเลย กอดหอมอนไม่เคยอุ่นใจ
7. นอนหลับไปอย่างเฉิวตายทุกที ไม่มีอะไรจะเขียนให้ครูได้อ่านพรุ่งนี้
8. บนหน้ากระดาษก็เลอะน้ำตา
9. ถ้าแม่ฟังอยู่ ไม่ว่าแม่อยู่ไหน ไม่ว่าแม่เป็นใคร ช่วยส่งรักกลับมา
10. ถ้าแม่ฟังอยู่ คิดถึงหนูหน่อยหนา หนูขอสัญญาว่า หนูจะเป็นเด็กดี

กิจกรรมที่ 3.2 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลง พระคุณที่สามแล้วนำตัวอักษร ก-จ หน้าข้อความใส่งลงในตารางแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นที่กำหนดให้ (5 คะแนน)

เพลงพระคุณที่สาม

ครูบาอาจารย์ที่ท่านประทานความรู้มาให้
 อบรมจิตใจให้รู้ผิดชอบชั่วดี
 ก่อนจะนอนสวดมนต์อ่อนนวยททุกที
 ขอกุศลบุญบารมีส่งเสริมครูนี้ให้ร่มเย็น
 ครูมีบุญคุณจึงขอเทิดทูนเอาไว้เหนือเกล้า
 ท่านสั่งสอนเรา อบรมให้เราไม่เวียน
 ท่านอุทิศไม่คิดถึงความยากเย็น
 สอนจนรู้จัดเจนเฝ้าแน่นเฝ้าแน่นมิได้อำพราง
 พระคุณที่สามมงดงามแจ่มใส
 แต่หาใครหนอใครเปรียบเปรยครูไว้ว่าเป็นเรือจ้าง
 กลาดจากความจริงยิ่งคิดยิ่งเห็นว่าผิดทาง
 มีใครไหนบ้างแนะนำแนวทางอย่างครู
 บุญเคยทำมาแต่ปางใด เรายกให้ท่าน
 ตั้งใจกราบกรานระลึกคุณท่านกตัญญู
 โรคและภัยข่ามาแผ้วพานคุณครู
 ขอกุศลผลบุญคำชู ให้ครูเป็นสุขชั่ววันรันดร
 ...ให้ครูเป็นสุขชั่ววันรันดร...

ที่มา : แผ่นพับกำหนดการในพิธีไหว้ครูประจำปีการศึกษา 2551 คณะ
 ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ วันที่ 19 มิถุนายน 2551

กิจกรรมที่ 3.2 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลง พระคุณที่สามแล้วนำตัวอักษร ก-จ หน้าข้อความใต้วง
ในตารางแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นที่กำหนดให้ (5 คะแนน)

- ก. ครูบาอาจารย์ที่ท่านประทานความรู้มาให้ อบรมจิตใจให้รู้ผิดชอบชั่วดี
- ข. ก่อนจะนอนสวดมนต์อ่อนนวยททุกที ขอกุศลบุญบารมีส่งเสริมครูนี้ให้ร่มเย็น
- ค. ท่านอุทิศไม่คิดถึงความยากเย็น สอนจนรู้จัดเจนเฝ้าแน่นเฝ้าแะมิได้อำพราง
- ง. พระคุณที่สามงดงามแจ่มใส แต่ว่าใครหนอใครเปรียบเปรยครูไว้ว่าเป็นเรือจ้าง
- จ. คลาดจากความจริงยิ่งคิดยิ่งเห็นว่าผิดทาง มีใครไหนบ้างแนะนำแนวทางอย่าง
ครู

ข้อเท็จจริง

ข้อคิดเห็น

เฉลยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ชุดที่ 2 การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

ตอนที่ 1

กิจกรรมที่ 1.1

1. ท	4. ค
2. ท	5. ค
3. ท	

กิจกรรมที่ 1.2

- (ข้อเท็จจริง) 1. นายกิตติ เป้าเปี่ยมทรัพย์ นายก อบจ.ฉะเชิงเทรา
- (ข้อเท็จจริง) 2. โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ให้กับเด็กนักเรียนโรงเรียนพนมอดุล-
วิทยา 2 อำเภอวังน้ำเย็น
- (ข้อเท็จจริง) 3. เด็กนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 จำนวน 186 คน เข้าค่าย
คุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม
- (ข้อเท็จจริง) 4. ตลอดจนเพื่อให้นักเรียนฝึกความอดทนอดกลั้นและความเพียรพยายามในการ
ฝึกสติให้มีสมาธิ ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- (ข้อคิดเห็น) 5. การศึกษาในปัจจุบันนี้ เรื่องของการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับ
นักเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งควรทำควบคู่ไปกับกิจกรรมหลักด้านวิชาการ

ตอนที่ 2

กิจกรรมที่ 2.1

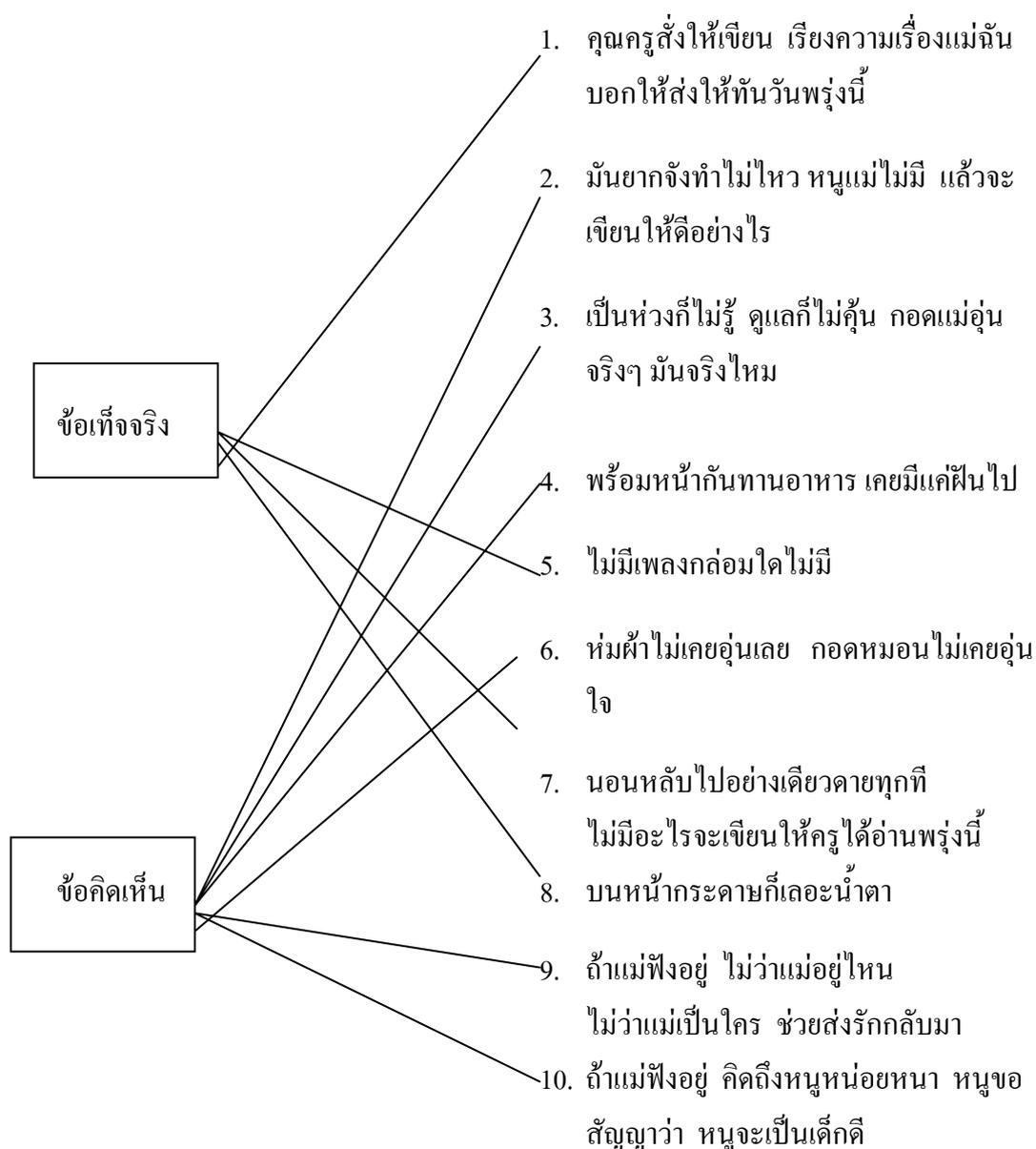
<u>✓</u>	1. “สิงโตตัวหนึ่งถูกขังอยู่ในกรง” เป็นข้อเท็จจริง
<u>X</u>	2. “คนจึงนำลูกแกะมาให้มันกินเป็นอาหาร” เป็นข้อคิดเห็น
<u>✓</u>	3. “สัตว์ใดเล่าจะน่ารักและอ่อนน้อมต่อมตัวเท่ากับลูกแกะที่ยอมสัตว์ทุกชนิด” เป็นข้อคิดเห็น
<u>✓</u>	4. “ลูกแกะของเราตัวนี้ไม่กลัวสิงโต มันไปนอนซุกอกสิงโตราวกับเป็นแม่ของมัน” เป็นข้อคิดเห็น
<u>X</u>	5. “สิงโตรู้สึกตื่นตันใจกับความบริสุทธิ์ไร้เดียงสาของลูกแกะมากจึงถอดเขี้ยวเล็บ ไว้เสีย สิงโตยินดีที่จะอดอาหารมากกว่ามาลูกแกะกิน” เป็นข้อคิดเห็น

กิจกรรมที่ 2.2

- (ข้อเท็จจริง) 1. ลานี้เกียดตัวหนึ่งไม่มีแรงแม่แต่จะเดินไปจนถึงคอกของมัน
- (ข้อเท็จจริง) 2. อากาศหนาวจัดเพราะเป็นฤดูหนาว
- (ข้อคิดเห็น) 3. “อย่าทำเป็นลาโง่เลย เจ้าไม่ได้นอนอยู่บนทางที่ดีหรอกนะ”
- (ข้อเท็จจริง) 4. ความร้อนจากตัวมันก็ค่อย ๆ ทำให้น้ำแข็งละลายจนที่นอนของมันแตกแยกออกจากกัน
- (ข้อคิดเห็น) 5. ผลของความขี้เกียจนั่นมันหันคั่นัก

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1

กิจกรรมที่ 3.2

ข้อเท็จจริง
ก.
ข.

ข้อคิดเห็น
ค.
ง.
จ.

แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
ชุดที่ 3 การฟังเพื่อตีความ

แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 3 การฟังเพื่อตีความ

ตอนที่ 1

กิจกรรมที่ 1.1 การฟังเพื่อตีความจากข่าว “ร้องทุกข์”

กิจกรรมที่ 1.2 การฟังเพื่อตีความจากข่าวเรื่อง “อนุภาพการไอลามมีฤทธิ์ร้ายแรงเทียบชั้นถึงชั้น “อาวุธชีวภาพ”

ตอนที่ 2

กิจกรรมที่ 2.1 การฟังเพื่อตีความจาก นิทานเรื่อง หนังสือพิเศษ

กิจกรรมที่ 2.2 การฟังเพื่อตีความจาก นิทานเรื่อง พระจันทร์ในน้ำ

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1 การฟังเพื่อตีความจากเพลง ก้อนหินก้อนนั้น

กิจกรรมที่ 3.2 การฟังเพื่อตีความจากเพลง ของขวัญจากก้อนดิน

ตอนที่ 1

กิจกรรมที่ 1.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังข่าว “ร้องทุกข์” แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

ข่าว “ร้องทุกข์”

ชาวบ้านที่ไปพิพาทกับเกษตรกรเฉลิมพระเกียรติ ต.คลองหมื่น อ.คลองหลวง จ. ปทุมธานี เห็นแล้วเสียดาย พื้นที่นาไหน ปล่อยให้แห้งเหี่ยว ไร่การเหี่ยวแลต้นไม้ก็ยืนต้นตาย เหมือนไม่เคยได้น้ำอย่างนี้ต้องมีต้อนเปลี่ยนแปลงฯ ปลุกกันใหม่รี.

ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับประจำวันพฤหัสบดีที่ 18 ธันวาคม 2551 หน้า 9

ตอนที่ 1

กิจกรรมที่ 1.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังข่าว “ร้องทุกข์” แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

1. สภาพพื้นที่หญ้าที่เหี่ยวแห้ง ต้นไม้ยืนต้นตาย แสดงว่าเจ้าหน้าที่มีลักษณะนิสัยอย่างไร
_____
2. “ต้นไม้ก็ยืนต้นตาย” หมายความว่าอย่างไร
_____
3. ข้อความ “พื้นที่หญ้าโหวง ปล่อยให้แห้งเหี่ยวไร้การเหลียวแล ต้นไม้ก็ยืนต้นตาย เหมือนไม่เคยได้น้ำ” แสดงน้ำเสียงของผู้เขียนอย่างไร
_____
4. ข้อความ “อย่างนี้ก็ต้องสิ้นเปลืองบๆ ปลุกกันใหม่รี” แสดงว่าผู้เขียนรู้สึกอย่างไร
_____
5. จุดมุ่งหมายของผู้เขียนข่าวร้องทุกข์คืออะไร
_____
_____

กิจกรรมที่ 1.2 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังข่าว “อนุภาพการไอจามมีฤทธิ์ร้ายเทียบชั้นถึงชั้นอาวุธชีวภาพ” แล้วนำตัวอักษร ก-จ หน้าข้อความใต้ลงในวงเล็บหน้าชื่อที่กำหนดให้ (5 คะแนน)

ข่าว “อนุภาพการไอจามมีฤทธิ์ร้ายเทียบชั้นถึงชั้นอาวุธชีวภาพ”

กระทรวงสาธารณสุขอังกฤษต้องออกประกาศเตือนให้เห็นถึงอันตรายทางการไอจามบนรถไฟว่า อาจจะมีอนุภาพเท่ากับ “อาวุธชีวภาพ” เพราะทำให้ผู้โดยสารคนอื่นต้องพลอยติดโรคหวัดไปด้วยมากถึง 150 คน

กระทรวงสาธารณสุขได้ออกประกาศ จากผลของการศึกษาของคณะผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งศึกษากับผู้โดยสารจำนวน 1,300 คนด้วยกัน กล่าวว่า ผู้ที่ไอจามโดยไม่ได้ป้องกัน จะทำให้เกิดเม็ดละอองเรื้อนแสนฟุ้งกระจายไปในอากาศ ด้วยความเร็วถึงชั่วโมงละ 128 กม. และแค่ต่อจากนั้นอีก 5 นาที เท่านั้น เชื้อโรคซึ่งคนอื่นได้รับจากเก้าอี้ที่นั่ง ประตูรถ ราวบันไดเลื่อน และพื้นผิวของที่ต่าง ๆ ก็จะสามารถแทรกซึมเข้าไปในร่างกายผู้คนที่ได้มากถึง 150 คน

ประกาศได้บอกแนะนำว่า เพื่อที่พร้อมจะเผชิญภัยเช่นนั้น จึงควรระวังการคาดทักติดตัวกันไว้ตลอดเวลา

ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับประจำวันศุกร์ที่ 19 ธันวาคม 2551 หน้า 7

ตอนที่ 2

กิจกรรมที่ 2.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังนิทานเรื่อง หนังสือวิเศษ แล้วโยงเส้นจับคู่ข้อความที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน (5 คะแนน)

นิทานเรื่อง หนังสือวิเศษ

โต้งเป็นเด็กที่เกลียดการอ่านหนังสือที่สุด โต้งจึงกลายเป็นเด็กที่อ่านหนังสือไม่ออกเลยสักตัวเดียว แต่โต้งก็ไม่เคียดแค้นแต่อย่างใด

หลังเลิกเรียนเย็นวันหนึ่ง แม่บอกกับ โต้งว่ามีพัสดุไปรษณีย์จากคุณปู่ส่งมาถึง โต้งวางอยู่บนโต๊ะหนังสือในห้อง โต้งตื่นเต้นดีใจรีบวิ่งขึ้นไปบนห้องทันที

โต้งรีบแกะห่อพัสดุออกอย่างตื่นเต้น อาจจะเป็นเกมสนุก ๆ หรือของเล่นอะไรสักอย่าง แต่โต้งก็ต้องผิดหวังเพราะสิ่งที่คุณปู่ส่งมาให้กลับกลายเป็นเพียงหนังสือเล่มหนึ่งเท่านั้น โต้งรู้สึกผิดหวังอย่างมาก พอเปิดออกดูก็มีแต่ตัวหนังสือที่โต้งอ่านไม่ออก แล้วโต้งก็โยนหนังสือเล่มนั้นทิ้งอย่างไม่สนใจ

คืนนั้นมีเสียงประหลาดเสียงหนึ่งดังขึ้นในห้องและปลุกให้โต้งต้องตื่นขึ้น ทันทีที่โต้งเปิดไฟบนหัวเตียง โต้งก็พบกับร่างของใครคนหนึ่งนั่งหันหลังอยู่บนโต๊ะหนังสือซึ่งขณะนี้เต็มไปด้วยเศษกระดาษที่มันฉีกจากหนังสือกระจายระจุกกระจาย ทำให้โต้งต้องตกใจสุดขีดก็คือ เมื่อร่างนั้นหันทางทางโต้ง ใบหน้าของมันเหมือนใบหน้าของโต้งไม่มีผิด เพียงแต่มันมีเขาสองข้าง และใบหน้าที่ดูร้ายกว่า ทำให้โต้งรู้สึกกลัวจนลุกไปทั้งตัว

“ข้าคือความโง่ที่ออกมาจากตัวของเจ้า ข้าเกลียดความฉลาด ข้าเกลียดหนังสือทุกเล่มบนโลกนี้ และข้าจะทำลายหนังสือทุกเล่มที่มีในโลกนี้ให้หมด แล้วเจ้าก็จะต้องกลายเป็นทาสของข้าตลอดไป”

พูดจบเจ้าปีศาจก็ฉีกทำลายหนังสือของมันต่อไป

ทันใดนั้นก็มียักษ์หนึ่งดังออกมาจากข้างซอกเตียงของโต้ง

“ช่วยฉันขึ้นไปที ฉันช่วยเธอได้นะ”

โต้งชะโงกหน้ามองลงไปข้างซอกเตียงทันที และก็พบหนังสือที่โต้งโยนทิ้งไปเมื่อ

เย็นนี้

“เธอจะช่วยฉันได้อย่างไรล่ะ”

“ง่ายนิดเดียว ก็แค่เธอเปิดฉันแล้วอ่านให้มันฟังเท่านั้น มันก็จะหายไปทันที”

หนังสือกล่าว

“แต่มันอ่านหนังสือไม่ออกเลยสักตัวเดียว” โต้งพูด

“ไม่เป็นไรฉันจะช่วยเธอเอง” หนังสือกล่าว

แล้วโต้งก็เปิดหนังสือออกอ่านทันทีและด้วยอำนาจวิเศษรวมกับความตั้งใจจริงของโต้ง จึงทำให้โต้งอ่านหนังสือนั้นได้อย่างคล่องแคล่ว

ทันทีที่เจ้าปีศาจความโง่ได้ยินเสียงอ่านหนังสือของโต้ง มันก็รู้สึกทรมานมากและก็ค่อย ๆ สลายตัวไปในที่สุด

โต้งกล่าวขอบคุณหนังสือวิเศษที่ช่วยทำให้โต้งอ่านหนังสือออก และไม่ต้องกลายเป็นทาสของเจ้าปีศาจความโง่อีกต่อไป

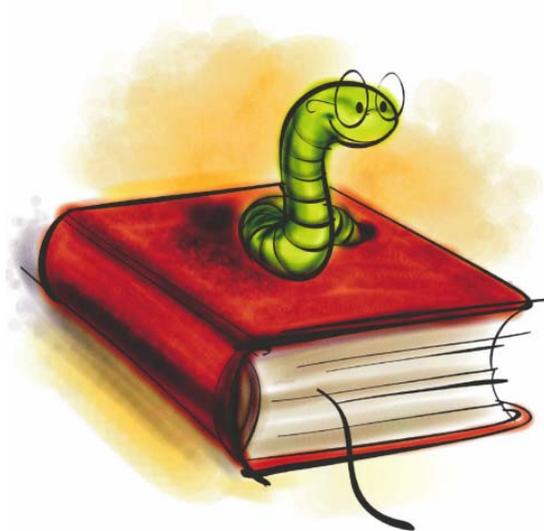
นับจากนั้นเป็นต้นมาโต้งก็กลายเป็นเด็กที่ขยันอ่านหนังสือและก็กลายเป็นคนที่เรียนเก่งในที่สุด

ที่มา : คัดและตัดตอนมาจากนิทานเรื่องหนังสือวิเศษจากหนังสือผลงานนิทานที่
คณะกรรมการประกวดระดับอุดมศึกษาและบุคคลทั่วไป โครงการดับเบิลเอเล่านิทานให้น้องฟัง โดย
นางสาว สุภาภรณ์ สุขประเสริฐ พ.ศ. 2546 หน้า 66-75

ตอนที่ 2

กิจกรรมที่ 2.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังนิทานเรื่อง หนังสือวิเศษ แล้วโยงเส้นจับคู่ข้อความที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน (5 คะแนน)

1. โด่ง	ก. คนโง่หรือคนที่อ่านหนังสือไม่ออก
2. ปีสาง	ข. สิ่งที่น่าสนใจให้คนอยากอ่านหนังสือ
3. ทาสของปีศาจ	ค. ความรู้, ความฉลาด
4. หนังสือ	ง. เด็กขี้เกียจที่ไม่ชอบการอ่านหนังสือที่สุด และอ่านหนังสือไม่ออกเลย
5. หนังสือวิเศษ	จ. ความโง่ หน้าเหมือนโด่ง มีเขาสองข้าง ไบหน้าคร่ำกว่า ทำลายหนังสือทุกเล่มใน โลก

กิจกรรมที่ 2.2 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังนิทานเรื่อง พระจันทร์ในน้ำ แล้วตอบคำถามลงในวงเล็บท้ายข้อ (5 คะแนน)

นิทานพระจันทร์ในน้ำ

ในสมัยก่อนนั้นมีหมู่บ้านแห่งหนึ่ง เป็นหมู่บ้านใหญ่ที่มีการค้าขายกันอย่างคึกคัก มีพ่อค้าจากเมืองต่าง ๆ เดินทางมาค้าขายเป็นจำนวนมาก และในคืนหนึ่งซึ่งเป็นคืนเดือนหงาย แสงจันทร์นั้นสาดส่องไปทั่วทั้งแผ่นดิน พ่อค้าคนหนึ่งซึ่งเดินทางมาทั่วทุกสารทิศ ในคืนนั้นเอง เขาได้เดินทางมายังหมู่บ้านแห่งนั้น สิ่งที่เขาคาดหวังก็คือ การที่มีชาวเมืองอยู่กันอย่างอุ่นหนาฝาคั่ง มีการจับจ่ายใช้สอยกันอย่างสนุกสนานและสินค้าของเขาจะต้องเป็นที่นิยม แต่สิ่งที่เขาพบก็คือเมือง ๆ หนึ่งที่แทบจะเรียกได้ว่าเป็นเมืองร้างเพราะตั้งแต่เขาเดินเข้าเมืองมานั้น เขาไม่พบกับคนแม้แต่คนเดียว

ทันใดนั้นเอง เขาก็ได้พบกับผู้คนมากมาย ซึ่งเป็นผู้คนในหมู่บ้านแห่งนั้น กำลังยืนล้อมรอบบ่อน้ำขนาดใหญ่กลางหมู่บ้านอยู่ และเมื่อพ่อค้าเข้าไปดูก็เห็นว่าคนในหมู่บ้านนั้นช่วยกันเอาไหโยนลงไปใต้น้ำ และทุกคนก็ช่วยกันลุ้น ทำให้พ่อค้านั้นรู้สึกแปลกใจเป็นอย่างยิ่งกับการกระทำดังกล่าว

“ไม่ทราบว่าคุณท่านกำลังจะจับปลาหรือว่าหาของที่ตกลงไปในน้ำกันหรือ”
พ่อค้าพเนจรได้ถาม

พวกเขาจึงช่วยพระจันทร์ ตอนนี้มีมันกำลังตกน้ำ” ชาวบ้านคนนั้นพูดด้วยน้ำเสียงที่จริงจังปนวิตกกังวล

เมื่อพ่อค้านั้นได้ฟังเช่นนั้นก็อดที่จะหัวเราะออกมาไม่ได้

“ผิดแล้วพวกท่าน พระจันทร์นั้นยังอยู่บนฟ้าเหมือนเดิม ที่ท่านเห็นกันนั้นเป็นเงาที่ทอดลงมาในน้ำต่างหาก” พ่อค้ากล่าว

“ท่านจะมารู้ดีได้อย่างไร นี่พระจันทร์ตกน้ำเห็นกันอยู่ชัด ๆ ชายอีกคนหนึ่งกล่าว การโต้เถียงของพ่อค้าและคนในหมู่บ้านเริ่มขึ้น แต่แม้พ่อค้าจะพูดจาว่าอย่างไร ชาวบ้านก็ไม่เชื่อแม้แต่น้อย ไม่ยอมมองไปบนฟ้าไม่พอ ยังจับไล่พ่อค้าพเนจรคนนั้นออกจากหมู่บ้านโดยทันทีทันใด

ที่มา : หนังสือนิทานเอกของโลก โดยปรางอุษา. บริษัทไพลินบุ๊คเน็ต จำกัด, พ.ศ. 2550 หน้า 48-50

กิจกรรมที่ 2.2 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังนิทานเรื่อง พระจันทร์ในน้ำ แล้วตอบคำถามลงในวงเล็บท้ายข้อ (5 คะแนน)

1. สิ่งที่เขาคาดหวังก็คือการที่มีชาวเมืองอยู่กันอย่างอุ่นหนาฝาคั่ง คำว่า “อุ่นหนาฝาคั่ง” หมายถึง อะไร (_____)
2. เพราะเหตุใดคนในหมู่บ้านจึงช่วยกันเอาไหโยนลงไปในบ่อน้ำขนาดใหญ่ (_____)
3. เมื่อพ่อค้าฟังจากชาวบ้านว่าจะช่วยพระจันทร์ที่กำลังจะตกน้ำแล้วเขาก็อดที่จะหัวเราะไม่ได้ แสดงว่าพ่อค้าคิดอย่างไรต่อวิธีการดังกล่าว (_____)
4. คำพูด “ท่านจะมารู้ดีได้อย่างไร นี่พระจันทร์ตกน้ำเห็นกันอยู่ชัด ๆ” จากคำพูดแสดงให้เห็นว่าชาวบ้านเป็นคนเช่นไร (_____)
5. จากนิทานสิ่งใดที่ผู้เขียนต้องการใช้เป็นจุดเด่นในการนำเสนอ นิทานเรื่องนี้ (_____)

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลง ก้อนหินก้อนนั้น แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

เพลง ก้อนหินก้อนนั้น

อัลบั้ม Time Machine

ศิลปิน : โรส ศิรินทิพย์

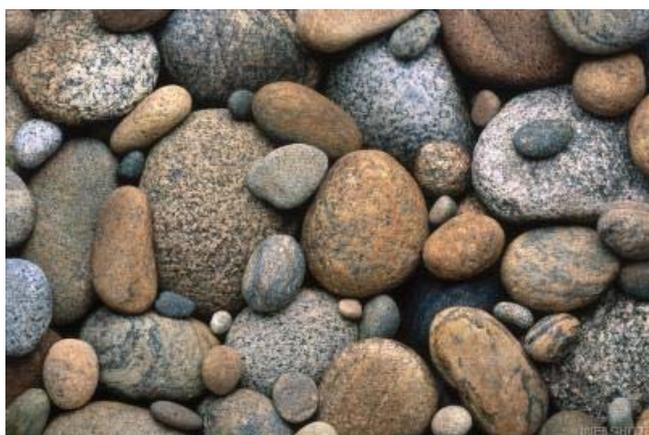
เคยมีใครสักคนได้บอกฉันมา
 ว่าเวลาใครมาทำกับเราให้เจ็บหัวใจ
 ลองไปเก็บก้อนหินขึ้นมาสักอัน
 ถูมันอยู่อย่างนั้นและบีบมันไว้
 บีบให้แรงจนสุดแรง ให้มือทั้งมือมันเริ่มสั่น
 ใครคนนั้นยิ้มให้ฉัน ถามว่าเจ็บมือใช่ไหม
 *ไม่มีอะไรจะทำร้ายเธอ ได้เท่ากับเธอทำตัวของเธอเอง
 ให้เธอคิดเอาเอง ว่าชีวิตของเธอเป็นของใคร
 ไม่มีอะไรจะทำร้ายเธอ ถ้าเธอไม่รับมันมาใส่ใจ
 ถูกเขาทำร้าย เพราะใจเธอแบกรับมันเอง
 ใครมาทำกับเธอให้เจ็บหัวใจ
 ก็แค่ให้ก้อนหินก้อนนั้นให้เธอรับมา
 เพียงเธอจับมัน โยนให้ไกลสายตา
 หรือเธอปรารถนาจะเก็บมันไว้
 หากยิ่งขมยิ่งแบกไป หัวใจของเธอก็ต้องสั่น
 หากยังทำตัวแบบนั้น ถามว่าปวดใจใช่ไหม (ซ้ำ * 2 ครั้ง)
 ถูกเขาทำร้าย เพราะใจเธอรับไว้เอง

ที่มา : .siamzone.com

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลง ก้อนหินก้อนนั้น แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

1. คำว่า “ก้อนหิน” จากบทเพลงมีความหมายเปรียบเทียบหมายถึงอะไร
_____
2. ข้อความ “ไม่มีอะไรจะทำร้ายเธอได้เท่ากับเธอทำตัวของเธอเอง” ผู้แต่งเพลงต้องการบอก
ว่า คนที่จะทำร้ายเราได้คือใคร
_____
3. ข้อความ “เพียงเธอจับมันโยนให้ไกลสายตา” หมายความว่าอย่างไร
_____
4. ข้อความ “หากยิ่งขมยิ่งแบกไป หัวใจของเธอก็ต้องสั่น” คำว่า “แบก” หมายถึงอะไร
_____
5. จากบทเพลงก้อนหินก้อนนั้นน้ำเสียงของผู้แต่งเพลงเป็นอย่างไร
_____

กิจกรรมที่ 3.2 คำชี้แจงให้นักเรียนฟังเพลง ของขวัญจากก้อนดิน แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ โดย วงกลมล้อมรอบตัวอักษร ก., ข., ค., และ ง. เพียงคำตอบเดียว(5 คะแนน)

เพลงของขวัญจากก้อนดิน

เราทุกคนก็เหมือนก้อนดินแค่ก้อนหนึ่ง
 เพราะบางไร้ค่าไร้ความหมาย อ่อนแอเหมือนโคลน
 ไหลไปตามทางเรื่อยไป เมื่อน้ำแห้งไปก็แตกกระแหง
 มีพลังเพียงแค่แรงเดียวที่ยึดเรา เหนียวรั้งเราไว้ให้กล้าแข็ง
 รวมผู้คนมากมายให้ทรงพลังแข็งแรง
 รวมเม็ดดินทุกเม็ดให้เป็นแผ่นดิน
 * เรารู้พ่อต้องเหนื่อยสักเพียงไหน ต้องลำบากใจกายไม่เคยสิ้น
 เพราะพ่อรู้พ่อคือพลังแห่งแผ่นดิน
 ให้เราพออยู่พอกินกันต่อไป
 หากจะหาของขวัญให้พ่อสักกล่อง เราทั้งผองจะพร้อมกันได้ไหม
 บวกกันเป็นดินเดียวให้พ่อได้สุขใจไม่ต้องเหนื่อยเกินไปอย่างที่เป็นมา
 ช่วยกันทำความดีให้พ่อได้สุขใจ ไม่ต้องเหนื่อยเกินไปอย่างที่แล้วมา

ที่มา : <http://www.private.book.com/wp/?p=279>

กิจกรรมที่ 3.2 คำชี้แจงให้นักเรียนฟังเพลง ของขวัญจากก้อนดิน แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ โดยวงกลมล้อมรอบตัวอักษร ก., ข., ค., และ ง. เพียงคำตอบเดียว(5 คะแนน)

1. จากเนื้อเพลงคำว่า “พ่อ” หมายถึงใคร
  - ก. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
  - ข. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
  - ค. พ่อทุกคนในประเทศไทย
  - ง. พ่อของนักเรียนทุกคน
2. ข้อความที่ว่า “หากจะหาของขวัญให้พ่อสักกล่อง เราทั้งผองจะพร้อมกันได้ไหม” แสดงน้ำเสียงอย่างไรของผู้พูด

ก. ชูบั้งคับ	ข. ขอร้อง
ค. เจริญชวน	ง. ตักเตือน
3. “เพราะพ่อรู้พ่อคือพลังแห่งแผ่นดิน ให้เราพอยู่พอกินกันต่อไป” คำว่า “พอยู่พอกิน” สอดคล้องกับข้อใด

ก. เศรษฐกิจพอเพียง	ข. มุลินิธิชัยพัฒนา
ค. ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร	ง. โครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ
4. จุดมุ่งหมายของเพลงนี้คืออะไร
  - ก. ต้องการให้ทุกคนทราบว่าพระองค์คือพลังแห่งแผ่นดิน
  - ข. ต้องการให้ทุกคนถวายของขวัญแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
  - ค. ต้องการให้ทุกคนทราบว่าพระองค์มีพระราชกรณียกิจต่าง ๆ มากมาย
  - ง. ต้องการให้ทุกคนร่วมทำความดีถวายแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
5. ข้อใดที่นักเรียนสามารถทำความดีถวายแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้อย่างเหมาะสม

ก. ตั้งใจเรียน	ข. ไม่นินทาเพื่อน
ค. นำสุนัขจรจัดไปเลี้ยงที่บ้าน	ง. ทำงานหารายได้ให้ครอบครัว

เฉลยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ชุดที่ 3 การฟังเพื่อตีความ

ตอนที่ 1

กิจกรรมที่ 1.1

1. สภาพพื้นที่หญ้าที่เหี่ยวแห้ง ต้นไม้ยืนต้นตาย แสดงว่าเจ้าหน้าที่มีลักษณะนิสัยอย่างไร
ขาดความรับผิดชอบ
2. “ต้นไม้ก็ยืนต้นตาย” หมายความว่าอย่างไร
ต้นไม้ที่ตายแล้วแต่ยังไม่ล้ม
3. ข้อความ “พื้นที่หญ้าโหวง ปล่อยให้แห้งเหี่ยวไร้การเหลียวแล ต้นไม้ก็ยืนต้นตาย เหมือนไม่เคยได้น้ำ” แสดงน้ำเสียงของผู้เขียนอย่างไร
คำหน้าที่เจ้าหน้าที่ไม่ดูแลและรับผิดชอบต่อพื้นที่หญ้าและต้นไม้
4. ข้อความ “อย่างนี้ก็ต้องสิ้นเปลืองงบบฯ ปลุกกันใหม่รี” แสดงว่าผู้เขียนรู้สึกอย่างไร
รู้สึกเสียค่างบประมาณที่เสียไป
5. จุดมุ่งหมายของผู้เขียนข่าวร้องทุกข์คืออะไร
ต้องการให้มีเจ้าหน้าที่มาดูแลและรับผิดชอบต่อพื้นที่หญ้าและต้นไม้บริเวณพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ

กิจกรรมที่ 1.2

- ง. 1. ขึ้นมาเสมอกัน, ขึ้นมาในระดับเดียวกัน
- ก. 2. เม็ดละอองเรื้อนแสนพุงกระจายไปในอากาศ ด้วยความเร็วถึงชั่วโมงละ 128 กม. และแค่ต่อจากนั้นอีก 5 นาที เชื้อโรคที่ผู้อื่นได้รับก็จะแทรกซึมสู่ร่างกายมากถึง 150 คน
- ค. 3. การพกพากระดาศพิษชุดติดตัวไว้เพื่อพร้อมเผชิญภัยจากการไอจาม
- ข. 4. วัตถุประสงค์ของการนำเสนอข่าวอนุภาพการไอจามมีฤทธิ์ร้าย เทียบชั้นถึงชั้นอาวุธชีวภาพ
- จ. 5. เปรียบเทียบความร้ายแรงของโรคหวัด

ตอนที่ 2

กิจกรรมที่ 2.1

1. โต้ัง	ก. คนโง่หรือคนที่อ่านหนังสือไม่ออก
2. ปีสาง	ข. สิ่งที่น่าสนใจให้คนอยากอ่านหนังสือ
3. ทาสของปีสาง	ค. ความรู้, ความฉลาด
4. หนังสือ	ง. เด็กๆ ที่ไม่ชอบการอ่านหนังสือที่สุด และอ่านหนังสือไม่ออกเลย
5. หนังสือวิเศษ	จ. ความโง่ หน้าเหมือนโต้ัง มีเขาสองข้าง ไบหน้าร้ายกว่า ทำลายหนังสือทุกเล่มใน โลก

กิจกรรมที่ 2.2

- สิ่งที่เขาคาดหวังก็คือการที่มีชาวเมืองอยู่กันอย่างอุ่นหนาฝาคั่ง คำว่า “อุ่นหนาฝาคั่ง” หมายถึง อะไร (มากมายคับคั่ง)
- เพราะเหตุใดคนในหมู่บ้านจึงช่วยกันเอาไหโยนลงไปในบ่อน้ำขนาดใหญ่ (เพราะคิดว่าจะเป็นวิธีการช่วยพระจันทร์ไม่ให้ตกน้ำ)
- เมื่อพ่อค้าฟังจากชาวบ้านว่าจะช่วยพระจันทร์ที่กำลังจะตกน้ำแล้วเขาก็อดที่จะหัวเราะไม่ได้ แสดงว่าพ่อค้าคิดอย่างไรต่อวิธีการดังกล่าว (คิดว่าเป็นวิธีการที่เป็นไปไม่ได้ที่จะช่วยพระจันทร์ไม่ให้ตกน้ำ เพราะพระจันทร์ไม่ได้ตกน้ำแต่เป็นเพียงเงาสะท้อนในน้ำ)
- คำพูด “ท่านจะมารู้ดีได้อย่างไร นี่พระจันทร์ตกน้ำเห็นกันอยู่ชัด ๆ” จากคำพูดแสดงให้เห็นว่าชาวบ้านเป็นคนเช่นไร (โง่งมมาย)
- จากนิทานสิ่งใดที่ผู้เขียนต้องการใช้เป็นจุดเด่นในการนำเสนอเนื้อหาของเรื่องนี้ (ความโง่, ขาดการศึกษาจึงไม่รู้ลักษณะของธรรมชาติ)

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1

1. คำว่า “ก๊อนหิน” จากบทเพลงมีความหมายเปรียบเทียบหมายถึงอะไร
 _____
 ความเจ็บช้ำใจ
2. ข้อความ “ไม่มีอะไรจะทำร้ายเธอได้เท่ากับเธอทำตัวของเธอเอง” ผู้แต่งเพลงต้องการบอก
 ว่าคนที่จะทำร้ายเราได้คือใคร
 _____
 ตัวเราเอง
3. ข้อความ “เพียงเธอจับมันโยนให้ไกลสายตา” หมายความว่าอย่างไร
 _____
 ไม่สนใจ, ไม่ใส่ใจ
4. ข้อความ “หากยิ่งขมยิ่งแบกไป หัวใจของเธอก็ต้องสั้น” คำว่า “แบก” หมายถึงอะไร
 _____
 สนใจ, นำมาใส่ใจ
5. จากบทเพลงก๊อนหินก๊อนหินน้ำเสียงของผู้แต่งเพลงเป็นอย่างไร
 _____
 เตือนสติผู้ฟัง

กิจกรรมที่ 3.2

1. ก.	4. ง.
2. ค.	5. ก.
3. ก.	

แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
ชุดที่ 4 การฟังเพื่อประเมินค่า

แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 4 การฟังเพื่อประเมินค่า

ตอนที่ 1

กิจกรรมที่ 1.1 การฟังเพื่อประเมินค่าจากข่าว “ฟังเพลงสนุกสนานส่งเสริมสุขภาพใจ”

กิจกรรมที่ 1.2 การฟังเพื่อประเมินค่าจากข่าว “เยาวชนขาดคุณธรรมและปลูกฝังตั้งแต่เด็ก”

ตอนที่ 2

กิจกรรมที่ 2.1 การฟังเพื่อประเมินค่าจากนิทานเรื่อง กบกับหนู

กิจกรรมที่ 2.2 การฟังเพื่อประเมินค่าจากนิทานเรื่อง เป็ดกับเหยี่ยว

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1 การฟังเพื่อประเมินค่าจากเพลง อิมฮุ่น

กิจกรรมที่ 3.2 การฟังเพื่อประเมินค่าจากเพลง โลกสวยด้วยมือเรา

ตอนที่ 1

กิจกรรมที่ 1.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังข่าว “ฟังเพลงสนุกสนานรื่นเริง ส่งเสริมสุขภาพใจแข็งแรง” แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

ข่าว “ฟังเพลงสนุกสนานรื่นเริง ส่งเสริมสุขภาพใจแข็งแรง”

นักวิจัยในอเมริกาศึกษาพบว่า การฟังเพลงโปรดมีส่วนช่วยทำให้ระบบหลอดเลือดทำงานดีขึ้น นับเป็นหลักฐานครั้งแรกที่แสดงว่าอารมณ์คนเราถูกปลุกขึ้นมาได้เมื่อฟังเพลงที่สนุกสนาน และมีผลดีต่อสุขภาพในการทำหน้าที่ของหลอดเลือดอีกด้วย

นักวิจัยคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยแมริแลนด์ ในบัลติมอร์ ได้ศึกษากับอาสาสมัครชายสุขภาพดีที่ไม่สูบบุหรี่ 70 เปอร์เซนต์ อายุเฉลี่ย 36 ปี พบว่า คนตรีที่อาสาสมัครเลือกฟังแล้วทำให้อารมณ์ดีสนุกสนานนั้น จะทำให้เนื้อเยื่อในหลอดเลือดขยายตัวเพื่อให้กระแสโลหิตไหลเวียนดีขึ้น ผลสนองตอบด้านสุขภาพเช่นนี้เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับที่นักวิจัยกลุ่มเดียวกันนี้เคยศึกษาไว้เมื่อปี 2548 เกี่ยวกับการหัวเราะ การศึกษาครั้งนี้พบว่า เมื่ออาสาสมัครฟังเพลงในแบบที่ตนรู้สึกว่าจะส่งผลต่อหลอดเลือดให้ตีบแคบลง กล่าวคือการไหลเวียนของโลหิตลดลง

ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับประจำวันเสาร์ที่ 15 พฤศจิกายน 2551 หน้า 7

ตอนที่ 1

กิจกรรมที่ 1.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังข่าว “ฟังเพลงสนุกสนานรื่นเริง ส่งเสริมสุขภาพใจแข็งแรง” แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

1. จากข่าวนักเรียนคิดว่าน่าเชื่อถือหรือไม่ว่า “ฟังเพลงสนุกสนานรื่นเริง ส่งเสริมสุขภาพใจแข็งแรง” เพราะอะไร (2 คะแนน)

---

2. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ว่าเมื่อได้ฟังเพลงที่สนุกสนานจะมีผลต่อสุขภาพใจแข็งแรง (2 คะแนน)
เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย _____
เพราะ _____

---

3. จากข่าวนักเรียนคิดว่ากรฟังเพลงสนุกสนานรื่นเริงมีคุณค่าต่อสุขภาพใจอย่างไร (1 คะแนน)

กิจกรรมที่ 1.2 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังข่าว “เยาวชนไทยขาดคุณธรรม แนะเร่งปลูกฝังตั้งแต่ยังเด็ก” แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

ข่าว “เยาวชนไทยขาดคุณธรรม แนะเร่งปลูกฝังตั้งแต่ยังเด็ก”

น.ส.นราทิพย์ พุ่มทรัพย์ ผอ.ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์ธรรม) เปิดเผยว่า จากการประชุมสัมมนายุทธวิธีการสอนที่มุ่งเน้น ความรู้คู่คุณธรรม และการสอดแทรกจริยธรรมในการสอนของเครือข่ายอุดมศึกษาเขตภาคกลาง เพื่อพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย ตนได้นำเสนอการปฏิรูปการศึกษาโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมของเวียดนามให้ที่ประชุม รับทราบ ซึ่งการศึกษาเวียดนามทุกระดับชั้นจะตีประกาสหลักคำสอนของประธานาธิบดี โฮจิมินห์ 5 ข้อ ได้แก่ 1. รักประเทศชาติ รักประชาชน 2. เรียนเก่ง ทำงานเก่ง 3. รักษาอนามัยดี 4. วินัยดี และ 5. ซื่อสัตย์ กล้าหาญ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ยังสอนวิธีการทำความดี เช่น ช่วยเหลือผู้อื่น รักเพื่อนมนุษย์ด้วย

ที่ประชุมเห็นว่าประเทศไทยยังมีการส่งเสริมการเรียนรู้ และศึกษาคุณธรรมน้อยมาก โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ส่งผลให้เด็กไทยไม่ใส่ใจในการทำความดี ศูนย์คุณธรรมจึงได้พยายามส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาเห็นวิธีการทำความดีต่าง ๆ เพื่อนำไปส่งเสริมให้เด็กของตนเองได้ฝึกฝน การทำความดี และฝึกการมีจิตอาสาเพื่อสังคม ซึ่งเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม จะต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็กกันอย่างต่อเนื่อง” ผอ.ศูนย์คุณธรรมกล่าว

ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับประจำวันพฤหัสบดีที่ 9 ตุลาคม 2551 หน้า 7

กิจกรรมที่ 1.2 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังข่าว “เยาวชนไทยขาดคุณธรรม เนละเร่งปลูกฝังตั้งแต่ยังเด็ก” แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

1. นักเรียนคิดว่าถ้าเยาวชนไทยขาดคุณธรรมจริยธรรมจะส่งผลกระทบต่อประเทศชาติอย่างไร (1 คะแนน)

---

2. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับหลักคำสอนของประธานาธิบดีโอบิมา 5 ข้อ รักประเทศชาติ รักประชาชน 2. เรียนเก่ง ทำงานเก่ง 3. รักษาอนามัยดี 4. วินัยดี และ 5. ซื่อสัตย์ กล้าหาญ (2 คะแนน)

เห็นด้วยเพราะ _____ ไม่เห็นด้วยเพราะ _____

---

3. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ที่คุณธรรมจริยธรรมควรปลูกฝังตั้งแต่เด็ก (2 คะแนน)

เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย _____

เพราะ _____

_____

ตอนที่ 2

กิจกรรมที่ 2.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังนิทานเรื่อง กบกับหนู แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

(5 คะแนน)

นิทานเรื่อง กบกับหนู

หนูแก่ตัวหนึ่งเดินทางแรมรอนมาจนถึงลำธารที่ชายป่า หนูต้องการจะข้ามไปยังฝั่งตรงข้ามจึงเข้าไปหาเจ้ากบตัวน้อยที่ริมลำธาร แล้วเอ่ยขอให้กบช่วยพาข้ามลำธาร

กบน้อยมองหนูแล้วปฏิเสธอย่างสุภาพว่า

“โธ่ ฉันนะตัวเล็กพอ ๆ กับท่าน แล้วจะพาท่านข้ามไปได้อย่างไรกันล่ะจ๊ะ”

แต่หนูไม่ยอม กลับอ้างว่าตนเป็นสัตว์ผู้อาวุโสกว่า ถ้ากบไม่ช่วยตนก็จะไปป่าวประกาศให้สรรพสัตว์ทั้งหลายรู้ถึงความใจดำของกบ

เมื่อกบถูกขู่เข็ญเช่นนั้น กบจึงต้องจำยอมให้หนูเอาเท้าผูกกับเท้าของตนแล้วก็พาว่ายข้ามลำธาร แต่ทว่าพอว่ายไปได้แค่ครึ่งทางเท่านั้นกบก็เริ่มหมดแรง

ก่อนที่ทั้งคู่จะจมน้ำตาย เขี้ยวตัวหนึ่งก็โฉบลงมาจิกเอาทั้งกบและหนูไปกิน

ที่มา : <http://www.fungdham.com/fable/fable048.ktml>

ตอนที่ 2

กิจกรรมที่ 2.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังนิทานเรื่อง กบกับหนู แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

1. จากนิทานกบกับหนูให้ข้อคิดที่ดีหรือไม่ เพราะเหตุใด (1 คะแนน)

---

2. จากนิทานเรื่องนี้ให้นักเรียนคิดว่ากบและหนูแ่มีข้อดี/ข้อบกพร่องอย่างไร อธิบายเหตุผลประกอบ (2 คะแนน)

	กบ		หนูแ่
ข้อดี			ข้อดี
เหตุผล			เหตุผล
ข้อบกพร่อง			ข้อบกพร่อง
เหตุผล			เหตุผล

3. นักเรียนได้รับประโยชน์จากการฟังนิทานเรื่องนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด (2 คะแนน)

กิจกรรมที่ 2.2 คำชี้แจงให้นักเรียนฟังนิทานเรื่อง เปิดกับเหยี่ยว แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

นิทานเรื่อง เปิดกับเหยี่ยว

ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีเหยี่ยวบินสูงตัวหนึ่งต้องการล่าเปิด จึงหัดบินต่ำ แต่เปิดนั้นล่าได้ไม่ถนัด เพราะดินของมันพิเศษ เดินเตาะเตาะบนดินได้ และว่ายน้ำเล่นได้ด้วย พวกมันไปอยู่ในหมู่บ้านพร้อมกับหัวเราะเยาะเหยี่ยวที่บินวนเวียนไปมาอย่างไร้ผล

สรุปก็คือ เหยี่ยวคว่าน้ำเหลวกลับไป เพราะพวกเปิดเล่นซ่อนหาและดำลงน้ำไปในที่สุด วันหนึ่งเหยี่ยวหมดความอดทนกับเกมทางน้ำของพวกมันจึงคิดหาวิธี

“วิธีเดียวที่จะจับพวกเปิดได้ก็คือ ต้องลงไปในน้ำ”

มันดำลงไปใต้น้ำ เลียนท่าดำน้ำของเปิด ขณะที่ดำดิ่งอยู่นั้นมันก็พยายามหาเปิดได้น้ำ แต่น้ำเข้าปาก มันจึงต้องโผล่พรวดขึ้นไปบนผิวน้ำ เปิดซึ่งสลัดน้ำออกจากปีกแล้วกำลังบินขึ้นไปในอากาศ พลาดพูดเยาะเย้ยเหยี่ยวที่กำลังจะจมน้ำตายว่า

“ก่อนที่จะดำลงไป เจ้าควรหัดว่ายน้ำเสียก่อน”

ที่มา : หนังสือนิทานเลโอนาร์โด ดา วินชี แปลโดย ดารณี เมืองมา, พิมพ์ครั้งที่ 2
โรงพิมพ์สามัคคีสาร (ดอกหญ้า) พ.ศ. 2541 หน้า 99

กิจกรรมที่ 2.2 คำชี้แจงให้นักเรียนฟังนิทานเรื่อง เปิดกับเหยี่ยว แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

(5 คะแนน)

1. นักเรียนชอบนิทานเรื่องนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด (1 คะแนน)

---

2. นิทานเรื่องนี้ให้แง่คิดที่ดีหรือไม่อย่างไร เพราะเหตุใด (2 คะแนน)

---

3. นักเรียนคิดว่าการใช้เหยี่ยวใช้วิธีการเลียนท่าคาน้ำของเป็ดเพื่อจะจับเป็ดเป็นอาหารเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด (2 คะแนน)

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลง อืมอุ่น แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

เพลงอืมอุ่น

อุ่นใด ๆ โลกนี้มีมีเทียบเทียม
 อุ่นอกอ้อมแขนอ้อมกอดแม่ตระกอง
 รักเจ้าจึงปลุก รักลูกแม่ยอมห่วงใย
 ไม่อยากจากไปไกล แม่เพียงครึ่งวัน
 *ให้กายเราใกล้กัน ให้ดวงตาใกล้ตา
 ให้ดวงใจเราสองเชื่อมโยงผูกพัน

อืมใด ๆ โลกนี้มีมีเทียบเทียม
 อืมอกอืมใจ อืมรักลูกหลับนอน
 น่านมจากอก อาหารของความอาทร
 แม่พร่ำเตือนพร่ำสอน สอนสั่ง
 **ให้เจ้าเป็นเด็กดี ให้เจ้ามีพลัง
 ให้เจ้าเป็นความหวังของแม่ต่อไป

ใช่เพียงอืมท้อง
 ที่ลูกร่ำร้อง เพราะต้องการไออุ่น
 อุ่นไอรัก อุ่นละมุน
 ขอน้านมอุ่นจากอกให้ลูกดื่มกิน
 (ซ้ำ *, **)

ที่มา : <http://music.siamza.com/music.php?k=64K&id=69>

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลง อิ่มอุ่น แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

1. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ว่าความอบอุ่นที่ลูกได้รับจากแม่อบอุ่นกว่าสิ่งอื่นใดในโลก เพราะเหตุใด (1 คะแนน)

---

2. คำกล่าวที่ว่า “นมแม่ดีและมีประโยชน์ที่สุด” นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ พร้อมทั้งอธิบายเหตุผล (2 คะแนน)

---

3. เมื่อนักเรียนฟังเพลงอิ่มอุ่นแล้วควรปฏิบัติตนต่อคุณแม่อย่างไร (2 คะแนน)

กิจกรรมที่ 3.2 คำชี้แจงให้นักเรียนฟังเพลงโลกสวยด้วยมือเรา แล้วตอบคำถามต่อไปนี้
(5 คะแนน)

เพลงโลกสวยด้วยมือเรา

ธรรมชาติสร้างคน มีมือมาสองมือ ให้มา กับคนเราทุก ๆ คน
 เอาไว้คอยประคองป้องกัน ไว้ดูแลให้โลกยังคง มีเราทุกคน ได้อยู่อาศัยร่วมกันมา
 อยู่กันแสนล้านคน ลงมือคนละมือ ช่วยกัน ถ้าเรายังเห็นคุณค่า
 ในเมื่อเราเป็นคนทั้งที ช่วยกันทำให้ดีดีกว่า รวมใจเข้ามา มาคอยรักษาโลกเราไว้
 *ให้โลกเราสวย พวกเรามาช่วยกัน รับรู้ด้วยกัน แล้วทำให้โลกนี้สดใส
 **อยากให้โลกน่าอยู่กว่านี้ เป็นโลกที่เราฝันใฝ่ จะสวยอย่างไร เป็นไปได้ด้วยมือของเรา
 อีกไม่ช้าไม่นาน เราเองคงต้องไป แต่มัน ก็ยังมีโลกใบเก่า
 ยังต้องมีอีกหมื่นล้านคน เข้ามาอยู่ที่นี่แทนเราคือเด็กของเรา เด็ก ๆ ที่เขาไม่เคียงสา (ซ้ำ*,
 **)

อยู่ที่มือของเราที่จะทำโลกให้เลวร้ายอย่างไร
 อยู่ที่มือของเราที่จะทำโลกสดใส

ที่มา : www.siamzone.com

กิจกรรมที่ 3.2 คำชี้แจงให้นักเรียนฟังเพลงโลกสวยด้วยมือเรา แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

(5 คะแนน)

1. นักเรียนคิดว่าเพลงนี้ให้แง่คิดที่ดีหรือไม่ เพราะเหตุใด (1 คะแนน)

---

2. ถ้าทุกคนไม่ดูแลรักษาโลกใบนี้ไว้ให้สวยงามในอนาคตจะเกิดผลเสียอย่างไรต่อเด็ก ๆ

(2 คะแนน)

---

3. “อยากให้โลกน่าอยู่กว่านี้ เป็นโลกที่เราฝันใฝ่ จะสวยอย่างไร เป็นไปได้ด้วยมือของเรา”

จากเนื้อเพลงนักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ว่าโลกจะสวยได้ด้วยมือของทุกคน เพราะเหตุใด

(2 คะแนน)

แนวเคลยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ ชุดที่ 4 การฟังเพื่อประเมินค่า

ตอนที่ 1

กิจกรรมที่ 1.1

1. คิดว่าน่าเชื่อถือ เพราะมีผลการศึกษาจากนักวิจัยในอเมริกาที่ศึกษาพบว่า การฟังเพลงโปรดมีส่วนช่วยทำให้ระบบหลอดเลือดทำงานดีขึ้นและผลการศึกษาจากนักวิจัยของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแมริแลนด์ ในบัลติมอร์ พบว่า การฟังเพลงทำให้อารมณ์สนุกสนานจะทำให้เนื้อเยื่อในหลอดเลือดขยายตัวเพื่อกระแสเลือดไหลเวียนดีขึ้น

2. เห็นด้วย ว่าเมื่อได้ฟังเพลงที่สนุกสนานจะมีผลต่อสุขภาพใจแข็งแรง เพราะระบบไหลเวียนของเลือดดีขึ้น

3. การฟังเพลงสนุกสนานรื่นเริงมีคุณค่าต่อสุขภาพใจ เพราะทำให้ระบบการไหลเวียนของเลือดดี ร่างกายและจิตใจได้รับการผ่อนคลาย รู้สึกสบายกายและสบายใจ ซึ่งมีผลต่อสุขภาพที่ดีด้วยเช่นกัน

กิจกรรมที่ 1.2

1. ถ้าเยาวชนไทยขาดคุณธรรม จริยธรรม จะส่งผลกระทบต่อประเทศชาติ คือ ทำให้เกิดปัญหาในสังคมลักขโมย ทิดยาเสพติด เป็นต้น ประเทศชาติจะไม่พัฒนาหรือพัฒนาไปได้ช้าเพราะเยาวชนเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ

2. เห็นด้วย กับหลักคำสอนของประธานาธิบดีโอบามินท์ 5 ข้อ เพราะถ้าเยาวชนไทยปฏิบัติตามหลักคำสอนดังกล่าวจะทำให้เยาวชนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดีของสังคม

3. เห็นด้วยว่าคุณธรรม จริยธรรมควรปลูกฝังตั้งแต่เด็ก เพราะถ้าได้รับการปลูกฝังตั้งแต่ยังเด็กจะทำให้เด็กปฏิบัติจนเป็นนิสัยจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ และฝึกอบรมสั่งสอนง่ายกว่าตอนเป็นผู้ใหญ่

ตอนที่ 2

กิจกรรมที่ 2.1

1. นิทานเรื่องกบกับหนูให้ข้อคิดที่ดี เพราะจะทำให้เรารู้จักประมาณตนหรือรู้กำลังของตนเองว่าสามารถทำอะไรได้ หรือเป็นที่พึ่งของใครได้ ถ้าเราไม่สามารถทำหรือเป็นที่พึ่งของใครได้ก็ต้องปฏิเสธเพราะมีฉะนั้นเราอาจจะได้รับอันตรายหรือเสียชีวิต

2. กบ	หนูแก่
ข้อดี พุดจาสุภาพ, เคารพผู้อาวุโส	ข้อดี -
เหตุผล เพราะพุดปฏิเสธต่อหนูอย่างสุภาพ	เหตุผล -
ข้อบกพร่อง ไม่รู้จักประมาณตนหรือกำลังตนเอง	ข้อบกพร่อง ชอบข่มขู่ผู้อื่น เอาเปรียบ เห็นแก่ตัว
เหตุผล เพราะยอมทำตามที่หนูบอกคือ ผูกเท้าติดกันแล้วพาข้ามลำธาร ทั้ง ๆ ที่ตัวเท่า ๆ กัน ในที่สุดก็ต้องจมน้ำและเป็นเหยื่อของเหยี่ยวทั้งคู่	เหตุผล เพราะข่มขู่กบว่าจะประกาศให้สัตว์อื่น ๆ รู้ว่ากบใจดำ เอาเปรียบเห็นแก่ตัว กบบอกว่าไปไม่ไหวก็ไม่ยอม ต้องให้กบพาไปให้ได้ ทั้งที่ตัวก็เท่า ๆ กัน

3. ได้รับประโยชน์จากนิทานเรื่อง กบกับหนู เพราะทำให้รู้ว่าถ้าตนเองไม่สามารถช่วยเหลือหรือเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ก็จะไม่ทำ เพราะอาจจะทำให้ตัวเองได้รับความเดือดร้อนหรืออาจเสียชีวิตได้

กิจกรรมที่ 2.2

1. ชอบนิทานเรื่องเปิดกับเหยี่ยว เพราะทำให้ได้เห็นผลของการขาดสติหรือประมาททำให้ได้รับอันตรายและเสียชีวิตได้

2. นิทานเรื่องเปิดกับเหยี่ยวให้แง่คิดที่ดี เพราะพฤติกรรมของเหยี่ยวทำให้ช่วยเตือนสติได้ว่าถ้าเราไม่ถนัดหรือเชี่ยวชาญในเรื่องใดก็ไม่ควรทำหรือทำโดยมิได้ฝึกฝน เพราะอาจจะทำให้ได้รับอันตรายหรือเสียชีวิตได้และไม่สามารถจะทำได้ดีหรือเชี่ยวชาญกว่าผู้ที่เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ นอกจากจะผ่านการฝึกฝนมาเป็นเวลานาน

3. ไม่เหมาะสม เพราะวิธีการหาอาหาร และความพยายามของเหยี่ยวเป็นการกระทำที่ ทำให้ตนเองได้รับอันตรายถึงชีวิต

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1

1. เห็นด้วย เพราะความอบอุ่นที่ลูกได้รับจากแม่เป็นความอบอุ่นและความรักระหว่างแม่และลูก ซึ่งเป็นสิ่งที่ลูกต้องการจากแม่
2. เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า “นมแม่ดีและมีประโยชน์ที่สุด” เพราะนมแม่มีคุณค่าและสารอาหารครบถ้วนที่ลูกต้องการ ช่วยให้การสร้างภูมิคุ้มกันโรค แข็งแรง ประหยัดและสะดวก
3. เมื่อฟังเพลงอímอุ่นแล้วลูกควรปฏิบัติตนเป็นลูกที่ดี เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ สำนึกในพระคุณของท่านและมีความกตัญญูทวดเวทิต่อท่าน

กิจกรรมที่ 3.2

1. เพลงโลกสวยด้วยมือเราให้แง่คิดที่ดี เพราะทำให้ทุกคนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของโลกของเราและช่วยกันดูแลรักษา เพื่อเราและลูกหลานของเราในอนาคต
2. ถ้าทุกคนไม่ช่วยกันดูแลรักษาโลกไว้ให้สวยงามในอนาคตก็จะส่งผลเสียต่อประชากรในโลก เพราะทำให้เกิดมลภาวะเป็นพิษในด้านต่าง ๆ และภัยธรรมชาติซึ่งสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของคนในโลกนี้
3. เห็นด้วยว่าโลกจะสวยได้ด้วยมือของทุกคน เพราะโลกของเรากว้างใหญ่ต้องการการดูแลรักษาจากทุกคน ซึ่งต้องช่วยกันและร่วมมือกันเพราะคนเพียงคนเดียวคงจะไม่สามารถดูแลหรือป้องกันให้โลกเป็นโลกที่สวยงามได้

แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
ชุดที่ 5 การฟังอย่างมีวิจารณญาณ

แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 5 การฟังอย่างมีวิจารณญาณ**ตอนที่ 1**

กิจกรรมที่ 1.1 การฟังอย่างมีวิจารณญาณจากข่าว “ติงย่ำคว่นสรูปไอคิวเด็กไทย”

กิจกรรมที่ 1.2 การฟังอย่างมีวิจารณญาณจากข่าว “ฟันธงไข่เกิดก่อนไก่ เน้”

ตอนที่ 2

กิจกรรมที่ 2.1 การฟังอย่างมีวิจารณญาณจากนิทานเรื่อง กบในกะลา

กิจกรรมที่ 2.2 การฟังอย่างมีวิจารณญาณจากนิทานเรื่อง เพราะไม่เข้าใจ

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1 การฟังอย่างมีวิจารณญาณจากเพลง น้ำตาแม่

กิจกรรมที่ 3.2 การฟังอย่างมีวิจารณญาณจากเพลง คนล่าฝัน

ตอนที่ 1

กิจกรรมที่ 1.1 คำชี้แจงให้นักเรียนฟังข่าว “ติงอย่าด่วนสรุปไอคิวเด็กไทย” แล้วตอบคำถามต่อไปนี่ (5 คะแนน)

ข่าว “ติงอย่าด่วนสรุปไอคิวเด็กไทย”

ศ.ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ อธิการบดี ม.ศรีนครินทรวิโรฒ (มศว.) กล่าวถึงผลสำรวจของกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับการจัดระดับสติปัญญาเด็กไทยอายุ 3-11 ขวบ ที่ระบุว่าเด็กอนุบาลในโรงเรียนสาธิตมีค่าเฉลี่ยไอคิวสูงกว่า การทดสอบไอคิวเด็กมีหลายมาตรฐาน และแบบทดสอบวัดไอคิวส่วนใหญ่จะโน้มเอียงด้านวิทยาศาสตร์ ดังนั้นการใช้แบบทดสอบเพียงแบบเดียววัดเด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน ผลการสำรวจก็จะโน้มเอียงตนจึงไม่อยากจะด่วนสรุปว่าเด็ก รร.สาธิตเป็นเด็กเก่งที่สุด แต่อยากให้มองปัจจัยความแตกต่างอื่น ๆ ด้วย และผลที่ออกมาเช่นนี้อาจจะทำให้เด็กที่อยู่ในสังกัดอื่น ๆ รู้สึกว่าตัวเองอ่อนด้อย ซึ่งเป็นการสร้างตราบาปให้เด็ก

ดร.จิตรา คุณฤๅเมธา ประธานโครงการศูนย์ให้คำปรึกษาและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ มศว. กล่าวว่า ไอคิวเป็นเรื่องของกรรมพันธุ์และภูมิหลังของเด็ก แต่ไอคิวสามารถพัฒนาได้ด้วยการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก ซึ่งพ่อแม่ของเด็ก รร.สาธิตส่วนใหญ่จะมีการเตรียมความพร้อมให้เด็ก และหลักสูตรของ รร.สาธิตจะเน้นสอนให้เด็กทำกิจกรรม กล้าคิด กล้าพูด และกล้าแสดงออก ถ้าเด็กคนไหนมีทักษะการเล่นที่ดีที่แสดงให้เห็นถึงการแก้ปัญหา และใช้ความคิดสร้างสรรค์ ไอคิวของเด็กก็จะพัฒนาสูง นอกจากนี้ครูและบุคลากรก็เป็นส่วนสำคัญที่จะต้องเข้าใจเด็ก เข้าใจวิธีการสอน เน้นให้เด็กแสดงออก ลงมือทำ ขณะนี้การเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ยังสอนให้เด็กกลัว และยังขู่เด็กด้วยการลงโทษ เมื่อเด็กเกิดความกลัว ความคิดสร้างสรรค์และไอเดียใหม่ ๆ จะถูกบั่นทอน

ด้านนางสาวพรรณิ กฤตยารัตน์ ผอ.รร.สาธิต มศว. ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) กล่าวว่า ระบบการเรียนในโรงเรียนสาธิต มศว. ฝ่ายประถม เป็นหลักสูตรที่หลากหลาย แต่เราจะไม่ยึดเยียดความรู้ให้เด็ก แต่จะเน้นให้ได้เล่นและทำกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งเด็กจะได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายและเป็นการพัฒนาเด็กโดยไม่รู้ตัว

ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับประจำวันพุธที่ 23 พฤษภาคม 2550 หน้า 23

ตอนที่ 1

กิจกรรมที่ 1.1 คำชี้แจงให้นักเรียนฟังข่าว “ติงอย่าคว่นสรุปไอคิวเด็กไทย” แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

1. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางด้านสมองหรือไอคิวของเด็กคือ _____
_____
2. ก. เมื่อเด็กเกิดอาการกลัว ความคิดสร้างสรรค์และไอเดียใหม่ ๆ จะถูกบั่นทอน
ข. โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ยังสอนให้เด็กกลัวและชู้ด้วยการลงโทษ
จากหัวเรื่องข้อ ก. และข้อ ข. ข้อใดเป็นข้อเท็จจริงและข้อใดเป็นข้อคิดเห็น
_____ เป็นข้อเท็จจริง
_____ เป็นข้อคิดเห็น
3. “ผลที่ออกมาเช่นนี้อาจทำให้นักเรียนที่อยู่ในสังกัดอื่น ๆ รู้สึกว่าตนเองอ่อนด้อย ซึ่งเป็นการสร้างตราบาปให้เด็ก” คำกล่าวนี้แสดงว่าผู้พูดเป็นคนเช่นไร
_____
4. ศ.ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ กล่าวว่า “ผลการสำรวจจะโน้มเอียงด้านวิทยาศาสตร์ ตนจึงไม่อยากให้คว่นสรุปว่า เด็ก รร.สาธิตเป็นเด็กเก่งที่สุด แต่อยากให้มองปัจจัยความแตกต่างอื่น ๆ ด้วย” คำกล่าวนี้แสดงว่าผู้พูดมีวิจรรย์ญาณหรือไม่ เพราะเหตุใด
_____
_____
_____
5. นักเรียนคิดว่าผลการทดสอบไอคิวน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด
_____
_____
_____

กิจกรรมที่ 1.2 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังข่าว “ฟินรง ไข่เกิดก่อนไก่เน่” แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

ข่าว “ฟินรง ไข่เกิดก่อนไก่เน่”

นักวิชาการศึกษาคำบรรพวิทยาเปิดเผยว่า การขุดพบไดโนเสาร์ ดึกดำบรรพ์ ของพิพิธภัณฑสถานหลวงเทอเรลต์ ที่เมืองอัลเบอตา ของแคนาดา แจ้งว่ารังของไดโนเสาร์ขนาดเล็กพันธุ์หายากชนิดหนึ่ง ช่วยทำให้ขบปัญหาโลกแตกที่ถามว่า “ไข่เกิดก่อนไก่ หรือไก่เกิดก่อนไข่” ลงได้

พวกเขาได้พบรังไดโนเสาร์ชนิดกินเนื้อกับไข่ของมันที่ยังไม่ได้ฟัก สมัยเมื่อ 77 ล้านปีมาแล้ว ที่ชายหาดที่เป็นทรายริมฝั่งแม่น้ำแห่งหนึ่ง คงจะเป็นเพราะระดับน้ำขึ้นที่เอ่อสูงขึ้นมา ทำให้แม่ไดโนเสาร์ต้องทิ้งไข่ที่ไม่ทันฟักอยู่ในรังซึ่งกลายเป็นหิน นักวิจัยได้ศึกษารังและบางส่วนของไข่ 5 ฟองพบว่า ตัวรังมีลักษณะคล้ายเนินดิน มีขนาดโตครึ่งเมตรและหนักราว 50 ก.ก.

นายฟรังซัวส์ เทอเรน ภัณฑารักษ์แผนกไดโนเสาร์ศึกษาคำบรรพวิทยา แห่งพิพิธภัณฑสถานหลวงเทอเรลต์ ที่นครอัลเบอตา ประเทศแคนาดา กล่าวว่า ลักษณะการสร้างรังของมันคล้ายกับของนก มันมีการออกไข่โดยปล่อยทางปลายด้านแหลมลง และการกกไข่

ทางด้านดาเรีย เวเลนิตสกี นักวิชาการศึกษาคำบรรพวิทยา ผู้เป็นนักวิทยาศาสตร์คนแรกที่ได้วิเคราะห์รังไดโนเสาร์อย่างใกล้ชิด บอกอย่างหนักแน่นว่า แม้จะยังไม่อาจตอบปัญหาโลกแตกเรื่อง “ไข่เกิดก่อนไก่ ไข่เกิดก่อนไก่” แต่จากการตีความโดยไม่เกินความจริงก็พอจะตอบปริศนานั้นได้อย่างชัดเจน ดูจากรังที่พบเห็นได้ว่าไดโนเสาร์พันธุ์นี้สร้างรังแบบนก และวางไข่อย่างนก มาก่อนเป็นเวลานาน ก่อนที่จะเกิดนกขึ้น โดยที่นักวิวัฒนาการมาจากไดโนเสาร์อีกต่อหนึ่ง” สรุปว่า “ดังนั้นไข่ต้องเกิดก่อนไก่แน่นอน”

ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันอังคารที่ 18 พฤศจิกายน 2551 หน้า 7

กิจกรรมที่ 1.2 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังข่าว “ฟินธง ไช้เกิดก่อนไก่แน่” แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

1. จากข่าวนี้หลักฐานใดที่ช่วยค้นพบคำตอบของคำถามที่ว่า “ไช้เกิดก่อนไก่ หรือไก่เกิดก่อนไช้”

ก. ดาเรีย เวเลนิตสกี นักวิชาการดึกดำบรรพ์วิทยา เป็นนักวิทยาศาสตร์คนแรกที่ได้วิเคราะห์รังไข่ไดโนเสาร์อย่างใกล้ชิด

ข. ลักษณะการสร้างรังของมันคล้ายกับของนก มันมีการออกไข่โดยปล่อยทางปลายด้านแหลมลง และการกกไข่

จากตัวเลือก ข้อ ก. และข้อ ข. ข้อใดเป็นข้อเท็จจริง และข้อใดเป็นข้อคิดเห็น

_____ เป็นข้อเท็จจริง

_____ เป็นข้อคิดเห็น

3. คำว่า “ปัญหาโลกแตก” มีความหมายว่าอย่างไร

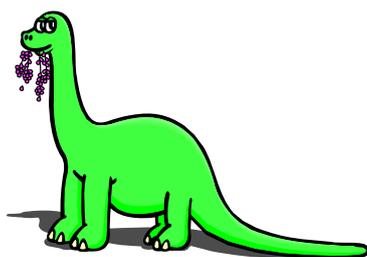
_____
_____
_____

4. นักเรียนคิดว่าข้อความตอนใดจากข่าวที่น่าเชื่อถือกว่า ไช้เกิดก่อนไก่แน่นอน จงยกข้อความนั้น พร้อมทั้งบอกเหตุผล

_____
_____
_____

5. นักเรียนเห็นด้วยกับข่าวหรือไม่ว่า “ไช้เกิดก่อนไก่” แน่แน่นอน เพราะเหตุใด

_____
_____
_____

ตอนที่ 2

กิจกรรมที่ 2.1 คำชี้แจงให้นักเรียนฟังนิทานเรื่อง กบในกะลา แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

นิทานเรื่อง กบในกะลา

มีกบน้อยตัวหนึ่งมีนิสัยชอบโอ้อวดในเรื่องที่อยู่อาศัยของตน ไม่ยอมเปิดใจให้กว้างที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ แต่อย่างใด เป็นประเภทอยู่ในกะลาแล้วคิดว่ากะลานั้นใหญ่ที่สุดกว่าทุกที่ เพราะเข้าใจว่าที่อยู่ของตนนั้นกว้างใหญ่ไพศาลกว่าใคร ๆ

วันหนึ่งเจ้ากบน้อยได้เห็นเต่าทะเลผ่านมา จึงตกทายเป็นชวณคุษ และด้วยความที่เป็นผู้ชอบโอ้อวด กบน้อยจึงมีวาทะที่จะกล่าวอวดบารมีของตนให้เต่าฟัง

“ท่านเต่า ท่านเชื่อไหมว่าข้าอาศัยอยู่บ่อนี้มีความสุขมาก วัน ๆ ข้าก็จะกระโดดและแหวกว่ายน้ำอย่างอิสระ เมื่อถึงเวลาพักผ่อน ข้าก็นอนพักอยู่ในโพรงข้างกำแพงบ่อ ข้ามีความสุขมากแม้แต่พวกเจ้าหนอน ปู และลูกอ๊อดก็ไม่มีใครเทียบข้าได้ ข้านี้แหละคือผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดในบ่อนี้ ข้าดูสูงศักดิ์มากที่สุดเมื่ออยู่ในบ่อนี้ ท่านไม่มาเยี่ยมชมที่อยู่ของข้าหน่อยหรือ”

ฝ่ายเต่าทะเลเมื่อได้รับฟังกบน้อยเล่าให้ฟัง และเชื่อเชิญให้ไปชมที่อยู่ของตน จึงคิดที่จะลงไปใบบ่อนั้น แต่เมื่อขึ้นลงไปก็ไม่สามารถที่จะลงไปใบบ่อได้ เนื่องจากบ่อคั้นและเล็กมาก เต่าทะเลจึงต้องเลิกล้มความพยายามที่จะลงไปใบบ่อของกบ

เพื่อเป็นการเตือนสติ และเปิดโอกาสแห่งการเรียนรู้ให้กับกบน้อย เต่าทะเลจึงเล่าเรื่องที่อยู่ในทะเลของตนให้กบฟัง

“ความกว้างใหญ่ของทะเลนั้นยิ่งใหญ่กว่า แม้ระยะทางจะกัพันกิโล ก็ไม่ทำให้รู้ถึงความกว้างของทะเล แม้ความสูงที่พันศอกก็เทียบไม่ได้กับความลึกของทะเล ในทะเลไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นก็ไม่เคยเห็น น้ำทะเลแห้งหรือลดลงแม้แต่น้อย ด้วยเหตุนี้ความสุขที่ยิ่งใหญ่ของข้า ก็คือการได้แหวกว่ายอยู่ในทะเลอันกว้างใหญ่นั้น”

หลังจากที่กบได้ฟังเรื่องดังกล่าว ก็รู้สึกละอายในความหยิ่งโสของตัวเองยิ่งนัก ทำให้กบน้อยตาสว่างขึ้น และได้รู้ถึงความไม่สำคัญของตน ตลอดถึงรู้จักตระหนักในความจริงที่ยิ่งใหญ่ที่ตัวเองยังไม่รู้จักอีกมากมาย

กบน้อยจึงเรียนรู้ที่จะออกจากกะลาอันเป็นที่อยู่เดิม ๆ เปลี่ยนตัวเองให้เป็นกบนอกกะลามากขึ้น เพื่อที่จะได้เห็นสิ่งต่าง ๆ นอกจากที่อยู่อาศัยของตน ทำให้ต่อมาเจ้ากบน้อยก็ชื่อว่าเป็นกบที่มีความเฉลียวฉลาดมากขึ้นกว่าเดิม

ที่มา : หนังสือนิทานสอนศิลปะ..การใช้ชีวิต เรียบเรียงโดยชุดปัญญา พิพิมพ์ครั้งที่ 9 สำนักพิมพ์ไวยไทม พ.ศ. 2551 หน้า 41-42

ตอนที่ 2

กิจกรรมที่ 2.1 คำชี้แจงให้นักเรียนฟังนิทานเรื่อง กบในกะลา แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

1. กบอาศัยอยู่ที่ใด _____ มีลักษณะนิสัยอย่างไร _____
 _____ ต่ออาศัยอยู่ที่ใด _____ มีลักษณะ
 นิสัยอย่างไร _____

2. ให้นักเรียนเติมคำว่า ข้อเท็จจริง หรือ ข้อคิดเห็น ลงในวงเล็บหน้าข้อความที่กำหนดให้
 (_____) ก. บ่อของกบนั่นตื้นและเล็กมาก
 (_____) ข. กบเข้าใจว่าที่อยู่อาศัยของตนกว้างใหญ่ไพศาลกว่าใคร ๆ
 (_____) ค. เต่าทะเลเตือนสติกบน้อย
 (_____) ง. แม้ระยะทางจะกั้นกิโลก็ไม่ทำให้รู้ถึงความกว้างของทะเล

3. จากนิทานเรื่อง กบในกะลา คำว่า “กะลา” หมายถึง _____
 จากนิทานเรื่อง กบในกะลา คำว่า “ทะเล” หมายถึง _____

4. เพราะเหตุใดกบจึงคิดว่ากะลานั้นใหญ่กว่าทุกที่

---

5. ถ้าให้นักเรียนเลือกเป็นกบกับเต่าทะเล นักเรียนจะเป็นสัตว์ชนิดใด เพราะเหตุใด

กิจกรรมที่ 2.2 คำชี้แจงให้นักเรียนฟังนิทานเรื่อง เพราะไม่เข้าใจ แล้วตอบคำถามต่อไปนี้
(5 คะแนน)

นิทานเรื่อง เพราะไม่เข้าใจ

มีนิทานกล่าวเปรียบเทียบเรื่อง “ความจริงใจ” และ “ความเสแสร้ง” ไว้ว่า แต่ก่อนความจริงใจและความเสแสร้งนั้นเป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน ทำกิจกรรมทุกอย่างด้วยกัน ทั้งสองจะไม่ยอมหนีห่างจากกันไปไหน

อยู่มาวันหนึ่ง จริงใจและเสแสร้งได้ไปอาบน้ำที่แม่น้ำแห่งหนึ่ง ทั้งสองถอดเสื้อผ้าไว้ที่ฝั่ง แล้วกระโจนลงไปเล่นน้ำอย่างสนุกสนาน ขณะที่เล่นน้ำอยู่นั้น เสแสร้งก็ขึ้นมาก่อนเพื่อที่จะแต่งตัวรอจริงใจ

พอขึ้นมาถึงฝั่ง เสแสร้งก็รู้สึกว่าคุณสมบัติของตัวเองไม่น่าสวมใส่ จึงต้องการชุดของจริงใจที่ดูสะอาดสะอ้านแทน พอคิดดังนั้น ก็นำชุดของจริงใจมาใส่แทนชุดเดิมของตน และเพราะกลัวจริงใจจะต่อว่า เสแสร้งจึงรีบหนีไป

ฝ่ายจริงใจหลังขึ้นมาจากน้ำ ก็พบว่าชุดของตัวเองถูกเสแสร้งขโมยไป แทนที่จะสวมชุดของเสแสร้ง เขาก็ไม่ใส่ใจแต่อย่างใด จึงเดินทางกลับบ้านในสภาพที่เปลือยเปล่า ใครเห็นต่างก็หัวเราะเยาะ แต่จริงใจก็ยินดีที่จะเป็นเช่นนั้น

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา จริงใจและเสแสร้งก็แยกทางกันเดินตลอดมา ถึงแม้ว่าผู้คนส่วนใหญ่จะนิยมชมชอบเสแสร้ง เพราะมีเครื่องแต่งกายที่ทำให้คนพอใจ แต่จริงใจก็ยอมที่จะเป็นผู้เปลือยเปล่าเพื่อแสดงความบริสุทธิ์อยู่เสมอมา

ที่มา : หนังสือนิทานสอนศิลป์...การใช้ชีวิต เรียบเรียงโดยชุดปัญญา พิมพ์ครั้งที่ 9 สำนักพิมพ์ไพบุ๊ค พ.ศ. 2551 หน้า 131-132

กิจกรรมที่ 2.2 คำชี้แจงให้นักเรียนฟังนิทานเรื่อง เพราะไม่เข้าใจ แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

(5 คะแนน)

1. เพราะเหตุใดจริงใจและเสแสร้งจึงต้องแยกทางกันเดิน _____
_____
2. ให้นักเรียนนำตัวอักษร ก.-ง. เติมลงในช่องว่างข้อความ ข้อเท็จจริง และ ข้อคิดเห็นที่กำหนดให้
  - ก. จริงใจและเสแสร้งไปอาบน้ำที่แม่น้ำแห่งหนึ่ง
  - ข. แทนที่จะสวมชุดของเสแสร้ง เขาก็ไม่ใส่ใจแต่อย่างใด
  - ค. เสแสร้งนำชุดของจริงใจมาใส่แทนชุดเดิมของตน
  - ง. ใครเห็นต่างก็หัวเราะเยาะจริงใจที่ไม่สวมเสื้อผ้า
 ข้อเท็จจริง _____ ข้อคิดเห็น _____
3. จากนิทานนายจริงใจ เป็นตัวแทนของคนประเภทใด _____
จากนิทานนายเสแสร้งเป็นตัวแทนของคนประเภทใด _____
4. จากนิทานผู้แต่งกล่าวเปรียบเทียบชุดที่สะอาดสะอาดอันของจริงใจแทนสิ่งใด
_____
_____
_____
5. นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมของจริงใจและเสแสร้งเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

จริงใจ   เหมาะสม เพราะ _____
_____
_____

                  ไม่เหมาะสม เพราะ _____
_____
_____

เสแสร้ง   เหมาะสม เพราะ _____
_____
_____

                  ไม่เหมาะสม เพราะ _____
_____
_____

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลง น้ำตาแม่ แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

เพลง น้ำตาแม่

หยาดเหงื่อท่วมตัว ท่วมหัวโทรมกาย
 เหงื่อที่รินไหลคือแรงงานที่ทนทำกิน
 ส่งเจ้าเล่าเรียนให้พากเพียรให้ทุกทุกสิ่ง
 ถึงตัวจะกินไม่ค่อยอึดก็ขอให้ลูกสบาย
 ทนหนาวของชาย เหงื่อท่วมกายไม่เคยจะห่อ
 ถึงแดดจะเผา จะร้อนเพียงใดไม่เคยจะล้า
 เก็บเงินค่าเทอมส่งเจ้าเรียนให้มีการศึกษา
 ค่าน้ำประปา รวมทั้งค่าไฟใกล้สิ้นเดือน
 *ช่างโชคร้ายลูกชายทำตัวเหลวไหล
 คบเพื่อนเลว มั่วสุเมสพของมีนเมา
 สูบกัญชาดมทั้งกาวทั้งกินเหล้า
 ทูรันทูรายใจแทบขาดเมื่อครั้งลงแดง
 หมดความหวังหมดพลังที่จะชวนชวย
 กอดลูกชายน้ำตาไหลโรยแรงอ่อนล้า
 แทบสิ้นตัวสิ้นกำลังหมดความแข็งแรง
 แม่สิ้นแรงเมื่อเจ้าสิ้นลมล้มไปต่อหน้า
 เจ้าจากไปแล้วใครเล่าใครจะอยู่กับแม่
 ดั่งฝนหล่นพรำน้ำตาแม่ไหล แทบเป็นสายเลือด

ที่มา : ศิลปิน เกียรติ อัลบั้ม : รักที่ยิ่งใหญ่

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลง น้ำตาแม่ แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

1. จากบทเพลงแม่ประกอบอาชีพอะไร _____ เก็บเงินเพื่อ _____
แม่เสียใจเพราะเหตุใด _____
_____
_____
_____
2. ให้นักเรียนเขียนคำว่า ข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็น หน้าข้อความที่กำหนดให้
_____ ก. ส่งเจ้าเล่าเรียนให้พากเพียรให้ทุกทุกสิ่ง
_____ ข. เหงื่อที่รินไหลคือแรงงานที่ทนทำกิน
_____ ค. เก็บเงินค่าเทอมส่งเจ้าเรียนให้มีการศึกษา
_____ ง. ตั้งฝนหล่นพรำน้ำตาแม่ไหล แสบเป็นสายเลือด
3. คำว่า “ลงแดง” หมายถึง _____
คำว่า “สิ้นลม” หมายถึง _____
4. จากบทเพลง นักเรียนจะปฏิบัติตนเช่นเดียวกับลูกชายในบทเพลงหรือไม่ เพราะเหตุใด
_____
_____
_____
_____
5. นักเรียนได้รับประโยชน์จากการฟังเพลงน้ำตาแม่หรือไม่ เพราะเหตุใด
_____
_____
_____
_____

กิจกรรมที่ 3.2 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลง คนล่าฝัน แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

เพลงคนล่าฝัน

ศิลปิน : คาราบาว

อัลบั้ม : นักสู้ผู้ยิ่งใหญ่

<p>*แสงตะวันเพียงจะโผล่พ้นขอบฟ้า พาชีวิตก้าวไปสู่ยังจุดหมาย มองดูฟ้า ฝูงนกกาเที่ยวหากิน เหมือนย้ำเตือนว่าชีวิตล้วนเกิดมา *โอ้ชีวิตมีอะไรตั้งเยอะแยะ แต่สิ่งที่มีไม่เหมือนคือความฝัน คนเป็นคนย่อมปะปนด้วยชั่วดี มีความรักเป็นเรื่องราวอันสดใส ฟ้าเบื้องบนน้ำเบื้องล่างดินขวางหน้า มีชีวิตเกิดมาแค่ครั้งเดียวเท่านั้น แม้ในข้างขึ้นเดือนดาวอันมืดมิด ดูแสงเทียนนำทางสว่างไกล เท่ากับเร่งรัดไปสู่ความล้มเหลว กลับถูกเปลวไฟความกลัวเผาตัวตน (ซ้ำ *) ฝันงงถามถามหน้อยเคยข้ามไหม แต่สุดท้ายก็ได้ฝันนั้นมาครอง มีรางวัลฝันไฟให้ไฟฝัน อย่าปล่อยมันซังกะตายไปวัน ๆ (ซ้ำ **/**/**/**/*)</p>	<p>มีเวลาให้คนเราอีกมากมาย ถึงเสี่ยงเป็นเสี่ยงตายก็น่าลอง ไปยังถิ่นแดนไกลสุดสายตา แสวงหาต่อสู้และคืนชน มีเกิดแก่เจ็บตายคล้าย ๆ กัน อยู่ที่ใครจะถ่มน้ำให้อยู่มือ ในศักดิ์ศรีมีทั้งเงินและร่ำรวย ความผิดหวังเป็นแค่เรื่องธรรมดา ข้ามไปเกิดไขว่คว้าความใฝ่ฝัน อย่าปล่อยมันซังกะตายไปวัน ๆ (ซ้ำ *) ยังมีสิทธิ์คิดฝันอันเจิดฉาย ยืนเดียวดายในความกลัวหลอกตัวเอง ยังมีทันได้ลงมือทำดีแล้ว แผ่นฟ้ากว้างเขาสูงใหญ่ยังเคยข้าม ไปยังฝั่งที่ตั้งฝันอันแสนไกล *** ลองดูเลยเกิดมาเป็นคนล่าฝัน มีชีวิตเกิดแค่ครั้งเดียวเท่านั้น</p>
---	---

ที่มา : <http://www.araiwa.a.com/archives/69>

กิจกรรมที่ 3.2 คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลง คนล่าฝัน แล้วตอบคำถามต่อไปนี้ (5 คะแนน)

1. จากเพลงคนล่าฝัน ผู้แต่งต้องการกล่าวถึงเรื่องใด_____
2. ให้นักเรียนนำตัวอักษร ก.-ง. หน้าข้อเติมลงในช่องว่างหลังคำว่า ข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็น ให้ถูกต้อง

ก. พาชีวิตก้าวไปสู่จุดหมายถึงเสียงเป็นเสียงตายที่น่าล่อง

ข. โอ้ชีวิตมีอะไรตั้งเยอะแยะ มีเกิดแก่เจ็บตายคล้าย ๆ กัน

ค. ฟ้าเบื้องบนน้ำเบื้องล่างดินขวางหน้า ข้ามไปเถิดไขว่คว้าความใฝ่ฝัน

ง. คนเป็นคนยอมปะปนด้วยชั่วดี ในศักดิ์ศรีมีทั้งจนและร่ำรวย

ข้อเท็จจริง ได้แก่ข้อ_____

ข้อคิดเห็น ได้แก่ข้อ_____

3. คำว่า “คนล่าฝัน” หมายถึง_____

คำว่า “ซังกะตาย” หมายถึง_____

ข้อความ “ฟ้าเบื้องบน น้ำเบื้องล่าง ดินขวางหน้า” คำว่า ฟ้า, น้ำ, และดิน หมายถึง

_____

4. น้ำเสียงของผู้ร้องเพลง “คนล่าฝัน” เป็นอย่างไร

_____

_____

_____

5. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับแนวคิดที่ว่า “ความผิดหวังในชีวิตคนเป็นเรื่องธรรมดา” เพราะเหตุใด

_____

_____

_____

แนวเคลยแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ ชุดที่ 5 การฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ

ตอนที่ 1

กิจกรรมที่ 1.1

1. พ่อ แม่ ครู บุคลากรทางการศึกษา
2. ข. เป็นข้อเท็จจริง
ก. เป็นข้อคิดเห็น
3. รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา
4. มีวิจารณ์ญาณ เพราะถึงแม้ว่าจะทราบถึงผลการทดสอบไอคิวของเด็ก แต่ก็ต้องพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ด้วย ซึ่งอาจจะไม่ใช่เด็ก รร.สาธิตก็ได้ที่เก่งที่สุด
5. คิดว่าน่าเชื่อถือ เพราะมีการทำแบบทดสอบเพื่อวัดไอคิว แต่ควรระวังจากปัจจัยอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

กิจกรรมที่ 1.2

1. รังของไดโนเสาร์ขนาดเล็กพันธุ์หายากชนิดหนึ่ง
2. ก. เป็นข้อเท็จจริง
ข. เป็นข้อคิดเห็น
3. ไม่สามารถหาคำตอบได้, ไม่ทราบคำตอบที่ถูกต้อง
4. ข้อความว่า “ดูจากรังไดโนเสาร์ที่พบสร้างรังแบบนกและวางไข่อย่างนก มาก่อนเป็นเวลานานก่อนที่จะเกิดนกขึ้น โดยที่นักวิวัฒนาการมาจากไดโนเสาร์อีกต่อหนึ่ง” สรุปว่า “ดังนั้นไข่ต้องเกิดก่อนไก่แน่นอน” จากข้อความดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือเพราะว่าพบหลักฐานและมีการสนับสนุนอย่างมีเหตุผล
5. เห็นด้วยเพราะมีหลักฐานที่มายืนยันและมีเหตุผลประกอบที่น่าเชื่อถือจากนักวิชาการตีพิมพ์วิจัย

ไม่เห็นด้วย เพราะควรจะมีการค้นพบหลักฐานเพิ่มเติมและแตกต่างจากที่พบในครั้งนี่ที่ สรุปได้ว่า "ไก่เกิดก่อนไข่" มากกว่า "ไข่เกิดก่อนไก่"

ตอนที่ 3

กิจกรรมที่ 3.1

1. ขาของ, ส่งให้ลูกเรียน, ศึกษา
ลูกชายประพฤติตนไม่ดี คบเพื่อนเลว, เสพของมีนเมา
2. ให้นักเรียนเขียนคำว่า ข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็น หน้าข้อความที่กำหนดให้

ข้อเท็จจริง	ก. ส่งเจ้าเล่าเรียนให้พากเพียรให้ทุกทุกสิ่ง
ข้อคิดเห็น	ข. เหนือที่รินไหลคือแรงงานที่ทนทำกิน
ข้อเท็จจริง	ค. เก็บเงินค่าเทอมส่งเจ้าเรียนให้มีการศึกษา
ข้อคิดเห็น	ง. ตั้งฝนหล่นพรำน้ำตาแม่ไหล แทบเป็นสายเลือด
3. อากาที่ถ่ายเป็นเลือดของผู้ที่ติดยาเสพติด
ตาย, เสียชีวิต
4. ไม่ปฏิบัติตนเช่นเดียวกับลูกชายในบทเพลง เพราะเป็นลูกชายที่ไม่ดีทำให้แม่ต้องเสียใจ และทำลายอนาคตของตนเอง
5. ได้รับประโยชน์จากเพลงนี้ เพราะสามารถนำมาใช้ปฏิบัติตนต่อพ่อแม่ ไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ ตั้งใจเรียน ไม่คบเพื่อนไม่ดีและไม่เสพของมีนเมา

กิจกรรมที่ 3.2

1. ความใฝ่ฝันของคน
2. ข้อเท็จจริง ได้แก่ข้อ ง.
ข้อคิดเห็น ได้แก่ข้อ ก., ข., ค.
3. คนที่พยายามทำความฝันให้เป็นจริง
ไม่เต็มใจ, ฝันใจ
อุปสรรคต่าง ๆ
4. เตือนสติว่าเกิดมาควรทำความฝันให้เป็นจริงและให้กำลังใจผู้ฟังในการทำความฝันให้เป็นจริง
5. เห็นด้วย เพราะทุกคนมีทั้งชีวิตที่สมหวังและผิดหวังไม่มีใครที่มีแต่ชีวิตที่สมหวัง

แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การฟัง

เวลา 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การฟังเป็นทักษะการรับสารที่สำคัญทักษะหนึ่ง และใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุด การฟังเป็นเครื่องมือที่ใช้ติดต่อสื่อสารกัน ช่วยให้ผู้ฟังรับรู้ เข้าใจสารจากผู้พูดและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง หากนักเรียนเข้าใจความหมาย ความสำคัญของการฟัง ทราบถึงประโยชน์ของการฟัง หลักการฟัง ลักษณะของการฟังที่ดีและมารยาทในการฟังจะช่วยให้มีประสิทธิภาพในการฟังมากขึ้น และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ของการฟัง หลักการฟัง ลักษณะการฟังที่ดีและมีมารยาทในการฟัง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนบอกความหมายของการฟังได้
2. นักเรียนบอกความสำคัญและประโยชน์ของการฟังได้
3. นักเรียนบอกหลักการฟังและลักษณะการฟังที่ดีได้
4. นักเรียนบอกมารยาทในการฟังได้
5. นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้เรื่องการฟังได้

4. เนื้อหาสาระ

1. ความหมายของการฟัง
2. ความสำคัญและประโยชน์ของการฟัง
3. หลักการฟังและลักษณะการฟังที่ดี
4. มารยาทในการฟัง

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูติดแถบสำนวน “ฟังไม่ได้ศัพท์จับไปกระเดียด” บนกระดานดำ และให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับสำนวนบนกระดานดำเพื่อสนทนาเข้าสู่เรื่องการฟัง
2. ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับความรู้เรื่องการฟังในหัวข้อความหมายของการฟัง ความสำคัญของการฟัง หลักการฟัง ลักษณะการฟังที่ดีและมารยาทการฟัง โดยสุ่มเรียกตอบเป็นรายบุคคล
3. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ศึกษาใบความรู้เรื่องการฟังที่ครูแจกให้ โดยกำหนดเวลาประมาณ 10 นาที
4. นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่มมาจับสลากเลือกหัวข้อเกี่ยวกับความรู้เรื่องการฟังที่ศึกษาจากใบความรู้เรื่องการฟัง
5. ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอความรู้เรื่องการฟังหน้าชั้นเรียนตามที่กลุ่มได้รับมอบหมาย โดยกำหนดเวลาประมาณกลุ่มละ 3-5 นาที ครูติชมการนำเสนอและอธิบายเพิ่มเติม
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่องการฟัง

6. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่องการฟัง
2. แถบสำนวน “ฟังไม่ได้ศัพท์จับไปกระเดียด”

7. การวัดและประเมินผล

วิธีวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการความสนใจและตั้งใจเรียน
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1. แบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม
2. แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล

8. รายละเอียดเนื้อหาสาระ

1. ความหมายของการฟัง
2. ความสำคัญและประโยชน์ของการฟัง
3. หลักการฟังและลักษณะการฟังที่ดี
4. มารยาทในการฟัง

9. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการสอน

.....

.....

.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

แบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม

ชื่อ.....ชั้น.....กลุ่ม.....
วันที่ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนประเมินการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองและสมาชิกในกลุ่มตามสภาพจริง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองและกลุ่ม

ชื่อ-นามสกุล	การแสดง ความคิดเห็น	การยอมรับฟัง ความคิดเห็น	ความตั้งใจ ในการปฏิบัติ กิจกรรม	การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ กิจกรรม	รวม
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมิน

ปฏิบัติทุกครั้ง	=	3 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	=	2 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	=	1 คะแนน
ไม่ปฏิบัติ	=	0 คะแนน

แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล

ชื่อ.....ชั้น.....

วันที่ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ครูประเมินพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลตามสภาพจริง เพื่อสังเกตและปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียน

ชื่อ-นามสกุล	ความสนใจและความตั้งใจในการเรียน	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม	รวม
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมิน

ปฏิบัติทุกครั้ง	=	3 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	=	2 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	=	1 คะแนน
ไม่ปฏิบัติ	=	0 คะแนน

รายละเอียดเนื้อหาสาระ

ความหมายของการฟัง

การฟังเป็นทักษะสำคัญของการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เราสามารถรับรู้ได้จากการฟัง ซึ่งจะได้ทั้งความรู้และความบันเทิง ผู้ที่มีความสามารถในการฟังมากจะช่วยพัฒนาสติปัญญาและความคิด ตลอดจนสามารถใช้ประโยชน์จากการฟังได้เป็นอย่างดี

การฟัง หมายถึง การรับรู้จากสิ่งที่ได้ยิน และเข้าใจความหมาย โดยมีปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งที่ได้ยิน

การฟังต่างกับการได้ยิน เพราะการได้ยินเป็นการรับรู้เสียงของมนุษย์ อาจจะไม่มผลทำให้ผู้ฟังตอบสนองแต่ถ้าหากว่าผู้ฟังตั้งใจฟังก็จะเกิดการตอบสนอง และปฏิบัติตาม

ความสำคัญของการฟัง

การฟังเป็นทักษะของการรับเข้าของภาษาที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และช่วยให้บุคคลเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ตนได้ฟัง ดังนั้นการฟังที่ดีจึงทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ฟังมากมายหลายประการ เช่น ช่วยให้เกิดปัญญา ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ความเพลิดเพลิน และอื่นๆ การฟังยังเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การใช้ภาษาได้ผลสมบูรณ์ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ถ้าฟังผิดอาจเป็นผลทำให้พูดผิด เขียนผิด และอ่านผิดได้ การฟังนอกจากจะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญดังกล่าวแล้ว การฟังยังเป็นทักษะทางภาษาที่ใช้มากที่สุด เพราะทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้ ความคิดและความบันเทิง รวมทั้งเกิดความเข้าใจอันดีระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง

ประโยชน์ของการฟัง

การฟังเป็นทักษะที่สำคัญในการสื่อสารของมนุษย์ เพราะทำให้เราเป็นคนฉลาด รอบรู้ ได้รับความเพลิดเพลิน และเป็นเครื่องมือในการเข้าสังคม เพราะฉะนั้นการฟังจึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก

1. ให้ประโยชน์แก่สังคมมนุษย์ในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน
2. ทำให้ผู้ฟังได้รับทราบความรู้สึกรักใคร่หรือความคิดเห็นของผู้อื่น
3. ทำให้ผู้ฟังรู้จักคิดใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ เป็นคนมีเหตุผล
4. ผู้ฟังได้รับความเพลิดเพลินและสร้างจินตนาการให้เกิดขึ้น
5. เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ซึ่งเป็นความคิดที่แปลกใหม่และมีประโยชน์ต่อสังคม
6. การฟังทำให้ผู้ฟังได้รับทราบความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัว เป็นคนทันสมัย

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การฟังนั้นมีประโยชน์อย่างมาก ได้ทั้งความรู้ ความคิดที่ทันต่อเหตุการณ์ ได้ใช้ความคิดในการพิจารณาสิ่งต่างๆ ส่งผลให้เป็นคนมีเหตุผล

นอกจากนี้ ความรู้ต่างๆ เหล่านี้สามารถนำมาใช้ในการเข้าสังคม และช่วยในการพัฒนาในเรื่องของการพูดได้เป็นอย่างดี

หลักการฟัง

1. รู้จักเลือกเรื่องที่ฟัง
2. ฟังอย่างมีมารยาท
3. ฟังอย่างตั้งใจ
4. ฟังด้วยความอยากรู้อยากเห็น เป็นผู้ที่พร้อมจะรับฟัง
5. ฟังอย่างมีวิจารณญาณ ใคร่ครวญไตร่ตรอง รู้จักวิจารณ์ในเรื่องที่ฟังว่าดีหรือไม่ดี ควรเชื่อหรือไม่เชื่ออย่างไร
6. ฝึกให้มีทักษะในการฟัง ควบคู่ไปกับทักษะ การพูด การอ่าน และการเขียน
7. เมื่อฟังแล้วควรบันทึกไว้ เฉพาะใจความสำคัญที่ฟัง

ลักษณะการฟังที่ดี

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการฟัง ต้องกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ว่าจะฟังเพื่ออะไร
2. มีสมาธิในการฟัง สมาธิในการฟังเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความพยายามบังคับใจให้จดจ่ออยู่กับเรื่องที่กำลังฟัง
3. วางใจเป็นกลาง สามารถรับฟังความคิดของผู้พูดได้ แม้จะขัดแย้งกับความเชื่อหรือความเห็นของตน
4. มีคุณธรรมและจรรยาบรรณ ทำให้การสื่อสารบรรลุผลและมีบรรยากาศที่ดี
5. ฟังอย่างเข้าใจ ต้องสนใจเรื่องที่ฟัง อดทนที่จะฟังอย่างตั้งใจตลอดเวลา และควรฟังตั้งแต่ต้นจนจบเพื่อให้เข้าใจเรื่องได้โดยตลอดอย่างถูกต้อง
6. จับใจความสำคัญของเรื่องได้ ผู้ฟังจะต้องสามารถจับประเด็นความคิดที่เป็นสาระสำคัญของเรื่อง และสามารถสรุปความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้
7. การฟังอย่างมีวิจารณญาณ ต้องพยายามวิเคราะห์ว่าผู้พูดมีจุดมุ่งหมายอย่างไร ข้อความตอนใดเป็นข้อเท็จจริง ตอนใดเป็นข้อคิดเห็น ต้องพิจารณาตีความให้ได้ว่าผู้พูดแฝงสารใดไว้หรือไม่ รวมทั้งประเมินค่าเรื่องที่ฟังได้ว่าดีหรือไม่ดี สมเหตุสมผลหรือไม่ เพื่อนำสิ่งที่ดีจากการฟังไป ใช้ประโยชน์ต่อไป
8. จดบันทึกสิ่งที่ได้ฟังให้ถูกวิธี อาจใช้เครื่องหมายและอักษรย่อแทนการเขียนเต็ม จับความหมาย ที่แท้จริงของเรื่องที่ฟังก่อนจะจดบันทึก ทบทวนบันทึกย้อนนี้หลังจากที่ฟังมาแล้วให้เร็วที่สุด เรียบเรียงให้สมบูรณ์ถูกต้องเพื่อช่วยให้เข้าใจและจดจำเรื่องได้แม่นยำขึ้น

มารยาทในการฟัง

มารยาทในการฟังนั้นนับว่าเป็นคุณลักษณะเบื้องต้นทางสังคมที่สำคัญมาก ในอันที่จะช่วยส่งเสริมให้คนเรามีโอกาสได้ฝึกฝนทักษะการฟังจนกระทั่งเกิดทักษะในการฟังและเป็นผู้ฟังที่ดีสำหรับมารยาทในการฟังสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. ประพฤติตนให้สุภาพเรียบร้อยและตั้งใจฟังด้วยความสงบ
2. ติดตามเรื่องที่ฟังโดยตลอด และประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้พูดแนะนำให้ปฏิบัติในขณะที่ฟัง
3. ไม่นำสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาทำขณะที่ฟัง และต้องไม่ก่อความรำคาญด้วยประการใด ๆ
4. ต้องอดทนต่อสิ่งรบกวนและสิ่งที่ไม่พอใจต่าง ๆ เช่น อากาศร้อน ลมพัดแรง
5. ไม่พูดสอดแทรกในโอกาสที่ไม่สมควร รวมทั้งไม่ควรพูดขัดคอหรือขัดจังหวะ
6. ถ้ามีปัญหาควรจดไว้ก่อน แล้วจึงถามเมื่อถึงเวลาที่ผู้พูดพูดจบ
7. สิ่งที่น่ามาถามควรเกี่ยวข้องกับเรื่องที่คุณพูดกล่าวถึง และไม่ถามออกนอกประเด็น
8. ก่อนถามควรยกมือรอจนผู้พูดอนุญาตให้ถามได้เสียก่อน จึงลุกขึ้นถามด้วยถ้อยคำที่สุภาพ

ใบความรู้เรื่องการฟัง

ความหมายของการฟัง

การฟัง หมายถึง การรับรู้จากสิ่งที่ได้ยิน และเข้าใจความหมาย โดยมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งที่ได้ยิน

การฟังต่างกับการได้ยิน เพราะการได้ยินเป็นการรับรู้เสียงของมนุษย์ อาจจะไม่มียผลทำให้ผู้ฟังตอบสนอง แต่ถ้าหากว่าผู้ฟังตั้งใจฟังก็จะเกิดการตอบสนอง และปฏิบัติตาม

ความสำคัญของการฟัง

การฟังเป็นทักษะของการรับเข้าของภาษาที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และช่วยให้บุคคลเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ตนได้ฟัง การฟังที่ดีจึงทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ฟังมากมายหลายประการ เช่น ช่วยให้เกิดปัญญา ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ความเพลิดเพลิน และอื่นๆ การฟังยังเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การใช้ภาษาได้ผลสมบูรณ์ ถ้าฟังผิดอาจเป็นผลทำให้พูดผิด เขียนผิด และอ่านผิดได้ ที่สำคัญการฟังยังเป็นทักษะทางภาษาที่ใช้มากที่สุด เพราะทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้ ความคิดและความบันเทิง รวมทั้งเกิดความเข้าใจอันดีระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง

ประโยชน์ของการฟัง

1. ให้ประโยชน์แก่สังคมมนุษย์ในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน
2. ทำให้ผู้ฟังได้รับทราบความรู้สึกรู้สึกนึกคิดหรือความคิดเห็นของผู้อื่น
3. ทำให้ผู้ฟังรู้จักคิดใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ เป็นคนมีเหตุผล
4. ผู้ฟังได้รับความเพลิดเพลินและสร้างจินตนาการให้เกิดขึ้น
5. เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ซึ่งเป็นความคิดที่แปลกใหม่และมีประโยชน์ต่อสังคม
6. การฟังทำให้ผู้ฟังได้รับทราบความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัว เป็นคนทันสมัย

หลักการฟัง

1. รู้จักเลือกเรื่องที่ฟัง
2. ฟังอย่างมีมารยาท
3. ฟังอย่างตั้งใจ
4. ฟังด้วยความอยากรู้อยากเห็น
5. ฟังอย่างมีวิจารณญาณ
6. ฝึกให้มีทักษะในการฟัง ควบคู่ไปกับทักษะ การพูด การอ่าน และการเขียน
7. เมื่อฟังแล้วควรบันทึกไว้ เฉพาะใจความสำคัญที่ฟัง

ลักษณะการฟังที่ดี

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการฟัง
2. มีสมาธิในการฟัง
3. วางใจเป็นกลาง
4. มีคุณธรรมและจรรยาบรรณ
5. ฟังอย่างเข้าใจ
6. จับใจความสำคัญของเรื่องได้
7. การฟังอย่างมีวิจารณญาณ
8. จดบันทึกสิ่งที่ได้ฟังให้ถูกวิธี

มารยาทในการฟัง

มารยาทในการฟังเป็นคุณลักษณะเบื้องต้นทางสังคมที่สำคัญมาก ช่วยส่งเสริมให้คนเราเกิดทักษะในการฟังและเป็นผู้ฟังที่ดี มารยาทในการฟังสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. ประพฤติตนให้สุภาพเรียบร้อย และตั้งใจฟังด้วยความสงบ
2. ติดตามเรื่องที่ฟังโดยตลอด ประกอบกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้พูดแนะนำขณะฟัง
3. ไม่นำสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาทำขณะที่ฟัง และไม่ก่อกวนรำคาญ
4. ต้องอดทนต่อสิ่งรบกวนและสิ่งที่ไม่พอใจต่างๆ
5. ไม่พูดสอดแทรก ไม่ควรพูดขัดคอหรือขัดจังหวะ
6. ถ้ามีปัญหาถามเมื่อผู้พูดพูดจบ
7. สิ่งที่ถามควรเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ผู้พูดกล่าวถึง
8. ก่อนถามควรยกมือรอนผู้พูดอนุญาตให้ถามได้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

เวลา 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การฟังเป็นทักษะการรับสารที่สำคัญ และใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุด ซึ่งสารที่ฟังมีทั้งสารที่ให้ทั้งความรู้และความบันเทิง การฟังเพื่อจับใจความสำคัญเป็นทักษะการฟังที่สำคัญและเป็นพื้นฐานของการฟัง การฝึกจับใจความสำคัญจากการฟังจะทำให้เข้าใจเรื่องที่ฟังมากขึ้น

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังได้

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายหลักการฟังเพื่อจับใจความสำคัญได้
2. นักเรียนจับใจความสำคัญจากการฟังข่าว นิทาน และเพลงที่กำหนดได้
3. นักเรียนทำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 1 เรื่อง การจับใจความสำคัญได้ไม่ต่ำกว่า 75 % (ไม่ต่ำกว่า 22.5 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน)

4. เนื้อหาสาระ

1. ความหมายของการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ
2. องค์ประกอบของเรื่องที่ฟัง
3. วิธีการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูสุ่มเรียกนักเรียน 1 คน ให้เล่าละครหลังข่าวตอนที่ได้ชม โดยเพื่อน ๆ ช่วยกันเพิ่มเติมเนื้อหาของตอนที่ขาดไป
2. ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับความหมายของการจับใจความสำคัญ แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น
3. ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องการจับใจความสำคัญกำหนดเวลา 5 นาที และเรียกตอบเป็นรายบุคคล ครูอธิบายเพิ่มเติม

4. ครูยกตัวอย่างนิทานเรื่องชายโง่กับต้นไม้ ข่าวห้องสมุดน้อง โดยขออาสาสมัครนักเรียน 2 คน ออกมาอ่านให้เพื่อนฟังและนักเรียนในชั้นช่วยกันร้องเพลงเด็กดี

5. ครูซักถามและสุ่มเรียกนักเรียนตอบเป็นรายบุคคลที่ละหัวข้อจากนิทาน ข่าวและเพลง ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และอธิบายเพิ่มเติม

6. นักเรียนทำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 1 การฟังเพื่อจับใจความสำคัญเป็นรายบุคคล กำหนดเวลาประมาณ 30 นาที

7. ครูเฉลยแบบฝึกและอธิบายเพิ่มเติม พร้อมทั้งเก็บแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณมาตรวจและบันทึกคะแนน

6. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่องการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ
2. ข่าวห้องสมุดน้อง
3. นิทานเรื่องชายโง่กับต้นไม้
4. เพลงเด็กดี
5. แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 1 การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

7. การวัดและประเมินผล

วิธีวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการสนใจและตั้งใจเรียน
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็น
3. การตรวจให้คะแนนการทำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 1 การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

เกณฑ์การประเมินผล

เกณฑ์ผ่านไม่ต่ำกว่า 22.5 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1. แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 1 การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ
2. แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล

8. รายละเอียดเนื้อหาสาระ

1. ความหมายของการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ
2. องค์ประกอบของเรื่องที่ฟัง
3. วิธีการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ
4. ข่าวดังห้องสมุดน้อง
5. นิทานเรื่องชายโง่กับต้นไม้
6. เพลงเด็กดี

9. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการสอน

.....

.....

.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

รายละเอียดเนื้อหาสาระ

การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ เป็นการฟังเพื่อให้ทราบว่าสิ่งที่ได้ฟังนั้นกล่าวถึงอะไร หรือใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร นั่นเอง สิ่งสำคัญที่ควรรู้เกี่ยวกับการฟังเพื่อจับใจความสำคัญมี ดังนี้

1. องค์ประกอบของเรื่องที่ฟัง ที่สำคัญมีดังนี้

1.1 ใจความหลักหรือใจความสำคัญ เป็นสาระหรือเนื้อหาหลักของสิ่งที่ได้ฟัง ประโยคใจความ คือ ข้อความที่เป็นความคิดหลักของหัวข้อหรือเรื่องของข้อความ นั้น

ข้อความแต่ละข้อความต้องมีใจความอันเป็นจุดสำคัญของเรื่อง ใจความของเรื่อง ปรากฏที่ประโยคสำคัญ เรียกว่า ประโยคใจความ ประโยคใจความจะปรากฏอยู่ตอนใดของข้อความ ก็ได้ โดยปกติจะปรากฏในตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งตอนต้นของข้อความ

เป็นจุดที่พบใจความสำคัญมากที่สุด โดยจะบอกประเด็นสำคัญไว้ก่อนแล้ว ขยายรายละเอียดเพื่อให้ชัดเจนขึ้นในภายหลัง ดังภาพ

ประโยคใจความ	รายละเอียด	รายละเอียด
--------------	------------	------------

ตัวอย่าง ประโยคใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งตอนต้นของข้อความ

ความสมบูรณ์ของชีวิตมาจากความเข้าใจชีวิตเป็นพื้นฐาน คือ เข้าใจธรรมชาติ เข้าใจความเป็นมนุษย์และความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์และมนุษย์กับธรรมชาติ มีความรักความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และธรรมชาติอย่างจริงใจ

2. ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งตอนท้ายของข้อความ

เป็นจุดที่พบใจความสำคัญมากรองลงมา โดยบอกรายละเอียดหรือประเด็นย่อยมาก่อน แล้วสรุปด้วยประโยคที่เก็บประเด็นสำคัญไว้ภายหลัง ดังภาพ

รายละเอียด	รายละเอียด	ประโยคใจความ
------------	------------	--------------

ตัวอย่าง ประโยคใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งตอนท้ายของข้อความ

ความเครียดทำให้เพิ่มฮอร์โมนอะดรีนาลีนในเลือด ทำให้หัวใจเต้นเร็ว เส้นเลือด บีบตัว กล้ามเนื้อแข็งตึง ระบบย่อยอาหารผิดปกติ และเกิดอาการปวดหัว ปวดท้อง ใจสั่น แข็งขา อ่อนแรง ความเครียดจึงเป็นตัวการที่เร่งให้แก่เร็ว

3. ใจความสำคัญอยู่ตอนต้นและตอนท้ายของข้อความ
มีรายละเอียดอยู่ตรงกลาง ดังภาพ

ประโยคใจความ	รายละเอียด	ประโยคใจความ
--------------	------------	--------------

ตัวอย่าง ประโยคใจความสำคัญอยู่ทั้งตอนต้นและตอนท้ายของข้อความ

เรารักษาศีลเพื่อบังคับตัวเองให้มีระเบียบวินัยในการกระทำทุกสิ่งทุกอย่าง เช่น เรา
มาอยู่วัด มานุ่งขาวห่มขาว ไม่ใช่ถือแต่ศีลแปดข้อเท่านั้น แต่เราต้องนึกว่าศีลนั้นคือคามมีระเบียบมี
วินัย เราเดินอย่างมีระเบียบ นั่งอย่างมีระเบียบ กินอย่างมีระเบียบ ทำอะไรก็ทำอย่างมีระเบียบ นั่น
เป็นคนมีศีล ถ้าเราไม่มีระเบียบ ก็ไม่มีศีล

4. ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งกลางข้อความ มีรายละเอียดอยู่ตอนต้นกับ
ตอนท้าย ดังภาพ

รายละเอียด	ประโยคใจความ	รายละเอียด
------------	--------------	------------

ตัวอย่าง ประโยคใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งกลางของข้อความ

โดยทั่วไปผักที่ขายตามท้องตลาดส่วนใหญ่เกษตรกรมักจะใช้สารกำจัดศัตรูพืช หาก
ไม่มีความรอบคอบในการใช้จะทำให้เกิดสารตกค้าง ทำให้มีปัญหาต่อสุขภาพฉะนั้นเมื่อซื้อผักไป
รับประทานจึงควรล้างผักด้วยน้ำหลาย ๆ ครั้ง เพราะจะช่วยกำจัดสารตกค้างไปได้บ้าง บางคนอาจแช่
ผักโดยใช้น้ำผสมโซเดียมไบคาร์บอเนตก็ได้ แต่อาจทำให้ปริมาณวิตามินลดลง

- 1.2 ใจความรอง เป็นเนื้อหาที่ช่วยขยายความของใจความหลักหรือใจความ
สำคัญซึ่งมีความสำคัญรองลงมา

- 1.3 รายละเอียด เป็นส่วนที่อธิบายและขยายความทั้งใจความสำคัญและ
ใจความรองให้มีความหมายสมบูรณ์และสามารถเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น

- 1.4 บทสรุป เป็นการรวบรวมสาระทั้งหมดที่ได้ฟังและดูแล้วย่อให้สั้นลง ซึ่ง
ในบางครั้งเรื่องที่ฟังหรือดูอาจจะจบในตัวบทสรุปเลย หรืออาจเป็นการฝากคำถามให้คิดต่อไปก็ได้

2. วิธีการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ ควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

- ฟังเรื่องราวให้ตลอด พยายามทำความเข้าใจ และจับใจความสำคัญของ
เรื่องเป็นตอน ๆ ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรบ้าง ใครทำอะไร กับใคร ที่ไหน เมื่อใด และอย่างไร
- ฟังเรื่องราวที่จับใจความสำคัญได้ และเข้าใจรายละเอียดต่าง ๆ ของเรื่องที่
เป็นรายละเอียดย่อย ๆ ด้วย
- สรุปความโดยสามารถรวบรวมเนื้อหาสาระสำคัญได้อย่างครบถ้วนถูกต้อง

การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ เป็นการฟังเรื่องราวในชีวิตประจำวัน ฟังเพื่อทราบสาระสำคัญของเรื่องที่ฟัง เช่น ฟังการสนทนา ฟังเรื่องราวต่าง ๆ ฟังวิทยุ โทรทัศน์ ฟังประกาศ โฆษณา อภิปราย บรรยาย บทความ นิยาย นิทาน บทความคดี เรื่องเล่าต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งถ้าผู้ฟังสามารถพัฒนาความสามารถในการจับใจความของสิ่งที่ฟังได้ก็จะทำให้ทักษะการฟังมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ใบความรู้

การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

การฟังและเพื่อจับใจความสำคัญ เป็นการฟังเพื่อให้ทราบว่าสิ่งที่ได้ฟังนั้นกล่าวถึงอะไร หรือใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร นั่นเอง สิ่งสำคัญที่ควรรู้เกี่ยวกับการฟังเพื่อจับใจความสำคัญมีดังนี้

1. องค์ประกอบของเรื่องที่ฟัง ที่สำคัญมีดังนี้

1.1 ใจความหลักหรือใจความสำคัญ เป็นสาระหรือเนื้อหาหลักของสิ่งที่ได้ฟัง ประโยคใจความ คือ ข้อความที่เป็นความคิดหลักของหัวข้อหรือเรื่องของข้อความนั้น

ข้อความแต่ละข้อความต้องมีใจความอันเป็นจุดสำคัญของเรื่อง ใจความของเรื่องปรากฏที่ประโยคสำคัญ เรียกว่า ประโยค โดยปกติจะปรากฏในตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งตอนต้นของข้อความ

เป็นจุดที่พบใจความสำคัญมากที่สุด โดยจะบอกประเด็นสำคัญไว้ก่อนแล้วขยายรายละเอียดเพื่อให้ชัดเจนขึ้นในภายหลัง ดังภาพ

ประโยคใจความสำคัญ	รายละเอียด	รายละเอียด
-------------------	------------	------------

ตัวอย่าง ประโยคใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งตอนต้นของข้อความ

ความสมบูรณ์ของชีวิตมาจากความเข้าใจชีวิตเป็นพื้นฐาน คือ เข้าใจธรรมชาติ เข้าใจความเป็นมนุษย์และความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์และมนุษย์กับธรรมชาติ มีความรักความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และธรรมชาติอย่างจริงจัง

2. ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งตอนท้ายของข้อความ

เป็นจุดที่พบใจความสำคัญมากรองลงมา โดยบอกรายละเอียดหรือประเด็นย่อยมาก่อน แล้วสรุปด้วยประโยคที่เก็บประเด็นสำคัญไว้ภายหลัง ดังภาพ

รายละเอียด	รายละเอียด	ประโยคใจความ
------------	------------	--------------

ตัวอย่าง ประโยคใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งตอนท้ายของข้อความ

ความเครียดทำให้เพิ่มฮอร์โมนอะดรีนาลีนในเลือด ทำให้หัวใจเต้นเร็ว เส้นเลือดบีบตัว กล้ามเนื้อแข็งตึง ระบบย่อยอาหารผิดปกติ และเกิดอาการปวดหัว ปวดท้อง ใจสั่น แข็งขา อ่อนแรง ความเครียดจึงเป็นตัวการที่เร่งให้แก่เร็ว

3. ใจความสำคัญอยู่ตอนต้นและตอนท้ายของข้อความ

มีรายละเอียดอยู่ตรงกลาง ดังภาพ

ประโยคใจความ	รายละเอียด	ประโยคใจความ
--------------	------------	--------------

ตัวอย่าง ประโยคใจความสำคัญอยู่ที่ตอนต้นและตอนท้ายของข้อความ

เรารักษาстилเพื่อบังคับตัวเองให้มีระเบียบวินัยในการกระทำทุกสิ่งทุกอย่าง เช่น เรา มาอยู่วัด มาบวชขานหม่อมขาว ไม่ใช่ถือแต่стилแปดข้อเท่านั้น แต่เราต้องนึกว่าстилนั้นคือความมีระเบียบมี วินัย เราเดินอย่างมีระเบียบ นั่งอย่างมีระเบียบ กินอย่างมีระเบียบ ทำอะไรก็ทำอย่างมีระเบียบ นั่น เป็นคนมีстил ถ้าเราไม่มีระเบียบ ก็ไม่มีстил

4. ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งกลางข้อความ มีรายละเอียดอยู่ตอนต้นกับ ตอนท้าย ดังภาพ

รายละเอียด	ประโยคใจความ	รายละเอียด
------------	--------------	------------

ตัวอย่าง ประโยคใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งกลางของข้อความ

โดยทั่วไปผักที่ขายตามท้องตลาดส่วนใหญ่เกษตรกรมักจะใช้สารกำจัดศัตรูพืช หาก ไม่มีควมรอบคอบในการใช้จะทำให้เกิดสารตกค้าง ทำให้มีปัญหาต่อสุขภาพฉะนั้นเมื่อซื้อผักไป รับประทานจึงควรล้างผักด้วยน้ำหลาย ๆ ครั้ง เพราะจะช่วยกำจัดสารตกค้างไปได้บ้าง บางคนอาจแช่ ผักโดยใช้น้ำผสมโซเดียมไบคาร์บอเนตก็ได้ แต่อาจทำให้ปริมาณวิตามินลดลง

1.2 ใจความรอง เป็นเนื้อหาที่ช่วยขยายความของใจความหลักหรือใจความ สำคัญซึ่งมีความสำคัญรองลงมา

1.3 รายละเอียด เป็นส่วนที่อธิบายและขยายความทั้งใจความสำคัญและ ใจความรองให้มีความหมายสมบูรณ์และสามารถเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น

1.4 บทสรุป เป็นการรวบรวมสาระทั้งหมดที่ได้ฟังและดูแล้วย่อให้สั้นลง ซึ่ง ในบางครั้งเรื่องที่ฟังหรือดูอาจจะจบในตัวบทสรุปเลย หรืออาจเป็นการฝากคำถามให้คิดต่อไปก็ได้

2. วิธีการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ ควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ฟังเรื่องราวให้ตลอด และจับใจความสำคัญของเรื่องเป็นตอน ๆ ว่าเป็น เรื่องเกี่ยวกับอะไรบ้าง ใครทำอะไร กับใคร ที่ไหน เมื่อไหร่ และอย่างไร

2. ฟังเรื่องราวที่จับใจความสำคัญได้ และเข้าใจรายละเอียดต่าง ๆ ของเรื่องที่ เป็นรายละเอียดย่อย ๆ ด้วย

3. สรุปความโดยสามารถรวบรวมเนื้อหาสาระสำคัญได้อย่างครบถ้วนถูกต้อง การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ จับใจความรอง และรายละเอียดของเรื่อง เป็นการฟังเรื่องราวใน ชีวิตประจำวัน ฟังเพื่อทราบสาระสำคัญของเรื่องที่ฟัง ซึ่งถ้าผู้ฟังสามารถพัฒนาความ สามารถในการ จับใจความของสิ่งที่ฟังได้ก็จะทำให้ทักษะการฟังมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข่าว ห้องสมุดน้อง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จัดโครงการ “ห้องสมุดนี้... พี่ให้ห้อง” โดยนำนักศึกษาไปดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงห้องเรียนรู้พร้อมกับมอบหนังสือและครุภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อมอบให้กับโรงเรียนพระดาบส ใช้เป็นห้องเรียนรู้ให้กับเด็ก ๆ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินโครงการจากบริษัท เดอเบล จำกัด

ที่มา : หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับประจำวันอาทิตย์ที่ 21 ธันวาคม 2551 หน้า 18

การจับใจความสำคัญ

หัวข้อข่าว : ห้องสมุดน้อง

ใคร : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ทำอะไร : จัดโครงการ “ห้องสมุดนี้... พี่ให้ห้อง” นำนักศึกษาไปพัฒนาและปรับปรุงห้องเรียน

พร้อมกับมอบหนังสือ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อมอบให้โรงเรียนพระดาบส

ที่ไหน : โรงเรียนพระดาบส

เมื่อไร : ---

อย่างไร : ใช้เป็นห้องเรียนให้กับเด็ก ๆ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินโครงการจากบริษัทเดอเบล จำกัด

นิทานเรื่อง ชายโง่กับต้นไม้

เมื่อบิดาตายแล้วชายผู้โง่ใช้เวลาหาปัญญาก็นั่งมองต้นไม้ที่บิดาปลูกไว้รอบ ๆ สวน พลังคิดว่า “ไม่เห็นมีประโยชน์อะไรเลย ไม่มีดอกไม้มีผลให้เก็บไปขาย” คิดดังนั้นชายโง่ก็ให้คนงานตัดต้นไม้ทิ้งจนหมด

หลังจากนั้นสัตว์ต่าง ๆ และคนพเนจรก็พากันเข้าออกในสวนอย่างสะดวก สบาย สวนผลไม้จึงได้รับความเสียหาย ทั้งถูกขโมยผล ทั้งถูกเหยียบย่ำทำลาย ในที่สุดต้นไม้ก็ตายหมดทั้งสวนเพราะไม่มีต้นไม้ที่เป็นเสมือนรั้วล้อมรอบป้องกันภัยอย่างแต่ก่อน

การจับใจความสำคัญ

เรื่อง : ชายโง่กับต้นไม้

ใคร : ชายผู้โง่เขลา

ทำอะไร : ให้คนงานตัดต้นไม้ทิ้งจนหมด

ที่ไหน : สวนผลไม้

เมื่อไหร่ : เมื่อบิดาตาย

อย่างไร : สัตว์ต่าง ๆ และคนพเนจรก็เข้าออกในสวนผลไม้จนได้รับความเสียหาย ผลไม้ก็ถูกขโมย ต้นถูกเหยียบตาย

ที่มา : <http://www.fungdham.com/fable/fable.048.html>

คำถามสำหรับถามนักเรียน

1. เพราะเหตุใดชายผู้โง่เขลาจึงตัดต้นไม้ทิ้งทั้งหมด (เพราะไม่เห็นประโยชน์ที่ได้รับจากต้นไม้)
2. ผลกระทบหลังจากตัดต้นไม้คืออะไร (สัตว์ต่าง ๆ และคนพเนจรก็เข้าออกสวนได้อย่างสะดวกจนได้รับความเสียหาย ถูกเหยียบย่ำและผลถูกขโมยในที่สุดต้นไม้ก็ตายหมด)
3. เพราะเหตุใดต้นไม้และผลไม้ในสวนจึงได้รับความเสียหาย (เพราะไม่มีต้นไม้ที่ล้อมรอบไว้สำหรับป้องกันภัย)
4. เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อใด (หลังจากที่บิดาตาย)

เพลงเด็กดี

เด็กเอ๋ย เด็กดี ต้องมีหน้าที่ 10 อย่างด้วยกัน (ซ้ำ)
 หนึ่ง นับถือศาสนา
 สอง รักษาธรรมเนียมมั่น
 สาม เชื่อพ่อแม่ครูอาจารย์
 สี่ วาจานั้นต้องสุภาพอ่อนหวาน
 ห้า ยึดมั่นกตัญญู
 หก เป็นผู้รู้รักการงาน
 เจ็ด ต้องศึกษาให้เชี่ยวชาญ ต้องมานะบากบั่นไม่เกียจไม่คร้าน
 แปด รู้จักออมประหยัด
 เก้า ต้องซื่อสัตย์ตลอดกาล น้ำใจนักกีฬากล้าหาญให้เหมาะกับการสมัยชาติพัฒนา
 สิบ ทำตนให้เป็นประโยชน์ รัฐบาลบุญคุณไทย สมบัติชาติต้องรักษา
 เด็กสมัยชาติพัฒนาจะเป็นเด็กที่พาชาติไทยเจริญ

จับใจความสำคัญจากเพลง จากเพลงหน้าที่ของเด็กดีที่พึงปฏิบัติ 10 ประการ ที่จะ
 ทำให้ประเทศไทยเจริญ

แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล

ชื่อ.....ชั้น.....

วันที่ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ครูประเมินพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลตามสภาพจริง เพื่อสังเกตและปรับปรุง
พฤติกรรมของนักเรียน

ชื่อ-นามสกุล	ความสนใจและ ความตั้งใจในการเรียน	การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติกิจกรรม	รวม
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมิน

ปฏิบัติทุกครั้ง	=	3 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	=	2 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	=	1 คะแนน
ไม่ปฏิบัติ	=	0 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

เวลา 2 คาบ

1. สาระสำคัญ

การฟังสารที่ให้ความรู้และสารที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟังนั้น ผู้ฟังควรจะใช้ความคิดในการพิจารณาสารนั้นว่าในการที่ฟังมีข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็นจากผู้ส่งสารในสารนั้นหรือไม่ เพื่อสามารถรับสารได้อย่างถูกต้องและเข้าใจสารนั้น

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังได้

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายความหมายของข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นได้
2. นักเรียนบอกลักษณะของข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงได้
3. นักเรียนบอกลักษณะของข้อความที่เป็นข้อคิดเห็นได้
4. นักเรียนแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังได้
5. นักเรียนทำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 2 การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นได้ไม่ต่ำกว่า 75 % (ไม่ต่ำกว่า 22.5 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน)

4. เนื้อหาสาระ

1. ความหมายของข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
2. ลักษณะของข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
3. ตัวอย่างข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูติดแถบประโยค 5 ประโยคบนกระดานคำให้นักเรียนอ่านและให้นักเรียนสังเกตว่าแตกต่างกันอย่างไร สนทนาโยงเข้าสู่เรื่องข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายว่าแถบประโยคที่นักเรียนฟัง ข้อความใดเป็นข้อเท็จจริงและข้อความใดเป็นข้อคิดเห็น ตัวแทนออกมาแยกติดบนกระดานคำ

3. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ศึกษาใบความรู้เรื่องการฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นที่ครูแจกให้กำหนดเวลา 10 นาที

4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป โดยครูบอกหัวข้อความหมาย ลักษณะและข้อความ ตัวอย่างข้อความ แล้วให้นักเรียนตอบคำถามที่หัวข้อเป็นรายบุคคล หลังจากศึกษาใบความรู้เรื่องการฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นที่ครูแจกให้กำหนดเวลา 10 นาที

5. ครูยกตัวอย่างข่าว นิทาน เพลงให้นักเรียนช่วยกันแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น นักเรียนทุกกลุ่มทำใบงานการแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นและกำหนดเวลาทำใบงานประมาณ 20 นาที

6. ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยใบงานโดยครูอธิบายเพิ่มเติม

7. นักเรียนทำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 2 เรื่องการฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นเป็นรายบุคคล กำหนดเวลาประมาณ 30 นาที

6. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. แถบประโยค 5 ประโยค

ตัวอย่างแถบประโยค 5 ประโยค

1. ดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออก	(ข้อเท็จจริง)
2. วันที่ 1 มกราคมของทุกปีเป็นวันขึ้นปีใหม่	(ข้อเท็จจริง)
3. ผู้หญิงส่วนใหญ่มักชอบสีชมพู	(ข้อคิดเห็น)
4. บ้านของเราอยู่จังหวัดนครปฐม	(ข้อเท็จจริง)
5. การออกกำลังกายทำให้สุขภาพแข็งแรง	(ข้อเท็จจริง)
2. ใบความรู้เรื่องการฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
3. ใบงานเรื่องการแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

7. การวัดและประเมินผล

วิธีวัดและประเมินผล

- สังเกตพฤติกรรมการสนใจและตั้งใจเรียน
- สังเกตการอภิปราย และแสดงความคิดเห็น
- สังเกตการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม
- ตรวจใบงานการแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

5. การตรวจให้คะแนนการทำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 2 การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

เกณฑ์การประเมินผล

เกณฑ์ผ่านไม่ต่ำกว่า 22.5 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1. แบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม
2. ใบงานเรื่องการแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
3. แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล
4. การแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 2 การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

8. รายละเอียดเนื้อหาสาระ

1. ความหมายของข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
2. ลักษณะของข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
3. ตัวอย่างข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

9. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการสอน

.....

.....

.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(.....)

รายละเอียดเนื้อหาสาระ

รายละเอียดเนื้อหาสาระ

คำว่า “ข้อเท็จจริง” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 172) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง “ข้อความหรือเหตุการณ์ที่เป็นมาหรือเป็นอยู่ตามจริง”

ส่วนคำว่า “ข้อคิดเห็น” นั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 172) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง “ความเห็น”

สรุปความหมายของคำว่า “การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น” ได้ว่าเป็น การพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยการใคร่ครวญ โดยการแยกเรื่องนั้น ๆ ออกเป็นส่วน ๆ เพื่อหาว่าเป็น ข้อความที่เป็นความจริงหรือเป็นความเห็น”

ข้อเท็จจริงเป็นความจริงเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวมนุษย์หรือเป็นการรับรู้เกี่ยวกับ สภาพตามธรรมชาติ ข้อเท็จจริงสะท้อนถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นดำรงอยู่และเสื่อมสูญไป โดยที่ไม่ต้องมีมนุษย์ เข้าไปเกี่ยวข้อง มนุษย์เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในฐานะที่เป็นผู้สังเกตการณ์และเป็นผู้รับรู้ความมีอยู่ และความเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ตามที่เป็นจริงเท่านั้น ข้อเท็จจริงเป็นความจริงที่มนุษย์ทุกคนรับรู้ เหมือนกัน

ส่วนข้อคิดเห็นเป็นผลจากกระบวนการทำงานของสมองมนุษย์ที่รู้สึกหรือคิด เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่รับรู้อย่างไร ข้อคิดเห็นสัมพันธ์กับมนุษย์อย่างแนบแน่น ถ้าไม่มีมนุษย์ ก็จะไม่ มีข้อคิดเห็น และถ้ามนุษย์ไม่มีภาษา ก็จะไม่มีการสื่อสารที่จะถ่ายทอดความคิดเห็นออกมาเป็น ข้อคิดเห็นเพื่อสื่อสารแก่ผู้อื่นมนุษย์แต่ละคนจะมีปฏิกิริยาต่อสิ่งที่รับรู้ต่างกัน

ลักษณะของข้อเท็จจริง

1. มีความเป็นไปได้เสมอ
2. มีความเป็นจริง
3. มีหลักฐานอ้างอิงพิสูจน์ได้
4. มีความสมเหตุสมผล

ตัวอย่างข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง

1. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง “ผู้ชนะสิบทิศ” ของยาขอบนี้ เกิดในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีของไทย
2. มัจฉานูเป็นลูกของหนุมานกับนางสุวรรณมัจฉา

3. ดันไม้นอกจากจะให้ความชุ่มชื้นแล้วยังช่วยป้องกันลมได้อีกด้วย
4. การทำสะพานข้ามถนน ช่วยให้การจราจรคล่องตัวขึ้น
5. วิตามินซี มีอยู่ในผักสด ผลไม้สด ส้ม มะเขือเทศ และสับปะรด
6. จมูกข้าวมีสารสำคัญมากมาย เช่น วิตามินบี วิตามินอี โปแทสเซียม ฟอสฟอรัส และที่น่าสนใจอีกชนิดหนึ่ง คือ เลซิทินที่ช่วยบำรุงสมอง
7. ปลาทะเลมีธาตุไอโอดีน ซึ่งช่วยป้องกันโรคคอพอก
8. หูเป็นอวัยวะที่ทำให้ได้ยินเสียง
9. การตัดไม้ทำลายป่าเป็นสาเหตุของอุทกภัย
10. วันหนึ่ง ๆ ควรดื่มน้ำอย่างน้อย 6-8 แก้ว ซึ่งจะช่วยให้ผิวหนังเต่งตึง ไต ขับถ่ายของเสียจากกระแสเลือดได้ดี กระแสเลือดไหลเวียนดี และของเสียถูกขับถ่ายออกไปจากร่างกายได้มากทางเหงื่อ
11. การสระผมที่ถูกต่อนั้น ต้องไม่ใช่วิธีเอาเล็บครูดเกาหรือใช้แปรงที่มีตุ่ม ๆ สระผม ใช้ปลายนิ้วมือทั้งมือลูบยี้ไปทั่ว ๆ หนึ่งศีรษะ แล้วฟอกด้วยสบู่หรือแชมพูและล้างด้วยน้ำอุ่นสัก 2-3 ครั้ง
12. การออกกำลังกายอย่างพอเพียง จะสามารถส่งผลให้ต่อมไร้ท่อในสมองขับสารเอนดอร์ฟิน (Endorphins) ออกมา ทำให้เซลล์ต่าง ๆ ของร่างกายแข็งแรงยิ่งขึ้น

ลักษณะของข้อความที่เป็นข้อคิดเห็น

1. เป็นข้อความที่แสดงความรู้สึก
2. เป็นข้อความที่แสดงการคาดคะเน
3. เป็นข้อความที่เป็นข้อเสนอแนะ
4. เป็นข้อความที่แสดงการเปรียบเทียบ
5. เป็นข้อความที่แสดงความคิดเห็นของผู้เขียนเอง
6. เป็นข้อความที่เป็นความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล

ตัวอย่างข้อความที่เป็นข้อคิดเห็น

1. เงินสามารถซื้อสิ่งที่เราต้องการได้ทุกอย่าง (เป็นการแสดงความคิดเห็นที่ไม่เป็นจริงเสมอ เช่น เงินไม่สามารถซื้อเพื่อนที่ดีได้ เงินไม่สามารถจะซื้อความตายได้)
2. ถ้าตื่นขึ้นมาตอนเช้าแล้วดื่มน้ำสัก 2-3 แก้ว จะทำให้สดชื่นและผิวเต่งตึง (เป็นข้อเสนอแนะที่เป็นอันตราย เพราะอาจทำให้จุกแน่นท้อง ซึ่อกได้ง่าย ๆ)

3. หากฝูงกาบินมาจับหลังคาบ้าน เป็นลางบอกเหตุว่าจะมีเรื่องร้ายเกิดขึ้นแต่ผู้เป็นเจ้าของบ้าน (เป็นความเชื่อ ที่ไม่สมเหตุสมผล)
4. ชีวิตคือการต่อสู้ ศัตรูคือยากำลัง (เป็นความคิดเห็นส่วนตัวซึ่งคนอื่นอาจไม่คิดอย่างนั้นก็ได้)
5. คนรักเท่าฝันหนึ่ง คนชังเท่าฝันสี่ (เป็นความคิดเห็นเชิงเปรียบเทียบ)
6. ความรักเปรียบเหมือนน้ำอมฤต ช่วยชุบชีวิตให้สดชื่นมีชีวิตชีวา (เป็นความคิดเห็นซึ่งไม่เป็นจริงเสมอไป)
7. นักเรียนที่เรียนไม่เก่งทุกคน จะไม่มีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิตเลย เพราะคิดอะไรไม่เป็นคอยแต่จะทำตามเขาอย่างเดียว (เป็นความคิดเห็นซึ่งไม่เป็นจริงเสมอไป)
8. ถ้าเพิ่มเงินเดือนให้ข้าราชการทุกคนมาก ๆ รับรองว่าจะไม่มีการทุจริตต่อหน้าที่ หรือนื้อราษฎร์บังหลวงอย่างในปัจจุบัน เพราะทุกคนมีกินมีใช้พอแล้ว (เป็นความคิดเห็นซึ่งไม่เป็นจริงเสมอไป)
9. ถ้าให้ประชาชนเลือกผู้แทนเขตเดียวได้เบอร์เดียว จะไม่มีการซื้อเสียงอย่างแน่นอน เพราะประชาชนต้องเลือกคนที่เขาเห็นว่าดีที่สุดเพียงคนเดียวเท่านั้น (เป็นความคิดเห็นซึ่งไม่เป็นจริงเสมอไป)
10. คนที่มีการศึกษาคือจะขับรถตามกฎจราจร เพราะทุกคนต่างรู้จักกฎจราจรเป็นอย่างดีแล้วคงจะไม่มีใครขับรถผิดกฎจราจร (เป็นความคิดเห็นซึ่งไม่เป็นจริงเสมอไป)
11. การปกครองระบบสังคมนิยมเป็นการปกครองที่ดีที่สุด (ไม่มีข้อขึ้นยัน)
12. คนที่พูดเก่งย่อมทำงานเก่งเสมอ (ไม่แน่เสมอไป ไม่มีข้อขึ้นยัน)

ลักษณะของข้อเท็จจริง

1. มีความเป็นไปได้เสมอ
2. มีความเป็นจริง
3. มีหลักฐานอ้างอิงพิสูจน์ได้
4. มีความสมเหตุสมผล

ตัวอย่างข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง

1. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง “ผู้ชนะสิบทิศ” ของยาขอบนี้ เกิดในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีของไทย
2. มัจฉานูเป็นลูกของหนุมานกับนางสุวรรณมัจฉา

3. การทำสะพานข้ามถนน ช่วยให้การจราจรคล่องตัวขึ้น
4. วิตามินซี มีอยู่ในผักสด ผลไม้สด ส้ม มะเขือเทศ และสับปะรด
5. ปลาทะเลมีธาตุไอโอดีน ซึ่งช่วยป้องกันโรคคอพอก
6. หูเป็นอวัยวะที่ทำให้ได้ยินเสียง
7. การตัดไม้ทำลายป่าเป็นสาเหตุของอุทกภัย

ลักษณะของข้อความที่เป็นข้อคิดเห็น

1. เป็นข้อความที่แสดงความรู้สึกรัก
2. เป็นข้อความที่แสดงการคาดคะเน
3. เป็นข้อความที่เป็นข้อเสนอแนะ
4. เป็นข้อความที่แสดงการเปรียบเทียบ
5. เป็นข้อความที่แสดงความคิดเห็นของผู้เขียนเอง
6. เป็นข้อความที่เป็นความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล

ตัวอย่างข้อความที่เป็นข้อคิดเห็น

1. เงินสามารถซื้อสิ่งที่เราต้องการได้ทุกอย่าง (เป็นการแสดงความคิดเห็นที่ไม่เป็นจริงเสมอ เช่น เงินไม่สามารถซื้อเพื่อนที่ดีได้ เงินไม่สามารถจะซื้อความตายได้)
2. หากฝูงกาบินมาจับหลังคาบ้าน เป็นลางบอกเหตุว่าจะมีเรื่องร้ายเกิดขึ้นแต่ผู้เป็นเจ้าของบ้าน (เป็นความเชื่อ ที่ไม่สมเหตุสมผล)
3. คนรักเท่าฝันหนึ่ง คนชังเท่าฝันเสือ (เป็นความคิดเห็นเชิงเปรียบเทียบ)
4. ความรักเปรียบเหมือนน้ำอมฤต ช่วยชุบชีวิตให้สดชื่นมีชีวิตชีวา (เป็นความคิดเห็นซึ่งไม่เป็นจริงเสมอไป)
5. นักเรียนที่เรียนไม่เก่งทุกคน จะไม่มีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิตเลย เพราะคิดอะไรไม่เป็นคอยแต่จะทำตามเขาอย่างเดียว (เป็นความคิดเห็นซึ่งไม่เป็นจริงเสมอไป)
6. การปกครองระบบสังคมนิยมเป็นการปกครองที่ดีที่สุด (ไม่มีข้อขึ้นยัน)
7. คนที่พูดเก่งย่อมทำงานเก่งเสมอ (ไม่แน่เสมอไป ไม่มีข้อขึ้นยัน)

ใบความรู้

คำว่า “ข้อเท็จจริง” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 172) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง “ข้อความหรือเหตุการณ์ที่เป็นมาหรือเป็นอยู่ตามจริง”

ส่วนคำว่า “ข้อคิดเห็น” นั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 172) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง “ความเห็น”

ลักษณะของข้อเท็จจริง

1. มีความเป็นไปได้เสมอ
2. มีความเป็นจริง
3. มีหลักฐานอ้างอิงพิสูจน์ได้
4. มีความสมเหตุสมผล

ตัวอย่างข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง

1. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง “ผู้ชนะสิบทิศ” ของยาขอบนี้ เกิดในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีของไทย
2. มัจฉานูเป็นลูกของหนุมานกับนางสุวรรณมัจฉา
3. การทำสะพานข้ามถนน ช่วยให้การจราจรคล่องตัวขึ้น
4. วิตามินซี มีอยู่ในผักสด ผลไม้สด ส้ม มะเขือเทศ และสับปะรด
5. ปลาทะเลมีธาตุไอโอดีน ซึ่งช่วยป้องกันโรคคอพอก
6. หูเป็นอวัยวะที่ทำให้ได้ยินเสียง
7. การตัดไม้ทำลายป่าเป็นสาเหตุของอุทกภัย

ลักษณะของข้อความที่เป็นข้อคิดเห็น

1. เป็นข้อความที่แสดงความรู้สึกรัก
2. เป็นข้อความที่แสดงการคาดคะเน
3. เป็นข้อความที่เป็นข้อเสนอแนะ
4. เป็นข้อความที่แสดงการเปรียบเทียบ
5. เป็นข้อความที่แสดงความคิดเห็นของผู้เขียนเอง
6. เป็นข้อความที่เป็นความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล

ตัวอย่างข้อความที่เป็นข้อคิดเห็น

1. เงินสามารถซื้อสิ่งที่เราต้องการได้ทุกอย่าง (เป็นการแสดงความคิดเห็นที่ไม่เป็นจริงเสมอ เช่น เงินไม่สามารถซื้อเพื่อนที่ดีที่สุดได้ เงินไม่สามารถจะซื้อความตายได้)
2. หากฝูงกาบินมาจับหลังคาบ้าน เป็นลางบอกเหตุว่าจะมีเรื่องร้ายเกิดขึ้นแต่ผู้เป็นเจ้าของบ้าน (เป็นความเชื่อ ที่ไม่สมเหตุสมผล)
3. คนรักเท่าฝันหนัง คนชังเท่าฝันเสือ (เป็นความคิดเห็นเชิงเปรียบเทียบ)
4. ความรักเปรียบเหมือนน้ำอมฤต ช่วยชุบชีวิตให้สดชื่นมีชีวิตชีวา (เป็นความคิดเห็นซึ่งไม่เป็นจริงเสมอไป)
5. นักเรียนที่เรียนไม่เก่งทุกคน จะไม่มีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิตเลย เพราะคิดอะไรไม่เป็นคอยแต่จะทำตามเขาอย่างเดียว (เป็นความคิดเห็นซึ่งไม่เป็นจริงเสมอไป)
6. การปกครองระบบสังคมนิยมเป็นการปกครองที่ดีที่สุด (ไม่มีข้อยืนยัน)
7. คนที่พูดเก่งย่อมทำงานเก่งเสมอ (ไม่แน่เสมอไป ไม่มีข้อยืนยัน)

ใบงาน

คำสั่ง ให้นักเรียนใส่คำว่า ข้อเท็จจริง หรือ ข้อคิดเห็น ลงในวงเล็บ หน้าข้อความที่กำหนดให้

- (ข้อเท็จจริง) 1. เต่าเป็นสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ
- (ข้อคิดเห็น) 2. นักเรียนชั้น ม.1 แต่ละห้องมีจำนวนมากขึ้นไป
- (ข้อเท็จจริง) 3. การใช้โทรศัพท์เร็วกว่าการใช้จดหมาย
- (ข้อเท็จจริง) 4. การขับรถเร็วและประมาทจะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย
- (ข้อคิดเห็น) 5. เขาเป็นคนจีโมโห อยู่ห่าง ๆ เขาไว้ดีกว่า
- (ข้อเท็จจริง) 6. ประเทศไทยมีประชากรประมาณ 63 ล้านคน
- (ข้อคิดเห็น) 7. นักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาเป็นนักเรียนที่เรียนเก่งที่สุด
- (ข้อเท็จจริง) 8. ปลาช่อนเป็นปลาน้ำจืดชนิดหนึ่ง
- (ข้อคิดเห็น) 9. นักเรียนที่ขยันเป็นที่ชื่นชมของครูทุกคน
- (ข้อคิดเห็น) 10. เขมนิจนารักกว่าอุษามณี

ข่าว “การถูนประวัติศาสตร์”

นายเกรียงไกร สัมปชชิต อธิบดีกรมศิลปากร เปิดเผยว่ากรมศิลปากรเตรียมจัดทำหนังสือประวัติศาสตร์ ในรูปแบบใหม่ อาทิการ์ตูน สมุดภาพ เพื่อจูงใจเด็ก เยาวชน และประชาชน สนใจหนังสือประวัติศาสตร์มากขึ้น เพราะที่ผ่านมาคนส่วนใหญ่มองว่าหนังสือประวัติศาสตร์น่าเบื่อ มีแต่ตัวอักษร ดังนั้นจึงต้องปรับกลยุทธ์-การจัดทำหนังสือประวัติศาสตร์ที่จะเน้นเผยแพร่สู่ประชาชน ใหม่ แต่ในขณะเดียวกัน หนังสือประวัติศาสตร์ในเชิงวิชาการก็ยังคงมีอยู่ ทั้งนี้ตนมองว่า ปัญหาการเรียนประวัติศาสตร์ อาจเป็นเพราะคนไทยคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว เข้าใจยาก เด็กรุ่นใหม่เรียนรู้แบบท่องจำโดยไม่มีความเข้าใจ อย่างกรณีข้อพิพาทกรณีปราสาทพระวิหาร ปราสาทตาเมือนธม หรือ ปราสาทสศอก-ก้อกธม สังเกตได้ว่าคนส่วนใหญ่ไม่ทราบข้อเท็จจริงทั้งที่เป็นเรื่องที่สำคัญมาก

ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันพุธ ที่ 19 พฤศจิกายน 2551 หน้า 7

ข้อเท็จจริง

- นายเกรียงไกร สัมปชชิต อธิบดีกรมศิลปากร
- กรมศิลปากรเตรียมจัดทำหนังสือประวัติศาสตร์รูปแบบใหม่
- ปรับกลยุทธ์ในการจัดทำหนังสือประวัติศาสตร์
- หนังสือประวัติศาสตร์ในเชิงวิชาการยังคงมีอยู่
- เด็กรุ่นใหม่เรียนรู้แบบท่องจำโดยไม่มีความเข้าใจ

ข้อคิดเห็น

- คนส่วนใหญ่มองว่าหนังสือประวัติศาสตร์ น่าเบื่อ มีแต่ตัวอักษร
- ปัญหาการเรียนประวัติศาสตร์ อาจเป็นเพราะคนไทยคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว เข้าใจยาก
- สังเกตได้ว่าคนส่วนใหญ่ไม่ทราบข้อเท็จจริง ข้อพิพาทกรณีปราสาทต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเรื่อง สำคัญมาก

นิทานเรื่อง คนเลี้ยงแพะ

ขณะที่พาฝูงแพะของตนไปหลบพายุในถ้ำ คนเลี้ยงแพะก็พบฝูงแพะป่าหลบอยู่ในถ้ำด้วยเช่นกัน

“ฝูงแพะป่านี้เป็นฝูงใหญ่ มีแพะมากกว่าฝูงแพะของเราหลายเท่าตัว เราน่าจะเอาแพะป่าฝูงใหญ่ไปเลี้ยงแทนฝูงเดิมดีกว่า”

เมื่อคนเลี้ยงแพะคิดได้ดังนั้นแล้วก็นำเอาใบไม้ที่เตรียมมาไว้ให้ฝูงแพะเดิมของตนไปให้ฝูงแพะป่ากินจนหมด

ครั้นเมื่อพายุสงบลง ฝูงแพะป่าก็วิ่งออกจากถ้ำเข้าไป ฝูงแพะเดิมก็ตายกันหมดเพราะอดอาหาร

คนเลี้ยงแพะจึงได้แต่นั่งร้องไห้ให้เพื่อนบ้านหัวเราะเยาะต่อไป

ที่มา : <http://www.fungdham.com/fable/fable048.html>

ข้อเท็จจริง

- คนเลี้ยงแพะพาแพะไปหลบพายุในถ้ำ
- ฝูงแพะป่าหลบอยู่ในถ้ำ
- ฝูงแพะป่าฝูงใหญ่กว่าแพะของคนเลี้ยงแพะ
- คนเลี้ยงแพะนำใบไม้ไปให้แพะป่ากิน
- แพะป่าวิ่งออกจากถ้ำเมื่อพายุสงบ
- ฝูงแพะตายเพราะอดอาหาร
- คนเลี้ยงแพะนั่งร้องไห้

ข้อคิดเห็น

- เราน่าจะเอาแพะป่าไปเลี้ยงแทนฝูงเดิมดีกว่า

เพลงสามัคคีประเทศไทย

ศิลปิน : คาราบาว

อัลบั้ม : สามัคคีประเทศไทย

- * มีความทรงจำดี ๆ มีความสุขที่ใด ๆ
 จงบอกใคร ๆ ว่านี่คือแผ่นดินนี้
 แผ่นดินอันเป็นตำนาน ผู้คนมียิ้มพิมพ์ใจ
 จงบอกเขาไป ว่านี่คือแผ่นดินไทย
- ** บางทีก็เห็นบนทิว บางครั้งก็ปวดร้าว
 แต่เราไม่ท้อ ขอยืนสู้เพื่อวันใหม่
 วันที่ใกล้มาถึง คืบวันอันสดใส
 ผู้คนรุ่นใหม่ แบ่งหัวใจให้แก่กัน
 มีประเพณีโบราณ สงกรานต์วันขึ้นปีใหม่
 วันลอยกระทงของไทย ในคืนเพ็ญเดือนสิบสอง
 วัฒนธรรมยืนยาว ผู้คนรักใคร่ปรองดอง
 เผ่าไทยทั้งสอง พี่น้องกันไซ่อันไกล
 บางทีก็เห็นบนทิว บางครั้งก็ปวดร้าว
 แต่เราไม่ท้อขอยืนสู้เพื่อวันใหม่
 วันที่ใกล้มาถึง คืบวันอันสดใส
 ผู้คนรุ่นใหม่สำนึกในคุณแผ่นดิน
 ไทยแลนด์ ไทยแลนด์ ไทยแลนด์
 สามัคคี สามัคคีประเทศไทย (2 ครั้ง) (ซ้ำ ***)
- *** เรามีตะวันดวงเดียว ไม่มีพระจันทร์ดวงใด
 สว่างสดใส เท่าเรามองจากมุมนี้
 มุมที่มีใจแห่งรัก แห่งความเมตตาอารี
 พวกเราน้องพี่ สามัคคีประเทศไทย (ซ้ำ ***)
 ไทยแลนด์ ไทยแลนด์ ไทยแลนด์
 สามัคคี สามัคคีประเทศไทย (4 ครั้ง)

ข้อเท็จจริง

เรามีตะวันดวงเดียว
 มีประเพณีโบราณ สงกรานต์วันขึ้นปีใหม่
 วันลอยกระทงของไทย ในคืนเพ็ญเดือนสิบสอง
 วัฒนธรรมยืนยาว ผู้คนรักใคร่ปรองดอง
 เผ่าไทยทั้งสอง พี่น้องกันใช้ถิ่นไกล

ข้อคิดเห็น

- * มีความทรงจำดี ๆ มีความสุขที่ใด ๆ
 จงบอกใคร ๆ ว่านี่คือแผ่นดินนี้
 แผ่นดินอันเป็นตำนาน ผู้คนมียิ้มพิมพ์ใจ
 จงบอกเขาไป ว่านี่คือแผ่นดินไทย
- ** บางทีก็เหน็บหนาว บางครั้งก็ปวดร้าว
 แต่เราไม่ท้อ ขอยืนสู้เพื่อวันใหม่
 วันที่ใกล้มาถึง คืนวันอันสดใส
 ผู้คนรุ่นใหม่ แบ่งหัวใจให้แก่กัน
- *** เรามีตะวันดวงเดียว ไม่มีพระจันทร์ดวงใด
 สว่างสดใส เท่าเรามองจากมุมนี้
 มุมที่มีใจแห่งรัก แห่งความเมตตาอารี
 พวกเราน้องพี่ สามัคคีประเทศไทย (ซ้ำ ***)

แบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม

ชื่อ.....ชั้น.....กลุ่ม.....

วันที่ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนประเมินการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองและสมาชิกในกลุ่มตามสภาพจริง
เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองและกลุ่ม

ชื่อ-นามสกุล	การแสดง ความคิดเห็น	การยอมรับฟัง ความคิดเห็น	ความตั้งใจ ในการปฏิบัติ กิจกรรม	การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ กิจกรรม	รวม
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมิน

ปฏิบัติทุกครั้ง	=	3 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	=	2 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	=	1 คะแนน
ไม่ปฏิบัติ	=	0 คะแนน

แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล

ชื่อ.....ชั้น.....

วันที่ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ครูประเมินพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลตามสภาพจริง เพื่อสังเกตและปรับปรุง
พฤติกรรมของนักเรียน

ชื่อ-นามสกุล	ความสนใจและ ความตั้งใจในการเรียน	การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติกิจกรรม	รวม
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมิน

ปฏิบัติทุกครั้ง	=	3 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	=	2 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	=	1 คะแนน
ไม่ปฏิบัติ	=	0 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การฟังเพื่อตีความ

เวลา 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การฟังสารที่ให้ความรู้และสารที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟังนั้น ผู้ฟังควรจะใช้ความคิดในการพิจารณาเรื่องที่ฟังว่าผู้ส่งสารมีเจตนาส่งสารอะไรหรือมีความคิดอย่างไร ซึ่งถ้าผู้ฟังสามารถตีความเรื่องที่ฟังได้ถูกต้องก็จะทำให้ทราบเจตนาของผู้ส่งสารและสามารถเข้าใจสารที่ฟังได้อย่างถูกต้องตามเจตนาของผู้ส่งสาร

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และตีความเรื่องที่ฟังได้

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนบอกความหมายของการตีความได้
2. นักเรียนบอกหลักการตีความได้
3. นักเรียนตีความจาก ข่าว นิทาน และเพลงที่ฟังได้
4. นักเรียนทำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 3 การฟังเพื่อตีความได้ถูกต้องไม่น้อยกว่า 75 % (ไม่ต่ำกว่า 22.5 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน)

4. เนื้อหาสาระ

1. ความหมายของการตีความ
2. หลักการตีความการฟัง
3. ข่าว นิทาน และเพลงที่กำหนดให้ตีความ

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยสุ่มให้นักเรียน 2 คน ออกมาอ่านนิทานเรื่อง ต้นสนอวดดี และข่าวจี๋ใช้ กม. จัดการร้านเกมเถื่อนอย่างจริงจังหน้าชั้นเรียนให้เพื่อน ๆ ฟัง และเปิดเพลงรูปที่มีทุกบ้านจากเครื่องบันทึกเสียงให้นักเรียนฟัง

2. ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับนิทาน ข่าวดัง และเพลงที่ได้ฟังว่ากล่าวถึงอะไรและ ผู้แต่งต้องการสื่อความอะไรถึงผู้อ่าน จากนั้นสนทนาเชื่อมโยงเข้าสู่เรื่องการตีความ
3. นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องการฟังเพื่อตีความกำหนดเวลาประมาณ 5-8 นาที
4. ครูอธิบายเพิ่มเติมและสรุปใบความรู้ให้นักเรียนฟังอีกครั้ง
5. นักเรียนทำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 3 เรื่องการฟังเพื่อตีความ เป็นรายบุคคล กำหนดเวลาประมาณ 30 นาที
6. ครูเฉลยแบบฝึกการฟังและอธิบายเพิ่มเติม

6. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่องการฟังเพื่อตีความ
2. ข่าวจีไอ้ กม. จัดการร้านเกมเถื่อน ทำอย่างจริงจัง
3. นิทานเรื่อง ต้นสนอวดดี
4. เพลงรูปที่มีทุกบ้าน
5. เครื่องบันทึกเสียง
6. แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 3 การฟังเพื่อตีความ

7. การวัดและประเมินผล

วิธีวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการสนใจและตั้งใจเรียน
2. สังเกตการอภิปราย และแสดงความคิดเห็น
3. การตรวจให้คะแนนการทำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 3 การฟัง เพื่อตีความ

เกณฑ์การประเมินผล

เกณฑ์ผ่านไม่ต่ำกว่า 22.5 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1. ใบความรู้เรื่องการฟังเพื่อตีความ
2. แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล
3. แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 3 การฟังเพื่อตีความ

8. รายละเอียดเนื้อหาสาระ

1. ความหมายของการตีความ
2. หลักการตีความการฟัง
3. ขาวจีใช้ กม. จัดการร้านเกมเถื่อน ทำอย่างจริงจัง
4. นิทานเรื่อง ต้นสนอวดดี
5. เพลงรูปที่มีทุกบ้าน

9. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการสอน

.....

.....

.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

รายละเอียดเนื้อหาสาระ

การฟังเพื่อตีความ หมายถึง การฟังเพื่อให้เข้าใจความหมาย ความรู้สึก และอารมณ์สะท้อนใจจากบทประพันธ์ ซึ่งอาจเข้าใจได้มากน้อยลึกซึ้งเพียงใด ตรงกันกับผู้ประพันธ์ หรือผู้ฟังคนอื่น ๆ หรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสามารถและประสบการณ์เดิมของผู้ฟัง การฟังเพื่อตีความนั้นผู้ฟังจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถในการแปลความ จับใจความสำคัญ การสรุปความ รวมทั้งการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของข้อความ

การตีความจากการฟัง เป็นการฟังที่ต้องใช้ความคิดใคร่ครวญอย่างมาก ผู้ฟังต้องเข้าใจเนื้อเรื่อง คำศัพท์ ลำนวน และความมุ่งหมายของผู้แต่ง เจตนาหรือน้ำเสียงในการพูดเรื่องนั้น ๆ ว่าต้องการสั่งสอน ตาหนิ ว่ากล่าว หรือประชดประชัน การตีความของแต่ละคนอาจแตกต่างกันไป ความลึกซึ้งความละเอียดในการตีความอยู่ที่ประสบการณ์ของแต่ละคน และการอ้างเหตุผลประกอบความคิด

ปัจจัยสำคัญที่สุดในการฟังเพื่อตีความ คือ เข้าใจเจตนารมณ์ของผู้เขียนและความหมายของสิ่งที่ผู้เขียนได้เขียนขึ้น การแสดงเจตนาของผู้เขียนนั้นมีทั้งแสดงไว้โดยชัดเจนและโดยซ่อนเร้น การแสดงเจตนาโดยชัดเจนผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ทันที โดยไม่ต้องใช้ความคิดพิจารณามากมายนัก การแสดงเจตนาโดยซ่อนเร้น คือ ไม่บอกเจตนาตรง ๆ กล่าวถึงเรื่องหนึ่งแต่อาจมีความหมายถึงสิ่งหนึ่งก็ได้

การจะเข้าใจความหมายของเจตนาดังกล่าวได้ผู้ฟังจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและเข้าถึงความหมายของคำของข้อความนั้น ๆ เสียก่อน ความหมายของคำมี 3 ประเภทคือ

1. ความหมายกักตุน หมายถึง ความหมายของคำที่มีอยู่ก่อนแล้ว และนำมาตีความในสิ่งที่ฟังต่อไป เช่น สีแดง มีความหมายกักตุนถึงความร้อนแรง ความรุนแรง
2. ความหมายหลายนัย หมายถึง คำบางคำมีความหมายหลายแง่หลายมุม เช่น น้ำตา เป็นไปได้ทั้งความดีใจ เสียใจ หรือแค้นใจก็ได้
3. ความหมายนัยประหวัด หมายถึง ความหมายที่จิตใจนึกประหวัดไปถึงบางสิ่งบางอย่างที่สัมพันธ์กับคำที่ปรากฏ เช่น คำว่า กรุงเทพฯ ทำให้นึกถึงความเจริญทางวัตถุ ความเสื่อมทางสังคม เป็นต้น

การตีความทำได้ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ขอให้พิจารณาตัวอย่างการอ่านตีความร้อยแก้วดังต่อไปนี้

การอ่านตีความร้อยแก้ว

การอ่านตีความร้อยแก้ว ควรพิจารณาหาความหมายของคำที่สื่อความหมายโดยนัย อาจทำได้ด้วยการอ่านข้อความนั้นหลายครั้ง และพิจารณาถ้อยคำที่ใช้ซึ่งสัมพันธ์กับข้อความในบริบท ดังตัวอย่าง

ข้าไม่ต้องการตำราเรียนที่เดินได้ ที่ข้าอยากได้นั้นคือเยาวชนที่เป็นสุภาพบุรุษ ชื่อสัตย์ สุจริต มีอุปนิสัยใจคอดี (จมีนอมรรตุนารักษ์ 2513 : 116-117)

ข้อความนี้ตัดตอนจากพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่นักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กหลวง คำที่ควรพิจารณาคือ “ตำราเรียนที่เดินได้” มีความหมายโดยนัย ตีความได้ว่าหมายถึง นักเรียนที่จดจำความรู้ได้แต่ในตำราเท่านั้น ประโยคนี้ จึงมีความหมายว่า ผู้พูดไม่ปรารถนาจะให้เยาวชนเป็นเพียงนักเรียนที่มีความรู้แต่เฉพาะในตำราเรียนเท่านั้น แต่ยังต้องเป็นคนดี ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเป็นสุภาพบุรุษและมีอุปนิสัยใจคอดีอีกด้วย ผู้พูดแฝงน้ำเสียงเชิงตักเตือน

ถนนสายดอกไม้ที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าสวย มักต้องแลกมาด้วยหยาดเหงื่อและความอดทนเท่านั้น

คำที่ต้องตีความคือคำว่า “ถนนสายดอกไม้” หมายถึง เกียรติยศ ชื่อเสียงและความสำเร็จ และคำว่า “หยาดเหงื่อ” ไม่ได้หมายถึงความเหนื่อยเหน็ดเท่านั้น แต่หมายรวมถึงความขยันขันแข็ง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ประโยคนี้ใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ที่คำว่า “ถนนสายดอกไม้” ข้อความทั้งหมดมีความหมายว่า บุคคลที่จะประสบความสำเร็จนั้น ต้องเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร มีความอดทนในการทำงาน มุมานะ ต่อสู้กับอุปสรรค จึงจะประสบความสำเร็จในชีวิต แฝงด้วยน้ำเสียงเชิงสนับสนุน

นักหนังสือพิมพ์ถือว่าตนเป็นปากเป็นเสียงแทนประชาชน มักนิยมชมชื่นลักษณะปากกล้า คือ พูดตรงตามที่คิด ไม่เกรงใจใคร ยิ่งฝิปากคมกริบเชือดเฉือนเก่งถึงแก่นเท่าไรยิ่งว่าดี แต่บางทีเปลือปากเกินขอบเขตที่หลักฐานมีอยู่ นึกถึงได้แต่คำกลอนที่สุนทรภู่ว่า “อันมนุษย์สุดดีอยู่ที่ปาก” ลืมไปว่าวรรคต่อไปนั่นคือ “จะได้ยากโหยหิวเพราะชีวหา” (น.ท.หญิง สุมาลี วีระวงศ์ 2542 : 234)

ข้อความนี้ ผู้เขียนมีจุดประสงค์จะแสดงเจตคติเกี่ยวกับการพูด ไม่ว่าจะทำอาชีพอะไร ก็ควรระมัดระวังคำพูด ซึ่งการพูดแต่ความจริงตามที่มีหลักฐานเท่านั้น หากพูดเกินจากความเป็นจริง ก็อาจจะต้องทุกข์ยากเพราะวาจาได้ น้ำเสียงของผู้เขียน เป็นไปในเชิงตักเตือน และแฝงไว้ด้วยการประชดประชันนักหนังสือพิมพ์ ตรงที่กล่าวว่า “พูดตรงตามที่คิด ไม่เกรงใจใคร ยิ่งฝิปาก

คมกริบเชือดเดือนแกร่งถึงแก่นเท่าไรยิ่งว่าดี” ที่จริงแล้ว โดยส่วนตัวของผู้เขียนเองมิได้นิยมยกย่องนักหนังสือพิมพ์ที่มีลักษณะปากกล้าเช่นนี้ แต่เขียนขึ้นด้วยน้ำเสียงประชดประชันมากกว่า

การอ่านตีความร้อยกรอง

การเขียนที่มีรูปแบบการเขียนเป็นร้อยกรอง เป็นคำประพันธ์ที่มีฉันทลักษณ์ ผู้อ่านต้องสรุปสาระสำคัญของคำประพันธ์นั้น ทั้งนี้ มิใช่เป็นการถอดคำประพันธ์ในแต่ละวรรคมาเรียบเรียงให้เป็นร้อยแก้วเท่านั้น แต่เป็นการจับสาระสำคัญของความหมายรวมทั้งหมดในบทนั้น ซึ่งได้จากการตีความคำที่มีความหมายโดยนัยเช่นเดียวกับที่ตีความร้อยแก้ว และขณะเดียวกันก็ต้องมีความเข้าใจเรื่องภาพพจน์ ซึ่งหมายถึงกลวิธีการใช้คำเพื่อให้เกิดจินตภาพ ได้แก่ การใช้คำเปรียบเทียบ อุปมา อุปลักษ์ บุคคลวัต การใช้นามนัย และการเลียนเสียงธรรมชาติ เป็นต้น มาช่วยในการตีความเพื่อให้เข้าใจความหมายของกวีนิพนธ์บทนั้น จากนั้น จึงเรียบเรียงเป็นย่อหน้าสาระสำคัญที่กวีต้องการสื่อสารมายังผู้อ่าน

ตัวอย่าง

โคลงโลกนิติ

เพื่อนกิน สิ้นทรัพย์แล้ว	แหมงหนี
หาง่าย หลายหมื่นมี	มากได้
เพื่อนตาย ถ้ายแทนชี-	วาอาศัย
หายาก ผากผีไซ้	ยากแท้ จักหา

ตีความว่า เพื่อนกินหรือเพื่อนไม่แท้หาง่ายมีมากมายแต่เพื่อนตายหรือเพื่อนแท้หายาก
หลักปฏิบัติเกี่ยวกับการฟังเพื่อตีความมีดังนี้

1. ฟังเรื่องที่จะตีความให้ละเอียด แล้วพยายามจับประเด็นสำคัญของเรื่อง
2. พยายามทำความเข้าใจถ้อยคำที่เห็นว่ามีผลสำคัญ ดูบริบทว่าบริบทกำหนดความหมายของคำนั้นไว้อย่างไร
3. ขณะที่ฟังต้องพยายามคิดหาเหตุผลและใคร่ครวญอย่างรอบคอบ นำมาประมวลเข้ากับความคิดของตน ว่าข้อความนั้นมีความหมายถึงสิ่งใด
4. กรณีที่เป็นคำประพันธ์การตีความมิใช่การถอดคำประพันธ์ เพราะการตีความเป็นการจับเอาแต่ใจความสำคัญ จะคงไว้ซึ่งข้อความเดิมไม่ได้
5. การตีความนั้นเป็นการตีความตามความรู้ความคิดของผู้อ่านเอง ซึ่งอาจไม่ตรงกับความคิดของใครใคร่ก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องมีเหตุผลประกอบที่ชัดเจน
6. พิจารณาได้ว่าผู้พูดมีเจตนาในการพูดอย่างไร เรื่องราวที่พูดนั้นเชื่อถือได้หรือไม่
7. ผู้ฟังควรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง

ใบความรู้

การฟังเพื่อตีความ หมายถึง การฟังเพื่อให้เข้าใจความหมาย ความรู้สึก และอารมณ์สะท้อนใจจากบทประพันธ์ ซึ่งอาจเข้าใจได้มากน้อยลึกซึ้งเพียงใด ตรงกันกับผู้ประพันธ์ หรือผู้ฟังคนอื่น ๆ หรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสามารถและประสบการณ์เดิมของผู้ฟัง การฟังเพื่อตีความนั้นผู้ฟังจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถในการแปลความ จับใจความสำคัญ การสรุปความ รวมทั้งการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของข้อความ

ปัจจัยสำคัญที่สุดในการฟังเพื่อตีความ คือ ความเข้าใจเจตนารมณ์ของผู้เขียนและความหมายของสิ่งที่ผู้เขียนได้เขียนขึ้น การแสดงเจตนาของผู้เขียนนั้นมีทั้งแสดงไว้โดยชัดเจนและโดยซ่อนเร้น การแสดงเจตนาโดยชัดเจนผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ทันที โดยไม่ต้องใช้ความคิดพิจารณามากมายนัก การแสดงเจตนาโดยซ่อนเร้น คือ ไม่บอกเจตนาตรง ๆ กล่าวถึงเรื่องหนึ่งแต่อาจมีความหมายถึงสิ่งหนึ่งก็ได้

การจะเข้าใจความหมายของเจตนาดังกล่าวผู้ฟังจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและเข้าถึงความหมายของคำของข้อความนั้น ๆ เสียก่อน ความหมายของคำมี 3 ประเภทคือ

1. ความหมายกักตุน หมายถึง ความหมายของคำที่มีอยู่ก่อนแล้ว และนำมาตีความในสิ่งที่ฟังต่อไป เช่น สีแดง มีความหมายกักตุนถึงความร้อนแรง ความรุนแรง
2. ความหมายหลายนัย หมายถึง คำบางคำมีความหมายหลายแง่หลายมุม เช่น น้ำตา เป็นไปได้ทั้งความดีใจ เสียใจ หรือแค้นใจก็ได้
3. ความหมายนัยประหวัด หมายถึง ความหมายที่จิตใจนึกประหวัดไปถึงบางสิ่งบางอย่างที่สัมพันธ์กับคำที่ปรากฏ เช่น คำว่า กรุงเทพฯ ทำให้นึกถึงความเจริญทางวัตถุ ความเสื่อมทางสังคม เป็นต้น

การตีความทำได้ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ขอให้พิจารณาตัวอย่างการอ่านตีความร้อยแก้วดังต่อไปนี้

การอ่านตีความร้อยแก้ว

การอ่านตีความร้อยแก้ว ควรพิจารณาหาความหมายของคำที่สื่อความหมายโดยนัย อาจทำได้ด้วยการอ่านข้อความนั้นหลายครั้ง และพิจารณาถ้อยคำที่ใช้ซึ่งสัมพันธ์กับข้อความในบริบท ดังตัวอย่าง

ข้าไม่ต้องการตำราเรียนที่เดินได้ ที่ข้าอยากได้นั้นคือเขาวงกตที่เป็นสุภาพบุรุษ
ชื่อสัตย์ สุจริต มีอุปนิสัยใจคอดี (จมีนอมรรตฤณารักษ์ 2513 : 116-117)

ข้อความนี้ตัดตอนจากพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่นักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กหลวง คำที่ควรพิจารณาคือ “ตำราเรียนที่เดินได้” มีความหมายโดยนัย ดีความได้ว่าหมายถึง นักเรียนที่จดจำความรู้ได้แต่ในตำราเท่านั้น ประโยคนี้ จึงมีความหมายว่า ผู้พูดไม่ปรารถนาจะให้เยาวชนเป็นเพียงนักเรียนที่มีความรู้แต่เฉพาะในตำราเรียน เท่านั้น แต่จะต้องเป็นคนดี ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเป็นสุภาพบุรุษและมีอุปนิสัยใจคอดีอีกด้วย ผู้พูดแฝงน้ำเสียงเชิงตักเตือน

การอ่านตีความร้อยกรอง

การเขียนที่มีรูปแบบการเขียนเป็นร้อยกรอง เป็นคำประพันธ์ที่มีฉันทลักษณ์ ผู้อ่านต้องสรุปสาระสำคัญของคำประพันธ์นั้น ทั้งนี้ มิใช่เป็นการถอดคำประพันธ์ ขณะเดียวกันก็ต้องมีความเข้าใจเรื่องภาพพจน์ ซึ่งหมายถึงกลวิธีการใช้คำเพื่อให้เกิดจินตภาพ ได้แก่ การใช้คำเปรียบ แบบอุปมา อุปลักษณ์ บุคคลวัต การใช้นามนัย และการเลียนเสียงธรรมชาติ เป็นต้น มาช่วยในการตีความเพื่อให้เข้าใจความหมายของกวีนิพนธ์บทนี้ จากนั้น จึงเรียบเรียงเป็นย่อหน้าสาระสำคัญที่กวีต้องการสื่อสารมายังผู้อ่าน

ตัวอย่าง

โคลงโลกนิติ

เพื่อนกิน สิ้นทรัพย์แล้ว	แห่งนี้
หาง่าย หลายหมื่นมี	มากได้
เพื่อนตาย ถ่ายแทนชี-	วาอาศัย
หายาก ฝากผีไว้	ยากแท้ จักหา

ตีความว่า เพื่อนกินหรือเพื่อนไม่แท้หาง่ายมีมากมายแต่เพื่อนตายหรือเพื่อนแท้หายาก

หลักปฏิบัติเกี่ยวกับการฟังเพื่อตีความมีดังนี้

1. ฟังเรื่องที่จะตีความให้ละเอียด แล้วพยายามจับประเด็นสำคัญของเรื่อง
2. ทำความเข้าใจถ้อยคำที่เห็นว่ามีความสำคัญ ดูบริบทว่ากำหนดความหมายของคำนั้นไว้อย่างไร
3. ขณะที่ฟังต้องคิดหาเหตุผลและไคร่ครวญ ว่าข้อความนั้นมีความหมายถึงสิ่งใด
4. การตีความมิใช่การถอดคำประพันธ์
5. การตีความนั้นเป็นการตีความตามความรู้ความคิดของผู้อ่านเอง แต่ทั้งนี้ต้องมีเหตุผลประกอบที่ชัดเจน
6. พิจารณาได้ว่าผู้พูดมีเจตนาในการพูดอย่างไร เรื่องราวที่พูดนั้นเชื่อถือได้หรือไม่
7. ผู้ฟังควรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง

ตัวอย่าง นิทานเรื่องกากับนกนางแอ่น

นกนางแอ่นถามกาว่า

“เจ้าว่าขนของข้ากับขนของเจ้า ใครจะงามกว่ากัน”

กามองขนของตนแล้วตอบว่า

“ข้าว่าขนของข้าก็สวยดีนะ”

นกนางแอ่นขยับปีกพลางว่า

“แต่เจ้าคูลี ขนของข้าสวยเป็นพิเศษในฤดูร้อนอย่างนี้”

กาจึงกล่าวว่า “ก็จริงนะ แต่ขนของข้างามทุกฤดู ไม่ว่าฤดูใดมันก็จะดำเช่นนี้”

ที่มา : <http://www.fungham.com/fable/fable048.html>

ตีความว่า : ความงามที่แท้จริงคือความงามที่คงทนและยั่งยืน

กา : ตัวแทนของความงามที่คงทนยั่งยืน

นกนางแอ่น : ตัวแทนของความงามที่ไม่คงทน

ข่าว จีใช้ กม. จัดการร้านเกมเถื่อน ทำอย่างจริงจัง

กมธ.วุฒิสภาเสนอมีหลักสูตรสอนเด็กกับ “คิดเกม” ด้านกระทรวงวัฒนธรรมจีเจ้าหน้าที่ใช้กฎหมายจัดการ “ร้านเกมเถื่อน” จริงจัง เลิกปากว่าตาขยิบ ระบุบางร้านเป็น “แหล่งมั่วยาเสพติด-มั่วเพศ” ขณะที่ผู้ประกอบการในวงสัมมนากลาง บางร้านแถม “ใส่กัญชาในอาหาร” ดึงเด็กให้ติด

ที่มา : หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับประจำวันเสาร์ที่ 16 ธันวาคม 2551 หน้า 9

ตีความคำว่า จี หมายถึง คิดตามแรงรัด

คำว่า ร้านเกมเถื่อน หมายถึง ร้านเกมที่เปิดอย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่มีใบอนุญาตให้เปิดกิจการ

คำว่า แฉ หมายถึง เปิดเผยข้อความที่เป็นความลับ

สำนวนปากว่าตาขยิบ หมายถึง พูดอย่างหนึ่งแต่ทำอีกอย่างหนึ่ง

นิทานเรื่อง ต้นสนอวดดี

ต้นสนมักจะคิดว่าตนนั้นมีความสวยงามกว่าต้นจำปา อีกทั้งยังมีประโยชน์มากกว่าด้วย

“คนต้องการต้นสนอย่างเราเพื่อไปสร้างเป็นที่อยู่อาศัย และข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ” ต้นสนคุยข่มต้นจำปาที่ยืนอยู่ใกล้ ๆ กัน

“แต่เจ้านะไม่เห็นจะเป็นประโยชน์ต่อใครเลย”

“ข้ารู้ตัวดี ว่าข้านั้นต่ำต้อยด้อยค่ากว่าท่าน แต่ลองดูข้างหน้านั้นสิ มีคนเอาเลื้อยกับขวานมาแล้ว ที่นี้ ท่านยังอยากเป็นต้นสนหรือต้นจำปาละ”

ที่มา : <http://www.fungdham.com/fable/fable.048.html>

ตีความว่า : การทำตัวโอ้อวดหรืออวดดีอาจทำให้ตนเองได้รับความเสียหาย, ความสวยงามอาจจะทำให้เกิดความเสียหายหรือเป็นอันตรายต่อชีวิตได้

เพลง รูปที่มีทุกบ้าน

ศิลปิน เบิร์ต ธงไชย แมคอินไตย์

ตั้งแต่เล็กยังเคยได้ถามแม่ว่า บนข้างฝาบ้านเรานั้นติดรูปใคร
 ที่แม่คอยบูชาประจำก่อนนอนทุกคืนจะต้องไหว้
 แม่ตอบว่าให้กราบรูปนั้นทุกวัน ท่านเป็นเทวดาที่มีลมหายใจ
 ที่เรายังพอมีพอกินอย่างวันนี้ ท่านดูแลคนไทยมานานเหลือเกินให้จำไว้
 *เป็นรูปที่มีทุกบ้านจะรวยหรือจนหรือว่าจะใกล้ไกล
 เป็นรูปที่มีทุกบ้านด้วยความรักด้วยภักดีด้วยจิตใจ
 เติบโตมาก็สิบปีที่ผ่านมา ภาพที่เห็นคือท่านทำงานทุกวัน
 เมื่อไรเราทำอะไรที่เกิดข้อ
 แค่มองดูรูปบนข้างฝาจะได้กำลังใจจากรูปนั้น
 (ซ้ำ *)
 **จะขอตามรอยของพ่อ
 ท่องคำว่าเพียงและพอจากหัวใจ
 เป็นลูกที่ดีของพ่อ ด้วยความรัก ด้วยภักดี
 (ซ้ำ **)
 จะขอตามรอยของพ่อ ท่องคำว่าเพียงและพอจากหัวใจ
 เป็นลูกที่ดีของพ่อ ด้วยความรัก ด้วยภักดี
 ด้วยความรัก ด้วยภักดี ตลอดไป

ที่มา : <http://www.ijigg.com/songs/V2FFOGEPO>

ตีความคำว่า รูป หมายถึง พระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 คำว่า เทวดาที่มีลมหายใจ หมายถึง ชาวสวรรค์ที่มีชีวิตจริง (พระบาทสมเด็จพระ
 เจ้าอยู่หัว)

คำว่า ท่านเป็นเทวดาที่มีลมหายใจ หมายถึง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

คำว่า พ่อที่มีลมหายใจ หมายถึง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

คำว่า ลูกที่มีลมหายใจ หมายถึง ประชาชน, ราษฎร

คำว่า เพียงและพอจากหัวใจ หมายถึง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ใช้จ่ายอย่างประหยัด
 ไม่ฟุ่มเฟือย

แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล

ชื่อ.....ชั้น.....

วันที่ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ครูประเมินพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลตามสภาพจริง เพื่อสังเกตและปรับปรุง
พฤติกรรมของนักเรียน

ชื่อ-นามสกุล	ความสนใจและ ความตั้งใจในการเรียน	การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติกิจกรรม	รวม
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมิน

ปฏิบัติทุกครั้ง	=	3 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	=	2 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	=	1 คะแนน
ไม่ปฏิบัติ	=	0 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การฟังเพื่อประเมินค่า

เวลา 1 คาบ

1. สาระสำคัญ

การฟังสารที่ให้ความรู้และสารที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟังนั้น ผู้ฟังควรจะประเมินค่าสารที่ฟังโดยใช้ความคิดพิจารณาเรื่องที่ฟังและสามารถตัดสินใจได้ว่าสารที่ฟังนั้นดีหรือไม่ดีอย่างไร เหมาะสมหรือไม่อย่างไร การฝึกการฟังเพื่อประเมินค่าจะช่วยให้ผู้ฟังสามารถเลือกรับทราบและฟังเรื่องต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และประเมินค่าเรื่องที่ฟังได้

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนบอกความหมายของการประเมินค่าได้
2. นักเรียนบอกขั้นตอนการฟังเพื่อประเมินค่าได้
3. นักเรียนประเมินค่าข่าว นิทาน และเพลงที่ฟังได้
4. นักเรียนทำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 4 การฟังเพื่อประเมินค่าได้

ถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 % (ไม่ต่ำกว่า 22.5 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน)

4. เนื้อหาสาระ

1. ความหมายของการประเมินค่า
2. ขั้นตอนการฟังเพื่อประเมินค่า
3. เรื่องที่กำหนดให้ฟังเพื่อประเมินค่า ข่าวเตือนการใช้เครื่องสำอาง นิทานเรื่อง ผู้ใหญ่ช่างสอน เพลงคนพิเศษ

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูซักถามถึงการดูละครหลังข่าวของนักเรียนและเลือกเรื่องที่มีนักเรียนในชั้นเรียนดูมากที่สุด โดยให้ตอบคำถามในหัวข้อชอบละครเรื่องนี้หรือไม่ เป็นเรื่องที่ดีและมีคุณค่าอย่างไร

- 2.. ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับความหมายของการประเมินค่าและแสดงความคิดเห็น
3. นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องการประเมินค่า กำหนดเวลา 5 นาที
4. นักเรียนฟังข่าวเดือนการใช้เครื่องสำอาง นิทานเรื่อง ผู้ใหญ่ช่างสอน โดยครูอ่านให้ฟัง และให้นักเรียนฟังเพลงคนพิเศษจากเครื่องบันทึกเสียง และร่วมกันประเมินค่าลักษณะนิสัยของแต่ละคนจากนิทาน ประเมินค่าข่าวและเพลง และครูอธิบายเพิ่มเติม
5. นักเรียนทำแบบฝึก การฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 4 การฟังเพื่อประเมินค่า เป็นรายบุคคล กำหนดเวลาประมาณ 30 นาที
5. ครูเฉลยแบบฝึกการฟังและอธิบายเพิ่มเติม
6. ครูให้นักเรียนนำใบความรู้ที่แจกไปทั้งหมดมาในคาบต่อไป

6. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่องการฟังเพื่อประเมินค่า
2. ข่าวเดือนใช้เครื่องสำอาง
3. นิทานเรื่องผู้ใหญ่ช่างสอน
4. เพลงคนพิเศษ
5. เครื่องบันทึกเสียง
6. แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 4 การฟังเพื่อประเมินค่า

7. การวัดและประเมินผล

วิธีวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการสนใจและตั้งใจเรียน
2. สังเกตการอภิปราย และแสดงความคิดเห็น
3. การตรวจให้คะแนนการทำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ ชุดที่ 4 การฟังเพื่อประเมินค่า

เกณฑ์การประเมินผล

เกณฑ์ผ่านไม่ต่ำกว่า 22.5 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ใบความรู้เรื่องการฟังเพื่อประเมินค่า
3. แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 4 การฟังเพื่อประเมินค่า

8. รายละเอียดเนื้อหาสาระ

1. ความหมายของการประเมินค่า
2. ขั้นตอนการฟังเพื่อประเมินค่า
3. ข่าวดือนใช้เครื่องสำอาง
4. นิทานเรื่องผู้ใหญ่ช่างสอน
5. เพลงคนพิเศษ

9. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการสอน

.....

.....

.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

รายละเอียดเนื้อหาสาระ

การฟังเพื่อประเมินค่า

การฟังที่ดีอีกอย่างหนึ่ง คือ เมื่อฟังแล้วต้องผู้ฟังรู้จักนำความรู้ความคิดที่ดีมีประโยชน์ จากเรื่องที่ฟังไปใช้ ผู้ฟังต้องประเมินค่าเสียก่อนว่าเรื่องที่ฟังมีคุณมากน้อยเพียงใด ให้ประโยชน์ในแง่ไหน อะไรเป็นข้อคิดหรือแนวคิดที่ควรนำไปปฏิบัติตาม หรือเรื่องที่ฟังนี้น่าเชื่อถือหรือไม่ เป็นต้น เมื่อวิเคราะห์วิจารณ์ด้วยเหตุผลแล้วจึงตัดสินใจว่าเรื่องที่ฟังมีคุณค่าหรือไม่ น่าเชื่อถือหรือไม่สมควรนำไปปฏิบัติตามหรือไม่ การฟังโดยรู้จักประเมินค่าดังกล่าวนี้จะช่วยให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์จากการฟังอย่างเต็มที่และยังช่วยเสริมให้ผู้ฟังเป็นคนมีวิจารณญาณมากขึ้นอีกด้วย

ความหมายของการฟังเพื่อประเมินค่า

ประเมินค่า หมายถึง การใช้ดุลพินิจตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สิ่งนั้นเป็นวัตถุ ผลงาน การกระทำ หรือกิจกรรมก็ได้ โดยพิจารณาว่าสิ่งนั้นดีหรือเลว เป็นคุณหรือเป็นโทษ มีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์ คุ่มหรือไม่คุ่ม แคไหน เพียงไร

ในการฟังนั้นเราต้องตัดสินประเมินค่าของสารที่ได้รับฟังนั้นอย่างดี คุณค่ามากน้อยเพียงใดมีจุดดี จุดเด่นอย่างไร มีข้อบกพร่องมากน้อยเพียงไร สิ่งทีกล่าวถึงนั้นก่อให้เกิดผลดี ผลเสียอย่างไรแก่ใคร หรือมีคุณค่าในด้านใด

วิธีฟังเพื่อประเมินค่าควรดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ฟังแล้วจับสาระสำคัญของเรื่องที่ฟังทั้งหมดก่อน
2. คิดใคร่ครวญ แยกแยะเรื่องที่ฟังเกี่ยวกับแง่มุมต่าง ๆ เช่น เหตุคืออะไร ผลคืออะไร ตรงไหนเป็นความคิดที่ดี ตรงไหนน่าเชื่อ ตรงไหนไม่น่าเชื่อ เป็นต้น
3. สรุปหรือตัดสินใจว่าเรื่องที่ฟังนั้นดีหรือไม่ดี น่าเชื่อหรือไม่น่าเชื่อ มีคุณค่าหรือไม่ โดยแสดงเหตุผลประกอบ
4. จากนั้นจึงนำไปแสดงออกด้วยการพูดหรือการเขียนตามจุดมุ่งหมายของการฟังที่กำหนดไว้

การฟังเพื่อประเมินค่าเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการฟังเพื่อวิเคราะห์อันนำไปสู่ “การฟังอย่างมีวิจารณญาณ”

ใบความรู้

การฟังเพื่อประเมินค่า

การฟังที่ดีอีกอย่างหนึ่ง คือ เมื่อฟังแล้วต้องผู้ฟังรู้จักนำความรู้ความคิดที่ดีมีประโยชน์ จากเรื่องที่ฟังไปใช้ ผู้ฟังต้องประเมินค่าเสียก่อนว่าเรื่องที่ฟังมีคุณมากน้อยเพียงใด ให้ประโยชน์ในแง่ไหน อะไรเป็นข้อคิดหรือแนวคิดที่ควรนำไปปฏิบัติตาม หรือเรื่องที่ฟังนี้น่าเชื่อถือหรือไม่ เป็นต้น

ความหมายของการฟังเพื่อประเมินค่า

ประเมินค่า หมายถึง การใช้ดุลพินิจตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สิ่งนั้นเป็นวัตถุ ผลงาน การกระทำ หรือกิจกรรมก็ได้ โดยพิจารณาว่าสิ่งนั้นดีหรือเลว เป็นคุณหรือเป็นโทษ มีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์ คุ่มหรือไม่คุ่ม แคไหน เพียงไร

ในการฟังนั้นเราต้องตัดสินประเมินค่าของสารที่ได้รับฟังนั้นอย่างดี คุณค่ามากน้อย เพียงใดมีจุดดี จุดเด่นอย่างไร มีข้อบกพร่องมากน้อยเพียงไร สิ่งทีกล่าวถึงนั้นก่อให้เกิดผลดี ผลเสีย อย่างไรแก่ใคร หรือมีคุณค่าในด้านใด

วิธีฟังเพื่อประเมินค่าควรดำเนินขั้นตอนดังนี้

1. ฟังแล้วจับสาระสำคัญของเรื่องที่ฟังทั้งหมดก่อน
2. คิดใคร่ครวญ แยกแยะเรื่องที่ฟังเกี่ยวกับแง่มุมต่าง ๆ เช่น เหตุคืออะไร ผลคืออะไร ตรงไหนเป็นความคิดที่ดี ตรงไหนน่าเชื่อ ตรงไหนไม่น่าเชื่อ เป็นต้น
3. สรุปหรือตัดสินใจว่าเรื่องที่ฟังนั้นดีหรือไม่ดี น่าเชื่อหรือไม่น่าเชื่อ มีคุณค่าหรือไม่ โดยแสดงเหตุผลประกอบ
4. จากนั้นจึงนำไปแสดงออกด้วยการพูดหรือการเขียนสุดแต่จุดมุ่งหมายของการฟังที่ตั้งไว้

การฟังเพื่อประเมินค่าเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการฟังเพื่อวิเคราะห์อันนำไปสู่ “การฟังอย่างมีวิจารณญาณ”

ข่าวเตือนใช้เครื่องสำอาง

ดร.จิราภรณ์ ทองตัน อาจารย์ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตเครื่องสำอาง คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (มสด.) กล่าวว่า อยากเตือนวัยรุ่นที่ใช้เครื่องสำอางที่วางขายตามท้องตลาดว่าต้องดูส่วนประกอบให้ชัดเจน เพราะหากเป็นสารที่ห้ามใช้ในเครื่องสำอาง เมื่อนำไปใช้จะทำให้หน้าตาเปลี่ยนไปได้ หรือการใส่คอนแทกเลนส์ตาโต การเขียนขอบตาด้วยอายไลเนอร์ ต้องได้รับการแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เพราะปัจจุบันมีผู้ลักลอบผลิตและจำหน่ายโดยใช้ส่วนผสมที่เป็นอันตรายอยู่มาก

ที่มา : หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับประจำวันที 17 ธันวาคม 2551 หน้า 15

คำถามสำหรับถามนักเรียน

1. นักเรียนได้รับประโยชน์จากข่าวเตือนใช้เครื่องสำอางหรือไม่ เพราะเหตุใด
(ได้รับประโยชน์จากการฟังข่าวนี้ เพราะสามารถนำไปใช้เลือกซื้อเครื่องสำอางใช้ใน
ชีวิตประจำวันได้)
2. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ว่าการเลือกซื้อเครื่องสำอางที่วางขายตามท้องตลาดต้องดูส่วนประกอบ
ให้ชัดเจน เพราะเหตุใด
(เห็นด้วย เพราะปัจจุบันตามท้องตลาดมีเครื่องสำอางที่ไม่ได้มาตรฐานออกมามาก
จำหน่าย)
3. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ว่าเครื่องสำอางที่ไม่ได้มาตรฐานจะทำให้ผู้ใช้ได้รับอันตราย
เพราะเหตุใด
(เห็นด้วย เพราะเครื่องสำอางที่ไม่ได้มาตรฐานจะเป็นอันตรายต่อผู้ใช้)

นิทานเรื่อง ผู้ใหญ่ช่างสอน

เด็กน้อยคนหนึ่งพลัดตกลงไปในแม่น้ำจึงร้องตะโกนขึ้นว่า

“ช่วยด้วย ! ช่วยด้วย ! วายน้ำไม่เป็น ช่วยหนูด้วย”

ขณะนั้นมีผู้ใหญ่คนหนึ่งเดินผ่านมาพอดี เมื่อได้ยินเสียงร้องของเด็กจึงไปที่ริมฝั่งแม่น้ำแล้วอบรมสั่งสอนว่า

“หนูช่างซุกซนเหลือเกินนะ ถ้ารู้ตัวว่าวายน้ำไม่เป็นแล้วมาเล่น ริมน้ำทำไม ไม่คิดหรือว่าถ้าตกลงไปใครจะมาช่วย”

เด็กน้อยพยายามตะโกนตอบว่า

“คุณน้ำจ๋า ช่วยหนูขึ้นมาก่อน แล้วค่อยอบรมได้หรือไม่”

ที่มา : <http://www.fungdham.com/fable/fable048.html>

คำถามสำหรับถามนักเรียน

1. ผู้ใหญ่มีลักษณะนิสัยอย่างไร (ชอบอบรมสั่งสอน ไม่ชอบเด็กซน)
2. นักเรียนคิดว่ากรกระทำของผู้ใหญ่คนนั้นเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด (ไม่เหมาะสม เพราะควรจะช่วยเด็กขึ้นมาจากน้ำก่อน)
3. นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของผู้ใหญ่คนนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด (ไม่เห็นด้วย เพราะชีวิตเด็กสำคัญกว่าควรจะช่วยก่อนแล้วค่อยอบรม)
4. ถ้านักเรียนเป็นผู้ใหญ่คนนั้น นักเรียนจะทำอย่างไร (ช่วยเด็กที่ตกน้ำขึ้นมาก่อนแล้วซักถามความจริงก่อนอบรม)
5. จากนิทานนักเรียนคิดว่าเด็กน้อยคนนี้ซุกซนหรือไม่ เพราะเหตุใด (เนื่องจากเรื่องไม่ได้กล่าวถึงทำให้ไม่ทราบว่าเด็กตกน้ำเพราะซุกซน)
6. “คุณน้ำจ๋าช่วยหนูขึ้นมาก่อนแล้วค่อยอบรมได้หรือไม่” จากคำพูดแสดงเด็กรู้สึกอย่างไร (กลัวและต้องการความช่วยเหลือ)
7. นักเรียนคิดว่าประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากนิทานเรื่องนี้คืออะไร (รู้จักระมัดระวังตนเองในการเล่น ใกล้แม่น้ำหรือไม่เล่นใกล้แหล่งน้ำ เพราะอาจเกิดอันตรายหรืออุบัติเหตุได้)

เพลง คนพิเศษ

อยู่กันห่างเพียงไหน ไม่เคยคิดเปลี่ยนใจ จะอยู่ไกลแค่ไหน ไม่เคยคิดเปลี่ยนแปลง
 จะซื่อตรงในรัก รักเธอไม่เคยเลื้อยแคลงเสมอไป *ก็เธอเป็นคนพิเศษกว่าใครจะมาพิเศษเท่าเธอคงไม่มี
 อีกแล้ว ไม่มีใครคนไหนเข้าใจเหมือนอย่างเธอ ฝ้าดูแลเสมอทุกทีที่เศร้าใจ ปลอดภัยประโลมปลอดภัย
 ขวัญฉันจนไม่หวั่นไหวในสิ่งใด จะบูชาความรักที่เธอมีให้ฉัน จะกี่เดือนกี่วันหรือปีที่ผ่านมาไป จะ
 จดจำรำลึกพระคุณอันยิ่งใหญ่ตลอดกาล นะคุณแม่...ผมรักแม่...คิดถึงแม่

ที่มา : อัลบั้ม แต่...ผู้บังเกิดเกล้า รักที่ยิ่งใหญ่

คำถามสำหรับถามนักเรียน

1. จากบทเพลงนักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ว่า “แม่คือคนพิเศษ” เพราะเหตุใด
 (เห็นด้วยเพราะแม่คือคนพิเศษ เป็นผู้ให้กำเนิด รักและดูแลเราเสมอ)
2. นักเรียนได้รับประโยชน์จากการฟังเพลงคนพิเศษหรือไม่ เพราะเหตุใด
 (ได้รับประโยชน์จากเพลงนี้ เพราะทำให้รู้สึกถึงความรักที่แม่มีต่อลูกและตอบแทนพระคุณ
 ของแม่ที่มีพระคุณต่อเรา)

แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล

ชื่อ.....ชั้น.....

วันที่ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ครูประเมินพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลตามสภาพจริง เพื่อสังเกตและปรับปรุง
พฤติกรรมของนักเรียน

ชื่อ-นามสกุล	ความสนใจและ ความตั้งใจในการเรียน	การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติกิจกรรม	รวม
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมิน

ปฏิบัติทุกครั้ง	=	3 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	=	2 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	=	1 คะแนน
ไม่ปฏิบัติ	=	0 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เรื่อง การฟังอย่างมีวิจารณญาณ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 2 คาบ

1. สาระสำคัญ

การฟังอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ผู้ฟังต้องสามารถจับใจความสำคัญ วิเคราะห์ แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ตีความและประเมินค่าเรื่องที่ฟังได้ การฝึกการฟังอย่างมี วิจารณญาณจะช่วยให้ผู้ฟังเลือกฟังสิ่งที่มีคุณค่า เพื่อนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการฟังและมีวิจารณญาณในการฟัง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายเกี่ยวกับการฟังอย่างมีวิจารณญาณได้
2. นักเรียนจับใจความสำคัญจากข่าว นิทาน และเพลงที่ฟังได้
3. นักเรียนแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากข่าว นิทาน และเพลงที่ฟังได้
4. นักเรียนตีความจากข่าว นิทาน และเพลงที่ฟังได้
5. นักเรียนประเมินค่าจากข่าว นิทาน และเพลงที่ฟังได้
6. นักเรียนทำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 5 การฟังอย่างมีวิจารณญาณ ได้ถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 % (ไม่ต่ำกว่า 22.5 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน)

4. เนื้อหาสาระ

1. ความรู้เกี่ยวกับการฟัง
2. การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ
3. การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
4. การฟังเพื่อตีความ
5. การฟังเพื่อประเมินค่า
6. การฟังอย่างมีวิจารณญาณ

5. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูทบทวนบทเรียนเรื่องการฟัง การจับใจความสำคัญ การแยกแยะข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็น การตีความ การประเมินค่า โดยให้นักเรียนร่วมกันตอบ
2. ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่แสดงข้อความว่า “โปรดใช้วิจารณญาณในการรับชม” มีความหมายว่าอย่างไร โดยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและครูอธิบายเพิ่มเติม
3. ครูแจกใบความรู้เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ กำหนดเวลาศึกษาใบความรู้ ประมาณ 10 นาที นักเรียนร่วมกันสรุปใบความรู้โดยครูอธิบายเพิ่มเติม
4. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยพยายามมิให้ซ้ำกลุ่มเดิม ตัวแทนกลุ่มจับสลากเลือกหัวข้อใบความรู้ที่ครูให้เตรียมมาในคาบที่แล้ว นักเรียนทำแผนที่ความคิดสรุปใบความรู้ ในใบงานตามหัวข้อที่ได้รับ กำหนดเวลาประมาณ 15 นาที และตัวแทนกลุ่มนำเสนองานหน้าชั้นเรียน
5. ครูติชม การนำเสนอ และอธิบายเพิ่มเติม ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาการเรียนเรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณที่เรียนมา
6. นักเรียนทำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 5 การฟังอย่างมีวิจารณญาณ เป็นรายบุคคล
7. ครูเฉลยและอธิบายเพิ่มเติม

6. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่องการฟัง
2. ใบความรู้เรื่องการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ
3. ใบความรู้เรื่องการฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
4. ใบความรู้เรื่องการตีความ
5. ใบความรู้เรื่องการประเมินค่า
6. ใบความรู้เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
7. ใบงานแผนที่ความคิดสรุปจากใบความรู้
8. แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 5 การฟังอย่างมีวิจารณญาณ

7. การวัดและประเมินผล

วิธีวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการความสนใจและตั้งใจเรียน
2. สังเกตการอภิปราย และแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม
4. ตรวจสอบงานแผนที่ความคิดสรุปจากใบความรู้
5. การนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
6. การตรวจให้คะแนนการทำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 5 การฟัง

อย่างมีวิจารณญาณ

เกณฑ์การประเมินผล

เกณฑ์ผ่านไม่ต่ำกว่า 22.5 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1. ใบความรู้เรื่องการฟัง
2. ใบความรู้เรื่องการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ
3. ใบความรู้เรื่องการฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
4. ใบความรู้เรื่องการตีความ
5. ใบความรู้เรื่องการประเมินค่า
6. ใบความรู้เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
7. ใบงานแผนที่ความคิดสรุปจากใบความรู้
8. แบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม
9. แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล

8. รายละเอียดเนื้อหาสาระ

1. ความรู้เกี่ยวกับการฟัง
2. การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ
3. การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
4. การฟังเพื่อตีความ
5. การฟังเพื่อประเมินค่า
6. การฟังอย่างมีวิจารณญาณ

9. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการสอน

.....
.....
.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

รายละเอียดเนื้อหาสาระ

ความหมายของการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

ความหมายของ “วิจารณญาณ” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (2546 : 1073) ได้ให้ความหมายคำว่า “วิจารณญาณ” ว่า น. ปัญญาที่สามารถเรียนรู้หรือให้เหตุผลที่ถูกต้องได้

การฟังอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การฟังอย่างไตร่ตรอง สามารถจับใจความสำคัญของเรื่อง แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น พิจารณาตีความ ตลอดจนประเมินค่าของเรื่องที่ฟังได้อย่างมีเหตุผล

การฟังอย่างมีวิจารณญาณผู้ที่สามารถฟังได้อย่างมีวิจารณญาณต้องเป็นผู้ที่มีทักษะดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ทักษะในการวิเคราะห์คือความสามารถในการแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น รู้ว่าอะไรเป็นเหตุและเป็นผล รู้ที่มาที่ไปของเรื่อง
2. การตีความ ทักษะในการตีความ ก็คือ จะต้องสามารถรู้ความหมายที่แฝงไว้ในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งบางครั้งไม่ได้บอกตรง ๆ ในถ้อยคำแต่ผู้ฟังจะต้องตีความหมายให้ถูกต้อง
3. การประเมินค่า ทักษะในการประเมินค่าจะเป็นทักษะต่อเนื่องมาจากทักษะของการวิเคราะห์และการตีความอันเป็นพื้นฐานให้สามารถประเมินค่าได้ว่าอะไรดีหรือไม่ดีมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด และมีคุณค่าทางด้านใดบ้างเพราะอะไร ซึ่งการที่จะประเมินค่าเรื่องใด ๆ จะต้องพิจารณาให้รอบด้าน เช่น พิจารณาจุดประสงค์ของสาร รูปแบบของสาร ประเภทของสาร เป็นต้น
4. การตัดสินใจทักษะของการตัดสินใจ ก็คือทักษะของการวินิจฉัยเพื่อประเมินค่าอันนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้องว่า สิ่งที่ได้ยินได้ฟังมานั้นสิ่งใดควรจะได้รับเอามาหรือไม่รับ สิ่งใดควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อซึ่งการตัดสินใจที่ถูกต้องเป็นเรื่องสำคัญมากทั้งในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ
5. การนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน ทักษะนี้ไม่เท่ากันในแต่ละคน บางคนได้ฟังอะไรเพียงนิดเดียวก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้หรือพลิกแพลงเอาไปทำประโยชน์ได้มากมายซึ่งทักษะบางครั้งอาจจะต้องใช้ศิลปะและประสบการณ์ของแต่ละคนมาช่วยด้วย ดังนั้นการฟังมากก็จะพื้นฐานข้อมูลให้ตัดสินใจได้ไม่ผิดพลาด

สรุปได้ว่าการฟังเป็นทักษะพื้นฐานที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ในทักษะอื่น ๆ ต่อไป การฟังจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นมากในยุคโลกาภิวัตน์ เพราะข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ จะแพร่ขยายจากสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างรวดเร็วทั่วถึงกัน การฟังเป็นทักษะที่ฝึกฝนให้เกิดความ

คล่องตัวได้หากมีการฝึกฝนอยู่เสมอ ๆ เพราะการฟังเป็นจุดเริ่มต้นที่ก่อให้เกิดปัญญา ถ้าบุคคลใดมีทักษะการฟังที่ดีทักษะอื่น ๆ ก็จะดีตามไปด้วย ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ควรจัดไปตามลำดับขั้นจากง่ายไปสู่ยาก จากการจับใจความสำคัญพัฒนาเป็นการฟังขั้นสูงสุดคือการฟังอย่างมีวิจารณญาณซึ่งนับว่าเป็นการฟังที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อตัวผู้ฟัง

ประสิทธิภาพในการฟัง

ในการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือความหมาย การฟังมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการพูด การอ่านและการเขียน ผู้ที่ขาดทักษะในการฟัง นับว่าบกพร่องในการที่จะเข้าใจความหมายของภาษาอย่างสมบูรณ์ นักเรียนที่ฟังคำบรรยายของครูในห้องเรียน มีเป็นจำนวนมากที่ฟังอะไรได้เพียงครั้ง ๆ กลาง ๆ นับว่าขาดประโยชน์ไป ฉะนั้นนักเรียนจึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกทักษะฟังให้มากพอจนเกิดประสิทธิภาพในการฟัง

ประสิทธิภาพในการฟังแยกเป็นรายละเอียด ดังนี้

1. ฟังเข้าใจตรงตามความมุ่งหมายของผู้พูด
2. ฟังแล้วสรุปใจความสำคัญได้
3. ฟังแล้วนำไปใช้ประโยชน์ได้
4. ฟังอย่างมีวิจารณญาณ รู้ว่าสิ่งใดควรเชื่อสิ่งใดไม่ควรเชื่อ
5. มีสมาธิในการฟังไม่ปล่อยอารมณ์เลื่อนลอย
6. ฟังอย่างมีความมุ่งหมาย รู้ว่ากำลังฟังเพื่ออะไร
7. ฟังแล้วเกิดความจรรโลงใจและรู้คุณค่าของสิ่งที่ได้ฟัง
8. ฟังแล้วรู้ถึงเจตนาและความคิดที่ต่างกันของบุคคลต่าง ๆ
9. สนใจฟังในสิ่งที่เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะสิ่งที่มากับสื่อสาธารณะ เช่น วิทยุ

โทรทัศน์

10. ฟังด้วยมารยาทอันดี

นักเรียนควรได้รับการส่งเสริมให้มีประสบการณ์ในการฟังมาก ๆ ต่างลักษณะและต่างโอกาสและควรได้รับการฝึกอบรมให้มีมารยาทอันดีในการฟัง

ใบความรู้

ความหมายของการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

การฟังอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การฟังอย่างไตร่ตรอง สามารถจับใจความสำคัญของเรื่อง แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น พิจารณาตีความ ตลอดจนประเมินค่าของเรื่องที่ฟังได้อย่างมีเหตุผล

การฟังอย่างมีวิจารณญาณผู้ที่สามารถฟังได้อย่างมีวิจารณญาณต้องเป็นผู้ที่มีทักษะดังต่อไปนี้

1. ทักษะในการวิเคราะห์ คือ ความสามารถในการแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น รู้ว่าอะไรเป็นเหตุและเป็นผล รู้ที่มาที่ไปของเรื่อง
2. การตีความ ทักษะในการตีความ ก็คือ จะต้องสามารถรู้ความหมายที่แฝงไว้ในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งบางครั้งไม่ได้บอกตรง ๆ ในถ้อยคำ
3. การประเมินค่า การที่จะประเมินค่าเรื่องใด ๆ จะต้องพิจารณาให้รอบด้าน เช่น พิจารณาจุดประสงค์ของสาร รูปแบบของสาร ประเภทของสาร เป็นต้น
4. การตัดสินใจ คือ ทักษะของการวินิจฉัยเพื่อประเมินค่าอันนำไปสู่การตัดสินใจ ที่ถูกต้องว่า สิ่งใดควรจะได้รับอามาหรือไม่รับ สิ่งใดควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ
5. การนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน

การฟังเป็นทักษะพื้นฐานที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ในทักษะอื่น ๆ ต่อไป การฟังจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นมากในยุคโลกาภิวัตน์ การฟังเป็นทักษะที่ฝึกฝนให้เกิดความคล่องตัวได้หากมีการฝึกฝนอยู่เสมอ ๆ ถ้าบุคคลใดมีทักษะการฟังที่ดีทักษะอื่น ๆ ก็จะดีตามไปด้วย ควรจัดไปตามลำดับขั้นจากง่ายไปสู่ยาก จากการจับใจความสำคัญพัฒนาเป็นการฟังขั้นสูงสุดคือการฟังอย่างมีวิจารณญาณซึ่งนับว่าเป็นการฟังที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อตัวผู้ฟัง

ประสิทธิภาพในการฟัง

ในการใช้ภาษาเป็นเครื่องสื่อความหมาย การฟังมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการพูด การอ่านและการเขียน ฉะนั้นนักเรียนจึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกทักษะฟังจนเกิดประสิทธิภาพในการฟัง

ประสิทธิภาพในการฟังแยกเป็นรายละเอียด ดังนี้

1. ฟังเข้าใจตรงตามความมุ่งหมายของผู้พูด	6. ฟังอย่างมีความมุ่งหมาย
2. ฟังแล้วสรุปใจความสำคัญได้	7. รู้คุณค่าของสิ่งที่ได้ฟัง
3. ฟังแล้วนำไปใช้ประโยชน์ได้	8. รู้เจตนาและความคิดของผู้พูด
4. ฟังอย่างมีวิจารณญาณ รู้ว่าควรเชื่อหรือไม่ควร	9. ฟังสิ่งที่เป็นประโยชน์
5. มีสมาธิในการฟัง	10. ฟังด้วยมารยาทอันดี

แบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม

ชื่อ.....ชั้น.....กลุ่ม.....

วันที่ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนประเมินการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองและสมาชิกในกลุ่มตามสภาพจริง
เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองและกลุ่ม

ชื่อ-นามสกุล	การแสดง ความคิดเห็น	การยอมรับฟัง ความคิดเห็น	ความตั้งใจ ในการปฏิบัติ กิจกรรม	การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ กิจกรรม	รวม
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมิน

ปฏิบัติทุกครั้ง	=	3 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	=	2 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	=	1 คะแนน
ไม่ปฏิบัติ	=	0 คะแนน

แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล

ชื่อ.....ชั้น.....

วันที่ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ครูประเมินพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลตามสภาพจริง เพื่อสังเกตและปรับปรุง
พฤติกรรมของนักเรียน

ชื่อ-นามสกุล	ความสนใจและ ความตั้งใจในการเรียน	การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติกิจกรรม	รวม
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมิน

ปฏิบัติทุกครั้ง	=	3 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	=	2 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	=	1 คะแนน
ไม่ปฏิบัติ	=	0 คะแนน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฟังอย่างมีวิจารณญาณ
(ก่อนเรียน)

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฟังอย่างมีวิจารณญาณ

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ลงใน

กระดาษคำตอบ

1. การฟังกับการได้ยินต่างกันหรือไม่ต่างกัน
  - ก. ไม่ต่างเพราะการได้ยินคือการได้ฟัง
  - ข. ไม่ต่างเพราะเป็นเสียงที่เข้าไปในหูเช่นกัน
  - ค. ต่างเพราะการได้ยินคือเสียงที่มากระทบหูเท่านั้น
  - ง. ต่างเพราะการได้ยินคือการรับรู้เสียงแต่การฟังคือการรับรู้สิ่งที่ได้ยิน เข้าใจและตอบสนอง
2. คำว่า “พหูสูต” หมายถึงข้อใด

ก. ผู้ที่มีความรู้เพราะได้ดูมาก	ข. ผู้ที่มีความรู้เพราะได้ฟังมาก
ค. ผู้ที่มีความรู้เพราะได้อ่านมาก	ง. ผู้ที่มีความรู้เพราะได้บันทึกมาก
3. การฟังในข้อใดมีความหมายใกล้เคียงกับ “ฟังอย่างมีวิจารณญาณ” มากที่สุด

ก. ฟังออก	ข. ฟังไม่ได้ศัพท์
ค. ฟังหูไว้หู	ง. ฟังความข้างเดียว
4. ข้อใดควรใช้วิจารณญาณในการฟังมากที่สุด

ก. การฟังนิทาน	ข. การฟังเพลง
ค. การฟังข่าว	ง. การฟังครูอธิบาย
5. ถ้านักเรียนขาดวิจารณญาณในการฟังจะตรงกับข้อใดมากที่สุด

ก. หูเบา	ข. หูตึง
ค. หูฟาด	ง. หูแตก
6. ถ้านักเรียนไม่ตั้งใจฟังจะส่งผลต่อนักเรียนข้อใดมากที่สุด

ก. ฟังไม่จบเรื่อง	ข. ไม่เข้าใจเรื่องที่ฟัง
ค. ตอบคำถามไม่ได้	ง. ต้องซักถามจากเพื่อน
7. พฤติกรรมในข้อใดถือว่าเป็นผู้ฟังที่ดี

ก. ฟังไปจดบันทึกไป	ข. ก้มหน้าในขณะที่ฟัง
ค. ฟังโดยไม่มองหน้าผู้พูด	ง. ซักถามหลังจากที่ฟังจบ
8. ข้อใดเป็นการพัฒนาทักษะการฟังของนักเรียนที่เหมาะสม

ก. เล่นเกมกระชับกับเพื่อน	ข. นั่งสมาธิเป็นเวลานาน
ค. หมั่นฝึกฝนการฟังอยู่เสมอ	ง. เลือกฟังแต่เพลงที่ชอบ

9. นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อเพื่อนในชั้นไม่สนใจฟังการรายงานหน้าชั้นของนักเรียนที่ตั้งใจค้นคว้ามา
- ดีใจ เพราะจะได้รายงานจบโดยเร็ว
  - ดีใจ เพราะนักเรียนรายงานอย่างไม่เงินอาย
  - เสียใจ เพราะครูอาจให้คะแนนลดลง
  - เสียใจ เพราะตั้งใจรายงานและเป็นเรื่องที่ค้นคว้าเอง
10. ข่าวในข้อใดเหมาะสมน้อยที่สุด ที่จะเปิดในรายการวิทยุของโรงเรียน
- ข่าวการระบาดของโรคไข้หวัดนก
  - ข่าวการเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนใหม่
  - ข่าวการเดินทางมาประเทศไทยของนักร้องต่างประเทศ
  - ข่าวการค้นพบสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ในประเทศไทย

คำสั่ง ให้นักเรียนฟังข่าว **วธ.ต้นแบบแม่บทกระตุ้นคนไทยใช้ภาษาไทยถูกต้อง แล้วตอบคำถามข้อ 11-20**

นายวีระ โรจน์พจนรัตน์ ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) กล่าวถึงความคืบหน้าโครงการรณรงค์ ปี 2550 เป็นปีภาษาไทย เฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ว่า ตามที่ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรีกล่าวแสดงความเป็นห่วงการใช้ภาษาไทยของเด็กและเยาวชน ในการประชุมคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ รวมทั้งได้มอบหมายให้ วธ.และราชบัณฑิตฯ หาแนวทางในการส่งเสริมการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องนั้น ขณะนี้ วธ. ได้ทยอยจัดกิจกรรมในโครงการดังกล่าวไปบางส่วนแล้ว อาทิ การอบรมการใช้ภาษาไทยมารยาทไทยให้แก่ ดารา พิธีกร นักร้อง การประกวดอ่านทำนองเสนาะ การประกวดเพลงไทยเดิม ไทยสากล ลูกทุ่งและสตริง นอกจากนี้จะมีการรณรงค์เรื่องเกี่ยวกับภาษาไทยผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องด้วย เช่น การนำเนื้อหารายการ “รู้ รัก ภาษาไทย” การนำเสนอบทความเกี่ยวกับปัญหาและการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย ดีพิมพ์ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ หรือการประกวดแข่งขันฟัง พูด เขียนภาษาไทย ผ่านเว็บไซต์ สนุกดอทคอม เป็นต้น

ปลัด วธ. กล่าวต่อไปว่า ในช่วงครึ่งปีหลังนับจากต้นเดือนมิถุนายนไปจนถึงสิ้นเดือนธันวาคมปีนี้ วธ.จะจัดกิจกรรมสำคัญ ๆ เกี่ยวกับการรณรงค์ภาษาไทยมากมาย ได้แก่ การจัดสัมมนาวิชาการ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา เรื่อง “พระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับงานด้านอักษรศาสตร์ การสัมมนา เรื่อง “ภาษาไทยวันนี้” การสัมมนาเรื่อง “ภาษาถิ่นก็ภาษาไทย” การจัดคอนเสิร์ตเพลงไทย จรรโลงภาษาไทย ตอน เพลงจากวรรณกรรม คอนเสิร์ต เพลงสุนทราภรณ์ การประกวดเรียงความนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาทั่วประเทศ ในหัวข้อ “เด็กดีมีคุณธรรม” รวมทั้ง

มีการจัดค่ายภาษาและวัฒนธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นรุ่นละ 100 คน จำนวน 3 รุ่น เพื่ออบรมความรู้การใช้ภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยที่พึงปฏิบัติด้วย

“นอกจากนี้กระทรวงวัฒนธรรมจะมีพิธีการประกาศเกียรติคุณยกย่องปุชนิยบุคคลที่มีคุณูปการด้านภาษาไทย ครูภาษาไทยดีเด่น ผู้ประกาศข่าว พิธีกร ผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น และชาวต่างชาติที่ใช้ภาษาไทยดีเด่น เพื่อเชิดชูให้เป็นตัวอย่างแก่เด็กและเยาวชนในการเป็นต้นแบบการใช้ภาษาไทยที่ดี ขณะเดียวกับสำนักการสังคีต กรมศิลปากร ก็มีโครงการที่จะจัดสังคีตสัญจรภาษาไทย ภาษาเพลงไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ด้วย อาทิโรงเรียนเบญจมราชาลัย โรงเรียนสตรีวิทยา โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย 2 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์ เป็นต้น” นายวิระกล่าวและว่า ทั้งนี้ วัฒนธรรมจะทำการรวบรวมปัญหาที่เกี่ยวกับด้านภาษาไทยจากหน่วยงานต่าง ๆ และประชาชนที่แสดงความคิดเห็นไว้จากวงสัมมนาต่าง ๆ ที่ วัฒนธรรมจะจัด เพื่อร่วมกับราชบัณฑิตยสถาน สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) จัดทำแผนแม่บทการอนุรักษ์และส่งเสริมการใช้ภาษาไทยแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และส่งเสริมการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องต่อไป

ที่มา : หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับที่ 21050 วันศุกร์ที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2550 หน้า 23

11. บุคคลใดเหมาะสมที่สุดในการเข้าร่วมกิจกรรมและโครงการของกระทรวงวัฒนธรรม
  - ก. นักเรียน
  - ข. ครูภาษาไทย
  - ค. ดาราและพิธีกร
  - ง. คนไทยทุกคน
12. การจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ทั้งหมดเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด
  - ก. เพราะต้องการส่งเสริมให้คนไทยใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง
  - ข. เพราะต้องการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของดารา พิธีกร นักร้องเท่านั้น
  - ค. เพราะต้องการให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ
  - ง. เพราะต้องการสืบสานภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย
13. ข้อใดเป็นการประเมินได้ว่าการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ดังกล่าวจะบรรลุวัตถุประสงค์ขั้นต้นได้
  - ก. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ทั้งหมด
  - ข. รายรับทั้งหมดของการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ
  - ค. รายจ่ายทั้งหมดของการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ
  - ง. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องทุกคน

14. ถ้ามีเพื่อนมาชักชวนนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่กระทรวงวัฒนธรรมจัดขึ้น นักเรียนจะไปหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ไป เพราะอยากพัฒนาทักษะภาษาไทยของตนเอง
  - ไป เพราะคิดว่าได้ไปเที่ยวกับเพื่อน
  - ไม่ไป เพราะกิจกรรมไม่น่าสนใจ
  - ไม่ไป เพราะคิดว่าเสียเวลา
15. ข้อใดคือสิ่งที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ไม่ได้รับหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว
- ความรู้และความสนุกสนาน
  - การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านภาษา
  - การพัฒนาทักษะภาษาทั้งฟัง พูด อ่าน และเขียน
  - ความรู้สึกที่ว่าภาษาไทยเป็นเรื่องที่เข้าใจง่าย
16. ข้อใดที่นักเรียนสามารถนำมาปรับใช้ในชั้นเรียนได้หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมของกระทรวงวัฒนธรรม
- ได้แนวทางในการฝึกใช้ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน
  - ได้คะแนนวิชาภาษาไทยเพิ่มขึ้นมาก
  - ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องทั้งหมด
  - อยากเรียนวิชาภาษาไทยมากขึ้น
17. เพราะเหตุใดคนไทยควรใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง
- เพราะต้องตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของภาษาไทย
  - เพราะต้องใช้ภาษาไทยติดต่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน
  - เพราะต้องใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาอื่น ๆ
  - เพราะภาษาไทยไพเราะกว่าภาษาอื่น ๆ
18. “เป็นห่วงการใช้ภาษาไทยของเด็กและเยาวชนไทย”
- จากคำพูดดังกล่าว นักเรียนคิดว่าทำไมนายกรัฐมนตรีจึงเป็นห่วงการใช้ภาษาของเด็กและเยาวชน
- เพราะเด็กและเยาวชนเป็นผู้สืบทอดการใช้ภาษาไทย
  - เพราะเด็กและเยาวชนไม่ชอบใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง
  - เพราะเด็กและเยาวชนคิดว่าภาษาไทยเป็นภาษาที่ใช้ยาก
  - เพราะเด็กและเยาวชนใช้ภาษาตามความนิยมของวัย ซึ่งไม่ถูกต้อง

“ข้อแม่คือ 1. ให้นำถุงที่มีก้อนหินมาผูกห้อยไว้ที่เอว และให้เติมก้อนหินเพิ่มขึ้นวันละ 1 ก้อน 2. ให้ทำอย่างนี้เป็นเวลา 3 เดือน ถ้าหนูทำได้ ลูกก็รับปากที่จะนำเงินจากแม่มาให้แน่นอน”

“หนูรับปากค่ะ”

หลังจากที่รับคำผู้ใหญ่บ้านแล้ว หญิงสาวผู้คิดอยากได้เงินคืนก็ทำตามคำสัญญา ไม่ว่าจะไปไหนก็ห้อยถุงที่มีก้อนหินไปด้วยตลอดเวลา และต้องเติมก้อนหินลงไปทุก ๆ วัน

เธอรู้สึกว่าการห้อยหินที่เอวที่หนักอึ้งนั้นช่างก่อให้เกิดความอึดอัดเหลือเกิน บางครั้งก็อยากจะขว้างทิ้งไปให้พ้น ๆ แต่เพราะกลัวจะผิดสัญญาและไม่ได้เงินคืน จึงยอมฝืนทนที่จะทำต่อไป ทว่าเธอก็ทำได้เพียงแค่เดือนเดียวก็ทิ้งถุงนั้นไป พร้อมสารภาพกับลุงผู้ใหญ่ว่า

“ลุง! ทำไมถึงหนักอย่างนี้ หนูขอยกเลิกสัญญาที่ให้กับลุงนะ”

“ถ้าอย่างนั้น ลุงขอถามคืนหน่อยว่า ระหว่างที่เจ้าห้อยถุงไว้ที่เอว และแม่อุ้มท้องเจ้าตั้ง 9 เดือน ใครจะหนักและลำบากมากกว่ากัน”

“ก็ต้องเป็นแม่ที่อุ้มท้องสิลุง ?”

“ระหว่างเงินที่แม่ยืมไป และบุญคุณชีวิตที่ท่านเลี้ยงมาอย่างไหนมีค่ามากกว่ากัน ?”

“ก็ต้องเป็นบุญคุณที่แม่เลี้ยงมาสิ”

หญิงสาวตอบคำถามพร้อมกับความคิดที่เริ่มเปล่งประกายแห่งปัญญาในตัวเอง

“ก็นั่นแหละสิ” ลุงคิดว่าบุญคุณของแม่ที่มีต่อเจ้านั้นมากมายมหาศาล ยากเกินกว่าที่จะเปรียบเทียบกับสิ่งใด ถ้าเป็นไปได้ ลุงอยากให้เจ้ากลับใจไม่ทวงเงินคืนจากแม่ ที่สำคัญควรกลับไปดูแลเขาให้มีความสุขด้วย เพราะว่าแม่นั้นนับวันยิ่งจะแก่เฒ่า และคงมีเวลาอยู่กับเจ้าได้อีกไม่นาน ลูกทุกคนควรตอบแทนบุญคุณของท่าน ก่อนที่ทุกอย่างจะสายเกินไป”

ฝ่ายลูกสาวเมื่อฟังข้อคิดจากลุงผู้ใหญ่ ก็รู้สึกสะเทือนใจในการกระทำของตัวเองยิ่งนัก พลันน้ำตาก็ไหลออกมา พร้อมกับความรู้สึกผิดชอบชั่วดี

หญิงสาวไม่เพียงแต่ไม่ทวงเงินคืนจากแม่ เธอได้กลับไปกราบขอโทษแม่ที่หลงผิดไป และขอรับแม่ไปอยู่ด้วย พร้อมกับดูแลอย่างดี

ที่มา : หนังสือนิทานธรรมะเพิ่มคุณค่าให้ชีวิต ชุดปัญญา เรียบเรียง หน้า 19-23

21. ข้อคิดที่นักเรียนได้รับจากนิทานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร

ก. ใช้เตือนสติตนเองเรื่องความกตัญญู

ข. ใช้สอนให้คนเป็นลูกที่ดี

ค. รู้ว่าเมื่อมีปัญหาต้องหากคนมาตัดสิน

ง. ใช้ฝึกการอุ้มท้อง 9 เดือน

22. นักเรียนคิดว่า การที่ลูกสาวทวงเงินจากแม่เป็นพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ควร เพราะใครยืมเงินไปต้องทวงคืน
  - ควร เพราะแม้ว่าจะเป็นแม่ลูกกันแต่ก็ต้องใช้คืน
  - ไม่ควร เพราะเงินจำนวนเล็กน้อยไม่ควรทวงคืน
  - ไม่ควร เพราะสิ่งที่แม่ให้ลูกเทียบไม่ได้กับเงินที่แม่ยืม
23. ถ้านักเรียนเป็นหญิงสาวจะปฏิบัติตนเช่นเดียวกับในนิทานหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ปฏิบัติ เพราะเมื่อแต่งงานแล้วต้องออกไปอยู่กับครอบครัว
  - ปฏิบัติ เพราะตนเองก็ต้องนำเงินมาใช้ในครอบครัวเช่นกัน
  - ไม่ปฏิบัติ เพราะเป็นการกระทำที่เป็นบาป
  - ไม่ปฏิบัติ เพราะเป็นการกระทำของคนอกตัญญู
24. “ไม่สนใจใยดีที่จะกลับไปหาหน้าที่ลูกที่ดี หน้าที่ลูกที่ดี เป็นอย่างไร
- ให้ยืมเงิน
  - ปรนนิบัติดูแล
  - พาแม่ไปอยู่ด้วย
  - หาข่าวให้รับประทาน
25. จากนิทานเรื่องนี้ ลูกผู้ใหญ่บ้านต้องการสอนเรื่องอะไรแก่ลูกสาว
- รู้วิธีทวงเงินคืนจากแม่
  - รู้จักการปฏิบัติตามคำสัญญา
  - รู้จักความลำบากในการอุ้มท้อง
  - รู้จักบุญคุณและตอบแทนพระคุณของพ่อแม่
26. การที่ผู้ใหญ่บ้านมาช่วยตัดสินและต้องการสอนให้หญิงสาวรู้จักพระคุณของแม่ ควรได้รับการยกย่องเรื่องใด
- มีเมตตากรุณาต่อผู้อื่น
  - มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่
  - มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
  - มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น
27. นักเรียนคิดว่าวิธีการของลูกผู้ใหญ่บ้านเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
- เหมาะสม เพราะเป็นวิธีที่ปฏิบัติได้ง่าย
  - เหมาะสม เพราะเป็นวิธีที่ทำให้หญิงสาวรับรู้ถึงความลำบากที่แม่ได้รับ
  - ไม่เหมาะสม เพราะต้องใช้เวลาในการปฏิบัติตนนานถึง 3 เดือน
  - ไม่เหมาะสม เพราะน่าจะมีวิธีการที่หญิงสาวต้องได้รับความลำบากกว่านี้

28. หากผู้ใหญ่บ้านไม่เข้ามาช่วยตัดสินคดีระหว่างแม่กับลูก เหตุการณ์จะเป็นอย่างไร
- ลูกสาวไม่สำนึกและไม่กลับตัวเป็นลูกที่ดีได้
  - แม่ต้องทำงานหนักเพื่อหาเงินมาใช้คืนลูก
  - แม่ต้องอยู่คนเดียวจนเสียชีวิต
  - แม่ไปยืมเงินจากผู้ใหญ่บ้าน
29. จากนิทานเรื่องนี้บุคคลที่ควรได้รับการยกย่องมากที่สุดคือข้อใด
- พ่อ เพราะช่วยจัดงานแต่งงานให้ลูกสาว
  - แม่ เพราะพยายามหาเงินมาคืนลูกสาว
  - ลุงผู้ใหญ่บ้าน เพราะช่วยตัดสินคดีนี้
  - ลูกสาว เพราะสามารถสำนึกผิดและรับแม่ไปดูแล
30. นักเรียนสามารถตอบแทนพระคุณของพ่อแม่ได้ดีที่สุดตามข้อใด
- ตั้งใจเรียนหนังสือ
  - ช่วยพ่อแม่ดูแลน้อง
  - ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน
  - สอบให้ได้คะแนนเต็มทุกวิชา

คำสั่ง ให้นักเรียนฟังเพลง โรงเรียนของหนู แล้วตอบคำถามข้อ 31-40

เพลง : โรงเรียนของหนู

ศิลปิน : พงษ์สิทธิ์ คำภีร์

สายลมหนาวพัดโบกโบย
 ปรื๊ดดูแล้วสวยใสใส
 เย็นลมเย็นไหวไหวสวยงาม
 บ้านอยู่ไกลทุกกัน
 คารโรงเรียนอยู่หลังเขา
 มีแต่เราพวกเราไม่มีใคร
 * ยามร้อนแสนร้อน
 ยามหนาวก็หนาวถึงใจ
 ไม่มีผ้าห่มคลุมกาย
 โรงเรียนมีครูหนึ่งคน
 ครูผู้เสียสละตน
 อดทนอยู่ห่างไกลความสบาย

ใจจะวอนให้เห็นใจ
 ความสำนึกต่อเพื่อนไทย
 ไทยกับไทยโยแตกต่างกัน
 โรงเรียนของหนู
 อยู่ไกลไกลไกล
 อยากให้คุณหันมอง
 โรงเรียนของหนู

(*)

ที่มา: <http://www.musicatm.com/view.php?No=1280>

31. จากบทเพลงนักเรียนคิดว่าสภาพภูมิศาสตร์ดังกล่าวใกล้เคียงกับภาคใดของประเทศไทย
ก. ภาคเหนือ	ข. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ค. ภาคกลาง	ง. ภาคใต้
32. จากข้อ 31. นักเรียนคิดว่าพื้นที่ดังกล่าวประชาชนประกอบอาชีพอะไร
ก. ค้าขาย	ข. ทำประมง
ค. ทำเหมืองแร่	ง. ปลูกพืช ผัก และผลไม้เมืองหนาว
33. จากบทเพลงสภาพอากาศแบบใดที่ไม่ได้กล่าวถึง
ก. ร้อน	ข. เย็น
ค. หนาว	ง. มีหมอก
34. คำว่า “โย” มีความหมายตรงกับข้อใด
ก. เยอะเขี่ย	ข. เป็นแถว
ค. อะไร ทำไม	ง. สิ่งที่เป็นเส้นเล็ก ๆ บาง ๆ
35. “อยากให้คุณ ๆ หันมอง” คำว่าหันมองหมายความว่าอย่างไร
ก. สนใจและช่วยเหลือ	ข. รับรู้ปัญหา
ค. เดินทางมาท่องเที่ยว	ง. เดินทางมามองดูสภาพความกั้นดาร
36. นักเรียนคิดว่าโรงเรียนของนักเรียนกับโรงเรียนจากบทเพลงแตกต่างกันมากที่สุด ตามข้อใด
ก. ระยะห่างจากบ้านและโรงเรียน	ข. จำนวนครูในโรงเรียน
ค. จำนวนนักเรียน	ง. หลักสูตรการศึกษา
37. จากบทเพลงแม้จะอยู่ในถิ่นทุรกันดารแต่สิ่งทีควรให้ความสำคัญสำหรับเยาวชนคือเรื่องใด
ก. การศึกษา	ข. การบริการ
ค. การสาธารณสุข	ง. การประกอบอาชีพ

38. จากบทเพลงควรปรับปรุงเรื่องใดเป็นอันดับแรก
- ก. เพิ่มจำนวนครูในโรงเรียน
  - ข. สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครู
  - ค. สร้างถนนลาดยางจากบ้านถึงโรงเรียน
  - ง. ช่วยเหลือเรื่องเสื้อผ้าและผ้าห่มกันหนาว
39. การแก้ปัญหาความลำบากที่เกิดขึ้นในเพลงควรเป็นหน้าที่ของใคร
- ก. ครู
  - ข. นักเรียน
  - ค. ผู้ปกครอง
  - ง. รัฐบาล
40. ข้อใดเป็นจุดมุ่งหมายของผู้แต่งเพลงนี้
- ก. ต้องการแสดงให้เห็นว่ามีครูที่เสียสละในโรงเรียนนี้
  - ข. ต้องการแสดงให้เห็นถึงความยากลำบากของชีวิตในถิ่นทุรกันดาร
  - ค. ต้องการแสดงให้เห็นว่าในถิ่นทุรกันดารมีทั้งความสวยงามและความยากลำบาก
  - ง. ต้องการแสดงให้เห็นถึงความยากลำบากของชีวิตในถิ่นทุรกันดารและช่วยพัฒนาให้เจริญขึ้น

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฟังอย่างมีวิจารณญาณ (ก่อนเรียน)

1.	ง.	21.	ก.
2.	ข.	22.	ง.
3.	ก.	23.	ง.
4.	ก.	24.	ข.
5.	ก.	25.	ง.
6.	ข.	26.	ก.
7.	ง.	27.	ข.
8.	ก.	28.	ก.
9.	ง.	29.	ง.
10.	ก.	30.	ก.
11.	ง.	31.	ก.
12.	ก.	32.	ง.
13.	ก.	33.	ง.
14.	ก.	34.	ค.
15.	ง.	35.	ก.
16.	ก.	36.	ข.
17.	ก.	37.	ก.
18.	ง.	38.	ง.
19.	ค.	39.	ง.
20.	ข.	40.	ง.

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฟังอย่างมีวิจารณญาณ
(หลังเรียน)

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฟังอย่างมีวิจารณญาณ

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย X ลงใน
กระดาษคำตอบ

1. การฟังกับการได้ยินต่างกันหรือไม่ต่างกัน
  - ก. ไม่ต่างเพราะการได้ยินคือการได้ฟัง
  - ข. ไม่ต่างเพราะเป็นเสียงที่เข้าไปในหูเช่นกัน
  - ค. ต่างเพราะการได้ยินคือเสียงที่มากระทบหูเท่านั้น
  - ง. ต่างเพราะการได้ยินคือการรับรู้เสียงแต่การฟังคือการรับรู้สิ่งที่ได้ยิน เข้าใจและตอบสนอง
2. คำว่า “พหูสูตร” หมายถึงข้อใด

ก. ผู้ที่มีความรู้เพราะได้บันทึกมาก	ข. ผู้ที่มีความรู้เพราะได้อ่านมาก
ค. ผู้ที่มีความรู้เพราะได้ฟังมาก	ง. ผู้ที่มีความรู้เพราะได้ดูมาก
3. ถ้านักเรียนไม่ตั้งใจฟังจะส่งผลต่อนักเรียนข้อใดมากที่สุด

ก. ต้องซักถามจากเพื่อน	ข. ตอบคำถามไม่ได้
ค. ไม่เข้าใจเรื่องที่ฟัง	ง. ฟังไม่จบเรื่อง
4. ข้อใดเป็นการพัฒนาทักษะการฟังของนักเรียนที่เหมาะสม

ก. หมั่นฝึกฝนการฟังอยู่เสมอ	ข. เล่นเกมกระชับกับเพื่อน
ค. เลือกฟังแต่เพลงที่ชอบ	ง. นั่งสมาธิเป็นเวลานาน
5. การฟังในข้อใดมีความหมายใกล้เคียงกับ “ฟังอย่างมีวิจารณญาณ” มากที่สุด

ก. ฟังออก	ข. ฟังหูไว้หู
ค. ฟังไม่ได้ศัพท์	ง. ฟังความข้างเดียว
6. ข้อใดควรใช้วิจารณญาณในการฟังมากที่สุด

ก. การฟังข่าว	ข. การฟังเพลง
ค. การฟังนิทาน	ง. การฟังครูอธิบาย
7. ถ้านักเรียนขาดวิจารณญาณในการฟังจะตรงกับข้อใดมากที่สุด

ก. หูตึง	ข. หูเบา
ค. หูผาด	ง. หูแตก
8. พฤติกรรมในข้อใดถือว่าเป็นผู้ฟังที่ดี

ก. ฟังโดยไม่มองหน้าผู้พูด	ข. ซักถามหลังจากที่ฟังจบ
ค. ก้มหน้าในขณะที่ฟัง	ง. ฟังไปจดบันทึกไป

9. ข่าวในข้อใดเหมาะสมน้อยที่สุด ที่จะเปิดในรายการวิทยุของโรงเรียน
- ข่าวการค้นพบสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ในประเทศไทย
  - ข่าวการเดินทางมาประเทศไทยของนักร้องต่างประเทศ
  - ข่าวการเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนใหม่
  - ข่าวการระบาดของโรคไข้หวัดนก
10. นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อเพื่อนในชั้นไม่สนใจฟังการรายงานหน้าชั้นของนักเรียนที่ตั้งใจค้นคว้ามา
- ดีใจ เพราะนักเรียนรายงานอย่างไม่เงินอาย
  - ดีใจ เพราะจะได้รายงานจบโดยเร็ว
  - เสียใจ เพราะครูอาจให้คะแนนลดลง
  - เสียใจ เพราะตั้งใจรายงานและเป็นเรื่องที่ค้นคว้าเอง

คำสั่ง ให้นักเรียนฟังข่าว **วธ.ต้นแบบแม่บทกระตุ้นคนไทยใช้ภาษาไทยถูกต้อง แล้วตอบคำถามข้อ 11-20**

นายวีระ โรจน์พจนรัตน์ ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) กล่าวถึงความคืบหน้าโครงการรณรงค์ ปี 2550 เป็นปีภาษาไทย เฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ว่า ตามที่ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรีกล่าวแสดงความเป็นห่วงการใช้ภาษาไทยของเด็กและเยาวชน ในการประชุมคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ รวมทั้งได้มอบหมายให้ วธ.และราชบัณฑิตฯ หาแนวทางในการส่งเสริมการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องนั้น ขณะนี้ วธ. ได้ทยอยจัดกิจกรรมในโครงการดังกล่าวไปบางส่วนแล้ว อาทิ การอบรมการใช้ภาษาไทยมารยาทไทยให้แก่ ดารา พิธีกร นักร้อง การประกวดอ่านทำนองเสนาะ การประกวดเพลงไทยเดิม ไทยสากล ลูกทุ่งและสตริง นอกจากนี้จะมีการรณรงค์เรื่องเกี่ยวกับภาษาไทยผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องด้วย เช่น การนำเนื้อหารายการ “รู้ รัก ภาษาไทย” การนำเสนอบทความเกี่ยวกับปัญหาและการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย ดีพิมพ์ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ หรือการประกวดแข่งขันฟัง พูด เขียนภาษาไทย ผ่านเว็บไซต์ สนุกดอทคอม เป็นต้น

ปลัด วธ. กล่าวต่อไปว่า ในช่วงครึ่งปีหลังนับจากต้นเดือนมิถุนายนไปจนถึงสิ้นเดือนธันวาคมปีนี้ วธ.จะจัดกิจกรรมสำคัญ ๆ เกี่ยวกับการรณรงค์ภาษาไทยมากมาย ได้แก่ การจัดสัมมนาวิชาการ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา เรื่อง “พระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับงานด้านอักษรศาสตร์ การสัมมนา เรื่อง “ภาษาไทยวันนี้” การสัมมนาเรื่อง “ภาษาถิ่นก็ภาษาไทย” การจัดคอนเสิร์ตเพลงไทย จรรโลงภาษาไทย ตอน เพลงจากวรรณกรรม คอนเสิร์ต เพลงสุนทราภรณ์ การประกวดเรียงความนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาทั่วประเทศ ในหัวข้อ “เด็กดีมีคุณธรรม” รวมทั้ง

มีการจัดค่ายภาษาและวัฒนธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นรุ่นละ 100 คน จำนวน 3 รุ่น เพื่ออบรมความรู้การใช้ภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยที่พึงปฏิบัติด้วย

“นอกจากนี้กระทรวงวัฒนธรรมจะมีพิธีการประกาศเกียรติคุณยกย่องปวงชนียบุคคลที่มีคุณูปการด้านภาษาไทย ครูภาษาไทยดีเด่น ผู้ประกาศข่าว พิธีกร ผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น และชาวต่างชาติที่ใช้ภาษาไทยดีเด่น เพื่อเชิดชูให้เป็นตัวอย่างแก่เด็กและเยาวชนในการเป็นต้นแบบการใช้ภาษาไทยที่ดี ขณะเดียวกับสำนักการสังคีต กรมศิลปากร ก็มีโครงการที่จะจัดสังคีตสัญจรภาษาไทย ภาษาเพลงไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ด้วย อาทิโรงเรียนเบญจมราชาลัย โรงเรียนสตรีวิทยา โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย 2 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์ เป็นต้น” นายวิระกล่าวและว่า ทั้งนี้ ฐธ.จะทำการรวบรวมปัญหาที่เกี่ยวกับด้านภาษาไทยจากหน่วยงานต่าง ๆ และประชาชนที่แสดงความคิดเห็นไว้จากวงสัมมนาต่าง ๆ ที่ ฐธ.จะจัด เพื่อร่วมกับราชบัณฑิตยสถาน สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) จัดทำแผนแม่บทการอนุรักษ์และส่งเสริมการใช้ภาษาไทยแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และส่งเสริมการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องต่อไป

ที่มา : หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับที่ 21050 วันศุกร์ที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2550 หน้า 23

11. การจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ทั้งหมดเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด
  - ก. เพราะต้องการให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ
  - ข. เพราะต้องการสืบสานภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย
  - ค. เพราะต้องการส่งเสริมให้คนไทยใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง
  - ง. เพราะต้องการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของดารา พิธีกร นักร้องเท่านั้น
12. บุคคลใดเหมาะสมที่สุดในการเข้าร่วมกิจกรรมและโครงการของกระทรวงวัฒนธรรม

ก. ดาราและพิธีกร	ข. คนไทยทุกคน
ค. ครูภาษาไทย	ง. นักเรียน
13. ถ้ามีเพื่อนมาชักชวนนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่กระทรวงวัฒนธรรมจัดขึ้น นักเรียนจะไปหรือไม่ เพราะเหตุใด
  - ก. ไม่ไป เพราะคิดว่าเสียเวลา
  - ข. ไม่ไป เพราะกิจกรรมไม่น่าสนใจ
  - ค. ไป เพราะคิดว่าได้ไปเที่ยวกับเพื่อน
  - ง. ไป เพราะอยากพัฒนาทักษะภาษาไทยของตนเอง

14. ข้อใดเป็นการประเมินได้ว่าการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ดังกล่าวจะบรรลุวัตถุประสงค์ขั้นต้นได้
- รายจ่ายทั้งหมดของการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ
  - รายรับทั้งหมดของการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ
  - จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ทั้งหมด
  - ผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องทุกคน
15. ข้อใดที่นักเรียนสามารถนำมาปรับใช้ในชั้นเรียนได้หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมของกระทรวงวัฒนธรรม
- ได้แนวทางในการฝึกใช้ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน
  - ได้คะแนนวิชาภาษาไทยเพิ่มขึ้นมาก
  - อยากเรียนวิชาภาษาไทยมากขึ้น
  - ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องทั้งหมด
16. ข้อใดคือสิ่งที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ไม่ได้รับหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว
- ความรู้และความสนุกสนาน
  - การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านภาษา
  - ความรู้สึกที่ว่าภาษาไทยเป็นเรื่องที่เข้าใจง่าย
  - การพัฒนาทักษะภาษาทั้งฟัง พูด อ่าน และเขียน
17. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ที่มีการจัดทำแผนแม่บทการอนุรักษ์และส่งเสริมการใช้ภาษาไทยแห่งชาติ เพราะเหตุใด
- เห็นด้วย เพราะควรมีการกระตุ้นให้คนไทยใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง
  - เห็นด้วย เพราะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญและการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง
  - ไม่เห็นด้วย เพราะแม้ใช้ภาษาไม่ถูกต้องก็สามารถสื่อสารกันได้
  - ไม่เห็นด้วย เพราะแม้ไม่ส่งเสริมคนไทยก็ต้องใช้ภาษาไทยสื่อสารกัน
18. “เป็นห่วงการใช้ภาษาไทยของเด็กและเยาวชนไทย”
- จากคำพูดดังกล่าวนักเรียนคิดว่าทำไมนายกรัฐมนตรีจึงเป็นห่วงการใช้ภาษาของเด็กและเยาวชน
- เพราะเด็กและเยาวชนไม่ชอบใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง
  - เพราะเด็กและเยาวชนเป็นผู้สืบทอดการใช้ภาษาไทย
  - เพราะเด็กและเยาวชนคิดว่าภาษาไทยเป็นภาษาที่ใช้ยาก
  - เพราะเด็กและเยาวชนใช้ภาษาตามความนิยมของวัย ซึ่งไม่ถูกต้อง

19. เพราะเหตุใดคนไทยควรใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง
- เพราะภาษาไทยไพเราะกว่าภาษาอื่น ๆ
  - เพราะต้องใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาอื่น ๆ
  - เพราะต้องใช้ภาษาไทยติดต่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน
  - เพราะต้องตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของภาษาไทย
20. นักเรียนคิดว่าการใช้ภาษาไทยที่ไม่ถูกต้องของเด็กและเยาวชนได้รับอิทธิพลจากข้อใดน้อยที่สุด
- ผู้แสดงละครและภาพยนตร์
  - เพื่อน
  - พันธุกรม
  - ครู

คำสั่ง ให้นักเรียนฟังนิทานเรื่อง หนักกว่าหลายเท่า แล้วตอบคำถามข้อ 21-30

มีครอบครัวหนึ่งอาศัยอยู่ด้วยกัน 3 คน คือ พ่อ แม่ และลูกสาว พ่อแม่รักลูกของตนเป็นอย่างมาก ฝ่ายทงนุถนอมกลมเกลี้ยงเลี้ยงด้วยความรักอย่างหาใครปาน จนกระทั่งลูกเติบโตเป็นสาว จึงได้จัดการแต่งงานกับชายที่มารักลูกของตน

เมื่อลูกสาวแต่งงานกับครอบครัวที่สามารถดูแลเธอให้มีความสุขสบายแล้ว สองตาชายก็รู้สึกภูมิใจในความเป็นพ่อแม่ของตนยิ่งนัก ที่ได้ทำหน้าที่ของผู้ให้กำเนิดที่สมบูรณ์แบบ

อยู่ต่อมาไม่นานผู้เป็นพ่อได้เสียชีวิตลง ทำให้แม่ต้องอยู่เพียงลำพัง ฝ่ายลูกสาวเมื่อได้ไปอยู่ในครอบครัวที่สบาย กลับลืมไปว่าตนมีแม่ที่แก่เฒ่าอยู่ที่บ้าน ไม่สนใจใยดีที่จะกลับไปทำหน้าที่ลูกที่ดี

ครั้นต่อมาเมื่อแม่ป่วย และไม่มีเงินที่จะใช้รักษาและซื้อข้าวมารับประทาน ก็ไปขอยืมเงินจากลูกสาวของตน ฝ่ายลูกก็ให้ยืมโดยมีข้อแม้ว่าต้องคืนให้เธอตามเวลาที่กำหนดไว้

“แม่ยืมเงินไปแล้ว ต้องคืนให้หนูด้วยนะ”

“คืนก็ได้” แม่พูดด้วยความรู้สึกเศร้าใจต่อการแสดงออกของลูก

เมื่อวันเวลาผ่านไปและครบกำหนดนัดหมาย ลูกสาวผู้ลืมนั้นก็มาทวงเงินคืนจากแม่ แต่ฝ่ายผู้เป็นแม่กลับไม่มีให้ลูก ทำให้ลูกสาวไม่พอใจ จึงนำเรื่องนี้ไปปรึกษาผู้ใหญ่บ้านเพื่อให้เป็นคนตัดสิน

ผู้ใหญ่บ้านเป็นคนฉลาดในการตัดสินคดี และด้วยความที่ต้องการสอนให้ลูกรู้จักคิดถึงพระคุณที่แม่มีต่อตน จึงกล่าวกับหญิงสาวว่า

“ลุงตัดสินคดีได้แน่นอน แต่มีข้อแม้อยู่ 2 อย่างที่อยากให้คุณปฏิบัติตาม ถ้าปฏิบัติตามได้ ลุงก็สามารถที่จะนำเงินจากแม่มาให้ได้เช่นกัน”

“ข้อแม้อะไรล่ะลุง ?”

“ข้อแม้คือ 1. ให้หนูนำลุงที่มีก้อนหินมาผูกห้อยไว้ที่เอว และให้เติมก้อนหินเพิ่มขึ้นวันละ 1 ก้อน 2. ให้ทำอย่างนี้เป็นเวลา 3 เดือน ถ้าหนูทำได้ ลุงก็รับปากที่จะนำเงินจากแม่มาให้แน่นอน”

"หนูรับปากค่ะ"

หลังจากที่รับคำผู้ใหญ่บ้านแล้ว หญิงสาวผู้คิดอยากได้เงินคืนก็ทำตามคำสัญญา ไม่ว่าจะไปไหนก็ห้อยถุงที่มีก้อนหินไปด้วยตลอดเวลา และต้องเค็มก้อนหินลงไปทุก ๆ วัน

เธอรู้สึกว่าการที่ห้อยอยู่ที่เอวนั้นช่างก่อให้เกิดความอึดอัดเหลือเกิน บางครั้งก็อยากจะขว้างทิ้งไปให้พ้น ๆ แต่เพราะกลัวจะผิดสัญญาและไม่ได้เงินคืน จึงยอมฝืนทนที่จะทำต่อไป ทว่าเธอก็ทำได้เพียงแค่เดือนเดียวก็ทิ้งถุงนั้นไป พร้อมสารภาพกับลุงผู้ใหญ่ว่า

"ลุง! ทำไมถึงหนักอย่างนี้ หนูขอยกเลิกสัญญาที่ให้กับลุงนะ"

"ถ้าอย่างนั้น ลุงขอถามคืนหน่อยว่า ระหว่างที่เจ้าห้อยถุงไว้ที่เอว และแม่อุ้มท้องเจ้าตั้ง 9 เดือน ใครจะหนักและลำบากมากกว่ากัน"

"ก็ต้องเป็นแม่ที่อุ้มท้องสิลุง?"

"ระหว่างเงินที่แม่ยืมไป และบุญคุณชีวิตที่ท่านเลี้ยงมาอย่างไรหนามีค่ามากกว่ากัน?"

"ก็ต้องเป็นบุญคุณที่แม่เลี้ยงมาสิ"

หญิงสาวตอบคำถามพร้อมกับความคิดที่เริ่มเปล่งประกายแห่งปัญญาในตัวเอง

"ก็นั่นแหละสิ" ลุงคิดว่าบุญคุณของแม่ที่มีต่อเจ้านั้นมากมายมหาศาล ยากเกินกว่าที่จะเปรียบเทียบกับสิ่งใด ถ้าเป็นไปได้ ลุงอยากให้เจ้ากลับใจไม่ทวงเงินคืนจากแม่ ที่สำคัญควรกลับไปดูแลเขาให้มีความสุขด้วย เพราะว่าแม่นั้นนับวันยิ่งจะแก่เฒ่า และคงมีเวลาอยู่กับเจ้าได้อีกไม่นาน ลุงทุกคนควรตอบแทนบุญคุณของท่าน ก่อนที่ทุกอย่างจะสายเกินไป"

ฝ่ายลูกสาวเมื่อฟังข้อคิดจากลุงผู้ใหญ่ ก็รู้สึกสะเทือนใจในการกระทำของตัวเองยิ่งนัก พลันน้ำตาก็ไหลออกมา พร้อมกับความรู้สึกผิดชอบชั่วดี

หญิงสาวไม่เพียงแต่ไม่ทวงเงินคืนจากแม่ เธอได้กลับไปกราบขอโทษแม่ที่หลงผิดไป และขอรับแม่ไปอยู่ด้วย พร้อมกับดูแลอย่างดี

ที่มา : หนังสือนิทานธรรมะเพิ่มคุณค่าให้ชีวิต ชุดปัญญา เรียบเรียง หน้า 19-23

21. ถ้านักเรียนเป็นหญิงสาวจะปฏิบัติตนเช่นเดียวกับในนิทานหรือไม่ เพราะเหตุใด

ก. ไม่ปฏิบัติ เพราะเป็นการกระทำที่เป็นบาป

ข. ไม่ปฏิบัติ เพราะเป็นการกระทำของคนอกตัญญู

ค. ปฏิบัติ เพราะเมื่อแต่งงานแล้วต้องออกไปอยู่กับครอบครัว

ง. ปฏิบัติ เพราะตนเองก็ต้องนำเงินมาใช้ในครอบครัวเช่นกัน

22. นักเรียนคิดว่า การที่ลูกสาวทวงเงินจากแม่เป็นพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ควร เพราะใครยืมเงินไปต้องทวงคืน
  - ควร เพราะแม้ว่าจะเป็นแม่ลูกกันแต่ก็ต้องใช้คืน
  - ไม่ควร เพราะเงินจำนวนเล็กน้อยไม่ควรทวงคืน
  - ไม่ควร เพราะสิ่งที่แม่ให้ลูกเทียบไม่ได้กับเงินที่แม่ยืม
23. “ไม่สนใจใยดีที่จะกลับไปทำหน้าที่ลูกที่ดี หน้าทีลูกที่ดีเป็นอย่างไร
- หาข่าวให้รับประทาน
  - ปรนนิบัติดูแล
  - พาแม่ไปอยู่ด้วย
  - ให้ยืมเงิน
24. นักเรียนคิดว่าวิธีการของลุงผู้ใหญ่บ้านเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
- เหมาะสม เพราะเป็นวิธีที่ปฏิบัติได้ง่าย
  - เหมาะสม เพราะเป็นวิธีที่ทำให้หญิงสาวรับรู้ถึงความลำบากที่แม่ได้รับ
  - ไม่เหมาะสม เพราะต้องใช้เวลาในการปฏิบัติตนนานถึง 3 เดือน
  - ไม่เหมาะสม เพราะน่าจะมีวิธีการที่หญิงสาวต้องได้รับความลำบากกว่านี้
25. การที่ผู้ใหญ่บ้านมาช่วยตัดสินและต้องการสอนให้หญิงสาวรู้จักพระคุณของแม่ ควรได้รับการยกย่องเรื่องใด
- มีเมตตากรุณาต่อผู้อื่น
  - มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
  - มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่
  - มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น
26. หากผู้ใหญ่บ้านไม่เข้ามาช่วยตัดสินคดีระหว่างแม่กับลูก เหตุการณ์จะเป็นอย่างไร
- แม่ไปยืมเงินจากผู้ใหญ่บ้าน
  - แม่ต้องอยู่คนเดียวจนเสียชีวิต
  - แม่ต้องทำงานหนักเพื่อหาเงินมาใช้คืนลูก
  - ลูกสาวไม่สำนึกและไม่กลับตัวเป็นลูกที่ดีได้
27. จากนิทานเรื่องนี้ ลุงผู้ใหญ่บ้านต้องการสอนเรื่องอะไรแก่ลูกสาว
- รู้จักบุญคุณและตอบแทนพระคุณของพ่อแม่
  - รู้จักความลำบากในการอุ้มท้อง
  - รู้จักการปฏิบัติตามคำสัญญา
  - รู้วิธีทวงเงินคืนจากแม่

28. จากนิทานเรื่องนี้บุคคลที่ควรได้รับการยกย่องมากที่สุดคือข้อใด
 ก. ลุงผู้ใหญ่บ้าน เพราะช่วยตัดสินคดีนี้
 ข. แม่ เพราะพยายามหาเงินมาคืนลูกสาว
 ค. พ่อ เพราะช่วยจัดงานแต่งงานให้ลูกสาว
 ง. ลูกสาว เพราะสามารถสำนึกผิดและรับแม่ไปดูแล
29. นักเรียนสามารถตอบแทนพระคุณของพ่อแม่ได้ดีที่สุดตามข้อใด
 ก. ตั้งใจเรียนหนังสือ
 ข. ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน
 ค. ช่วยพ่อแม่ดูแลน้อง
 ง. สอบให้ได้คะแนนเต็มทุกวิชา
30. ข้อคิดที่นักเรียนได้รับจากนิทานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร
 ก. ใช้สอนให้คนเป็นลูกที่ดี
 ข. ใช้ฝึกการอุ้มท้อง 9 เดือน
 ค. ใช้เตือนสติตนเองเรื่องความกตัญญู
 ง. รู้ว่าเมื่อมีปัญหาต้องหากคนมาตัดสิน

คำสั่ง ให้นักเรียนฟังเพลง โรงเรียนของหนู แล้วตอบคำถามข้อ 31-40

เพลง : โรงเรียนของหนู

ศิลปิน : พงษ์สิทธิ์ คำภีร์

สายลมหนาวพัดโบกโบย
 พริ้วคูลแล้วสวยใสใส
 เย็นลมเย็นไหวไหวสวยงาม
 บ้านอยู่ไกลทुरกัน
 คารโรงเรียนอยู่หลังเขา
 มีแต่เราพวกเราไม่มีใคร
 * ยามร้อนแสนร้อน
 ยามหนาวก็หนาวถึงใจ
 ไม่มีฟ้าห่มคลุมกาย
 โรงเรียนมีครูหนึ่งคน
 ครูผู้เสียสละตน
 อดทนอยู่ห่างไกลความสบาย
 ใจจะวอนให้เห็นใจ
 ความสำนึกต่อเพื่อนไทย
 ไทยกับไทยเอยแตกต่างกัน

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฟังอย่างมีวิจารณญาณ (หลังเรียน)

1.	ง.	21.	ข.
2.	ก.	22.	ง.
3.	ก.	23.	ข.
4.	ก.	24.	ข.
5.	ข.	25.	ก.
6.	ก.	26.	ง.
7.	ข.	27.	ก.
8.	ข.	28.	ง.
9.	ข.	29.	ก.
10.	ง.	30.	ก.
11.	ก.	31.	ง.
12.	ข.	32.	ก.
13.	ง.	33.	ก.
14.	ก.	34.	ข.
15.	ก.	35.	ก.
16.	ก.	36.	ก.
17.	ข.	37.	ง.
18.	ง.	38.	ข.
19.	ง.	39.	ข.
20.	ข.	40.	ง.

ภาคผนวก ข

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การประเมินความตรงตามเนื้อหาด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
  - 1.1 แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
  - 1.2 แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ
  - 1.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฟังอย่างมีวิจารณญาณ

การประเมินความตรงตามเนื้อหาด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

ตารางที่ 6 แบบประเมินความสอดคล้องของคุณลักษณะของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

กับวัตถุประสงค์ของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณและให้คะแนนความสอดคล้องของคุณลักษณะของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณกับวัตถุประสงค์ของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของแบบประเมินในแต่ละข้อ ตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

+1 คือ แน่ใจว่าคุณลักษณะของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 คือ ไม่แน่ใจว่าคุณลักษณะของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่

-1 คือ แน่ใจว่าคุณลักษณะของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ข้อ	ประเด็น	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1	ด้านคำชี้แจงการใช้แบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ				
	1.1 คำชี้แจงใช้ภาษาชัดเจนเข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1.00
	1.2 มีรายละเอียดของเนื้อหาครบถ้วน	+1	+1	+1	1.00
	1.3 บอกลำดับขั้นตอนการใช้ได้ชัดเจน	0	+1	+1	0.67
2	ด้านเนื้อหา				
	2.1 ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	0	+1	+1	0.67
	2.2 ชัดเจน ถูกต้อง	+1	0	+1	0.67
	2.3 เหมาะสมกับวัยและความสนใจของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00
	2.4 ลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้จากง่ายไปหายาก	+1	+1	+1	1.00
	2.5 มีความยากง่ายพอเหมาะ	+1	+1	0	0.67
	2.6 แบบฝึกมีจำนวนพอเหมาะ	+1	0	+1	0.67
	2.7 ช่วยส่งเสริมทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณ	+1	+1	+1	1.00
3	ด้านภาษา				
	3.1 ใช้ภาษาถูกต้อง	+1	+1	+1	1.00
	3.2 ใช้ภาษาเหมาะสมกับวัย	+1	+1	+1	1.00
	3.3 ตัวอักษรที่ใช้มีขนาดเหมาะสม	0	+1	+1	0.67
4	ด้านรูปเล่ม				
	4.1 เหมาะสมกับวัย	+1	+1	+1	1.00
	4.2 สะดวกในการนำไปใช้	+1	+1	+1	1.00
	4.3 มีความสวยงาม	+1	+1	+1	1.00
	4.4 ดึงดูดความสนใจของนักเรียน	+1	0	+1	0.67
ค่าความสอดคล้องโดยรวม					0.86

การประเมินความตรงตามเนื้อหาด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

ตารางที่ 7 แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์ ของแผนการจัดการเรียนรู้

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้และให้คะแนนความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้และจุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของแบบประเมินในแต่ละข้อตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าคุณลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคุณลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าคุณลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการฟัง

เนื้อหา	จุดประสงค์	แผนการจัดการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการฟัง	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ของการฟัง หลักการฟัง ลักษณะการฟังที่ดีและมารยาทในการฟัง	1	+1	+1	+1	1.00
2. การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจอธิบาย หลักการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ จับใจความสำคัญเรื่องที่กำหนดให้ได้ และทำแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 1 เรื่องการฟังเพื่อจับใจความสำคัญได้อย่างถูกต้อง	2	+1	+1	+1	1.00
3. การฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจบอกความหมายของข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่กำหนดให้ได้และทำแบบฝึกหัดการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 2 เรื่องการฟังเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นได้อย่างถูกต้อง	3	+1	+1	+1	1.00

**แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์ของ
แผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)**

เนื้อหา	จุดประสงค์	แผนการ จัดการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
4. การฟังเพื่อตีความ	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ บอก ความหมายของการ ตีความ หลักการตีความ ตีความจากเรื่องที่ กำหนดให้ได้และทำ แบบฝึกการฟังอย่างมี วิจารณญาณชุดที่ 3 การฟังเพื่อตีความได้ อย่างถูกต้อง	4	+1	+1	+1	1.00
5. การฟังเพื่อ ประเมินค่า	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ บอก ความหมายของการ ประเมินค่า บอกขั้นตอน การฟังเพื่อประเมินค่า ประเมินค่าเรื่องที่ กำหนดให้ได้ และทำ แบบฝึกการฟังอย่างมี วิจารณญาณชุดที่ 1 การฟังเพื่อประเมินค่า ได้อย่างถูกต้อง	5	+1	+1	+1	1.00
6. การฟังอย่างมี วิจารณญาณ	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ อธิบาย ความหมายของการฟัง อย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการฟังอย่างมี วิจารณญาณ ประสิทธิภาพในการฟัง และทำแบบฝึกการฟัง อย่างมีวิจารณญาณชุดที่ ชุดที่ 5 การฟังอย่างมี วิจารณญาณได้อย่างถูกต้อง	6	+1	+1	+1	1.00
ค่าความสอดคล้องโดยรวม						1.00

การประเมินความตรงตามเนื้อหาด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฟังอย่างมีวิจารณญาณ

**ตารางที่ 8 แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์และข้อความของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการฟังอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 100 ข้อ**

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฟังอย่างมีวิจารณญาณ และให้คะแนนความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์และข้อความของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ จำนวน 100 ข้อ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการฟัง และตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการฟังจากเรื่องที่กำหนดไว้ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของแบบประเมินในแต่ละข้อ ตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการฟัง

จุดประสงค์	ประเภท	ข้อ	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. นักเรียนมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการฟัง	ความรู้ ความจำ	1	+1	+1	+1	1.00
		2	+1	0	+1	0.67
		3	+1	+1	+1	1.00
		4	0	+1	+1	0.67
2. นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการฟัง	ความเข้าใจ	5	+1	0	+1	0.67
		6	+1	+1	+1	1.00
		7	0	+1	+1	0.67
		8	+1	+1	+1	1.00
3. นักเรียนสามารถนำความรู้จากการฟังไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	การนำไปใช้	9	+1	+1	+1	1.00
		10	+1	0	+1	0.67
		11	+1	+1	0	0.67
		12	+1	+1	+1	1.00
		13	+1	+1	+1	1.00
4. นักเรียนสามารถวิเคราะห์เกี่ยวกับสถานการณ์การฟังได้	การวิเคราะห์	14	0	+1	+1	0.67
		15	+1	+1	+1	1.00
		16	+1	+1	+1	1.00
		17	+1	+1	+1	1.00
5. นักเรียนสามารถสังเคราะห์เกี่ยวกับสถานการณ์การฟังได้	การสังเคราะห์	18	+1	+1	+1	1.00
		19	0	+1	+1	0.67
		20	0	+1	+1	0.67
		21	0	+1	+1	0.67
6. นักเรียนสามารถตัดสินใจและประเมินค่าสถานการณ์เกี่ยวกับการฟังได้	การประเมินค่า	22	0	+1	+1	0.67
		23	0	+1	+1	0.67
		24	0	+1	+1	0.67
		25	0	+1	+1	0.67

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการฟังจากเรื่องที่กำหนดให้

จุดประสงค์	ประเภท	ข้อ	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญเรื่องที่ฟังได้ (ข่าว นิทาน เพลง)	ความรู้ ความจำ	26	+1	+1	+1	1.00
		27	+1	+1	+1	1.00
		28	+1	+1	+1	1.00
		51	+1	+1	+1	1.00
		52	+1	+1	+1	1.00
		53	+1	+1	+1	1.00
		76	+1	+1	+1	1.00
		77	+1	+1	+1	1.00
		78	+1	+1	+1	1.00
2. นักเรียนสามารถเข้าใจเรื่องที่ฟัง (ข่าว นิทาน เพลง)	ความเข้าใจ	29	+1	+1	+1	1.00
		30	+1	+1	+1	1.00
		31	+1	+1	+1	1.00
		54	+1	+1	+1	1.00
		55	+1	+1	+1	1.00
		56	+1	+1	+1	1.00
		79	+1	+1	+1	1.00
		80	+1	+1	+1	1.00
		81	+1	+1	+1	1.00
3. นักเรียนสามารถนำเรื่องที่ฟังไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (ข่าว นิทาน เพลง)	การนำไปใช้	32	+1	+1	+1	1.00
		33	+1	+1	+1	1.00
		34	+1	+1	+1	1.00
		35	+1	+1	+1	1.00
		36	+1	+1	+1	1.00
		37	+1	+1	+1	1.00
		57	+1	+1	+1	1.00
		58	+1	+1	+1	1.00
		59	+1	+1	+1	1.00
		60	+1	+1	+1	1.00
		61	+1	+1	+1	1.00
		62	+1	+1	+1	1.00
		82	+1	+1	+1	1.00
		83	+1	+1	+1	1.00
		84	+1	+1	+1	1.00
		85	+1	+1	+1	1.00
		86	+1	+1	+1	1.00
87	+1	+1	+1	1.00		

4. นักเรียน		38	+1	+1	+1	1.00
สามารถวิเคราะห์		39	+1	+1	+1	1.00
เรื่องที่ฟังได้	การวิเคราะห์	40	+1	+1	+1	1.00
(ข่าว นิทาน เพลง)		41	+1	+1	+1	1.00
		42	+1	+1	+1	1.00
		63	+1	+1	+1	1.00
		64	+1	+1	+1	1.00
		65	+1	+1	+1	1.00
		66	+1	+1	+1	1.00
		67	+1	+1	+1	1.00
		88	+1	+1	+1	1.00
		89	+1	+1	+1	1.00
		90	+1	+1	+1	1.00
		91	+1	+1	+1	1.00
		92	+1	+1	+1	1.00
5. นักเรียน		43	0	+1	+1	0.67
สามารถสังเคราะห์		44	+1	+1	+1	1.00
เรื่องที่ฟังได้	การสังเคราะห์	45	+1	+1	+1	1.00
(ข่าว นิทาน เพลง)		68	+1	+1	+1	1.00
		69	0	+1	+1	0.67
		70	+1	+1	+1	1.00
		93	+1	+1	+1	1.00
		94	+1	+1	+1	1.00
		95	+1	+1	+1	1.00
6. นักเรียน		46	+1	+1	+1	1.00
สามารถตัดสินใจ		47	+1	+1	+1	1.00
และประเมินค่า	การประเมินค่า	48	+1	+1	+1	1.00
เรื่องที่ฟังได้		49	+1	+1	+1	1.00
		50	+1	+1	+1	1.00
		71	+1	+1	+1	1.00
		72	+1	+1	+1	1.00
		73	+1	+1	+1	1.00
		74	+1	+1	+1	1.00
		75	+1	+1	+1	1.00
		96	+1	+1	+1	1.00
		97	+1	+1	+1	1.00
		98	+1	+1	+1	1.00
		99	+1	+1	+1	1.00
		100	0	+1	+1	0.67
ค่าความสอดคล้องโดยรวม						0.94

ภาคผนวก ก

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

1. การหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)
2. ตารางคะแนนแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 1-5 ของนักเรียนแบบรายบุคคล, แบบกลุ่มเล็กและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.การหาค่าประสิทธิภาพของแบบฝึก E 1/E 2

การหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)

ตารางที่ 9 ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ การฟังอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 100 ข้อ

ข้อที่	P	r									
1	0.72	0.06	26	1.00	0.00	51	0.94	0.13	76	0.91	0.19
2	0.50	-0.13	27	0.97	0.06	52	0.94	0.13	77	0.19	-0.13
3	0.59	0.31	28	0.72	0.06	53	0.81	0.13	78	0.97	0.06
4	0.66	0.44	29	0.22	0.19	54	0.31	-0.25	79	0.31	0.13
5	0.78	0.19	30	0.31	-0.25	55	0.34	0.56	80	0.13	0.13
6	0.44	0.38	31	0.28	0.31	56	0.75	0.38	81	0.44	0.25
7	0.56	0.38	32	0.28	0.06	57	0.53	0.31	82	0.47	0.44
8	0.19	-0.13	33	0.44	0.13	58	0.88	0.13	83	0.56	0.50
9	0.38	0.25	34	0.63	0.25	59	0.59	0.44	84	0.41	0.44
10	0.84	0.31	35	0.50	0.38	60	0.50	0.13	85	0.78	0.44
11	0.28	-0.06	36	0.75	0.38	61	0.53	0.19	86	0.31	-0.13
12	0.81	0.38	37	0.47	0.44	62	0.72	0.44	87	0.44	0.13
13	0.47	0.19	38	0.50	0.25	63	0.53	-0.19	88	0.38	0.38
14	0.63	-0.13	39	0.41	0.06	64	0.53	0.06	89	0.13	-0.13
15	0.81	0.13	40	0.28	0.20	65	0.34	0.44	90	0.50	0.38
16	0.53	0.44	41	0.44	0.13	66	0.75	0.50	91	0.53	0.19
17	0.84	0.31	42	0.56	0.13	67	0.59	0.19	92	0.22	-0.06
18	0.34	0.19	43	0.63	0.13	68	0.56	0.38	93	0.13	0.00
19	0.63	0.38	44	0.28	0.44	69	0.75	0.38	94	0.47	0.56
20	0.28	-0.06	45	0.13	0.00	70	0.59	0.06	95	0.28	0.31
21	0.56	0.38	46	0.19	-0.13	71	0.34	0.31	96	0.19	0.00
22	0.13	0.00	47	0.44	0.13	72	0.78	0.44	97	0.31	0.25
23	0.69	0.38	48	0.50	0.13	73	0.72	0.44	98	0.50	0.13
24	0.53	0.44	49	0.38	0.25	74	0.63	0.38	99	0.22	0.06
25	0.13	0.13	50	0.56	0.38	75	0.72	0.44	100	0.16	-0.06

*หมายเหตุ ข้อสอบจำนวน 100 ข้อ มีค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ ถึงระดับปานกลาง ซึ่งแสดงว่าข้อสอบค่อนข้างง่ายและค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำแต่สามารถคัดเลือกข้อสอบที่ใช้ได้ จำนวน 40 ข้อซึ่งมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 ได้แก่ข้อที่ 3,4,6,7,9, 16,19,21,23,24,31,34,35,36,37,38,40,44,49,50,55,57,59,62,65,68,71,72,73,75,81,82,83,84,85,88,90,94,95 และ 97

ตารางคะแนนแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณชุดที่ 1-5 ของนักเรียนแบบรายบุคคล,
แบบกลุ่มเล็กและกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 10 ตารางคะแนนแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่ม 3 คน

นักเรียน	คะแนนแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ					รวม(150)
	ชุดที่ 1(30)	ชุดที่ 2(30)	ชุดที่ 3(30)	ชุดที่ 4 (30)	ชุดที่ 5(30)	
1	26	20	17	20.5	20	103.5
2	22	22.5	17	27	21	109.5
3	28	23.5	21	27	24.5	124

รวมทั้งหมด 337 คะแนน

ตารางที่ 11 ตารางคะแนนแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่ม 9 คน

นักเรียน	คะแนนแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ					รวม(150)
	ชุดที่ 1(30)	ชุดที่ 2(30)	ชุดที่ 3(30)	ชุดที่ 4 (30)	ชุดที่ 5(30)	
1	28	19.5	20	26	26	119.5
2	27	25	26	27.5	26.5	132
3	28	19	25	27	22.5	121.5
4	29	23	24	23.5	21.5	121
5	26	22	27	26.5	25	126.5
6	27	21.5	23	25.5	23.5	120.5
7	27	20.5	22	23.5	27	120
8	26	25.5	21	25	26.5	124
9	23	19.5	24.5	23.5	22.5	113

รวมทั้งหมด 1098 คะแนน

ตารางที่ 12 ตารางแบบบันทึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน

นักเรียน	คะแนนแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ					
	ชุดที่ 1(30)	ชุดที่ 2(30)	ชุดที่ 3(30)	ชุดที่ 4 (30)	ชุดที่ 5(30)	รวม(150)
1	27	22.5	19	24	21.5	114
2	25	21.5	20	22.5	19	108
3	28	25	26	28	25	132
4	28.5	22.5	18	24.5	23.5	117
5	24	19.5	19	25	19.5	107
6	27.5	23.5	23	25.5	23.5	123
7	27	23	26.5	25.5	24	126
8	27	24	25	25	25	126
9	28	27.5	23	27.5	27.5	133.5
10	24	26	26	24	23.5	123.5
11	24.5	24	25	24.5	24	122
12	26.5	25.5	22.5	27	20.5	122
13	28	24.5	24	20	22	118.5
14	27	24	19	23	19	112
15	28	27	18	25.5	26	124.5
16	24	21	20.5	19	17	101.5
17	22	19.5	22	22.5	19	105
18	22.5	17.5	17	24	18	99
19	27	26	26	25	23.5	127.5
20	21	14.5	12	17.5	15.5	80.5
21	27	17.5	28	25	23.5	121
22	24	18	20	22	20	104
23	28	23.5	24	24	21.5	121
24	24.5	15	21	21.5	19.5	101.5
25	27	21.5	24	28	24	124.5
26	24.5	18.5	17	17.5	15	92.5

ตารางที่ 12 (ต่อ)

27	27	26.5	24	26	22.5	126
28	22	15.5	12	22	21	92.5
29	25.5	22.5	20	27.5	24.5	120
30	27.5	24	20	23.5	21.5	116.5
31	26.5	20.5	23.5	22	23	115.5
32	28	26.5	26.5	25.5	26	132.5
33	27.5	23.5	23	22	21.5	117.5
34	25	26.5	26	23.5	21.5	122.5
35	26	19	22	24	19.5	110.5

รวมทั้งหมด

4040.5

คะแนน

การหาค่าประสิทธิภาพของแบบฝึก E 1/E 2

ผลการหาค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

$$\begin{aligned} \text{สูตร หา } E_1 \\ E_1 &= \frac{\sum X/N}{A} \times 100 \end{aligned}$$

ประสิทธิภาพรายบุคคล (3 คน)

$$\begin{aligned} E_1 &= \frac{337/3}{150} \times 100 \\ &= 74.89 \end{aligned}$$

ประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก 9 คน

$$\begin{aligned} E_1 &= \frac{1098/9}{150} \times 100 \\ &= 81.33 \end{aligned}$$

ประสิทธิภาพแบบภาคสนาม 35 คน

$$\begin{aligned} E_1 &= \frac{4040.5/35}{150} \times 100 \\ &= 76.96 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{สูตร หา } E_2 \\ E_2 &= \frac{\sum F/N}{B} \times 100 \end{aligned}$$

ประสิทธิภาพรายบุคคล 3 คน

$$\begin{aligned} E_2 &= \frac{92/3}{40} \times 100 \\ &= 76.67 \end{aligned}$$

ประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก 9 คน

$$\begin{aligned} E_2 &= \frac{307/9}{40} \times 100 \\ &= 85.28 \end{aligned}$$

ประสิทธิภาพแบบภาคสนาม 35 คน

$$\begin{aligned} E_2 &= \frac{1174/35}{40} \times 100 \\ &= 83.86 \end{aligned}$$

ภาคผนวก ง
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

นาง กุลธิดา ปัญญาจิระวุฒิ

นาง สุรีย์มาส บุญฤทธิรุ่งโรจน์

นางสาว กุสวดี สนธิสุวรรณ

ศึกษานิเทศก์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย

ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดหนองแวม

(สหราษฎร์บูรณะ)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาว วันวิสาห์ ปัญญาจิรวุฒิ
ที่อยู่	49/1 ม.9 ต.ลำพญา อ.เมือง จ.นครปฐม 73000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ. 2547	ศึกษาต่อปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2541-2545	ครูอัตราจ้าง โรงเรียนวัดลาดหญ้าไทร อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม
พ.ศ. 2545-2546	ครูอัตราจ้าง โรงเรียนวัดเกาะวังไทร อ.เมือง จ.นครปฐม
พ.ศ. 2552-ปัจจุบัน	ครูอัตราจ้าง โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร จ.นครปฐม